

آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه دوازدهم

آزمون جامع (مرحله بیستم)

رشته انسانی

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

۱۶ مرداد/۱۴۰۵

دفترچه شماره یک

پایه							
مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دوازدهم	یازدهم	دهم
ریاضی و آمار	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۴	کل کتاب صفحه ۱ تا ۷۰	کل کتاب صفحه ۹ تا ۱۱۷
زبان و ادبیات فارسی	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه	کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۲۲	کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۰۸	کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۰۷
علوم اجتماعی	۱۵	۵۱	۶۵	۲۵ دقیقه	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۵	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۳۶	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۴۲
روان‌شناسی	۱۵	۶۶	۸۰		—	کل کتاب صفحه ۸ تا ۲۰۶	—
مجموع	۸۰ سؤال		۸۵ دقیقه		—		

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	میلاد سجادی - علی شهبابی - محمد یگانه کارشناس علمی: میثم حصارکی	علی شهبابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - بهنام کیانی شاهوندی - یعقوب کیانی حسینعلی موسی زاده کارشناس علمی: طاهره موسی زاده	بهنام کیانی شاهوندی
علوم اجتماعی	کاظم داوری - محمدابراهیم مازنی کارشناس علمی: سید هانی رکن الدینی	محمدابراهیم مازنی
روان شناسی	مهدی جاهدی - امیرحسین حبیب زاده - علی رضانی - نگار کاتبی کارشناس علمی: مهدی پارچه باف	سیمین زاهدی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانیپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

Azmoon.kheilisabz.com

۱- برای حل معادله $x^2 + ax + 2a + 2 = 0$ به روش مربع کامل به معادله $(x-2)^2 = b$ رسیده‌ایم. مقدار $b - \sqrt{-a}$ کدام است؟

- (۱) ۱۲ (۲) ۱۱ (۳) ۱۰ (۴) ۹

۲- اگر α و β ریشه‌های معادله $x^2 - 2x - 5 = 0$ باشند، حاصل $(1-\alpha)(1-\beta)$ کدام است؟

- (۱) -۴ (۲) -۵ (۳) -۶ (۴) -۷

۳- مینو و لی‌لی کاری را با هم در ۳ روز انجام می‌دهند. اگر هر کدام به تنهایی این کار را انجام دهند، مینو ۸ روز زودتر از لی‌لی کار را انجام می‌دهد. لی‌لی به تنهایی نصف این کار را در چند روز انجام می‌دهد؟

- (۱) ۴ (۲) ۶ (۳) ۸ (۴) ۹

۴- تابع f به هر عدد حقیقی، نصف یک واحد کمتر از مجذور آن عدد را نسبت می‌دهد. مقدار $f(\frac{\sqrt{2}}{4}) \times f(3)$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) -۱ (۳) ۲ (۴) -۲

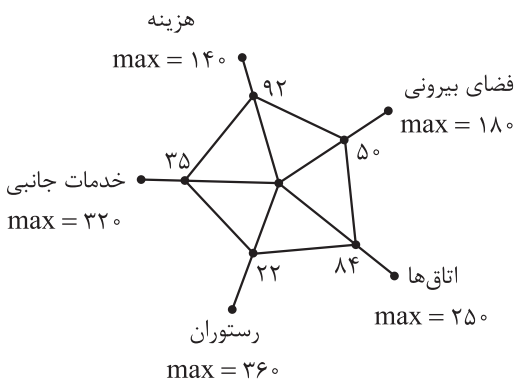
۵- سهمی $y = 9 - (x-1)^2$ را حداقل چند واحد به راست ببریم تا نمودار جدید، محور x ها را در نقاطی با طول نامنفی قطع کند؟

- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۶

۶- انحراف معیار داده‌های $x_1, x_2, \dots, x_8$ برابر با صفر و میانگینشان برابر با ۷ است. واریانس داده‌های $x_1, x_2, \dots, x_8$ ، ۱۲، ۲، ۴، ۱۲، کدام است؟

- (۱) ۵ (۲) ۴ (۳) ۳ (۴) ۶

۷- نمودار راداری زیر برای پنج متغیر مربوط به یک هتل برحسب درصد مشخص شده است. میانگین امتیاز این هتل کدام است؟

- (۱) ۱۲۱

- (۲) ۱۲۲

- (۳) ۱۲۳

- (۴) ۱۲۴

۸- گزاره $(p \wedge q) \wedge (q \vee p) \sim$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

- (۱) $p \Leftrightarrow q$ (۲) $p \Leftrightarrow \sim q$ (۳) $p \Rightarrow q$ (۴) $q \Rightarrow p$

محل انجام محاسبات

۹- دانش‌آموزی برای حل معادله $x = \frac{a-bx}{b} + 1$ مراحل زیر را رفته است. ایراد استدلالش در صورت وجود در کدام مرحله است؟

مرحله ۱) $bx = a - bx + b$

(۱) دوم

مرحله ۲) $2bx = a + b$

(۲) سوم

مرحله ۳) $x = \frac{a+b}{2b}$

(۳) چهارم

(۴) فاقد ایراد

مرحله ۴) $x = \frac{1}{2} \left(\frac{a}{b} + 1 \right)$

۱۰- در یک شرکت خصوصی جدول مالیاتی زیر برای حقوق ماهیانه افراد در نظر گرفته شده است. اگر درآمد ماهیانه کارمندی ۳۵ میلیون تومان باشد، مبلغ دریافتی وی پس از کسر مالیات چند میلیون تومان خواهد بود؟

نرخ مالیات (درصد)	حقوق ماهیانه (میلیون تومان)
معاف از مالیات	تا ۲۰ میلیون تومان
۱۰	مازاد بر ۲۰ میلیون تا ۲۵ میلیون
۱۵	مازاد بر ۲۵ میلیون تا ۲۹ میلیون
۲۰	مازاد بر ۲۹ میلیون

(۲) ۳۱/۷

(۱) ۳۱/۳

(۴) ۳۲/۷

(۳) ۳۲/۳

۱۱- اگر $f(x) = \begin{cases} [2x] + \text{sign}(x) & [x] = \text{sign}(x) \\ \text{sign}(-x) + [x] & [x] \neq \text{sign}(x) \end{cases}$ باشد، حاصل $f(\sqrt{3}) \times f(-\sqrt{2})$ کدام است؟

(۴) -۶

(۳) -۳

(۲) -۸

(۱) -۴

۱۲- مساحت بخشی از سطح محصور بین نمودار تابع $y = 3 - |2x - 1|$ ، محور x ها و محور y ها که در ناحیه اول دستگاه مختصات قرار دارد، کدام است؟

(۴) ۳/۵

(۳) ۳

(۲) ۴

(۱) ۴/۵

۱۳- میانگین و میانه حقوق افراد یک اداره به ترتیب ۲۵ و ۲۰ میلیون تومان و حقوق سه نفر از افراد این اداره بسیار بالاتر از سایرین است. اگر به همه حقوق‌ها ۲۰ درصد اضافه شود، خط فقر جدید چند میلیون تومان است؟

(۴) ۱۵

(۳) ۱۳/۷۵

(۲) ۱۲

(۱) ۱۱

محل انجام محاسبات

۱۴- با ارقام ۰ تا ۵ چند عدد سه رقمی مضرب ۵ بدون ارقام تکراری می توان نوشت که حداقل یک رقم آن فرد باشد؟

- (۱) ۳۸ (۲) ۳۲ (۳) ۳۴ (۴) ۳۶

۱۵- A و B دو پیشامد ناسازگارند. اگر احتمال رخ دادن A، نصف احتمال رخ ندادن B و احتمال رخ دادن حداقل یکی از دو پیشامد A یا B برابر با $\frac{5}{6}$ باشد، احتمال رخ دادن B کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{5}$ (۲) $\frac{2}{5}$ (۳) $\frac{3}{25}$ (۴) $\frac{3}{5}$

۱۶- در دنباله بازگشتی $a_{n+2} = \begin{cases} a_{n+1} + a_n & \text{فرد } n \\ 2a_{n+1} - a_n & \text{زوج } n \end{cases}$ با شرط $a_1 = 1$ و $a_2 = 2$ ، جمله ششم کدام است؟

- (۱) ۹ (۲) ۱۰ (۳) ۱۱ (۴) ۱۲

۱۷- مجموع جملات هفتم، هشتم، یازدهم و چهاردهم یک دنباله حسابی برابر با ۲۴ است. کدام گزینه قطعاً درست است؟

- (۱) جمله نهم این دنباله ۶ است. (۲) جمله نهم این دنباله ۸ است.
(۳) جمله دهم این دنباله ۶ است. (۴) جمله دوازدهم این دنباله ۸ است.

۱۸- در دنباله با رابطه بازگشتی $a_{n+1} = r \times a_n$ ، اگر $a_1 = \frac{1}{24}$ و $a_2 = \frac{1}{12}$ باشد، حاصل $a_3 + a_4 + \dots + a_{10}$ کدام است؟

- (۱) $\frac{50}{5}$ (۲) $\frac{52}{5}$ (۳) $\frac{40}{5}$ (۴) $\frac{42}{5}$

۱۹- ریشه پنجم عدد مثبت a، مساوی با ۴ برابر عدد a به توان $\frac{2}{2}$ است. عدد $\frac{1}{a} - 4$ چند برابر a است؟

- (۱) -۴ (۲) ۱ (۳) -۲ (۴) ۲

۲۰- در تابع $f(x) = 3 - 2^{ax+b}$ اگر $f(0) = f(1) + \frac{1}{5} = \frac{5}{4}$ باشد حاصل $\left[\frac{b}{a}\right]$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) صفر (۳) -۱ (۴) -۲

۲۱- در کدام بیت، واژگان کهن را که امروزه به گونه دیگری به کار می‌رود، نمی‌توان یافت؟

- (۱) از شیر و گوزن و گرگ و روباه لشکرگاهی کشیده بر راه
 (۲) طوطیی زان طوطیان لرزید و بس اوفتاد و مُرد و بگسستش نفس
 (۳) من اختیار خود را تسلیم عشق کردم همچون زمام اشتر بر دست ساریانان
 (۴) ماهدان‌ها باز مانده پیش آن ساقی کز او خمرهای بی‌خمار و شهد بی‌زنبور بود

۲۲- از ویژگی‌های زیر، چند مورد مربوط به نثر دوره «سامانی» هستند؟

(الف) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

(ب) حذف افعال به قرینه

(ج) کوتاهی جملات

(د) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی

(ه) افزایش کاربرد لغات عربی

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۲۳- با توجه به ویژگی‌های زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم، کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) تلاش شاعران ایران از قرن سوم تا میانه قرن پنجم، موجب شد زبان و ادب فارسی در شرق و شمال شرق، یعنی ماوراءالنهر، خراسان و سیستان گسترش یابد.
 (۲) تا نیمه دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم، شعر پارسی تحت تأثیر سبک دوره سامانی و غزنوی است؛ یعنی سخن شاعرانی چون ناصر خسرو یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است.
 (۳) موضوع قابل توجه در شعر نیمه اول قرن پنجم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست. انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند.
 (۴) تحول روحی و معنوی سنایی، آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی گردید؛ آن‌چنان که به پیروی از وی شاعران بزرگی چون عطار و مولوی به تصوف و عرفان روی آوردند.

۲۴- کدام توضیح درباره سراینده بیت زیر به درستی آمده است؟

«ز کوی یار می‌آید، نسیم باد نوروزی از این بادار مدد خواهی، چراغ دل برافروزی»

- (۱) نه تنها در ادبیات تعلیمی، سخن‌گوی ضمیر خودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز سرآمد شاعران فارسی‌زبان است.
 (۲) او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. لحن سخن او گزنده، طنزآمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح‌طلبی است.
 (۳) از شاخص‌ترین شاعران عارف است که در دو محور اندیشه و احساس، آثار جاودانه‌ای پدید آورد.
 (۴) از غزل‌پردازان برجسته قرن هشتم است؛ شاعری که غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده است.

۲۵- چند جمله زیر درباره ویژگی‌های ادبیات در قرن‌های دهم و یازدهم درست است؟

- حکومت صفوی به شعر ستایشی، درباری و عاشقانه‌های زمینی بی‌توجه بود.
- فضلالی هند از تألیف کتاب و سرودن شعر به زبان فارسی و بهادادن به فرهنگ آن، استقبال می‌کردند.
- طبقات و گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شدند.
- شاعران در قهوه‌خانه‌ها به مشاعره، مناظره و نقد آثار یکدیگر می‌پرداختند.
- شاهان عثمانی در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند.
- شاهان صفوی کم و بیش به زبان فارسی کتاب نوشته یا شعر گفته‌اند.

(۱) ۵ (۲) ۴ (۳) ۳ (۴) ۲

۲۶- کدام ابیات ویژگی‌های سبکی یکسانی دارند؟

- (الف) به یاد سرو بالایت روان در پای تو ریزم
(ب) نزاکت بین که سروش می‌شود مانند شاخ گل
(ج) نخواهد آتش از همسایه هر کس جوهری دارد
(د) شاه نشسته به تخت، عشق گرو کرده رخت
(ه) در مقام حرف بر لب مهر خاموشی زدن
- به بالای تو گر سروی ببینم بر لب جویی
به نازک جنبشی از باد، گاهی راست گاهی کج
چنار از سینه خود می‌کند ایجاد آتش را
رقص کنان هر درخت، دست‌زنان هر چنار
تیغ را زیر سپر در جنگ پنهان کردن است

(۱) «الف» - «ج» - «د» (۲) «ب» - «د» - «ه» (۳) «الف» - «ب» - «ه» (۴) «ب» - «ج» - «ه»

۲۷- هر یک از عبارات زیر به ترتیب معرف کدام شخصیت ادبی است؟

- (الف) شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن به چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود.
(ب) او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر، به سبک گلستان سعدی نوشت.
(ج) در دوره هفتم مجلس نماینده مردم شد؛ ولی دست از اندیشه‌های پرشور آزادی‌خواهانه و وطن‌دوستانه برنداشت و در نهایت جانش را در راه آزادی فدا کرد.
(د) او در سبک خراسانی و با زبانی حماسی شعر می‌سرود و علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت می‌کرد.

(۱) سید اشرف‌الدین گیلانی - ادیب‌الممالک فراهانی - میرزاده عشقی - علی‌اکبر دهخدا

(۲) سید اشرف‌الدین گیلانی - قائم‌مقام فراهانی - فرخی یزدی - ملک‌الشعرا

(۳) نسیم شمال - ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی - محمدتقی بهار

(۴) عارف قزوینی - قائم‌مقام فراهانی - میرزاده عشقی - محمدتقی بهار

۲۸- هر یک از پدیدآورندگان آثار زیر به ترتیب، خالق کدام آثارند؟

«خسی در میقات - ظهر روز دهم - خواب ارغوانی - دلاویز تر از سبز - جای پای خون»

(۱) آتش خاموش - در کوچه آفتاب - صدای سبز - ملاقات در شب آفتابی - مهاجر کوچک

(۲) ارزیابی شتاب‌زده - تنفس صبح - گوشواره عرش - آینه‌های دردبار - کشتی پهلو گرفته

(۳) دید و بازدید - دستور زبان عشق - برآشفتن گیسوی تاک - ظهور - ضیافت

(۴) راه آب‌نامه - دری به خانه خورشید - مدار صفر درجه - سفر ششم - بدوک

۲۹- کدام بیت فاقد «مجاز» و دارای «حسن آمیزی و کنایه» است؟

- (۱) نجسته فقر، سلامت کجا کنی حاصل؟
(۲) به ماه مصر ز یک پیرهن مضایقه کرد
(۳) نیست درمان مردم کج بحث را جز خامشی
(۴) ز ابر دست ساقی جسم خشکم لاله‌زاری شد
- نگفته بسم به الحمد چون کنی مبدأ
چه چشم‌داشت دگر از وطن بود ما را؟
ماهی لب‌بسته خون در دل کند قلاب را
که در دل هر چه دارد خاک، از باران شود پیدا

۳۰- آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

«می‌کند روز سیه بیگانه یاران را ز هم

(۱) کنایه، تلمیح، استعاره مصرحه، مراعات‌نظیر

(۲) جناس، استعاره مصرحه، تضاد، واج‌آرایی

(۳) مراعات‌نظیر، تشبیه، حسن تعلیل، ایهام

(۴) کنایه، تلمیح، پارادوکس، اسلوب معادله

۳۱- در کدام بیت «استعاره مکنیه، استعاره مصرحه و تشبیه گسترده» یافت می‌شود؟

- (۱) بر در ایوان توست، پای شکسته خرد
بر سر میدان توست، دست گشاده هوا
- (۲) دست من چون خار دیوار است از گل بی نصیب
ور نه دارد دامن گل هر سر خاری جدا
- (۳) من آن وحشی غزالم دامن صحرای امکان را
که می لرزم ز هر جانب غباری می شود پیدا
- (۴) غیرت طاق دلاویز خم ابروی او
همچو ناخن می خراشد سینه محراب را

۳۲- کدام آرایه‌های ادبی را نمی‌توان در بیت زیر یافت؟

«شرب عزلت ساختی از سر، ببر باد هوس باغ وحدت یافتی از بن بکن بیخ هوا»

- (۱) استعاره مصرحه و کنایه
(۲) واج‌آرایی و جناس
(۳) مجاز و استعاره مکنیه
(۴) سه تشبیه

۳۳- کدام بیت به «دو تشبیه و دو ایهام» آراسته است؟

- (۱) دو شاهدند بهشتی به سوی ما نگران
به لعل و گونه گلگون بهشت لاله و سیب
- (۲) می‌تواند تا شدن فرمان‌روا جان عزیز
همچو ماه مصر در چاه وطن باشد چرا
- (۳) کار روغن می‌کند با آتش یاقوت آب
از خموشی نیست پروا شعله ادراک را
- (۴) دو چشمه‌اند یکی قیر و دیگری سیماب
شب بنفشه‌وش و روز یاسمین سیما

۳۴- آرایه‌های «لف و نشر، تلمیح، پارادوکس، ترصیع، تضمین» به ترتیب، در کدام ابیات یافت می‌شوند؟

- (الف) تو را که از مل و مال است مستی و هستی
خمار و خواب تو را صور نشکند به صدا
- (ب) دلی طلب کن بیمار کرده وحدت
چو چشم دوست که بیماری است عین شفا
- (ج) غبار ماضی و مستقبل از حال تو می جوشد
در امروز است گم گر واشکافی دی و فردا را
- (د) آن شیرزن بمیرد؟ او شهریار زاد
هرگز نمیرد آن که دلش زنده شد به عشق
- (ه) آن امیران در شفاعت آمدند
وان مریدان در شناعة آمدند

- (۱) الف، ج، ب، ه، د
(۲) ج، الف، ب، ه، د
(۳) الف، ب، ج، د، ه
(۴) ج، ب، الف، د، ه

۳۵- در کدام گزینه تعداد آرایه‌هایی که در زیر بیت آمده، درست است؟

- (۱) صبا ز گیسوی مشک‌بارت اگر رساند پیام چینی
چو شبنم از داغ لاله گردد عرق ز ناف غزاله پیدا
(سه ایهام تناسب)
- (۲) گلبرگ را ز سنبل مشکین نقاب کن
یعنی که رخ بپوش و جهانی خراب کن
(سه استعاره)
- (۳) زبانش به‌کردار برننده تیغ
چو دریا دل و کف چو بارنده میغ
(سه تشبیه گسترده)
- (۴) گلاب است گویی به جویش روان
همی شاد گردد ز بویش روان
(سه جناس)

۳۶- آرایه‌های «استعاره مصرحه - مجاز - جناس - اغراق - حسن تعلیل» به ترتیب، در ابیات کدام گزینه‌ها یافت می‌شود؟

الف) ز هم جدا نبود نوش و نیش این گلشن	که وقت چیدن گل باغبان شود پیدا
ب) نگارم گر به چین با طره پرچین شود پیدا	ز چین طره او فتنه‌ها در چین شود پیدا
ج) به رنگ زرد قناعت کن از ریاض جهان	که رنگ سرخ به خون جگر شود پیدا
د) می‌کشد حرف از لب ساغر می‌پر زور عشق	در دل عاشق کجا اسرار می‌ماند به جا
ه) عاشقان را شکوه‌ای از سختی ایام نیست	مهره موم است کوه بیستون فرهاد را

(۱) الف، د، ب، ه، ج
(۲) الف، ه، ب، ج
(۳) الف، ب، د، ج، ه
(۴) د، ب، الف، ه، ج

۳۷- قاعده و تبصره قافیه در کدام ابیات یکسان است؟

الف) که گر این خار در پایم نبودی	کنار این پسر جایم نبودی
ب) من خودای ساقی از این شوق که دارم مستم	تو به یک جرعه دیگر ببری از دستم
ج) یا ترک من بی‌دل غمخوار بگویند	یا حال من دلشده با یار بگویند
د) به دستان چاره کارم بگویند	بدو در پرده راز من بگویند

(۱) «الف» - «ج»
(۲) «الف» - «د»
(۳) «ب» - «ج»
(۴) «ب» - «د»

۳۸- قاعده قافیه در کدام گزینه «متفاوت» با سایر گزینه‌هاست؟

۱) از ایوان به میدان گذر کرد رای	بفرمود تا دردمیدند نای
۲) خرد رهنمای و خرد دلگشای	خرد دست گیرد به هر دو سرای
۳) چو بیدار گشتم بجستم ز جای	چه مایه شب تیره بودم به پای
۴) من از دست کمانداران ابرو	نمی‌یارم گذر کردن به هر سو

۳۹- وزن عروضی کدام مورد، با بخش مشخص‌شده سروده زیر یکسان است؟

«در ساحل این آتش / من غرق گناهم / همراه شما نیستم ای مردم بتگر»

(۱) دروازه‌های رو به سحر باز می‌کنم
(۲) چشمی که جمال تو ندیده است چه دیده است؟
(۳) غم در دل صخره سخت سنگین است
(۴) ماهی امید عمرم از شست برفت

۴۰- به ترتیب چند مصراع، در بحر «رمل مثنیٰ سالم» و چند مصراع در بحر «هزج مسدس سالم» سروده شده است؟

• چلچله‌ای بود و روی پنجره‌ام مُرد	• به آهنگی دگر گفتار دیگر کرد
• کی برآید از افق شمع بلند آفتابم	• من چه آرام تا پسند بلبان گردد
• امید مردمی خاموش هم پشتم	• به رخسار گل خون چو شب‌نم نشست
• من میل آزار کبوترهای کوچک را ندارم	• تا در این امواج یادی، یادگاری را بیابم

(۱) سه - سه
(۲) دو - سه
(۳) دو - دو
(۴) سه - دو

۴۱- همه ابیات زیر را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی کرد و وزن دوری به دست آورد، به جز

(۱) گر خاطر شریف رنجیده شد ز حافظ	باز آ که توبه کردیم از گفته و شنیده
(۲) باری به حکم کرم بر حال ما بنگر	کافتد که بار دگر بر خاک ما گذری
(۳) گرت هست سر ما سر و ریش بجناب	و گر عاشق شاهی روان باش به میدان
(۴) ماهی نتافت همچو تو از برج نیکویی	سروی نخاست چون قدت از جویبار حسن

۴۲- مرز پایه‌های آوایی کدام ابیات از نظر تعداد هجا با هم برابر است؟

الف) آفتاب از کوه سر برمی‌زند	ماه‌روی انگشت بر در می‌زند
ب) مشقت نیرزد جهان داشتن	گرفتن به شمشیر و بگذاشتن
ج) زلف او بر رخ چو جولان می‌کند	مُشک را در شهر ارزان می‌کند
د) بزرگی کزو نام نیکو نماند	توان گفت با اهل دل کاو نماند
ه) مرا از بهر دیناری ثنا گفت	که بخت با سعادت مقترن باد

(۱) «الف» - «ب» - «ج» - «ه»

(۲) «الف» - «ب» - «د» - «ه»

(۱) «الف» - «ب» - «ج» - «د»

(۳) «ب» - «ج» - «د» - «ه»

۴۳- وزن کدام بیت با بیت زیر یکسان است؟

«جرمی ندارم بیش از این کز جان وفادارم تو را»	ور قصد آزارم کنی هرگز نیازم تو را»
(۱) رستم از این بیت و غزل ای شه و سلطان ازل	مفتعلن مفتعلن مفتعلن کشت مرا
(۲) امشب که بزم عارفان از شمع رویت روشن است	آهسته تا نبود خبر رندان شاهد باز را
(۳) سر تا به قدم جمله هنر دارد و خوبی	عیش همه آن است که با بنده نسازد
(۴) نظر آوردم و بردم که وجودی به تو ماند	همه اسمند و تو جسمی همه جسمند و تو روحی

۴۴- با توجه به ابیات زیر، کدام مورد نادرست است؟

آواز پَر مرغ طرب می‌شنوم	یا نفحه گلزار ادب می‌شنوم
یا باد حدیثی از لبش می‌گوید	القضه روایتی عجب می‌شنوم

- (۱) در ابیات فوق، «ب» حرف زوی است و انواع اختیار زبانی یافت می‌شود.
- (۲) اشعار را می‌توان به دو گونه «ناهمسان» دسته‌بندی هجایی کرد و در آن اختیار وزنی «ابدال» و «قلب» وجود دارد.
- (۳) قافیۀ ابیات براساس قاعده «۲» است و در آن، تشبیه، حس‌آمیزی و استعارۀ مکنیه می‌توان یافت.
- (۴) مفهوم مصراع اول ابیات با «بوی بهبود ز اوضاع جهان می‌شنوم/ شادی آورد گل و باد صبا شاد آمد» یکسان است.

۴۵- با توجه به بیت زیر، کدام گزینه درست است؟

- «هر کاو نظری دارد با یار کمان‌ابرو باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها»

- (۱) وزن بیت را می‌توان به دو صورت برش زد و هر دو وزن، همسان دولختی هستند.
- (۲) در این بیت آرایه‌های مراعات‌نظیر، تشبیه و حس‌آمیزی وجود دارد.
- (۳) در این بیت، یک اختیار شاعری وزنی و یک اختیار زبانی استفاده شده است.
- (۴) با توجه به مفهوم بیت، می‌توان متوجه شد که این شعر در سبک خراسانی سروده شده است.

۴۶- مفهوم «به نانهاده دست نرسد و نهاده هر کجا هست برسد» از کدام بیت دریافت می‌شود؟

- (۱) یا زر به هر دو دست کند خواجه در کنار
- (۲) بشنو این نکته که خود را ز غم آزاده کنی
- (۳) تا نگنی کوه بسی، دست به لعلی نرسد
- (۴) روزی طلب کنی که هر مرغ خُرد را

۴۷- مفهوم کدام بیت، فاقد «ستایشگری شاعر از شعر خویش» است؟

- (۱) سخن سعدی بشنو که تو خود زیبایی
- (۲) بر حدیث من و حسن تو نیفزاید کس
- (۳) ما شهریارا بلبلان دیدیم بر طرف چمن
- (۴) مرا سخن به نهایت رسید و فکر به پایان

۴۸- بیت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

- «دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند»
- (۱) دل چو کبوتری اگر می‌پیرد ز بام تو
 - (۲) شوخی مکن که مرغ دل بی‌قرار من
 - (۳) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید
 - (۴) مرنجان دلم را که این مرغ وحشی

۴۹- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات، تفاوت دارد؟

- (۱) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید
- (۲) به بوی آن که شبی در حرم بیاسایند
- (۳) هر راهرو که ره به حریم درش نبرد
- (۴) در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم

۵۰- مفهوم کدام ابیات، یکسان است؟

- الف) همه سروری تا به خاک است و بس
- ب) عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت
- ج) خاک قدمت سعادت جان من است
- د) عجب نیست از گل که خندد به سروی
- ه) این خاک نیست گر به تأمل نظر کنی

(۲) «الف»، «ه»

(۱) «ب»، «ج»

(۴) «ج»، «د»

(۳) «ب»، «ه»

۵۱- چرا امروزه فضای مجازی به عرصه مهم ترین منازعه هویتی تبدیل شده است؟

- (۱) رسانه‌ها و فضای مجازی با عبور از مرزهای سیاسی و جغرافیایی جوامع، تبادل فرهنگی را از سطح عموم کاربران و مصرف کنندگان فرهنگی به سطح محققان و مولدان فرهنگی منتقل کرده‌اند.
- (۲) فضای مجازی تعامل فرهنگی را از سطح عقاید و ارزش‌ها به لایه‌های سطحی مانند نمادها و هنجارها می‌کشاند و این وضعیت باعث می‌شود مؤلفه‌های فرهنگی به صورت برابر در اختیار افراد قرار گیرد.
- (۳) رسانه‌ها و فضای مجازی باعث شده است عقاید و ارزش‌های جهان‌های اجتماعی توحیدی، اسطوره‌ای و دنیوی در عرض هم و با کمیت و کیفیت نابرابر در دسترس همه افراد جامعه قرار گیرد.
- (۴) فضای مجازی با پیوند دادن مرزهای فرهنگی و سیاسی جوامع مختلف، عاملی مؤثر در حفظ و بسط هویت فرهنگی جوامع است و مبادلات فرهنگی را به سطح عموم مصرف کنندگان فرهنگی منتقل کرده است.

۵۲- هر یک از موارد زیر، به ترتیب با عبارت‌های کدام گزینه مرتبط است؟

- ناسازگاری ابعاد معرفتی جهان غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی آن
 - مدیریت تغییرات اقتصادی در سطح جهانی با شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی
 - در هم شکستن مقاومت فرهنگی جوامع غیرغربی
 - بازگشت فرهنگ غرب به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان
- (۱) تردید در مبانی علوم تجربی غربی - شبکه‌های عظیم اطلاعاتی - به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری - بسط و گسترش ابعاد دنیوی فرهنگ غرب در دوران رنسانس
 - (۲) روشن شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی - پدید آمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی - گسترش سکولاریسم در جهان غرب - تحریفات مسیحیت قرون وسطی در سطح زندگی و عمل
 - (۳) تردید در بنیان‌های هویتی فرهنگ غرب - مخدوش شدن استقلال فرهنگی کشورهای مختلف - تبلیغ مسیحیت - پیدایش فلسفه‌های روشنگری از طریق گسترش رویکرد سکولار
 - (۴) وابستگی علم تجربی به معرفت‌های غیرتجربی - فرایند جهانی شدن - حذف قدرت کلیسا و شکل‌گیری انقلاب فرانسه - تسری سکولاریسم از لایه‌های سطحی غرب به لایه‌های عمیق آن

۵۳- طی چه پروسه‌ای کشورهای مرکزی، مشکلات حاد درونی‌شان را به خارج از مرزهای خود منتقل می‌کنند؟

- (۱) سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی - تسهیل انتقال ثروت از کشورهای غیرغربی به سمت کشورهای غربی - شکل‌گیری چالش استعمارگر و استعمارزده - حل چالش‌های درونی جوامع غربی
- (۲) انتقال ثروت از کشورهای غیرغربی به جوامع مرکزی - ایجاد خودباختگی فرهنگی در کشورهای پیرامونی - شکل‌گیری استعمار - بهره‌کشی از نیروی کار و بازار مصرف جوامع غیرغربی برای رسیدن به اهداف غرب
- (۳) شکل‌گیری اقتصاد جهانی و افزایش اهمیت مرزهای فرهنگی - سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی - بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی - انتقال ثروت از جوامع پیرامونی به سمت جوامع مرکزی
- (۴) بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی - انتقال ثروت از کشورهای غیرغربی به کشورهای غربی - تأمین رفاه برای کارگران و اقشار ضعیف جوامع غربی - حل چالش‌های درونی جوامع غربی

۵۴- کدام گزینه، به ترتیب درباره عملکرد منورالفکران غرب‌گرا در کشورهای اسلامی درست است، اما درباره ویژگی‌های روشنفکران چپ در کشورهای اسلامی نادرست است؟

- (۱) منورالفکران غرب‌گرا مورد حمایت دولت‌های استعمارگر غربی بودند و توانستند از موفقیت بیدارگران اسلامی جلوگیری کنند. - پس از فروپاشی بلوک شرق، غرب‌گرایان این جوامع بار دیگر به اندیشه‌های لیبرالیستی غربی روی آوردند.
- (۲) با حمایت کشورهای غربی، در جوامع خود حکومت‌های سکولار تشکیل دادند. - اعتراض آن‌ها نسبت به روشنفکران نسل اول، از نوع اعتراضاتی بود که طی قرن بیستم نسبت به عملکرد سیاسی لیبرالیسم شکل گرفت.
- (۳) قدرت آن‌ها وابسته به قدرت جهانی استعمار بود، ولی تلاش می‌کردند مظاهر دینی و اسلامی را حفظ کنند. - برخی از جریان‌های روشنفکری چپ آشکارا اندیشه‌های غیرتوحیدی داشتند و روشنگری التقاطی چپ را پدید آوردند.
- (۴) به دلیل وابستگی به کشورهای استعمارگر و عملکرد مطابق منافع این کشورها، فقط استقلال سیاسی جوامع اسلامی را تأمین می‌کردند. - حرکت‌های خود را در چارچوب اندیشه‌های ناسیونالیستی، سوسیالیستی و مارکسیستی شکل می‌دادند.

۵۵- در ارتباط با فرهنگ سکولار جهان غرب، چه تعداد از گزاره‌های متن زیر درست است؟

«در نتیجه افول علوم تجربی در جهان غرب، عقلانیت ذاتی دچار افول می‌شود. - در این جهان عرصه برای کنش‌های عاطفی و اخلاقی بشر تنگ می‌شود و قفس آهنین به وجود می‌آید. - جهان غرب هویت خود را براساس اقتصاد شکل می‌دهد و سکولاریسم، عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است. - برخی از گرایش‌های سکولاریسم، شامل باورهایی می‌شود که بخشی از باورهای معنوی را در خدمت اهداف دنیوی و این‌جهانی قرار می‌دهد. - نظام سیاسی لیبرال دموکراسی در جهان غرب، مبتنی بر این اندیشه سکولار است. - سکولاریسم از طریق هنر و تفاسیر پروتستانی، به فرهنگ عمومی جهان غرب وارد شد.»

۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴)

۵۶- علوم اجتماعی چگونه به برخورداری انسان از فرصت‌های زندگی در اجتماعات کمک می‌کند؟

- ۱) علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی به انسان‌ها امکان می‌دهد که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند.
- ۲) علوم اجتماعی با کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی، موجب درک تأثیر اجتماعات انسانی مانند خانواده، مدرسه و محله بر زندگی ما می‌شود.
- ۳) علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب را برای دانشمندان علوم اجتماعی فراهم می‌آورد.
- ۴) علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف را فراهم می‌سازد و به افزایش همراهی و همدلی انسان‌ها کمک می‌کند.

۵۷- علت هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- تنها آن دسته از روابط علت و معلولی معتبر دانسته می‌شود که با حس و تجربه مشاهده‌پذیر باشد.
- یکی از انتقادات وارده به رویکرد تبیینی، اخلاق‌گریزی است.
- جهان‌های اجتماعی مختلف، معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند.
- در قرن بیستم، تفسیر و رویکرد تفسیری در جامعه‌شناسی غلبه یافت.
- ۱) محدود ساختن علم به علم تجربی - انکار روش‌های شناخت غیر تجربی - خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی - تردید در باور به تعیین مرز علم و غیرعلم توسط تجربه
- ۲) به رسمیت شناختن تبیین‌های غیر تجربی - تأکید افراطی بر امور قابل مشاهده - پیدایش معانی گوناگون - به حاشیه رفتن تبیین و جامعه‌شناسی تبیینی
- ۳) نزدیکی علوم اجتماعی به علوم طبیعی - تأکید بیش از اندازه بر ساختارهای اجتماعی - پدید آمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف - توجه به فهم و کشف معنا
- ۴) شکل‌گیری جامعه‌شناسی تبیینی - انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی و مذهبی - تنوع و تکثر معانی - مستقل‌ندادن تفهم به عنوان روش مستقل جامعه‌شناسی

۵۸- کدام گزینه توصیف درستی از قلمرو سیاست در گذشته و امروز ارائه می‌دهد؟

- ۱) در گذشته سیاست بیشتر به حکومت، اداره دولت و تصمیم‌های حاکمان مربوط می‌شد؛ اما امروزه علاوه بر دولت، حوزه‌هایی مانند اقتصاد، فرهنگ، رسانه‌ها، گروه‌های اجتماعی و مشارکت شهروندان را نیز در بر می‌گیرد.
- ۲) در گذشته سیاست بیشتر به تدبیر و تنظیم امور جامعه مربوط می‌شد؛ اما امروزه تنها به امور دولت‌ها و روابط بین‌المللی محدود می‌شود و نیازمند قدرت برای ضمانت اجرای قانون است.
- ۳) در گذشته سیاست وسیله و ابزاری برای قدرت افراد قلمداد می‌شده است؛ اما امروزه سیاست صرف‌نظر از این که وسیله تحقق چه اهدافی است، اهمیت خود را از دست داده است.
- ۴) در گذشته و به صورت عادی، سیاست محدوده حکومت و دولت محسوب می‌شد؛ اما امروزه آن بخش از زندگی که بیرون از نهادهای قدرت قرار می‌گیرد نیز سیاسی است، حتی اگر با قدرت سروکار نداشته باشد.

۵۹- هر یک از رویکردهای تبیینی، تفسیری و انتقادی، به ترتیب امکان بررسی قدرت و سیاست در کدام قلمروهای جامعه (حقیقی، آرمانی و واقعی) را دارند؟

- ۱) رویکرد تبیینی ← قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی / رویکرد تفسیری ← قلمرو آرمانی / رویکرد انتقادی ← قلمرو حقیقی
- ۲) رویکرد تبیینی ← قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی / رویکرد تفسیری ← قلمرو حقیقی / رویکرد انتقادی ← قلمرو حقیقی و قلمرو واقعی
- ۳) رویکرد تبیینی ← قلمرو واقعی / رویکرد تفسیری ← قلمرو آرمانی / رویکرد انتقادی ← قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی
- ۴) رویکرد تبیینی ← قلمرو واقعی و قلمرو آرمانی / رویکرد تفسیری ← قلمرو حقیقی / رویکرد انتقادی ← قلمرو آرمانی و قلمرو حقیقی

۶۰- موارد کدام گزینه همگی از ویژگی‌های رویکرد موافقان قشربندی اجتماعی نسبت به نابرابری‌های اجتماعی است؟

- ۱) نابرابری اجتماعی برای بقای جامعه ضرورت دارد. - قشربندی اجتماعی در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است. - با طبیعی دانستن قشربندی، نقش انسان‌ها و جوامع را در پدید آمدن آن نادیده می‌گیرند.
- ۲) نابرابری‌های اجتماعی ناشی از تفاوت‌های اسمی و نابرابری طبیعی است. - عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار می‌شود. - نابرابری‌های اجتماعی را ضروری و عادلانه می‌دانند.
- ۳) قشربندی امری طبیعی است که در همه زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است. - حذف مالکیت خصوصی راهی برای برابری اجتماعی دانسته می‌شود. - تداوم یا تغییر قشربندی به دست انسان‌ها انجام نمی‌شود.
- ۴) مالکیت خصوصی را لازم و ضروری می‌دانند. - نابرابری‌های اجتماعی نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست. - با حذف رقابت در زندگی اجتماعی، راه پیشرفت مادی را مسدود می‌کنند.

۶۱- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام رویکرد جامعه‌شناسی است؟

- از عقل ابزاری برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی استفاده می‌کند.
 - کار دآوری درباره ارزش‌ها را خارج از قلمرو علوم اجتماعی می‌داند.
 - توانایی مطالعه و بررسی وجوه محسوس و واقعی سیاست و قدرت را ندارد.
 - روابط و مناسبات اجتماعی را مبتنی بر قرارداد، ترس و اجبار می‌داند.
- ۱) تبیینی - انتقادی - تبیینی - تفسیری
 - ۲) تفسیری - تبیینی - انتقادی - تبیینی
 - ۳) تبیینی - تبیینی - تفسیری - تبیینی
 - ۴) تبیینی - انتقادی - تبیینی - انتقادی

۶۲- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- کدام‌یک، از تأثیرات جهانی‌شدن بر هویت فرهنگی جوامع است؟
 - براساس نظریه جنگ تمدن‌ها از هانتینگتون، محور اصلی درگیری‌ها در جهان معاصر چیست؟
 - ورود ارزش‌ها و عقاید حقیقی به قلمرو واقعی جامعه چه زمانی رخ می‌دهد؟
- ۱) در هم آمیختن فرهنگ‌ها و تغییرپذیری بیشتر هویت‌های فرهنگی جهان - رقابت و درگیری میان فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ جهان - وقتی هنجارها و رفتارهای مردم براساس عقاید و ارزش‌های حقیقی باشد.
 - ۲) ثابت و خالص شدن فرهنگ‌ها و جلوگیری از تغییر هویت‌ها - رقابت میان دولت‌ها براساس اندیشه‌های ناسیونالیستی - زمانی که اعضای جهان اجتماعی به عقاید و ارزش‌های حقیقی ایمان بیاورند.
 - ۳) حذف کامل تفاوت‌های فرهنگی میان جوامع مختلف - اختلافات اقتصادی کشورها برای دستیابی به منابع طبیعی بیشتر - هنگامی که افراد و اعضای جهان اجتماعی، براساس عقاید و ارزش‌ها عمل می‌کنند.
 - ۴) تعریف هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها - اختلافات داخلی کشورها بر سر نظام‌های سیاسی و حکومتی - زمانی که حقایق در قلمرو آرمانی و واقعی جوامع قرار گیرند.

۶۳- هر یک از عبارات‌های زیر، نشان‌دهنده کدام مفهوم است؟

- نحوه ارتباطات جهان اجتماعی زنده و سالم
- ویژگی استعمار نو در جهت کنترل کشورهای مستعمره
- پیامد سرایت تعریف محدود علم تجربی به جوامع دیگر
- کارکرد دانش در علم اجتماعی جهان اسلام

(۱) الگوگیری از سایر فرهنگ‌ها و پیروی از مسیر درست تمدن‌های دیگر - تکیه بر کودتای نظامی برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته - تقویت همگرایی میان دانش عمومی و دانش علمی - تبیین وضع موجود و شناسایی راه رسیدن به وضعیت مطلوب

(۲) ارتباط فعال با سایر جهان‌ها و بهره‌گیری متناسب از دستاوردهای آن‌ها - بهره‌گیری از نیروهای بومی برای اجرای اهداف استعماری - رواج تعاریف متضاد از علم در ذخیره دانشی جوامع - داوری درباره جامعه اسلامی و جامعه جهانی (۳) تقلید از تجربیات سایر فرهنگ‌ها در نتیجه روابط متقابل با آن‌ها - استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی - نادیده گرفتن روش‌های شناخت غیرتجربی - تمرکز بر تجربه حسی در تحلیل مسائل اجتماعی (۴) بازسازی عناصر گرفته‌شده از سایر فرهنگ‌ها و اصلاح آن‌ها - تکیه بر فرهنگ برای در دست گرفتن اقتصاد کشورهای دیگر - افزایش تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی - توجه به جامعه آرمانی

۶۴- پاسخ سؤالات زیر به ترتیب کدام است؟

- امام خمینی تحقق کامل جامعه مطلوب شیعه را در گرو کدام عوامل می‌دانست؟
- چرا جامعه‌شناسی ابن خلدون در مقایسه با اندیشمندانی چون فارابی، رویکردی محافظ‌کارانه دارد؟
- پیامد انتقال فشارهای ناشی از بحران اقتصادی به اقشار ضعیف توسط سرمایه‌داران چیست؟
- کدام عامل موجب افزایش قدرت اقناعی یک فرهنگ می‌شود؟

(۱) وضع قوانین عادلانه و حضور مجریان دارای علم و عدالت - غلبه روش حسی و تجربی بر روش عقلی و سخن‌نگفتن از ویژگی‌های جامعه آرمانی - پیوند خوردن بحران اقتصادی با چالش فقر و غنا - ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتر یک فرهنگ (۲) تشکیل مجلس شورا برای قانون‌گذاری و کاهش قدرت حاکمان - نفی کامل سنت‌های الهی و تبیین مسائل اجتماعی براساس نیازهای مادی - گسترش آثار بحران‌های اقتصادی در سطح جهانی - انطباق افراد با انتظارات جامعه (۳) مشارکت مردم در امور جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی - استفاده گسترده از روش انتقادی برای شناسایی جامعه مطلوب - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی - سازگاری با فطرت انسان‌ها (۴) تمرکز بر تدوین قوانین عادلانه با کمک مجلس خبرگان - توجه به عامل عصیت در شکل‌گیری جوامع مختلف - کنترل‌نشدن بحران‌های اقتصادی و فروپاشی حکومت‌ها - بهتر انجام شدن اعمال متناسب با فرهنگ

۶۵- از بین عبارات‌های زیر، کدام عبارات‌ها قسمت اول آن درست و قسمت دوم آن نادرست است؟

الف) استبداد قومی برخلاف استبداد استعماری، ظاهر اسلامی خود را حفظ می‌کرد. - در مقابل، استبداد استعماری برخلاف استبداد قومی، دارای هویتی غیراسلامی بود.

ب) وقوع دو جنگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، نظریه کنت درباره جنگ‌ها را باطل کرد. - هم‌چنین وقوع انقلاب اسلامی و موفقیت‌های آن، باطل‌بودن نظریه پایان تاریخ فوکویاما را نشان داد.

ج) از دیدگاه ارسطو، تفاوت آریستوکراسی و الیگارشی، در شیوه حکومت آن‌هاست. - هم‌چنین شباهت پوییتی و تیرانی، در تعداد افراد تصمیم‌گیر و تأثیرگذار است.

د) عقل نظری با کمک حس و با روش تجربی، هستی‌های طبیعی را می‌شناسد. - هم‌چنین با استدلال عقلی، احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد و علوم طبیعی، ریاضی و متافیزیک را شکل می‌دهد.

ه) روش مطالعه موردی، با استفاده از مشاهده مشارکتی به عمق پنهان و منحصر به فرد بودن یک پدیده پی می‌برد. - اما در مقابل، قوم‌نگاری، با تجربه کردن کنش‌های افراد مورد مطالعه، آن‌ها را بهتر می‌شناسد.

(۱) ب - د (۲) ب - ج (۳) الف - ه (۴) الف - ج

۶۶- تمامی عبارتهای کاملاً درست در کدام گزینه ذکر شده‌اند؟

الف) ادراک و توجه مبتنی بر پردازش مفهومی از پردازش صرفاً مبتنی بر ویژگی‌های حسی، پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.

ب) روش مشاهده از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات، برای رسیدن به هدف اول علم تجربی به کار می‌رود.

ج) آزمون‌ها باید در دفعات متعدد اجرا، نمرات دقیقاً یکسانی ارائه دهند.

د) رعایت مسائل اخلاقی در پژوهش، مانع تعریف عملیاتی پدیده‌های روان‌شناختی است.

(۱) الف - ب (۲) ب - ج (۳) ج - د (۴) الف - د

۶۷- متن زیر، بخشی از صورت جلسه ستاد مدیریت بحران استان تهران است. کدام گزینه در ارتباط با عبارات بندهای «الف» و «ب» نادرست است؟

بند الف) با توجه به سهم آلاینده‌های خودروهای شهری در میزان آلودگی هوا، باید طرح زوج و فرد از درب منازل لحاظ شود تا این بخش از آلاینده‌ها نصف گردد.

بند ب) لازم است تا متمرثمربودن طرح پیشنهادی جدید کارشناسان، مبنی بر تغییر فصل تعطیلی مدارس از تابستان به زمستان صحت‌سنجی شود.

(۱) در بند «الف»، به دو هدف از اهداف علم تجربی اشاره شده است که یکی از آن‌ها پیش‌شرط دیگری است.

(۲) طرح پیشنهادی کارشناسان در بند «ب»، پاسخ اولیه اما بررسی‌نشده به مسئله آلودگی هوای تهران است که می‌بایست آزموده شود.

(۳) برای آن‌که «میزان رضایت افراد» از تغییر فصل تعطیلی مدارس، نظرسنجی و اندازه‌گیری شود، لازم است «میزان رضایت افراد» به روشنی تعریف شود.

(۴) در تبیین صورت گرفته در بند «الف»، «میزان آلاینده‌های خودروها»، «آلودگی هوا» و «اعلام طرح زوج و فرد» متغیرهای اصلی فرضیه مطرح شده هستند.

۶۸- این عبارت که «غلت زدن در ۲ تا ۵ ماهگی در کودک بروز می‌یابد» با کدام یک از گزینه‌های زیر رابطه دارد؟

(۱) بسیاری از توانمندی‌های جسمانی و شناختی به موازات افزایش سن در کودکان، متأثر از محیط است.

(۲) نشان‌دهنده یک عامل درونی یا نهفته است که مستقل از محیط اطراف و والدین کودک است.

(۳) وراثت به عنوان یک عامل متأثر از کروموزوم‌های والدین می‌تواند یک عامل بیرونی مؤثر بر رشد شناخته شود.

(۴) بسیاری از توانایی‌ها در کودک، معلول آمادگی زیستی است و مطابق یک برنامه طبیعی انجام می‌شود.

۶۹- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر در رابطه با رشد، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

• فراخنای زندگی به معنای شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی آدمی است.

• برخی از روان‌شناسان، پایان دوره نوجوانی را با عواملی مانند شروع به کار و استقلال از والدین مشخص می‌کنند.

• تغییرات رشد جسمانی کودک، مانند افزایش وزن در سنین ۶ تا ۱۲ ماهگی به نسبت ۱۲ تا ۱۵ سالگی با شدت بیشتری همراه است.

(۱) درست - نادرست - درست (۲) نادرست - درست - درست

(۳) درست - نادرست - نادرست (۴) نادرست - درست - نادرست

۷۰- در یک تحقیق، افراد باید میان دو شکل تقریباً مشابه، یکی را که چند دقیقه قبل دیده بودند، انتخاب کنند. در چند مرحله اول، شکل دوم همیشه پاسخ صحیح بوده است. در مرحله دوم که دو شکل کاملاً جدید ارائه می‌شود، بسیاری باز هم شکل دوم را انتخاب می‌کنند. درحالی‌که لزوماً انتخاب درستی نبوده است. کدام گزینه تحلیل دقیق‌تری از این موقعیت ارائه می‌دهد؟

(۱) یکنواختی و ثبات نسبی در ارائه محرک‌ها باعث خوگیری و از بین رفتن تمرکز افراد و در نتیجه خطای ادراکی آنان شده است.
(۲) افراد در مراحل ابتدایی موقعیت ردیابی، هشدار کاذب و در مرحله بعدی، رد درست را تجربه کرده‌اند.
(۳) در اثر پدیده آماده‌سازی ناشی از پاسخ‌های پی‌درپی، بدون پردازش کافی، در شکل‌های جدید، همان الگوی قبلی تکرار شده است.

(۴) پس از گذشت چندین مرحله، کاهش تغییرات درونی محرک‌ها باعث از بین رفتن گوش‌به‌زنگی در افراد شده است.

۷۱- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، با کدام یک از موضوعات توجه در ارتباط است؟

(الف) کارمندی که هفته‌هاست منتظر تأیید یک پروژه است، هنگام شنیدن هر صدای اعلان رسیدن پیامک، تصور می‌کند پیام مدیر رسیده و نگاهش فوراً به سمت صفحه نمایش گوشی می‌رود.

(ب) مردی که بسیار گرسنه است، هنگام عبور از کوچه‌ها بوی نان تازه توجهش را جلب می‌کند و به یاد خاطرات کودکی‌اش می‌افتد، چون خانه او در کودکی، کنار نانوايي بود.

(ج) دانش‌آموزی که به تازگی الفبا را یاد گرفته، هنگام تماشای تلویزیون مدام زیرنویس شبکه‌ها را با صدای بلند می‌خواند و متوجه تکرار اشتباه یک کلمه می‌شود، در حالی که پدر او متوجه آن اشتباه نمی‌شود.

(۱) کارکرد توجه: گوش‌به‌زنگی - منبع توجه: اطلاعات موجود در حافظه - ردیابی علامت: رد درست

(۲) منبع توجه: نوع انتظارات - منبع توجه: اطلاعات موجود در حافظه - کارکرد توجه: جست‌وجو

(۳) کارکرد توجه: گوش‌به‌زنگی - منبع توجه: تحریک گیرنده‌های حسی - منبع توجه: نوع پردازش

(۴) منبع توجه: نوع انتظارات - منبع توجه: تحریک گیرنده‌های حسی - ردیابی علامت: هشدار کاذب

۷۲- برای علی که کلاس پنجم دبستان است، یادگیری درس مطالعات اجتماعی بسیار دشوار است. معلم علی پس از مشاهده نمره پایین آزمون او و صحبت با والدینش متوجه شد که علی مطالب هر درس مطالعات را با جزئیات کامل هر صفحه مطالعه می‌کند و برای به یاد سپردن آن از روش تکرار با صدای بلند استفاده می‌کند. به ترتیب، کدام گزینه درباره علی درست است و کدام راهکار برای او مناسب‌تر است؟

(۱) روش رمزگردانی علی شنیداری و روش نگه‌داری او جزءبه‌جزء است و برای یادگیری بهتر می‌توان او را به استفاده از رمزگردانی معنایی تشویق کرد.

(۲) روش رمزگردانی علی جزءبه‌جزء و روش نگه‌داری او شنیداری است و برای یادگیری بهتر می‌توان به او استفاده از روش مطالعه چندحسی را پیشنهاد کرد.

(۳) روش رمزگردانی علی به صورت خلاصه و دیداری است و برای یادگیری بهتر می‌توان او را به استفاده از رمزگردانی معنایی تشویق کرد.

(۴) روش رمزگردانی علی چندحسی و به صورت جزءبه‌جزء است و برای یادگیری بهتر او می‌توان روش رمزگردانی معنایی و کلی را توصیه کرد.

۷۳- احمد همواره برای تکرار دروس مهمی که معلمین در آن هفته تدریس کرده‌اند، روز تعطیل پایان هفته را به ۵ بازه ۱۰۰ دقیقه‌ای برای مطالعه ۵ درس مختلف تقسیم کرده و بقیه روز را به امور غیردرسی و مورد علاقه‌اش می‌پردازد. دوستش طاهر این روز را به بازه‌های ۶۰ دقیقه‌ای تقسیم کرده و بین هر درس ۳۰ دقیقه را به پاسخ‌دادن به تمرین‌های همان درس و در صورت لزوم مطالعه مجدد آن درس اختصاص می‌دهد و بین هر درس ۱۵ دقیقه استراحت می‌کند. کدام گزینه درباره این دو نفر درست است؟

- (۱) با توجه به مرور اطلاعات در زمان مناسب در برنامه احمد می‌توان گفت شدت فراموشی در احمد کم‌تر از طاهر خواهد بود.
- (۲) با توجه به آن که مطالب مورد مطالعه احمد و طاهر شامل مجموعه‌ای از مطالب معنادار است، قطعاً نمی‌توان در مورد آن‌ها با آزمایش ابینگهوس به نتایج مشابهی رسید.
- (۳) با توجه به تفاوت برنامه‌ریزی در این دو نفر، روش احمد بیشتر اثر گذشت زمان و روش طاهر علاوه بر آن، مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی را نیز کاهش می‌دهد.
- (۴) آن‌چه حذف اطلاعات مربوط به دروس را در حافظه احمد کاهش می‌دهد، دخالت عوامل عاطفی مانند پرداختن به امور غیردرسی در این روز است.

۷۴- دانشجویی برای حل یک پروژه گروهی، اقدامات زیر را انجام می‌دهد. کدام گزینه ترتیب روش‌های به کاررفته را به درستی مشخص می‌کند؟

- (الف) با بررسی دقیق داده‌های موجود و اجرای یک الگوی گام‌به‌گام سعی می‌کند از طریق اصول و قواعد تعیین‌شده، به یک مسیر درست برای انجام تحقیق برسد.
- (ب) خروجی مطلوب پروژه را در نظر می‌گیرد و با مقایسه مداوم آن با وضعیتی که در آن قرار دارد، فاصله بخش‌های باقی‌مانده را مشخص می‌کند تا بداند روی چه بخش‌هایی باید تمرکز کند.
- (ج) یک پایان‌نامه با موضوع مشابه را نگاه می‌کند تا با الگوگرفتن از آن بفهمد پیش از رسیدن به خروجی مورد نظر، باید چه اقداماتی را طی کند.
- (د) برای بخش‌هایی که هنوز حل نشده و باقی‌مانده‌اند، مسئله را به زیرمسئله‌های کوچک‌تر تقسیم می‌کند و حل هر کدام را به یکی از اعضای گروه می‌سپارد.

- (۱) تحلیلی - مهندسی معکوس - شروع از آخر - خردکردن
- (۲) تحلیلی - کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب - شروع از آخر - خردکردن
- (۳) خردکردن - مهندسی معکوس - تحلیلی - بارش مغزی
- (۴) خردکردن - کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب - تحلیلی - بارش مغزی

۷۵- هر یک از عبارتهای زیر، به ترتیب، با کدام عامل مؤثر در حل مسئله مرتبط است؟

- این عامل علی‌رغم سایر عوامل مؤثر بر حل مسئله دارای اثر منفی نیست؛ به این معنا که یا اثر آن مثبت است و یا تأثیری بر حل مسئله ندارد، ولی مانع حل مسئله نمی‌شود.

- دوست علی تابستان را در چاپخانه کار کرده و به همین خاطر بهتر از دیگران ورقه‌های بازی اونو (UNO) را بُر می‌زند.
- سابقه‌ای تاریخی دارد و در زندگی‌نامه‌های بزرگانی مانند شیخ‌الرئیس، به استفاده از آن اشاره شده است.
- نیوتون از همان تجربه هر روزه افتادن سیب از درخت به کشفی علمی رسید که در تاریخ علم کم‌همتاست.

- (۱) اثر نهفتگی - اثر انتقال - اثر نهفتگی - نوع نگاه به مسئله
- (۲) نوع نگاه به مسئله - اثر نهفتگی - اثر انتقال - نوع نگاه به مسئله
- (۳) اثر نهفتگی - اثر انتقال - اثر نهفتگی - تجربه گذشته
- (۴) نوع نگاه به مسئله - اثر نهفتگی - اثر انتقال - تجربه گذشته

۷۶- کدام گزینه در مورد فرایندهای ذهنی مطرح‌شده در موقعیت‌های زیر درست است؟

(الف) راحله در درس ریاضی ضعیف است. با مشورت از چندین مشاور خبره در زمینه تحصیلی، به این نتیجه رسید که یا ویدیوی آموزشی ببیند که از این طریق نقاط ضعف خود را پوشش دهد و یا در کلاس‌های حضوری برخی از استادان برتر ریاضی شرکت کند.

(ب) مسعود به تازگی از همسرش طلاق گرفته و فشار روحی زیادی را تحمل می‌کند. او برای کسب آرامش درونی، به دنبال راه مناسب می‌گردد.

(۱) در موقعیت «ب» برخلاف «الف»، توجه فرد معطوف به موضوع انتخاب کردن است.

(۲) در هر دو موقعیت، فقط یک راه فرد را به هدف مورد نظر می‌رساند.

(۳) در موقعیت «الف» برخلاف «ب»، فرد می‌خواهد بهترین اولویت را انتخاب کند.

(۴) استفاده از توصیه حضرت علی (ع) مبنی بر رسیدن به یقین صرفاً در موقعیت «ب» کاربرد دارد.

۷۷- هر کدام از عبارت‌های زیر، به ترتیب، با کدام مورد مرتبط هستند؟

• بلافاصله بعد از آن که بهترین بازیکن تیم ضربه پناالتی را از دست داد، سرمربی دستور به تعویض او می‌دهد.

• متناظر با ضرب‌المثل «کار امروز را به فردا نینداختن» ضرب‌المثل «کار فردا را به پس فردا نینداختن» ساخته شده است.

• می‌توان با ملاک قراردادن ویژگی‌های محدود، تعداد اولویت‌های تصمیم‌گیری را کم و کم‌تر کرد.

• در مسیر انتخاب شغل، لازم است بررسی شود آیا شغل مد نظر با فناوری هوش مصنوعی حذف خواهد شد یا نه.

(۱) تعارض گرایش - اجتناب / مانع تصمیم‌گیری: کوچک‌شمردن خود / استفاده از روش‌های میانبر / مرحله چهارم تصمیم‌گیری

(۲) سبک تصمیم‌گیری: تکانشی / سبک تصمیم‌گیری: اجتنابی / استفاده از روش‌های میانبر / مرحله چهارم تصمیم‌گیری

(۳) مرحله تصمیم‌گیری: اجرای بهترین اولویت / مانع تصمیم‌گیری: کوچک‌شمردن خود / تعارض گرایش - گرایش / مانع تصمیم‌گیری: سوگیری تأیید

(۴) مانع تصمیم‌گیری: کنترل‌نکردن هیجانات / انجام‌نشدن مرحله پنجم تصمیم‌گیری / تعارض گرایش - گرایش / تصمیم‌گیری: اعتماد افراطی

۷۸- کدام گزینه در رابطه با عوامل نگرشی زیر کاملاً درست است؟

(۱) اعتقاد قوی و راسخ به چیزی که در دایره شناخت، علایق و انگیزه‌های مثبت ماقرار می‌گیرد، نظام باورهای ما را شکل می‌دهد.

(۲) انتخاب هدف در آدمی، باعث انسجام در افکار و احساسات و بالارفتن توانمندی در فرد می‌شود.

(۳) پیامد شکل‌گیری باورهای غلط و منفی، عدم موفقیت در انجام کار علی‌رغم وجود توانایی در فرد است.

(۴) مفهوم اراده، آن چیزی است که باعث شود انسان از بیراهه‌رفتن در مسیر و اتلاف منابع انرژی خود، مصون بماند.

۷۹- با توجه به موقعیت زیر، کدام گزینه در خصوص متین درست است؟

«متین که ابتدا برای فهم بهتر درس یادداشت‌برداری می‌کرد، پس از اعلام استاد که بخشی از نمره به همین

یادداشت‌ها مربوط است، بازنویسی‌های دقیق‌تری انجام می‌دهد تا نمره‌اش کم نشود. وقتی یکی از یادداشت‌هایش

ناقص شد، علت را سختی مباحث جدید دانست.»

(۱) انگیزه او از نوع بیرونی و اسناد او بیرونی، پایدار و غیر قابل کنترل بوده است.

(۲) انگیزه او از نوع بیرونی و اسناد او بیرونی، ناپایدار و قابل کنترل بوده است.

(۳) انگیزه او از نوع درونی و اسناد او درونی، پایدار و قابل کنترل بوده است.

(۴) انگیزه او از نوع درونی و اسناد او درونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل بوده است.

۸۰- به ترتیب، هر یک از مثال‌های زیر با کدام‌یک از مفاهیم در ارتباط است؟

- آرش با نزدیک شدن زمان کنکور، برنامه‌ریزی دقیق‌تری می‌کند و ساعات مطالعه‌اش را افزایش می‌دهد، ولی به دلیل کاهش تمرکز، درصدهایش در آزمون‌های هماهنگ کم‌تر شده است.
- ستاره که در آزمون زبان نمره پایینی گرفته است، بسیار نگران است که مبادا این بار هم قبول نشود و شب‌ها کم‌تر می‌خوابد و تمرین‌های بیشتری انجام می‌دهد.
- دروازه‌بانی که بعد از خوردن گل اول در مسابقه‌ای مهم، با دقت بیشتری به دروازه‌بانی خود ادامه می‌دهد.

(۱) فشار روانی منفی - فشار روانی مثبت - فشار روانی منفی

(۲) فشار روانی مثبت - مقابله سازگارانه - فشار روانی مثبت

(۳) علامت رفتاری فشار روانی - فشار روانی منفی - علامت رفتاری فشار روانی

(۴) علامت شناختی فشار روانی - مقابله سازگارانه - علامت شناختی فشار روانی

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

آزمون

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخ‌برگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عیناً مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملاً مکانیزه

- تصحیح کاملاً حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه دوازدهم

آزمون جامع (مرحله بیستم)

رشته انسانی

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

۱۶ مرداد/۱۴۰۵

دفترچه شماره دو

پایه	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دوازدهم	یازدهم	دهم
زبان عربی	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه	کل کتاب صفحه ۱ تا ۸۳	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۶	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۲۰
تاریخ	۱۳	۱۰۱	۱۱۳	۲۰ دقیقه	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۶۳	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۸۶	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۵۲
جغرافیا	۱۲	۱۱۴	۱۲۵		کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۵	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۵۳	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۶
فلسفه و منطق	۲۰	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۱	کل کتاب صفحه ۱ تا ۹۳	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۳
اقتصاد	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه	—	—	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۶۰
مجموع	۸۰ سؤال			۷۵ دقیقه			

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
زبان عربی	مجید بیگلری - کیارش پورمهدی - بهروز حیدریکی - زهرا فرزانه - موسی کاظم غلامی کارشناسان علمی: سمیه جغتایی - محمد مهدی خادم	موسی کاظم غلامی
تاریخ	حبیبه محبی کارشناس علمی: بهروز یحیی	حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی فر - علیرضا حسن طهرانی - الهه ریاحی نسب - الهام میرزایی کارشناس علمی: حبیبه محبی	علیرضا حسن طهرانی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی - محمد تفقیدی - محمد حسین خدام - مجید قدرتی پور کارشناس علمی: علی آقاجانیپور	علی اکبر آخوندی
اقتصاد	سارا شریفی - ستایش محمدی کارشناس علمی: مهناز حامدی	سارا شریفی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانیپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرای، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

Azmoon.kheilisabz.com

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۹):

۸۱- ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً﴾:

(۱) هان ای نفس مطمئن، به سوی پروردگار خویش برگرد که خشنود و مورد رضایت شوی!

(۲) ای جانِ آرام‌یافته، نزد پروردگارت بازگرد، آن‌گاه که راضی و مورد رضایتی!

(۳) ای نفس دارای اطمینان، به سوی پروردگارت برگرد، حال آن‌که راضی و خشنود هستی!

(۴) ای نفس مطمئن، راضی و مورد رضایت به سوی پروردگار خود بازگرد!

۸۲- «أَخَذْتُ أَقْرَأُ كِتَابًا، كَادَ الْكِتَابُ يُؤَثِّرُ عَلَيَّ تَأْثِيرًا لَا يُوصَفُ!»:

(۱) شروع کردم به خواندن کتابی، نزدیک بود که آن کتاب به شکلی که وصف نمی‌شود، بر من تأثیر بنهد!

(۲) کتابی را برداشتم که بخوانم، چیزی نمانده بود که کتاب به گونه‌ای وصف‌ناشدنی بر من اثر بگذارد!

(۳) شروع کردم کتابی را بخوانم، آن کتاب تأثیری بر من گذاشته بود که وصف نمی‌شود!

(۴) کتابی را برداشتم تا آن را بخوانم، همین کتاب به زودی طوری که وصف‌ناشدنی است، بر من اثر می‌گذارد!

۸۳- «مَا مِنْ حَاكِمٍ ظَالِمٍ إِلَّا وَهُوَ يَكُونُ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ فَالْنَّاسُ يَنْفَضُّونَ مِنْ حَوْلِهِ!»:

(۱) هیچ حاکمی، ظالم نیست مثل این‌که او خشن و سنگدل می‌باشد و مردم پیرامونش را خالی می‌کنند!

(۲) هیچ حاکم ستمگری نیست، جز این‌که تندخو و سنگدل می‌باشد و مردم از دورش پراکنده می‌شوند!

(۳) حاکمِ ظالمی وجود ندارد مثل این‌که او عصبانی و سنگدل است و مردم از پیرامونش متفرق می‌شوند!

(۴) هیچ حاکمِ ظالمی وجود ندارد، جز این‌که بداخلاق و سنگدل می‌شود و مردم دور او را خالی می‌کنند!

۸۴- «إِنَّمَا الْخَيْرُ عَمَلٌ يَنْفَعُ النَّاسَ الْكَثِيرِينَ وَ يَرْضَى اللَّهُ فِدْعَ شَخْصًا يَحْزُنُكَ كَلَامُهُ وَ يَزْرَعُ فِي قَلْبِكَ خِيْبَةَ الْأَمَلِ!»:

(۱) فقط خیر کاری است که مردمان زیادی را به سود برساند و الله را خشنود نماید، پس فروگذار شخصی را که با سخنش ناراحت می‌شوی و در دل تو یأس و ناامیدی را می‌کارد!

(۲) همانا خیر شما عملی است که به مردم زیادی نفع می‌رساند و خداوند خشنود می‌گردد، پس فردی را که سخنش تو را محزون می‌کند، ترک کن و در دل او ناامیدی بکار!

(۳) خیر فقط کاری است که به مردمان زیادی سود می‌رساند و خدا را خشنود می‌نماید، پس رها کن شخصی را که با سخنش تو را اندوهگین می‌سازد و در دل تو ناامیدی می‌کارد!

(۴) تنها خیر کاری است که مردمان زیادی سود می‌برند و خدا خشنود می‌شود، پس فروگذار فردی را که با سخنش ناراحت می‌شوی و در دل تو نومیدی می‌کارد!

۸۵- «لَا بُدَّ مِنْ أَنْ نَقْوِيَ عَزْمَنَا وَ نَوَاصِلَ أَهْدَافِنَا دَوْبَيْنِ فَلْنَتَذَكَّرْ أَنْ مِنْ جَدِّ وَرَاءَ هَدَفِهِ وَجْدَهُ!»:

(۱) هیچ چاره‌ای نیست که عزممان را جزم کنیم و تلاشگرانه به اهدافمان برسیم، پس باید به یاد آوریم که هر کس در پی هدف خود کوشش نماید، آن را می‌یابد!

(۲) ناگزیریم که اراده‌مان را قوی کنیم و با پشتکار اهدافمان را ادامه دهیم، پس باید به یاد آوریم که هر آن‌کس که در پی هدف خویش تلاش نماید، آن را می‌یابد!

(۳) می‌بایست اراده خود را قوی نماییم و مجدانه اهدافمان را دنبال کنیم و متذکر شویم که هر کس در پی هدفش سعی کرد، آن را یافت!

(۴) چاره‌ای نیست که اراده‌مان را تقویت کنیم و با تلاش و کوشش به اهداف خود برسیم و به یاد می‌آوریم که هر کس در پی هدف خویش سعی کند، آن را می‌یابد!

۸۶- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) إِنَّمَا نوبَلْ كَانَ يَرِيدُ تَسْهِيلَ أَعْمَالِ الْإِنْسَانِ الصَّعْبَةَ بِاخْتِرَاعِ الدِّينَامِتِ! قِطْعاً نُوْبَلْ مِى خَوَاسِثِ كَارِهَآى سَخِثِ اِنْسَانِ رَا بَا اِخْتِرَاعِ دِينَامِيتِ اَسَانِ كُنْد!
- (۲) لَا يَقْتُلِ الْمَزَارِعَ الْبُومَاتِ فِي الْحَقْلِ لِأَنَّهَا نَافِعَةٌ فَلَا يَتَخَلَّصُ مِنْهَا! كِشَاوَرَزْ جَغْدِهَآى مَزْرَعِهْ رَا نَمِى كَشْدْ؛ زَبِرَا اَنِّهَا مَفِيدْ هَسْتَنْدِ پَسْ اَزْ اَنِّهَا رِهَا نَمِى شُود!
- (۳) يُنْقَلُ النَّفْطُ عِبْرَ الْأَنْبَابِ مِنَ الْآبَارِ إِلَى الْمَصَافِي لِقَلَّةِ خَطَرِهَا! نَفْتِ رَا اَزْ طَرِيقِ لَوْلِهَآ اَزْ چَاهَا بَهْ پَالَايْشَگاهَا مَنْتَقَلْ مِى كُنْدِ بَرَاى اَيْنِ كِهْ كَمْ خَطَرْتَرِ اسْت!
- (۴) لَا تَسْأَلُ عَنِ الْمَصْنَعِ إِلَّا الرَّاكِبِينَ الَّذِينَ هَامُوا فِي الْفُلُوتِ! دَرْبَارَهْ آبَانْبَارِهَا فَقَطْ اَزْ سَوَارَانِى بَپَرَسْ كِهْ دَرْ بِيَابَانِهَا سَرْگَرْدَانِ شُدِهْ اَنْد!

۸۷- عَيْن الخطأ:

- (۱) لِمَعْرِفَةِ حَيَاةِ الْحَيَوَانَاتِ اسْتِشَارَ صَدِيقِي خَبِيراً قَدْ بَحَثْتُ عَنْهَا! دُوسْتَمْ بَرَاى شِناخْتِ زَنْدَگِى حَيَوَانَاتِ اَزْ كَارْشِنَاسِى مَشُورَتْ خَوَاسِثِ كِهْ دَرْبَارَهْ اَنِّهَا تَحْقِيقِ كَرْدِهْ بُوْد!
- (۲) مَا أَكْرَمَ الشَّعْبَ الَّذِي يَقَاوِمُ الْعُمَلَاءَ رَغْمَ الضَّغْطِ! چِهْ چِيزِى ارْزِشْمَنْدْتَرِ اَزْ مَلْتِى اسْتِ كِهْ بَا وَجُودِ فِشَارِ دَرْ بَرَابَرِ مَزْدُورِ مَقَاوَمْتِ مِى كُنْد!
- (۳) الْمَتَفَرِّجُونَ قَامُوا بِتَشْجِيعِ الْفَرِيقِ الْوَطْنِيِّ إِقَامَةً حَمَاسِيَّةً! تَمَاشَاچِيَانِ، بَهْ طُورِ پَرِشُورِ اَقْدَامِ بَهْ تَشْوِيقِ تِيمِ مَلِى كَرْدَنْد!
- (۴) أَيُّهَا الشَّبَابُ، إِنْ تَنْتَظِرُوا إِلَى الْمُسْتَقْبَلِ مُتَفَانِلِينَ فَلَنْ تَشْعُرُوا بِالْيَأْسِ! اِىْ جُوانانِ اِگَرِ خُوشْ بِيَنانِهْ بَهْ آيَنْدِهْ نَگَآهْ كُنِيدِ اِحْساسِ نَاامِيدِ نَخَوَاهِيدِ كَرْد!

۸۸- «آيا باور می‌کنی که مرغ مگس بال‌هایش را در یک ثانیه تقریباً هشتاد بار حرکت می‌دهد» عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) هَلْ تُصَدِّقِينَ أَنَّ الطَّائِرَ الطَّنَّانَ يَحْرُكُ جَنَاحَهُ ثَمَانِينَ مَرَّةً تَقْرِيباً فِي الثَّانِيَةِ الْوَاحِدَةِ!
- (۲) هَلْ تُصَدِّقُ أَنَّ الطَّائِرَ الطَّنَّانَ يَتَحَرَّكُ جَنَاحَهُ ثَمَانِينَ مَرَّةً تَقْرِيباً فِي ثَانِيَةٍ وَاحِدَةٍ!
- (۳) هَلْ تُصَدِّقُ أَنَّ طَائِرَ طَنَّانٍ يَتَحَرَّكُ جَنَاحِيَهُ ثَمَن مَرَّةً تَقْرِيباً فِي الثَّانِيَةِ الْوَاحِدَةِ!
- (۴) هَلْ تُصَدِّقِينَ أَنَّ الطَّائِرَ الطَّنَّانَ يَحْرُكُ جَنَاحِيَهُ ثَمَانِينَ مَرَّةً تَقْرِيباً فِي الثَّانِيَةِ الْوَاحِدَةِ!

۸۹- عَيْن الخطأ عن مفهوم العبارات:

- (۱) «النَّدَمُ عَلَى السَّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ النَّدَمِ عَلَى الْكَلَامِ!»: خَمْوشِى رَا اِمَانْتِ دَارِ لَبْ كَنْ / پَشِيمَانِى نَدَارْدِ بِيْ زَبَانِى
- (۲) «شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَعْتَقِدُ الْأَمَانَةَ وَ لَا يَجْتَنِبُ الْخِيَانَةَ!»: اَنِّ كِهْ دَرْ رَدِ اِمَانْتِ كَاهِلِ اسْتِ / اَزْ رُسُومِ اَدَمِيتِ غَافِلِ اسْتِ
- (۳) «طَلَبُ الْحَاجَةِ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ!»: اَزْ هَرْچِهْ حَاجَتِ اسْتِ بَدُوْ بَنْدِهْ رَا خُدَاى / كَرْدِهْ اسْتِ بِيْ نِيَازِ دَرِ اَيْنِ رِهْگَزَرِ مَرَا
- (۴) «و إِنْ سَكَوتَ إِلَى الطَّيْرِ نُحْنُ فِي الْوَكُنَاتِ!»: دَلِ هَمْچُوْ سَنْگَتِ اِىْ دُوسْتِ بَهْ آبِ چِشْمِ سَعْدِى / عَجَبِ اسْتِ اِگَرِ نَگَرْدَدِ كِهْ بَگَرْدَدِ اَسِيَابِى

• اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٩٠ - ٩٢) بما يناسب النَّصَّ:

ازداد تأثر اللغة الفارسية باللغة العربية بعد ظهور الإسلام و انضمام إيران في الدولة الإسلامية فانتقلت إليها كلمات كثيرة في مجالات الدين و العلم و إدارة أمور الناس. و كان ما نزلهُ الله على رسوله و الأحاديث الشريفة من أهم أسباب تعلم العربية عند الإيرانيين.

و في العصر العباسي ازداد هذا التأثير حيث أصبحت العربية لغة العلم فكتب علماء إيرانيون كتبهم بها مثل ابن سينا و الخوارزمي. و بذلك دخلت مصطلحات علمية و دينية كثيرة إلى الفارسية و أصبحت جزءاً من بنائها اللغوي.

و لم يقتصر التأثير على المفردات فقط، بل شمل بعض الأوزان و الأسلوب الأدبي أيضاً حتى إن الشعر الفارسي تأثر بالعروض العربي و يرى الباحثون أن هذا التبادل اللغوي كان عاملاً مهماً في إغناء اللغتين ما من لغة تعيش مُفردة عن غيرها.

٩٠- أي موضوع دُكر في النَّص؟

- (١) تأثر اللغة العربية باللغة الفارسية بعد ظهور الإسلام بالممالك المُجاورة!
- (٢) دور القرآن و الأحاديث في نشر اللغة العربية في البلاد الإسلامية!
- (٣) استفادة الشعراء الإيرانيين من المفردات و أساليب اللغة العربية في أشعارهم!
- (٤) اللغات التي لا تتأثر من اللغات الأخرى و لكنها زالت على مرّ العصور!

٩١- عین الصّحیح:

- (١) لو لا دخول المفردات العربية في الفارسية لما تقدّم الإيرانيون في العلوم!
- (٢) بعد ظهور الإسلام أثر العلماء الإيرانيون أن يكتبوا آثارهم العلمية باللغة العربية!
- (٣) تعرّف الإيرانيون على اللغة العربية بعدما أسلموا و أقبلوا على الثقافة العربية!
- (٤) بعد أن كتب الإيرانيون بعض آثارهم العلمية أو الأدبية بالعربية رفعت مكانتها عند الإيرانيين!

٩٢- عین عبارة لا تناسب ما جاء في النَّص:

- (١) تعلّموا العربية فإنّها كلام الله الذي يُكلّم به خلقه.
 - (٢) ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾
 - (٣) در قبای عربی خوشترک آیی به نگاه
 - (٤) بَرَد دل از همه کس نظم او که هاتف را
- راست بر قامت تو پیرهنی نیست که نیست
ملاححت عجمی و فصاحت عربی است

• عین الصّحیح في الإعراب و التحليل الصرفي (٩٣ و ٩٤):

٩٣- «ازداد - انتقلت - هذا - أصبحت»:

- (١) ازداد: فعل ماضٍ - للمفرد المذكر - مزيد ثلاثي (مضارع: يَزِيدُ) - معرب - مبني للمعلوم/ فعل و فاعله «تأثر»
- (٢) انتقلت: فعل ماضٍ الطائر - للغائب - مزيد ثلاثي من باب افتعال - لازم - مبني للمعلوم/ فعل و فاعله «كلمات»
- (٣) هذا: اسم إشارة للمفرد القريب - مبني - مذكر/ فاعل، لا تظهر فيه علامة الإعراب
- (٤) أصبحت: فعل ماضٍ - للمفرد المؤنث - مجرد ثلاثي - مبني/ فعل من الأفعال الناقصة و خبره «جزءاً»

٩٤- «لم يقتصر - الإيرانيون - منفردة - نزل»:

- (١) لم يقتصر: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي بزيادة حرفين - معرب - متعدّ فعل مضارع مرفوع و فاعله «التأثير»
- (٢) إيرانيون: جمع مذكر سالم (مفردة: إيراني) - معرب - معرف بالعلمية/صفة و مرفوع بالواو و موصوفها: «علماء»
- (٣) منفردة: اسم - مفرد مؤنث - اسم فاعل (اشتقاقه من فعل مجرّد ثلاثي) - معرب - نكرة/ حال و منصوب بالفتحة
- (٤) نزل: فعل ماضٍ - للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي - حرفه الزائد الواحد: «ز» - متعدّ مفعوله ضمير «الهاء» البارز

• عین الجواب الصحيح للأسئلة التالية (٩٥ - ١٠٠):

٩٥- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) لَمَّا سَمِعَ النَّاسُ أَنَّ الشَّابَّ الْكَذَّابَ يُطَلِّبُ الْمُسَاعَدَةَ لَمْ يَلْتَفِتُوا إِلَيْهِ!
- (٢) هُنَاكَ حَادِثَاتٌ تَمُرُّ عَيْنُنَا وَلَكِنْ فِيهَا تَجَارِبٌ قِيَمَةٌ تَنْفَعُنَا!
- (٣) بَعْضُ الْمُعَوِّقِينَ حَصَلُوا عَلَى مَنْزِلَةٍ رَفِيعَةٍ لِأَنَّهُمْ عَرَفُوا قُدْرَاتِهِمْ!
- (٤) أَنْظُرِي؛ ذَلِكَ الطَّائِرُ دَخَلَ فَمِ التَّمَسَّاحِ دُونَ أَنْ يَخَافَ مِنْهُ!

٩٦- عین الصحيح في استعمال الأعداد:

- (١) إِنِّي فِي التَّاسِعَةِ عَشْرَةَ مِنْ عَمْرِي وَ اسْتَطِيعُ أَنْ أَتَكَلَّمَ بِثَلَاثِ لُغَاتٍ!
- (٢) لِهَذَا الْكِتَابِ ثَلَاثٌ وَ تِسْعُونَ صَفْحَةً وَ أَنَا قَرَأْتُ الْفَصْلَ الْوَاحِدَ مِنْهُ!
- (٣) بَقِيَ خَمْسُونَ طَلَّابًا فِي الْمَدْرَسَةِ وَ قَامُوا بِالنَّشَاطَاتِ الْحَرَّةِ فِي صَفُوفِهِمْ!
- (٤) سَوْفَ أَسَافِرُ فِي الْيَوْمِ الْخَمْسِ وَ الْعَشْرِينَ مِنْ هَذَا الشَّهْرِ إِلَى مَشْهَدِ الْمُقَدَّسَةِ!

٩٧- عین فعلاً يمكن أن يُقرأ مجهولاً و معلوماً:

- (١) أَعْتَقَدُ أَنَّ التَّلْمِيزَ إِذَا يَتَعَلَّمُ هَذِهِ الْمَهَارَةَ فَلَنْ يُضَيِّعَ عَمْرَهُ!
- (٢) صَوْتُكَ ضَعِيفٌ جَدًّا وَ لَا يَسْمَعُ، رَجَاءً تَكَلَّمْ مَعِيَ بِصَوْتٍ مُرْتَفِعٍ!
- (٣) قَدْ تَصَادَمَ وَالِدِي أَمْسَ بِسَيَّارَةٍ فِي الشَّارِعِ لَكِنَّهُ أَنْقَذَ مِنَ الْمَوْتِ!
- (٤) صَنَعَتِ الْأَبْنِيَةُ الْجَمِيلَةَ مِنْذُ مِائَتِ السَّنِينَ فِي هَذِهِ الْمَنْطِقَةِ!

٩٨- عین ما ليس فيه اسم التفضيل:

- (١) أَحْسَنَ صَدِيقِي بَأَنَّهُ يَعْرِفُ الشَّاعِرَ الَّذِي أَنشَدَ هَذِهِ الْقَصِيدَةَ!
- (٢) هُنَاكَ كَثِيرٌ مِنَ اللَّاعِبِينَ الَّذِينَ يُمَكِّنُ لَهُمُ الْحَصُولَ عَلَى الْجَائِزَةِ الْأُولَى!
- (٣) ضَرَبَ جَيْشُنَا قَوَّاتِ الْعَدُوِّ الظَّالِمِ أَثْقَلَ ضَرْبَاتٍ أَمْسَ مَا كَانَ جَرِيهِ مِنْ قَبْلِ!
- (٤) زَمِيلِي أَجْرَى اقْتِرَاحَاتٍ مَعْلَمُنَا عِنْدَ قِرَاءَةِ دُرُوسِهِ فَأَصْبَحَ أَقْوَى التَّلَامِيذِ!

٩٩- عین المُستثنى منه محذوفاً:

- (١) لَا تُعْطَى هَذِهِ الْبُيُوتُ عَمَّالِ الْمَصْنَعِ إِلَّا مَنْ كَانَ أَقْدَمَهُمْ!
- (٢) مَا اسْتَطَاعَ نُبُلٌ أَنْ يَطَوِّرَ الْمَادَّةَ الْكِيمِيَاوِيَّةَ إِلَّا بَعْدَ مَوْتِ أَخِيهِ!
- (٣) مَا زُرْتُ الْمَعَالِمَ الْأَثَرِيَّةَ فِي أَصْفَهَانَ إِلَّا مَا كَانَ فِي سَاحَةِ «الإمام»!
- (٤) أَيُّهَا الشَّبَابُ، لَا تَسْتَقْبَحُوا مِنَ الْآخَرِينَ شَيْئاً إِلَّا مَا تَسْتَقْبَحُونَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ!

١٠٠- عین ما جاء فيه مفعول مطلق للنوع:

- (١) حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ مُحَاسِبَةً قَبْلَ أَنْ يُحَاسِبَكُمْ اللَّهُ فِي الْقِيَامَةِ فَتَنْدَمُوا!
- (٢) دَافِعِ الْإِيرَانِيِّينَ مِنْ حُدُودِ بِلَادِهِمْ فِي الْحَرْبِ مَدَافِعَةً أَعْجَبَتْ الْعَالَمِينَ!
- (٣) مَا شَاهَدْتُ تَقَدُّماً فِي دُرُوسِي فِي بَدَايَةِ الْأَمْرِ فَحَاوَلْتُ مُحَاوَلَةً دَائِماً!
- (٤) نُرِيدُ أَنْ نَنْظُرَ إِلَى الدَّرُوسِ السَّابِقَةِ نَظَرَةً وَ نَحْنُ قَدْ نَسِينَا بَعْضَهَا!

۱۰۱- مورخی تصمیم دارد پژوهش و تحقیقی درباره تاریخچه گاهشماری در دوران باستان انجام دهد. کدام یک از موارد زیر درباره نتایج این پژوهش درست است؟

الف) مصریان باستان همانند مردمان بین‌النهرین از پیشگامان تنظیم و تدوین گاهشماری بودند.

ب) گاهشماری رایج در عصر هخامنشیان، بابلی و سلوکی بوده است.

ج) ۱۰۰۰ سال بعد از تولد حضرت مسیح که دین مسیحیت مبدأ گاهشماری قرار گرفت، منجمان رومی به کمک پاپ گرگوار سیزدهم آمدند و گاهشماری مسیحیان را اصلاح کردند.

د) در دوره ساسانیان به دلیل رواج دین زرتشتی، برای اولین بار گاهشماری اوستایی رایج شد.

۱) «ب» و «د» ۲) «الف» و «ج» ۳) «ج» و «د» ۴) «الف» و «ب»

۱۰۲- کدام موارد از تعالیم کنفوسیوس است؟

الف) آیینی از ترکیب آموزه‌های ادیان زرتشتی، مسیحی و بودایی بود.

ب) این آیین در دوران هان، هم‌زمان با گشایش جاده ابریشم دوباره رواج یافت.

ج) به رفتار اخلاقی و نحوه رفتار مردم با حاکم و حاکم با مردم توجه داشت.

د) اساس تعالیم او بر پرستش اهوره‌مزدا و کشاورزی بود.

۱) «الف» و «ب» ۲) «ج» و «د» ۳) «الف» و «د» ۴) «ب» و «ج»

۱۰۳- در کدام مورد «وجه مشترک» نقش طبقات دو سلسله هخامنشی و ساسانی، درست بیان شده است؟

۱) طبقه فرودست را از خشونت و ستیز با طبقات فرادست منع می‌کردند.

۲) نظام طبقاتی بر اصالت نسب و خون استوار بود.

۳) میان مردم و اشراف تفاوت‌ها و نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی وجود داشت.

۴) افزوده‌شدن دبیران به طبقه حاکم در گسترش و تثبیت نظام طبقاتی تأثیر چشمگیری داشت.

۱۰۴- با توجه به جنگ‌های ایران و روم، در صورت پیروزی کراسوس در جنگ حران، وقوع کدام یک از حالات زیر ممکن بود؟

الف) امپراتوری روم، به طور مستقیم با هند و چین رابطه تجاری برقرار می‌کرد و درآمد هنگفتی از این راه کسب می‌کرد.

ب) به فنون تولید ابریشم خام که در انحصار چینی‌ها بود، پی می‌بردند و پایه‌گذار صنعت ابریشم می‌شدند.

ج) رومی‌ها، بر تمامی بین‌النهرین مسلط می‌شدند و در نبردهای بعدی نیز می‌توانستند ارمنستان و سوریه را به دست آورند.

د) روابط یونان و چین به دلیل وجود جاده ابریشم توسعه پیدا می‌کرد.

۱) «الف» - «ب» ۲) «الف» - «ج» ۳) «ب» - «د» ۴) «ج» - «د»

۱۰۵- سه گزاره زیر درباره یک مورخ سنتی است. تاریخ‌نگاری اوبه کدام وجه از تاریخ‌نگاری و روش پژوهش اودر تاریخ، اشاره دارد؟

الف) وی در اغلب جنگ‌ها در کنار مسعود غزنوی حضور داشته‌و از نزدیک نارضایتی مردم را از مالیات‌های سنگین شاهد بوده است.

ب) سر تاسر کتابش مملو از چاپلوسی و تملق‌گویی پادشاهان ترک است.

ج) گزارش‌های او از تحسین محمود در به آتش کشیده شدن کتابخانه مهم ری نشان می‌دهد، شیعه‌مذهب نبوده است.

۱) «الف» و «ب»: روش تاریخ‌نگاری ترکیبی - «ج»: نقد روایت (خبر)

۲) «الف»: روش تاریخ‌نگاری تحلیلی - «ب»: نقد گزارش تاریخی - «ج»: بینش

۳) «الف» و «ج»: روش تاریخ‌نگاری روایی - «ب»: نقد راوی خبر

۴) «الف»: روش تاریخ‌نگاری تحلیلی - «ب»: روش - «ج»: سنجش اعتبار راوی

۱۰۶- کدام مورد درباره ساختار اقتصادی و اجتماعی یمن (۱)، مکه (۲) و یثرب (۳)، پیش از ظهور اسلام، درست است؟

الف) نبود تشکیلات منسجم برای تشکیل حکومت

ب) حضور قبایل یهودی

ج) روابط اقتصادی گسترده

د) زندگی چادرنشینی و نظام قبیله‌ای

۱) «ج» و «د» از وجوه پیوند (۱) و (۲) و «الف» و «ب» از اشتراکات (۱)، (۲) و (۳) است.

۲) «ب» از ویژگی‌های (۳) و «الف» و «ج» از وجوه مشترک (۱) و (۲) است.

۳) «الف» از ویژگی‌های (۱) و «ب» و «ج» از وجوه پیوند (۱) و (۲) است.

۴) «ج» از وجوه پیوند (۱) و (۲) و «ب» و «د» از نقاط مشترک (۱) و (۳) است.

۱۰۷- کدام مورد دربارهٔ امپراتوری بیزانس، درست است؟

(الف) برخورداری از موقعیت جغرافیایی و ارتباطی ویژه و داشتن باروهای دفاعی مستحکم از دلایل تسلط این امپراتوری بر ولایات تابع است.

(ب) در قرن پانزدهم میلادی، سلطان محمد فاتح با فتح پایتخت آن اسکندریه، این امپراتوری را متلاشی و به سمت شرق اروپا پیشروی کرد.

(ج) در سراسر قرون وسطا هیچ نهادی به اندازهٔ کلیسای قسطنطنیه تأثیرگذار نبود و مقام‌های این امپراتوری هدایت جریان فکری و فرهنگی را در دست داشتند.

(د) هنگام حملهٔ اعراب مسلمان، منطقهٔ شام و مصر را زیر نفوذ و سیطرهٔ قدرت خود داشت.

(۱) «الف» - «د» (۲) «الف» - «ب» (۳) «ج» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۱۰۸- در کدام موارد، اوضاع توسعهٔ دریانوردی و تجارت دریایی ایران در سده‌های ۳ تا ۵ هجری قمری درست توصیف شده است؟

(الف) در نتیجهٔ گسترش و یکپارچگی جهان اسلام، تجارت در مسیرهای زمینی و دریایی توسعهٔ بیشتری یافت.

(ب) مراکز شهری در سواحل خلیج فارس رونق یافتند و بندر سیراف به یکی از مراکز مهم مبادلات اقتصادی منطقه‌ای و جهانی تبدیل شد.

(ج) اسلام از طریق تجارت دریایی واز خلیج فارس به هندوستان، چین و نواحی شرق آسیا و جنوب شرقی آفریقا گسترش و راه یافت.

(د) در این زمان دریانوردان و بازرگانان ایرانی به اتکای دانش و تجربیات دریانوردان ملل دیگر، توانستند فعالیت تجاری خود را گسترش دهند.

(۱) «ب» - «ج» (۲) «الف» - «ب» (۳) «ج» - «د» (۴) «الف» - «د»

۱۰۹- کدام مورد دربارهٔ تقسیم‌بندی اراضی ایران در دوران صفویان، درست است؟

(الف) عواید اراضی موقوفه مورد استفادهٔ سران ایلات و عشایر قرار می‌گرفت.

(ب) شاه‌عباس در اقدام‌ها و اصلاحات داخلی خود از املاک خاصه برای تجهیز سپاه تازه‌تأسیس خود استفاده می‌کرد.

(ج) والیان ایالت‌ها اراضی ممالک را در تملک خود داشتند و آن را در میان زیردستان خود تقسیم می‌کردند.

(د) املاک خصوصی همانند دوران سلجوقیان همواره در خدمت علما، دانشمندان، هنرمندان و معماران قرار می‌گرفت.

(۱) «الف» و «د» (۲) «ج» و «د» (۳) «الف» و «ب» (۴) «ب» و «ج»

۱۱۰- کدام موارد از رویدادها و تحولات فرانسه در قرن ۱۲ و ۱۳ میلادی است؟

(الف) رقابت و کشمکش میان پاپ و امپراتوری مقدس روم بر سر انتصاب اسقف‌ها

(ب) توسعهٔ تجارت و صنعت با یکسان‌سازی قوانین و وحدت اداری

(ج) ادعای حقوق سیاسی و قدرت دنیوی اسقف‌ها بعد از مرگ شارلمانی

(د) ایجاد حکومت مرکزی با کاهش نیروی نظامی فئودال‌ها و تشکیل ارتش دائمی و منظم

(۱) «ج» و «د» (۲) «ب» و «د» (۳) «الف» و «د» (۴) «الف» و «ج»

۱۱۱- در کدام رویدادها، علما و مراجع تقلید خارج از ایران نقش داشتند و با حمایت از مبارزات مردمی، با استبداد مقابله کردند؟

(الف) مقاومت مردم عشایر قسمت‌های مختلف ایران در برابر متجاوزان انگلیسی

(ب) بست‌نشینی و تحصن در سفارت انگلیس به موازات مهاجرت عدالت‌خواهان به قم

(ج) اعتراض به قرارداد ۱۹۱۹ و مخالفت با آن و سقوط دولت و ثوق‌الدوله

(د) اعتراض‌های مردمی و امضای متمم قانون اساسی

(۱) «الف» و «د» (۲) «ب» و «ج» (۳) «الف» و «ب» (۴) «ج» و «د»

۱۱۲- کدام موارد دربارهٔ ایدهٔ حکومت پهلوی و روشنفکران غرب‌گرا برای ترقی و پیشرفت ایران، درست است؟

(۱) تقاضای تضعیف روحانیت و محدودیت دخالت آن‌ها در امور سیاسی کشور

(۲) نابودی دین و سنن اصیل ایرانی با یک‌شکل کردن لباس‌ها و برداشتن حجاب

(۳) تشویق شاه به ممانعت از انجام مراسم مذهبی در کشور

(۴) حمایت از سرکوب قیام مردم مشهد در اعتراض به برداشتن حجاب

۱۱۳- کدام مورد دربارهٔ اوضاع ایران در دورهٔ سومین رئیس‌جمهوری (۱۳۶۰ - ۱۳۶۸ ش.)، درست است؟

(۱) مهندس میرحسین موسوی به همراه اعضای کابینهٔ وی استعفا دادند.

(۲) کودتایی توسط تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی صورت گرفت.

(۳) ثبات سیاسی و امنیت بیشتری ایجاد شد و دانشگاه‌ها بازگشایی شدند.

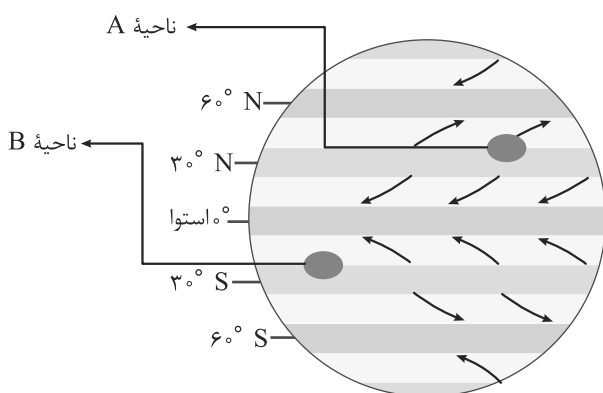
(۴) آمریکا با طراحی یک عملیات پیچیدهٔ نظامی اقدام به پیاده‌کردن نیرو در صحرای طبس کرد.

۱۱۴- با توجه به مراحل کار در GIS و مراحل پژوهش در جغرافیا، کدام گزینه تطبیق نادرستی ارائه داده است؟

- (۱) مراحل کار GIS به ترتیب مطابق با سه گام آخر پژوهش در جغرافیا است.
- (۲) ورود اطلاعات به شکل نموداری، مربوط به گامی از پژوهش است که در آن فرضیه رد یا تأیید می‌شود.
- (۳) اطلاعات حاصل از مرحله آخر GIS می‌تواند به فعالیت‌های اقتصادی نوع اول و سوم کمک زیادی بکند.
- (۴) تحلیل فضایی و مدل‌سازی در GIS مربوط به گام چهارم در پژوهش جغرافیایی است.

۱۱۵- با توجه به تصویر زیر و نواحی مشخص‌شده، کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) ناحیه A در کمربند پرفشار جنب حاره قرار دارد که جنوب ایران نیز در این محدوده و تحت تأثیر این کمربند دارای آب‌وهوای گرم و خشک است.
- (۲) ناحیه B در کمربند کم‌فشار جنب حاره قرار دارد که جنوب ایران نیز در این محدوده و تحت تأثیر این کمربند دارای آب‌وهوای گرم و مرطوب است.
- (۳) ناحیه A همانند B در کمربند پرفشار جنب حاره قرار دارد، ولی A در اطراف مدار رأس‌الجدی و B در اطراف مدار رأس‌السرطان قرار دارد.
- (۴) ناحیه A برخلاف B در کمربند پرفشار جنب حاره قرار دارد و A در اطراف مدار رأس‌السرطان و B در اطراف مدار رأس‌الجدی قرار دارد.

۱۱۶- با توجه به تاریخچه تقسیمات کشوری ایران در گذشته و حال حاضر، کدام موارد صحیح است؟

- (الف) واحد تقسیمات کشوری در زمان داریوش، در معادل امروزی آن توسط شهردار اداره می‌شود.
 - (ب) نام واحد تقسیمات کشوری در دوره عباسیان همانند نام یکی از واحدهای دوره ساسانیان است.
 - (ج) بعد از انقلاب اسلامی به ترتیب اولین و آخرین استان جدید، گلستان و البرز نام دارد.
 - (د) در تقسیمات کشوری امروز، بخش تابع شهر و شهر تابع شهرستان است.
- (۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «ب» (۴) «ج» - «د»

۱۱۷- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) در این نواحی چشم‌انداز طبیعی گسترده‌تر می‌باشد و تراکم خانه‌ها کم‌تر است.
- (ب) در هرم سکونتگاه‌ها، این نواحی در رأس یا نزدیک رأس هرم قرار دارند.
- (ج) اکثر افراد ساکن در این سکونتگاه به فعالیت نوع اول اقتصادی مشغول هستند.
- (د) فرهنگ و آداب و رسوم‌های مختلف در این نواحی وجود دارد.

- (۱) «الف» → مغایر با «ج» → مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «الف»
- (۲) «ب» → مغایر با «ج» → مطابق با «الف» / «الف» → مطابق با «د» → مغایر با «ب»
- (۳) «ب» → مغایر با «ج» → مطابق با «الف» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «الف»
- (۴) «الف» → مغایر با «ج» → مطابق با «ب» / «الف» → مطابق با «د» → مغایر با «ب»

۱۱۸- با توجه به موارد زیر، توضیح کدام گزینه در ارتباط با انواع بارش به درستی بیان شده است؟

(الف) بارش‌های بهاری بیشتر از این نوع هستند.

(ب) نواحی مرتفع مانع از آن می‌شوند که توده‌های مرطوب به طور افقی حرکت کند.

(ج) بارندگی بیشتر در جایی که توده‌های هوا با یکدیگر برخورد می‌کنند، به وجود می‌آید.

(د) توده‌های هوا در امتداد دامنه کوه به طرف قله بالا می‌رود و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد.

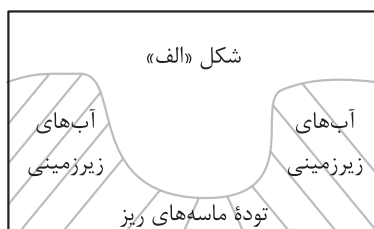
(۱) «الف» بیشتر در محل جبهه‌ها به وجود می‌آید و از نوع بارندگی سیکلونی است.

(۲) در موارد «ج» و «د» توده‌های هوا از مجاور خود گرم‌تر می‌شود و همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود.

(۳) در «ب» توده‌های هوا نمی‌تواند رطوبت را در خود نگه دارد و موجب بارندگی همرفتی می‌شود.

(۴) موارد «ب» و «د» از ویژگی‌های بارندگی ناهمواری هستند که با کاهش دما، توده‌های هوا دیگر نمی‌توانند رطوبت را در خود نگه دارند و موجب بارش می‌شوند.

۱۱۹- با توجه به اطلاعاتی که در کتاب درسی در رابطه با «چاله‌های بادی» آورده شده:

(الف) کدام یک از تصاویر مقابل، توصیف

درستی از این پدیده ارائه داده است؟

(ب) نسبت این پدیده به پدیده‌های طبیعی

«کلوت» و «تلماسه» به ترتیب چگونه است؟

(۱) شکل «الف» - چاله‌های بادی نسبت

به کلوت‌ها، در دوره‌های زمانی کوتاه‌تری به وجود می‌آیند و مانند تلماسه‌ها حاصل فرسایش کاوشی هستند.

(۲) شکل «ب» - چاله‌های بادی برخلاف کلوت‌ها، حاصل فرسایش کاوشی هستند و مانند تلماسه‌ها پدیده‌هایی در اعماق زمین هستند.

(۳) شکل «الف» - چاله‌های بادی برخلاف کلوت‌ها، حاصل فرسایش کاوشی هستند و برخلاف تلماسه‌ها پدیده‌هایی در اعماق زمین هستند.

(۴) شکل «ب» - چاله‌های بادی نسبت به کلوت‌ها، در دوره‌های زمانی کوتاه‌تری به وجود می‌آیند و برخلاف تلماسه‌ها حاصل فرسایش کاوشی هستند.

۱۲۰- هر کدام از موارد زیر با کدام یک از اشکال ارتباط انسان و نواحی، ارتباط بیشتری دارد؟

(الف) با پیشرفت اروپاییان در دریانوردی و کشف سرزمین‌های جدید، نواحی زبانی انگلیسی و اسپانیایی در کشورهای قاره آمریکا به وجود آمد.

(ب) فرهنگ هر جامعه، باعث به وجود آمدن چشم‌اندازهای خاصی در آن جامعه (شهر یا کشور) می‌شود.

(ج) رستوران‌های زنجیره‌ای مک‌دونالد، متعلق به کشور آمریکا است، اما در کشورهای مسلمان نشینی چون عربستان سعودی، نیز شعبه‌هایی دارد.

(د) با این که ورزش کاراته در شرق آسیا شکل گرفته است، اما مدت‌هاست که باشگاه‌های زیادی در ایران، این رشته ورزشی را آموزش می‌دهند.

(۱) نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

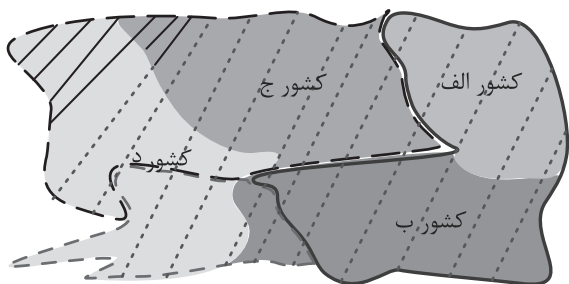
(۲) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند. - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

(۳) نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. - نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند. - نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

(۴) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

۱۲۱- تصویر زیر نقشه فرهنگی یک ناحیه گسترده است. با توجه به مؤلفه‌های انسانی، پیشنهاد شما برای مدیریت فضای جغرافیایی و توزیع قدرت در هر کدام از کشورهای زیر چیست؟

راهنمای نقشه:

قلمرو جغرافیایی قوم A: ، قلمرو جغرافیایی قوم B: ، قلمرو جغرافیایی قوم C: ، قلمرو جغرافیایی زبان ۱: ، قلمرو جغرافیایی زبان ۲: ، کشور الف: ، کشور ب: ، کشور ج: ، کشور د:

- (۱) کشور الف: فدرال - کشور ب: ناحیه‌ای و ترکیبی - کشور ج: فدرال - کشور د: فدرال
- (۲) کشور الف: تک‌ساخت - کشور ب: ناحیه‌ای و ترکیبی - کشور ج: ناحیه‌ای و ترکیبی - کشور د: فدرال
- (۳) کشور الف: فدرال - کشور ب: تک‌ساخت - کشور ج: فدرال - کشور د: ناحیه‌ای و ترکیبی
- (۴) کشور الف: تک‌ساخت - کشور ب: تک‌ساخت - کشور ج: ناحیه‌ای و ترکیبی - کشور د: ناحیه‌ای و ترکیبی

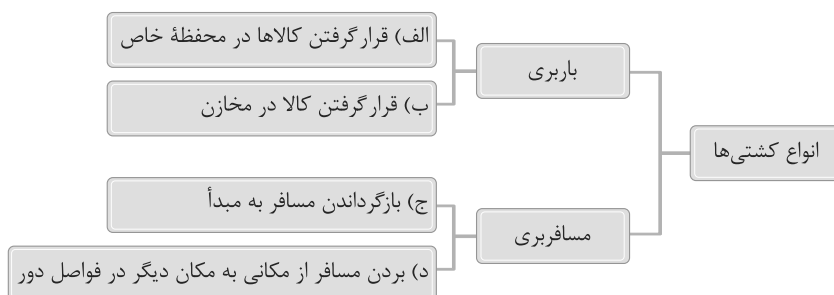
۱۲۲- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه عبارت صحیحی را تبیین می‌کند؟

الف) زاغه‌نشینی

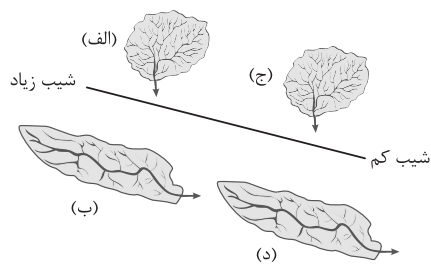
ب) حاشیه‌نشینی

- (۱) مورد «الف» همانند «ب» از نوع اسکان‌های غیررسمی است که در حاشیه شهرها و در محل‌های موقت شکل گرفته است.
- (۲) مورد «الف» همانند «ب» میزان بزهکاری و انحرافات اجتماعی مانند وندالیسم به وفور دیده می‌شود.
- (۳) مورد «ب» برخلاف «الف» نوعی اسکان رسمی است که در حاشیه مکان شهرها شکل گرفته است.
- (۴) مورد «ب» همانند «الف» نوعی اسکان رسمی است، اما برخلاف «الف» در نقاط مختلف شهر دیده نمی‌شود.

۱۲۳- با توجه به تصویر زیر و مشخصات انواع کشتی‌ها در حمل‌ونقل آبی، کدام عبارت درست است؟

- (۱) موارد «الف» و «ب» مربوط به کشتی‌های کانتینری و موارد «ج» و «د» به ترتیب مربوط به کشتی‌های قاره‌پیما و کروز است.
- (۲) کشتی‌های مربوط به مورد «الف» سرعت جابه‌جایی و تخلیه کالاها را افزایش می‌دهند و سفر با کشتی‌های «ج» معمولاً پرهزینه است.
- (۳) در مورد «ب» کالاهایی مانند نفت و گاز در مخازن بارگیری می‌شوند و مورد «د» از کشتی‌های تفریحی و گردشگری هستند.
- (۴) مورد «الف» مدیریت و انبارداری محموله‌ها را آسان‌تر می‌کند و از کاربردهای مهم مورد «د» حمل خودروهای صادراتی از کشورهای سازنده به سایر کشورهاست.

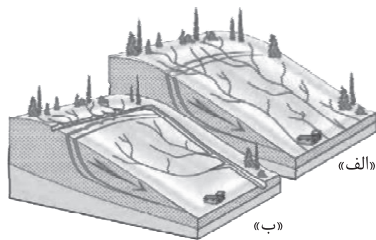

۱۲۴- با توجه به شکل زیر کدام گزینه تحلیل درستی را تبیین می‌کند؟

- ۱) احتمال وقوع سیل در مورد «ب» از مورد «الف» کم‌تر و از مورد «د» بیشتر است.
- ۲) احتمال وقوع سیل در مورد «ب» از مورد «ج» بیشتر و از مورد «د» کم‌تر است.
- ۳) احتمال وقوع سیل در مورد «ج» از مورد «د» بیشتر و از مورد «ب» کم‌تر است.
- ۴) احتمال وقوع سیل در مورد «الف» از مورد «د» بیشتر و از مورد «ج» کم‌تر است.

۱۲۵- با توجه به تصاویر زیر، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در تصویر امکان سرعت سیل بیشتر است و در تصویر امکان زمین‌لغزش بیشتر؛ زیرا»

- ۱) «الف» - «ب» - احتمال نفوذ آب به داخل زمین و کاهش توان سطح دامنه بیشتر است
- ۲) «ب» - «الف» - احتمال نفوذ آب به داخل زمین و کاهش توان سطح دامنه بیشتر است
- ۳) «الف» - «ب» - حجم و سرعت رواناب و شیب آن افزایش پیدا می‌کند
- ۴) «ب» - «الف» - حجم و سرعت رواناب و شیب آن افزایش پیدا می‌کند

۱۲۶- مغالطه بیان شده مقابل کدام گزینه، به درستی ذکر شده است؟

- (۱) توانا بود هر که دانا بود ز دانش دل پیر برنا بود (ابهام در مرجع ضمیر)
 (۲) برادر که در بند خویش است نه برادر نه خویش است (توسل به معنای ظاهری)
 (۳) زنبور درشت بی مروت را گوی باری چو غسل نمی دهی نیش مزن (شیوه نگارشی کلمات)
 (۴) جاهل بروز مرشد بی معرفت چه فیض کوری کجا عصاکش کور دگر شود (اشتراک لفظ)

۱۲۷- دو مفهوم کلی غیر D و F در عین این که مصادیق مشترکی با هم دارند، هر کدام مصادیق اختصاصی خود را هم دارند. نسبت میان مفاهیم موجود در کدام گزینه مشابه نسبت میان D و F نیست؟

- (۱) مهره دار و مار (۲) مایع در دمای اتاق و فلز
 (۳) مربع و لوزی (۴) تابلوی نقاشی و رنگ
 ۱۲۸- در کدام یک از تعریف های زیر که واجب است شرایط جامع و مانع بودن بررسی شود، آن تعریف نه جامع است و نه مانع؟
 (۱) خورشید: ستاره گندم گون منظومه شمسی (۲) حیوان: جسمی که دارای حواس است.
 (۳) زوج: عدد قابل تقسیم بر دو (۴) نقاشی: اثر قلم بر کاغذ

۱۲۹- کدام قضیه شخصیه است؟

- (۱) حالم از شرح غمت افسانه ای است (۲) شرح غمت از پیر و جوان می شنوم
 (۳) شرح غمت به وصف نخواهد شدن تمام (۴) دل من خواست که تا شرح غمت عرضه دهد
 ۱۳۰- با توجه به عبارت «چرخ بر هم زنم ار غیر مرادم گردد؛ چرخ گردون بر مراد ما نگشت»، از کدام قاعده استفاده شده است و چه نتیجه ای در پی دارد؟

- (۱) وضع تالی - چرخ بر هم نمی زنم. (۲) وضع مقدم - چرخ بر هم زنم.
 (۳) رفع مقدم - نتیجه قطعی ندارد. (۴) رفع تالی - چرخ را بر هم نخواهم زد.

۱۳۱- نوع کدام مغالطه، به درستی تعیین شده است؟

- (۱) هیچ وقت فکر نمی کردم این طور بی خردی کنی. (توسل به احساسات)
 (۲) برای آینده فرزندان و ایمنی خانواده ها باید با ما همکاری کنی. (تله گذاری)
 (۳) تمام عمرم را به گرفتن انتقام از یک فرد خبیث و نادان گذراندم. (بزرگ نمایی)
 (۴) فکر می کردم آن قدر عاقل شدی که آن پیشنهاد را نپذیری؛ ولی حیف! (تله گذاری)

۱۳۲- روش بررسی موضوع کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) انسان از ابتدای زندگی گرایشی به زندگی با دیگران ندارد.
 (۲) اگر امری به ما ضرر برساند، نمی تواند یک قاعده عمومی باشد.
 (۳) بر پایه دیدگاه فیثاغورس، کل جهان را می توان با ریاضی شناخت.
 (۴) وجود ویژگی های غیرمادی در انسان، در قالب جسم او نمی تواند باشد.
 ۱۳۳- آن چه از تمثیل غار افلاطون درک می شود بیانگر آن است که

- (۱) انسان هایی که در دنیای مادی گرفتار هستند، مانند زندانیان غار هیچ چیز را واقعی نمی دانند
 (۲) انسان ها همواره در تکاپو برای رسیدن به حقایق اند، ولی گاهی موفق نمی شوند
 (۳) درک حقایق عالم با کمک عقلانیت و دستگیری فلسفه، میسر خواهد شد
 (۴) نور عقل است که می تواند حقایق درون غار را روشن و قابل درک کند

۱۳۴- کدام گزینه معنای جمله زیر را به درستی بیان می‌کند؟

«قلب یکی دیگر از ابزارهای معرفت انسان است که می‌تواند بی‌واسطه به حقایقی برسد.»

- (۱) ضروری است نفس برای کسب معرفت از طریق قلب به سیر و سلوک و تهذیب بپردازد.
 - (۲) معرفت شهودی از طریق قلب، به تدریج و بعد از تعالی بخشیدن به نفس حاصل می‌شود.
 - (۳) کسب این معرفت به تقویت نفس نیازمند است و از هیچ تجربه یا استدلال عقلی بهره نمی‌گیرد.
 - (۴) نفس در این معرفت علاوه بر عالم طبیعت، سایر عوالم از جمله فرشتگان را هم می‌تواند مشاهده کند.
- ۱۳۵- لنزهای متنوعی که عکاسان بر روی دوربین عکس برداری خود قرار می‌دهند تا زوایای خاصی در عکس آن‌ها دیده شود، می‌تواند مثالی برای درک نظریه معرفت‌شناسی باشد.

(۱) کانت (۲) دکارت

(۳) آگوست گنت (۴) ملاصدرا

۱۳۶- کدام گزینه بیانگر تفاوت نظر ابن سینا و ملاصدرا در انسان‌شناسی است؟

- (۱) روح و جسم با هم تفاوت دارند.
- (۲) روح و ابزار آن یعنی جسم روی هم اثر متقابل دارند.
- (۳) آخرین درجه تکاملی موجودات زنده در طبیعت، ظرفیت بی‌نهایت دارد.
- (۴) روح هدیه‌ای الهی و غیرزمینی است که مسبب سجده فرشتگان به انسان شد.

۱۳۷- کدام گزینه درباره معیار فعل اخلاقی درست است؟

- (۱) اگر ما کاری را فقط برای اطاعت از وجدان اخلاقی انجام بدهیم و در عین حال توسط دیگران تشویق شویم، کانت این فعل را اخلاقی می‌داند.
- (۲) ارسطو باور داشت برای عدم رخ دادن افراط و تفریط میان قوا، باید هر قوه به یک درجه از رشد مناسب دست پیدا کرده باشد.
- (۳) فیلسوفان طبیعت‌گرا باوری به ضروری بودن اخلاق در جامعه ندارند و صرفاً از روی اجبار قوانین اخلاقی را رعایت می‌کنند.
- (۴) فلاسفه مسلمان با استفاده از ابزار عقل و قلب تلاش می‌کنند بتوانند میان رفتارهای انسان، فضیلت و رذیلت را بشناسند.

۱۳۸- درباره نسبت بین وجود و ماهیت، کدام گزینه درست است؟

- (۱) وجود و ماهیت در واقعیت مغایرت دارند و اگر عینیت داشتند، هر چه را تصور می‌کردیم، باید وجود می‌داشت.
- (۲) مفهوم وجود و مفهوم ماهیت در جهان واقعیت با یکدیگر عینیت دارند، مانند اجزای تشکیل‌دهنده آب.
- (۳) اگر وجود و ماهیت در ذهن مانند واقعیت وحدت داشتند، حمل وجود بر ماهیت نیازمند دلیل نبود.
- (۴) وجود و ماهیت جنبه‌های مشترک بین اشیا هستند و اشیا در ذاتیات با یکدیگر مختلف‌اند.

۱۳۹- کدام گزینه در مورد مفهومی که در واقعیت وجود ندارد، نادرست است؟

- (۱) لزوماً ممتنع‌الوجود بالذات است زیرا که در واقعیت وجود ندارد.
- (۲) می‌تواند ممتنع‌الوجود بالغیری باشد که هنوز موجود نشده است.
- (۳) نمی‌تواند در هیچ صورتی واجب‌الوجود باشد، چه بالذات چه بالغیر.
- (۴) می‌تواند ممکن‌الوجودی باشد که هنوز علتی بر وجودش نیامده است.

۱۴۰- کدام گزینه درباره منشأ درک رابطه علیت درست است؟

- (۱) دکارت بر پایه یک اصل اولیه باور داشت که اصل علیت به صورت مادرزادی در ذهن تمام انسان‌ها وجود دارد.
- (۲) هیوم باوری به وجود رابطه علیت نداشت، اما تلاش کرد توضیحی از چرایی باور فلاسفه و مردم از وجود این رابطه بیان کند.
- (۳) فلاسفه مسلمان چون اصل امتناع اجتماع نقیضین را از طریق علیت درک کرده بودند، خود اصل علیت را نیز قبول داشتند.
- (۴) تجربه‌گرایان بر پایه تکرار و توالی پدیده‌ها و تداعی حاصل از آن‌ها در ذهن، باور داشتند که یک رابطه ضروری میان پدیده‌ها وجود دارد.

۱۴۱- کدام عبارت درست است؟

- (۱) ملاصدرا با بهره‌بردن از امکان فقری به جای امکان ماهوی، توانست برهان وجوب و امکان ابن سینا را مجدداً احیا کند.
- (۲) تعدد و تكثر موجودات در برهان ابن سینا مطرح نیست، از همین رو او نیازی به استناد به امتناع تسلسل علل نامتناهی ندارد.
- (۳) ابوعلی سینا و صدرالمتهلین، هر دو، با ملاک‌هایی یکسان، اشیای جهان را واجب‌الوجود بالغیر می‌دانند که در پیدایش و بقا نیازمند دیگری هستند.
- (۴) عدم درک درست راسل نسبت به مقدمه اول برهان فارابی مبنی بر تشکیل شدن جهان از موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، منجر به سست‌دانستن برهان علیت شده است.

۱۴۲- کدام گزینه توصیف درستی از وضعیت عقل در دوره قرون وسطی است؟

- (۱) موضوع نزاع فلاسفه در این دوران به محدوده کارآمدی عقل بازمی‌گردد.
 - (۲) حکمای مسیحی قرون دهم تا سیزدهم تحت تأثیر ابن سینا و ابن رشد، به تحلیل عقلانی همه مسائل روی آوردند.
 - (۳) میزان مخالفت حکمای دوره اول حاکمیت کلیسا با عقل، به حدی بود که برخی از آن‌ها عقل را امری شیطانی می‌دانستند.
 - (۴) در قرون سوم تا سیزدهم طی یک مسیر پرفرازونشیب، نهایتاً حکمای مسیحی به هماهنگی میان دین و عقل اقرار کردند.
- ۱۴۳- بعد از مرحله درک قضایای بدیهی مثل «امتناع اجتماع نقیضین»، عقل وارد چه مرحله‌ای از رشد خود می‌شود؟
- (۱) عقل بالقوه (۲) عقل بالملکه (۳) عقل بالفعل (۴) عقل بالمستفاد

۱۴۴- از نظر ابن سینا کدام مورد، باعث اطلاق آیه زیر بر دانشمند طبیعت‌شناس می‌شود؟

﴿أَنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾

- (۱) مطالعه عوالم ماوراءالطبیعه و رابطه خدا با آن
- (۲) مطالعه پدیده‌های طبیعی به همراه بررسی روابط بین پدیده‌های طبیعی با یکدیگر
- (۳) مطالعه رابطه پدیده‌های طبیعی با ماوراءالطبیعه و خدا، علاوه بر مطالعه پدیده‌های طبیعی
- (۴) مطالعه پدیده‌های طبیعی به همراه ایمان به خدا و عبادت خالصانه در کنار فعالیت‌های علمی

۱۴۵- کدام گزینه درست است؟

- (۱) با توجه به اصالت ماهیت، ما ابتدا چیستی‌هایی داریم که بعد وجود یا عدم وجودشان را درک می‌کنیم.
- (۲) بنا بر اصل وحدت حقیقت وجود، هیچ‌گونه تکثری در عالم هستی قابل فرض و مشاهده نمی‌باشد.
- (۳) بر پایه اصل اصالت وجود، تنها وجود است که حقیقت دارد و ماهیت‌ها ساخته ذهن ما هستند.
- (۴) مراتب مختلف وجود در هستی در تجلیات خود، دارای یک وجود و یک حقیقت اصیل می‌باشند.

۱۴۶- هر کدام از موارد زیر مربوط به کدام یک از ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق می‌شود؟

الف) خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.

ب) منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

ج) پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

د) مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.

(۱) پرانگیزه، یادگیرنده، نوآور، خوش‌بین (۲) یادگیرنده، سازمان‌دهنده، ریسک‌پذیر، خوش‌بین

(۳) پرانگیزه، سازمان‌دهنده، ریسک‌پذیر، نوآور (۴) یادگیرنده، خوش‌بین، ریسک‌پذیر، سازمان‌دهنده

۱۴۷- موارد زیر به ترتیب به کدام نوع از کسب‌وکار اشاره دارند؟

الف) گروهی از پرورش‌دهندگان کرم ابریشم می‌خواهند برای خرید مواد و سایر لوازم مورد نیاز گردهم آیند، به صورت عمده هزینه کنند و هزینه را در بین اعضا تقسیم کنند.

ب) چند مشاور می‌خواهند با آوردن سرمایه‌های خود و با تنظیم اساس‌نامه و انتخاب هیئت‌مدیره، یک مرکز مشاوره حقوقی تأسیس کنند.

ج) خانم خانه‌داری با هدف کسب درآمد، در فضای مجازی، غذا و دسر خانگی خود را برای سفارش، تبلیغ می‌کند.

د) گروهی از مدرسان تصمیم می‌گیرند تا مؤسسه‌ای بدون اهداف تجاری، جهت کمک به اقشار ضعیف در سطح شهر تأسیس کنند.

(۱) شرکت، مؤسسه غیرانتفاعی، شخصی، شرکت (۲) شرکت، شرکت، مؤسسه غیرانتفاعی، شرکت

(۳) تعاونی، شرکت، مؤسسه غیرانتفاعی، شرکت (۴) تعاونی، شرکت، شخصی، مؤسسه غیرانتفاعی

۱۴۸- فردی با پس‌انداز خود به ارزش ۵۰۰ میلیون تومان قصد دارد در یکی از موارد زیر سرمایه‌گذاری کند. انتخاب کدام مورد برای این فرد صرفه اقتصادی خواهد داشت و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

• سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار با سود ماهانه ۱۵ میلیون تومان

• سپرده‌گذاری در بانک با سود سالانه ۱۸ درصد

• خرید ۳۰۰ برگه اوراق مشارکت با سود سالانه هر برگه معادل ۵۰۰ هزار تومان

• راه‌اندازی یک کارگاه با سود ۸۰ درصد در دو سال

(۱) سپرده‌گذاری در بانک - ۱۸۰ میلیون تومان

(۲) خرید اوراق مشارکت - ۱۵۰ میلیون تومان

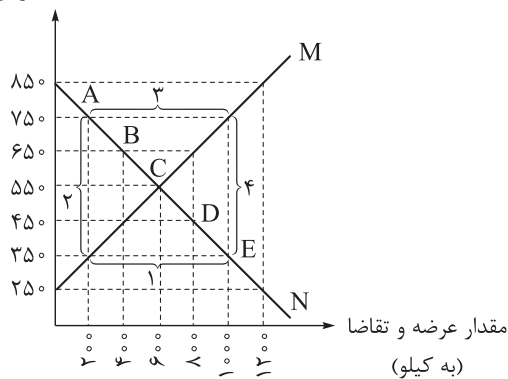
(۳) سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار - ۲۰۰ میلیون تومان

(۴) راه‌اندازی کارگاه - ۱۸۰ میلیون تومان

محل انجام محاسبات

قیمت (به ریال)

۱۴۹- با توجه به نمودار مقابل:

(الف) کدام شماره، بیانگر مازاد عرضه است؟

(ب) به ترتیب قیمت و مقدار تعادلی کدام است؟

(ج) کدام شماره، مبین مفهوم کمبود عرضه است؟

(د) کدام حروف به ترتیب، بیانگر منحنی تقاضا و عرضه است؟

(ه) در کدام سطح از قیمت میزان عرضه، صفر است و در کدام

سطح از قیمت میزان تقاضا، صفر است؟

(۱) (الف) ۳/ب (۵۵۰ - ۶۰۰) ج/۱ (د) N و M/ه (۲۵۰ - ۸۵۰)

(۲) (الف) ۲/ب (۵۵۰ - ۶۰۰) ج/۴ (د) M و N/ه (۲۵۰ - ۸۵۰)

(۳) (الف) ۳/ب (۶۰۰ - ۵۵۰) ج/۱ (د) M و N/ه (۷۵۰ - ۳۵۰)

(۴) (الف) ۲/ب (۶۰۰ - ۵۵۰) ج/۴ (د) M و N/ه (۸۵۰ - ۲۵۰)

۱۵۰- کدام یک از عبارات زیر در ارتباط با «منحنی مرز امکانات تولید و رشد اقتصادی» نادرست هستند؟

(الف) با حرکت از نقطه‌ای بر روی منحنی مرز امکانات تولید به نقطه‌ای خارج از منحنی، ظرفیت تولیدی کشور افزایش یافته و کشور قادر است کالای بیشتری را در اختیار مردم قرار دهد.

(ب) رشد اقتصادی باعث حرکت بر روی منحنی مرز امکانات تولید به سمت راست می‌شود.

(ج) زمانی که تولید کشور از نقطه‌ای زیر منحنی مرز امکانات تولید به نقطه‌ای بر روی منحنی حرکت می‌کند، نشان‌دهنده بیشترین استفاده ممکن از منابع برای تولید کالاهاست، اما هنوز رشد اقتصادی رخ نداده است.

(د) با تولید بر نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید، رشد اقتصادی محقق می‌شود، چراکه کشور از منابع خود به شکل کارا استفاده می‌کند.

(۴) الف - د

(۳) ب - ج

(۲) ب - د

(۱) الف - ب

۱۵۱- در کشورهایی که سازوکار مالیات بر ارزش افزوده برقرار است، مالیات کسب و کارها چگونه پرداخت می‌شود؟

(۲) از طریق فروش خودشان

(۱) به وسیله مصرف‌کننده نهایی

(۴) به وسیله فروشنده نهایی کالا یا خدمت

(۳) از طریق خرید از دیگر کسب و کارها

۱۵۲- در یک کشور فرضی، جمعیت افراد زیر ۱۵ سال ۲۴۰,۰۰۰ نفر، جمعیت غیرفعال ۳۶۰,۰۰۰ نفر، جمعیت شاغل ۵۷۰,۰۰۰ نفر و همچنین جمعیت کل کشور ۱,۵۵۰,۰۰۰ نفر است. اگر دلیل عمده بیکاری در این کشور، رکود اقتصادی باشد، آن‌گاه به ترتیب:

• نرخ بیکاری در این کشور چند درصد است؟

• بیکاری عمده در این کشور چه نام دارد؟

• برای کاهش ۱۰ درصدی نرخ بیکاری در این کشور، چند نفر دیگر باید شاغل شوند؟

(۱) ۳۵ درصد - بیکاری ساختاری - ۹۵,۰۰۰ نفر (۲) ۴۰ درصد - بیکاری دوره‌ای - ۱۴۲,۵۰۰ نفر

(۳) ۳۵ درصد - بیکاری ساختاری - ۱۴۲,۵۰۰ نفر (۴) ۴۰ درصد - بیکاری دوره‌ای - ۹۵,۰۰۰ نفر

محل انجام محاسبات

۱۵۳- کدام گزینه در خصوص تاریخچه پول نادرست است؟

- (۱) در زمان‌های گذشته، برخی کالاهای خاص که در هر منطقه پرتعداد بود، به عنوان اولین پول مورد استفاده قرار گرفت. مثلاً در ایران، غلات؛ در هندوستان، صدف؛ در تبت، چای و در روسیه، پوست سمور خواهان بیشتری داشت.
- (۲) انتخاب برخی فلزات مانند طلا و نقره موجب گسترش تجارت در داخل کشورها و بین ملت‌ها شد و فعالیت‌هایی از قبیل دریانوردی و حمل‌ونقل را نیز رونق بخشید.
- (۳) ایده سپردن نشر پول به یک بانک تجاری از آن‌جا شکل گرفت که بی‌مبالاتی و یا سوءاستفاده برخی از صرافان از اعتماد مردم یا تعداد زیاد انواع رسیده‌ها و صرافی‌ها، که آشنایی و اعتبارسنجی آن‌ها را برای مردم سخت کرده بود.
- (۴) زمانی که پول طلا و نقره رایج بود، پشتوانه پول قدرت اقتصادی کشور بود و پشتوانه پول کاغذی، طلا و نقره موجود در خود پول بود.

۱۵۴- کدام گزینه در رابطه با مسیر تاریخی اقتصاد ایران صحیح نیست؟

- (۱) پهناوری مرزهای ایران باستان، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم، از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران حکایت می‌کند.
- (۲) در دوران قاجار، اقدامات مذهبی و ملی، مانند تأسیس دارالفنون، تحریم تنباکو و لغو قرارداد رژی و بیانیه‌هایی در حمایت از تولید ملی چندان اثربخش نبود.
- (۳) در دوران حکومت پهلوی، هم‌زمان با شکل‌گیری اقتصاد یکپارچه و مستقل که با سایر لایه‌های دینی و اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی مناسب داشت، دولت‌های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری پرداختند.
- (۴) احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت.

۱۵۵- تولیدات کشوری در دو دسته «کالاها» و «خدمات» تقسیم شده است. با توجه به قیمت تولیدات کشور در دو سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ میلادی، نرخ رشد اسمی تولید و نرخ رشد واقعی تولید در سال ۲۰۲۱ به ترتیب از راست به چپ چند درصد است؟

انواع تولیدات	سال ۲۰۲۰		سال ۲۰۲۱	
	قیمت هر واحد	مقدار تولید	قیمت هر واحد	مقدار تولید
کالا	۱,۰۰۰	۳۰	۱,۵۰۰	۴۰
خدمات	۵۰۰	۴۰	۶۰۰	۵۰

(۲) ۳۰ درصد - ۸۰ درصد

(۴) ۸۰ درصد - ۳۰ درصد

(۱) ۱۲۰ درصد - ۲۵ درصد

(۳) ۱۲۰ درصد - ۳۰ درصد

محل انجام محاسبات

۱۵۶- پاسخ صحیح سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

(الف) نتیجه کنفرانس برتن وودز، تشکیل کدام دو سازمان بین‌المللی بود؟

(ب) کدام کشورها در سال ۱۹۹۲، اقدام به امضای پیمان نفتا کردند؟

(۱) سازمان تجارت جهانی و سازمان ملل متحد - آمریکا، انگلستان و کانادا

(۲) سازمان تجارت جهانی و سازمان ملل متحد - آلمان، ایتالیا و مکزیک

(۳) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول - آمریکا، کانادا و مکزیک

(۴) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول - آلمان، ایتالیا و روسیه

۱۵۷- جدول زیر وضعیت توزیع درآمد در کشور فرضی A با جمعیت ۵ میلیون نفر را در سال ۲۰۱۲ میلادی نشان می‌دهد.

جدول وضعیت توزیع درآمد در کشور فرضی A در سال ۲۰۱۲ میلادی	
سه‌م دهک اول	۳ درصد
سه‌م دهک دوم	۳ درصد
سه‌م دهک سوم	۵ درصد
سه‌م دهک چهارم	۶ درصد
سه‌م دهک پنجم	۸ درصد
سه‌م دهک ششم	۱۰ درصد
سه‌م دهک هفتم	۱۲ درصد
سه‌م دهک هشتم	؟
سه‌م دهک نهم	۱۷ درصد
سه‌م دهک دهم	۲۱ درصد
۱۰۰ درصد جمعیت کشور	۱۰۰ درصد درآمد ملی

(الف) اگر درآمد ملی کشور برابر با ۴۵ میلیون دلار باشد، آن‌گاه سه‌م دهک هشتم در این کشور از درآمد ملی، چند میلیون دلار است؟

(ب) جمعیت دهک نهم چند نفر است؟

(ج) کدام گزینه در خصوص وضعیت توزیع درآمد در این کشور صحیح است؟

(د) شاخص وضعیت توزیع درآمد برابر با کدام عدد است؟

(۱) الف (۲۵ / ۵) ب (۷۵۰ هزار نفر ج) ۴۵ درصد از درآمد ملی این کشور به ۲۰ درصد پردرآمد جامعه تعلق دارد. (د) ۷

(۲) الف (۲۵ / ۵) ب (۷۵۰ هزار نفر ج) ۱۷ درصد از درآمد ملی این کشور به ۴۰ درصد پایین جامعه تعلق دارد. (د) ۸

(۳) الف (۷۵ / ۶) ب (۵۰۰ هزار نفر ج) ۲۵ درصد از درآمد ملی به ۵۰ درصد کم‌درآمد جامعه تعلق دارد. (د) ۷

(۴) الف (۷۵ / ۶) ب (۵۰۰ هزار نفر ج) ۵۳ درصد از درآمد ملی به ۳۰ درصد بالای جامعه تعلق دارد. (د) ۸

۱۵۸- با توجه به مراحل خرید مقایسه‌ای، هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام قسمت در جدول است؟

- ارزیابی
- فهرست گزینه‌ها
- تعریف مسئله
- تصمیم‌گیری
- تعیین معیارها

مرحله	توضیحات
د	شامل بیان این که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید.
ه	شامل مواردی که می‌توانند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کنند.
ب	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است.
الف	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
ج	انتخاب گزینه نهایی

- (۱) الف - ه - ج - ب - د
(۲) ب - د - ه - الف - ج
(۳) ب - د - ج - ه - الف
(۴) الف - ه - د - ج - ب

۱۵۹- موارد کدام گزینه به ترتیب تکمیل‌کننده جاهای خالی عبارات زیر است؟

الف) در بسیاری از کشورهای جهان، نظام‌های بیمه به منظور به وجود آمده‌اند.
ب) نظام بیمه تعاونی شامل بیمه‌های و است.

- (۱) الف) کسب سود از طریق گردآوری حق بیمه‌ها/ ب) اجتماعی - بازرگانی
(۲) الف) جبران پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی نشده/ ب) متقابل - تکافل
(۳) الف) جبران پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی نشده/ ب) اجتماعی - بازرگانی
(۴) الف) کسب سود از طریق گردآوری حق بیمه‌ها/ ب) متقابل - تکافل

۱۶۰- فردی در انتهای سال گذشته پس از پرداخت واجبات مالی خود، با مبلغ باقی‌مانده، ۸۰۰ ورقه سهام به ارزش هر ورقه ۲۵۰ هزار تومان خرید و در پایان سال همه سهام خود را به مبلغ ۲۸۰ میلیون تومان فروخت. اگر درآمد او فقط از بازار بورس باشد و کل هزینه‌هایش در سال گذشته ۱۵ میلیون تومان شده باشد، پاسخ صحیح پرسش‌های زیر کدام است؟

الف) مبلغ باقی‌مانده فرد برای خرید سهام در انتهای سال گذشته چند میلیون تومان بوده است؟
ب) هر ورقه سهام، چند تومان سوددهی داشته است؟

ج) خمس سالیانه پرداختی این فرد چند میلیون ریال است؟

- (۱) ۲۵۰ - ۱۲۰,۰۰۰ - ۱۳۰
(۲) ۲۰۰ - ۱۰۰,۰۰۰ - ۱۳۰
(۳) ۲۵۰ - ۱۰۰,۰۰۰ - ۱۳۰
(۴) ۲۰۰ - ۱۲۰,۰۰۰ - ۱۳

محل انجام محاسبات

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه دوازدهم

آزمون جامع (مرحله بیستم)

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

۱۶/ مرداد/ ۱۴۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	میلاد سجادی - علی شهرابی - محمد یگانه
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - بهنام کیانی شاهوندی - یعقوب کیانی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	کاظم داوری - محمدابراهیم مازنی
روانشناسی	مهدی جاهدی - امیرحسین حبیبزاده - علی رضائی - نگار کاتبی
زبان عربی	مجید بیگلری - کیارش پورمهدی - بهروز حیدریکی - زهرا فرزانه - موسی کاظم غلامی
تاریخ	حبیبه محبی
جغرافیا	سعید بهروزی فر - علیرضا حسن طهرانی - الهه ریاحی نسب - الهام میرزایی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی - محمد تقی - محمدحسین خدام - مجید قدرتی پور
اقتصاد	سارا شریفی - ستایش محمدی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	میثم حصارکی	عادل حسینی منصور زرکش اصفهانی مریم نظری
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	بهنام کیانی شاهوندی	طاهره موسی زاده	مریم عبدی مژده میرزایی اعظم نوری نیا
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	سید هانی رکن الدینی	سعید ستوده مهر علی سلوکی حبیبه محبی
روانشناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	مهدی پارچه باف	مهدی جاهدی محمد رضا حیاتی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	آریا ذوقی	سمیه جغتایی محمد مهدی خادم	مریم آقایی پروانه حسینی فرد مهدی عسکری آبادی
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	بهروز یحیی	سعید بهروزی فر وحیده صادقی مالوآجردی کیان کیانی دوست واقع
جغرافیا	علیرضا حسن طهرانی	علیرضا حسن طهرانی	علیرضا حسن طهرانی	حبیبه محبی	سعید بهروزی فر وحیده صادقی مالوآجردی بهروز یحیی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	علی آقاجانیپور	محمد مهدی بادامه علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مهناز حامدی	محمد رضا حیاتی کوثر رعدی محمد رضا شریفی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانیپور

Telegram: @konkur_in

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

Azmoon.kheilisabz.com

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مینا کریمزاده - حبیبه محبی

تیم اجرایی و تألیف آزمون

الناز علی یاریزاده

سرپرست تولید

نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - زهرا صفری
الهه صفری - فاطمه علی اکبری - محیا غنی فرد
نادره نازآوری - ساعده نمازی

ویراستاران فنی

ندا فخاری
سارا گنجی آزادپور

رسام

صدف امام - مریم حسینزاده
سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق نژاد
مانده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند
مهدیه گل پور - دریا لطفی

صفحه آرایی

ریاضی و آمار

برای حل معادله $x^2 + ax + 3a + 2 = 0$ به روش مربع کامل به معادله $(x-2)^2 = b$ رسیدیم. مقدار $b - \sqrt{-a}$

کدام است؟

۹ (۴)

۱۰ (۳)

۱۱ (۲)

۱۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار دهم - فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: معادله $(x-2)^2 = b$ را باز می‌کنیم:

$$x^2 - 4x + 4 = b \Rightarrow x^2 - 4x + 4 - b = 0$$

گام دوم: در دو معادله، ضرایب عبارات هم‌درجه را برابر قرار می‌دهیم:

$$\begin{cases} x^2 + ax + 3a + 2 = 0 \\ x^2 - 4x + 4 - b = 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = -4 \\ 3a + 2 = 4 - b \end{cases} \xrightarrow{a=-4} -12 + 2 = 4 - b \Rightarrow b = 14$$

گام سوم: خواسته سؤال:

$$b - \sqrt{-a} = 14 - \sqrt{-(-4)} = 14 - \sqrt{4} = 14 - 2 = 12$$

معادله درجه دوم $ax^2 + (2-3a)x - 18 = 0$ را با استفاده از روش مربع کامل به شکل $(x-1/3)^2 = b$

درآورده‌ایم. مقدار $\sqrt{b}$ کدام است؟ (سؤال ۲ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

۲/۳ (۴)

۲/۱ (۳)

۱/۹ (۲)

۱/۷ (۱)

۲ اگر α و β ریشه‌های معادله $x^2 - 2x - 5 = 0$ باشند، حاصل $(1 - \alpha)(1 - \beta)$ کدام است؟

-۷ (۴)

-۶ (۳)

-۵ (۲)

-۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار دهم - فصل ۱ - درس ۲

در معادله $ax^2 + bx + c = 0$ ، مجموع ریشه‌ها از رابطه $S = \frac{-b}{a}$ و حاصل ضرب ریشه‌ها از رابطه $P = \frac{c}{a}$ به دست می‌آید.

درس Box

گام اول: در معادله $x^2 - 2x - 5 = 0$ داریم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$S = \frac{-b}{a} = \frac{2}{1} = 2$$

$$P = \frac{c}{a} = \frac{-5}{1} = -5$$

گام دوم: عبارت داده شده را ساده می‌کنیم:

$$(1 - \alpha)(1 - \beta) = 1 - \underbrace{\beta + \alpha}_{S} + \alpha\beta = 1 - (\underbrace{\beta + \alpha}_S) + \underbrace{\alpha\beta}_P = 1 - 2 + (-5) = -6$$

فاکتور از منفی

مینو و لی لی کاری را با هم در ۳ روز انجام می‌دهند. اگر هر کدام به تنهایی این کار را انجام دهند، مینو ۸ روز زودتر از لی لی کار را انجام می‌دهد. لی لی به تنهایی نصف این کار را در چند روز انجام می‌دهد؟

۹ (۴)

۸ (۳)

۶ (۲)

۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار دهم - فصل ۱ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: فرض کنیم لی لی به تنهایی کل کار را در x روز انجام دهد.چون مینو ۸ روز زودتر کار را انجام می‌دهد، پس مینو در $x - 8$ روز کار را تمام می‌کند.

هر دو با هم نیز کار را در ۳ روز انجام می‌دهند.

گام دوم: در فرمول قرار می‌دهیم:

$$\frac{1}{\text{زمان لی لی}} + \frac{1}{\text{زمان مینو}} = \frac{1}{\text{زمان هر دو با هم}} \Rightarrow \frac{1}{x} + \frac{1}{x-8} = \frac{1}{3}$$

طرفین را در $3x(x-8)$ ضرب می‌کنیم:

$$3 \cancel{x} (x-8) \cdot \frac{1}{x} + 3x \cancel{(x-8)} \cdot \frac{1}{x-8} = \cancel{3x} (x-8) \times \frac{1}{3} \Rightarrow 3(x-8) + 3x = x(x-8)$$

$$\Rightarrow 3x - 24 + 3x = x^2 - 8x \Rightarrow x^2 - 14x + 24 = 0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x-12)(x-2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 12 \checkmark \\ x = 2 \times \end{cases}$$

به ازای $x = 2$ ، زمان انجام کار مینو، $x - 8 = 2 - 8 = -6$ می‌شود که قابل قبول نیست.گام سوم: لی لی کل کار را در ۱۲ روز انجام می‌دهد؛ پس نصفش را در $\frac{12}{2} = 6$ روز انجام می‌دهد.

تابع f به هر عدد حقیقی، نصف یک واحد کم تر از مجذور آن عدد را نسبت می دهد. مقدار $f(\frac{\sqrt{2}}{2}) \times f(3)$ کدام است؟

۴) -۲

۳) ۲

۲) -۱

۱) ۱

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار دهم - فصل ۲ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ضابطه f را می نویسیم:

$$\underbrace{\underbrace{\underbrace{\text{نصف یک واحد کم تر از مجذور آن عدد}}_{x^2}}_{x^2 - 1}}_{\frac{x^2 - 1}{2}}$$

پس ضابطه تابع $f(x) = \frac{x^2 - 1}{2}$ است.گام دوم: مقدار تابع $f(x) = \frac{x^2 - 1}{2}$ را در $x = 3$ و $x = \frac{\sqrt{2}}{2}$ حساب می کنیم:

$$\bullet f(3) = \frac{3^2 - 1}{2} = \frac{9 - 1}{2} = \frac{8}{2} = 4$$

$$\bullet f\left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right) = \frac{\left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right)^2 - 1}{2} = \frac{\frac{2}{4} - 1}{2} = \frac{\frac{1}{2} - 1}{2} = \frac{-\frac{1}{2}}{2} = -\frac{1}{4}$$

گام سوم: خواسته سؤال:

$$f(3) \times f\left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right) = 4 \times \left(-\frac{1}{4}\right) = -\frac{4}{4} = -1$$

اگر تابع f به هر عدد حقیقی، دو برابر مکعب همان عدد، منهای ۳ را نسبت دهد، حاصل $f(\sqrt[3]{4}) - f(\frac{1}{\sqrt[3]{4}})$ کدام است؟

(سؤال ۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

۴) ۷ / ۵

۳) ۲ / ۵

۲) -۲ / ۵

۱) -۷ / ۵

سهمی $y = 9 - (x-1)^2$ را حداقل چند واحد به راست ببریم تا نمودار جدید، محور x ها را در نقاطی با طول نامنفی قطع کند؟

۶ (۴

۴ (۳

۳ (۲

۲ (۱

پاسخ: گزینه ۱

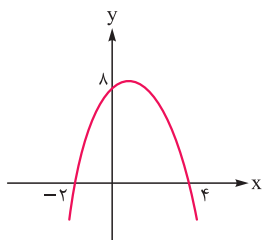
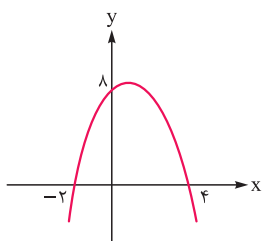
زیرمبحث: ریاضی و آمار دهم - فصل ۲ - درس ۴

گام اول: معادله سهمی را ساده می کنیم:

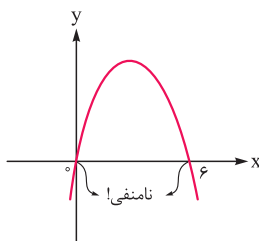
$$y = 9 - (x-1)^2 = 9 - (x^2 - 2x + 1) = 9 - x^2 + 2x - 1 = -x^2 + 2x + 8$$

گام دوم: طول نقاط برخورد سهمی با محور x ها را پیدا می کنیم (کافی است جای y قرار دهیم صفر):

$$0 = -x^2 + 2x + 8 \xrightarrow{\text{قرینه}} x^2 - 2x - 8 = 0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x-4)(x+2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 4 \\ x = -2 \end{cases}$$

گام سوم: چون ضریب x^2 منفی است، پس دهانه سهمی رو به پایین است.با داشتن طول نقاط برخورد سهمی با محور x ها و با توجه به پایین بودن دهانه سهمی، رسمش می کنیم.گام چهارم: برای آن که طول نقاط برخورد سهمی با محور x ها نامنفی باشد، باید سهمی را حداقل ۲ واحد به راست ببریم:

دوتا راست

انحراف معیار داده‌های $x_1, x_2, \dots, x_8$ برابر با صفر و میانگینشان برابر با ۷ است. واریانس داده‌های $x_1, x_2, \dots, x_8$ کدام است؟

۶ (۴)

۳ (۳)

۴ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار دهم - فصل ۳ - درس ۳

درس Box

(۱) انحراف معیار و واریانس تعدادی داده آماری یکسان، برابر با صفر است.

(۲) اگر انحراف معیار یا واریانس تعدادی داده صفر باشد، همه داده‌ها با هم برابر بوده‌اند.

(۳) واریانس داده‌های $x_1, \dots, x_n$ با میانگین $\bar{x}$ برابر است با:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

گام اول: انحراف معیار داده‌های $x_1, x_2, \dots, x_8$ برابر با صفر است، پس همه این ۸ داده برابرند.

$$x_1 = x_2 = \dots = x_8 = 7$$

میانگین ۸ داده برابر، شده ۷، پس هر ۸ داده ۷ هستند:

گام دوم: دو داده ۲ و ۱۲ به این ۸ داده اضافه می‌شوند.

میانگین این دو داده برابر است با:

$$\frac{2+12}{2} = \frac{14}{2} = 7$$

چون میانگین این دو داده برابر با میانگین ۸ داده اولیه است، پس میانگین تغییری نمی‌کند.

گام سوم: واریانس ۱۰ داده $2, 7, \dots, 7, 7$ و ۱۲ با میانگین $\bar{x} = 7$ را حساب می‌کنیم:

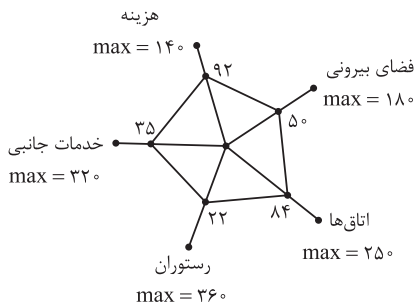
$$\sigma^2 = \frac{8(7-7)^2 + (2-7)^2 + (12-7)^2}{10} = \frac{0+25+25}{10} = \frac{50}{10} = 5$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نمودار راداری زیر برای پنج متغیر مربوط به یک هتل برحسب درصد مشخص شده است. میانگین امتیاز این هتل

۷

کدام است؟

۱۲۱ (۱)

۱۲۲ (۲)

۱۲۳ (۳)

۱۲۴ (۴)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار دهم - فصل ۴ - درس ۲

کزنس Box

روی هر شعاع نمودار راداری، تناسب زیر را داریم:

$$\frac{\text{مقدار متغیر}}{\text{بیشینه متغیر}} = \frac{\text{عدد روی شعاع}}{۱۰۰}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: برای هر شعاع، تناسب می‌نویسیم:

$$\bullet \text{ هزینه: } \frac{a}{140} = \frac{92}{100} \Rightarrow a = \frac{140 \times 92}{100} = \frac{644}{5} = 128.8$$

$$\bullet \text{ فضای بیرونی: } \frac{b}{180} = \frac{50}{100} \xrightarrow[\text{وسطین}]{\text{طرفین}} 2b = 180 \Rightarrow b = 90$$

$$\bullet \text{ اتاق‌ها: } \frac{c}{250} = \frac{84}{100} \Rightarrow c = \frac{250 \times 84}{100} = 210$$

$$\bullet \text{ رستوران: } \frac{d}{360} = \frac{22}{100} \Rightarrow d = \frac{360 \times 22}{100} = \frac{396}{5} = 79.2$$

$$\bullet \text{ خدمات جانبی: } \frac{e}{320} = \frac{35}{100} \Rightarrow e = \frac{320 \times 35}{100} = 112$$

گام دوم: میانگین امتیاز ۵ مورد بالا برابر است با:

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} = \frac{128.8 + 79.2 + 90 + 210 + 112}{5} = \frac{620}{5} = 124$$

گزاره $\sim (p \wedge q) \wedge (q \vee p)$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

$q \Rightarrow p$ (۴)

$p \Rightarrow q$ (۳)

$p \Leftrightarrow \sim q$ (۲)

$p \Leftrightarrow q$ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۱ - درس ۱

قوانین مهم جبر گزاره‌ها:

درس‌Box

فرم ریاضی	اسم قانون	
۱) $\bigcirc \vee \square \equiv \square \vee \bigcirc$ ۲) $\bigcirc \wedge \square \equiv \square \wedge \bigcirc$	جاب‌جایی	۱
۱) $\bigcirc \vee (\square \vee \triangle) \equiv (\bigcirc \vee \square) \vee \triangle$ ۲) $\bigcirc \wedge (\square \wedge \triangle) \equiv (\bigcirc \wedge \square) \wedge \triangle$	شرکت‌پذیری	۲
۱) $\bigcirc \vee (\square \wedge \triangle) \equiv (\bigcirc \vee \square) \wedge (\bigcirc \vee \triangle)$ ۲) $\bigcirc \wedge (\square \vee \triangle) \equiv (\bigcirc \wedge \square) \vee (\bigcirc \wedge \triangle)$	پخش	۳
۱) $\sim (\bigcirc \vee \square) \equiv \sim \bigcirc \wedge \sim \square$ ۲) $\sim (\bigcirc \wedge \square) \equiv \sim \bigcirc \vee \sim \square$	دمورگان	۴
۱) $\bigcirc \vee (\bigcirc \wedge \square) \equiv \bigcirc$ ۲) $\bigcirc \wedge (\bigcirc \vee \square) \equiv \bigcirc$ دو بار اومده متفاوتین جواب تکراریه می‌شه.	جذب	۵
$\bigcirc \Rightarrow \square \equiv \sim \bigcirc \vee \square$ نقیض	شرطی به فصلی	۶
$p \Leftrightarrow q \equiv (p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)$	دو شرطی به ۲ تا شرطی	۷
$p \Leftrightarrow q \equiv q \Leftrightarrow p \equiv \sim p \Leftrightarrow \sim q \equiv \sim q \Leftrightarrow \sim p$	دو شرطی	۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: از دمورگان استفاده می‌کنیم:

$$\underbrace{\sim (p \wedge q)}_{\text{دمورگان}} \wedge (q \vee p) \equiv (\sim p \vee \sim q) \wedge (q \vee p)$$

گام دوم: دو مرتبه از تبدیل فصلی به شرطی استفاده می‌کنیم:

$$\underbrace{(\sim p \vee \sim q)}_{\text{فصلی به شرطی}} \wedge \underbrace{(q \vee p)}_{\text{فصلی به شرطی}} \equiv (p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim q \Rightarrow p)$$

گام سوم: جای متمم و تالی در دو گزاره شرطی $p \Rightarrow \sim q$ و $\sim q \Rightarrow p$ عوض شده و بینشان « $\wedge$ » آمده، پس می‌توانیم کل

را به صورت گزاره دوشروطی بنویسیم:

$$(p \Rightarrow \sim q) \wedge (\sim q \Rightarrow p) \equiv p \Leftrightarrow \sim q$$

دانش آموزی برای حل معادله $x = \frac{a-bx}{b} + 1$ مراحل زیر را رفته است. ایراد استدلالش در صورت وجود در کدام

مرحله است؟

مرحله ۱ $bx = a - bx + b$

(۱) دوم

مرحله ۲ $2bx = a + b$

(۲) سوم

مرحله ۳ $x = \frac{a+b}{2b}$

(۳) چهارم

مرحله ۴ $x = \frac{1}{2}(\frac{a}{b} + 1)$

(۴) فاقد ایراد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبست: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۱ - درس ۲

گام اول: در ظاهر اولیه معادله، b در مخرج آمده، پس حتماً شرط $b \neq 0$ را داریم.

گام دوم: در مرحله اول، طرفین تساوی در b ضرب شده‌اند که مجاز است:

$$x = \frac{a-bx}{b} + 1 \xrightarrow{\times b} bx = a - bx + b$$

گام سوم: در مرحله دوم $-bx$ به سمت چپ تساوی رفته:

$$bx + bx = a + b \Rightarrow 2bx = a + b$$

این کار هم مجاز بود.

گام چهارم: ضرب x (یعنی $2b$) را به مخرج سمت راست می‌بریم:

$$x = \frac{a+b}{2b}$$

چون همان ابتدا شرط $b \neq 0$ را داشتیم، پس این کار هم مجاز است.

گام پنجم: در مرحله چهارم عدد ۲ در مخرج را به عنوان ضریب در پشت کسر قرار می‌دهیم و بعد تفکیک کسر می‌کنیم:

$$x = \frac{a+b}{2b} = \frac{1}{2}(\frac{a+b}{b}) = \frac{1}{2}(\frac{a}{b} + \frac{b}{b}) = \frac{1}{2}(\frac{a}{b} + 1)$$

این هم مجاز است، پس استدلال ایرادی نداشت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دانش آموزی با توجه به تساوی $\frac{a-d}{a} = \frac{d-c}{c}$ ، برای محاسبه d ، استدلال زیر را ارائه داده است. ایراد این استدلال (در صورت وجود) در کدام گام است؟

(سوال ۱۰ الکتور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

اول $\frac{a-d}{a} = \frac{d-c}{c}$

(۱) دوم

دوم $c(a-d) = a(d-c)$

(۲) چهارم

سوم $ac + ac = ad + cd$

(۳) پنجم

چهارم $2ac = (a+c)d$

(۴) استدلال فاقد ایراد است.

پنجم $d = \frac{2ac}{a+c}$

۱۰ در یک شرکت خصوصی جدول مالیاتی زیر برای حقوق ماهیانه افراد در نظر گرفته شده است. اگر درآمد ماهیانه کارمندی ۳۵ میلیون تومان باشد، مبلغ دریافتی وی پس از کسر مالیات چند میلیون تومان خواهد بود؟

حقوق ماهیانه (میلیون تومان)	نرخ مالیات (درصد)
تا ۲۰ میلیون تومان	معاف از مالیات
مازاد بر ۲۰ میلیون تا ۲۵ میلیون	۱۰
مازاد بر ۲۵ میلیون تا ۲۹ میلیون	۱۵
مازاد بر ۲۹ میلیون	۲۰

$$31/7 \quad (2)$$

$$31/3 \quad (1)$$

$$32/7 \quad (4)$$

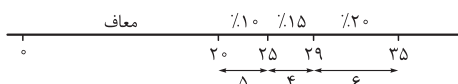
$$32/3 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبtest: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: با توجه به جدول، حقوق ۳۵ میلیونی، ۴ طبقه می شود:

گام دوم: مالیات هر ۴ طبقه را حساب می کنیم:

● از ۰ تا ۲۰: معاف از مالیات است.

$$5 \times \frac{10}{100} = 0/5$$

● از ۲۰ تا ۲۵: اختلاف ۵ و ۲۰ می شود ۵ میلیون، ۱۰ درصدش را حساب می کنیم:

$$4 \times \frac{15}{100} = 0/6$$

● از ۲۵ تا ۲۹: اختلاف ۴ و ۲۵ می شود ۴ میلیون، ۱۵ درصدش را حساب می کنیم:

$$6 \times \frac{20}{100} = 1/2$$

● از ۲۹ تا ۳۵: اختلاف ۶ و ۲۹ می شود ۶ میلیون، ۲۰ درصدش را حساب می کنیم:

$$0/5 + 0/6 + 1/2 = 2/3$$

گام سوم: مجموع مالیات پرداختی این کارمند برابر است با:

$$35 - 2/3 = 32/7$$

گام چهارم: پس؛

$$\text{خالص دریافتی} = \text{حقوق ناخالص} - \text{مالیات} = 35 - 2/3 = 32/7$$

۱۱ اگر $f(x) = \begin{cases} [2x] + \text{sign}(x) & [x] = \text{sign}(x) \\ \text{sign}(-x) + [x] & [x] \neq \text{sign}(x) \end{cases}$ باشد، حاصل $f(\sqrt{3}) \times f(-\sqrt{2})$ کدام است؟

(۱) -۴

(۲) -۸

(۳) -۳

(۴) -۶

مشاوره جدیداً مُد شده که دامنه توابع چندضابطه‌ای را تر و تمیز نمی‌دهند! برای محاسبه $f(a)$ اول باید چک کنید $x = a$ در شرط کدام دامنه صدق می‌کند؛ بعد از همان ضابطه، خروجی‌اش را حساب کنید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس‌های ۱ و ۲

گام اول: به ازای $x = \sqrt{3}$ ، تساوی $[x] = \text{sign}(x)$ برقرار است؛ ببینید:

$$\underbrace{[\sqrt{3}]}_{[1/\sqrt{3}]=1} = \underbrace{\text{sign}(\sqrt{3})}_1$$

پس برای محاسبه $f(\sqrt{3})$ ، سراغ ضابطه بالا می‌رویم:

$$f(x) = [2x] + \text{sign}(x) \xrightarrow{x=\sqrt{3}} f(\sqrt{3}) = \underbrace{[2\sqrt{3}]}_{2 \times 1/\sqrt{3}} + \text{sign}(\sqrt{3}) = [3/4] + 1 = 3 + 1 = 4$$

گام دوم: به ازای $x = -\sqrt{2}$ ، $[x]$ و $\text{sign}(x)$ برابر نیستند، ببینید:

$$\underbrace{[-\sqrt{2}]}_{[-1/4]=-2} \neq \underbrace{\text{sign}(-\sqrt{2})}_{-1}$$

پس برای محاسبه $f(-\sqrt{2})$ ، سراغ ضابطه پایین می‌رویم:

$$f(x) = \text{sign}(-x) + [x] \xrightarrow{x=-\sqrt{2}} f(-\sqrt{2}) = \text{sign}(\sqrt{2}) + [-\sqrt{2}] = 1 + [-1/4] = 1 + (-2) = -1$$

گام سوم: خواسته سؤال:

$$f(\sqrt{3}) \times f(-\sqrt{2}) = 4 \times (-1) = -4$$

اگر $f(x) = \begin{cases} |x| \text{sign}(-x) & [x] \geq 0 \\ 2 - \text{sign}(-x) & [x] < 0 \end{cases}$ باشد، حاصل $f(\frac{1}{3}) + f(-\frac{1}{3})$ کدام است؟ (سؤال ۴ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

 $\frac{1}{3}$ (۴) $-\frac{5}{6}$ (۳) $-\frac{1}{4}$ (۲) $\frac{1}{2}$ (۱)

مساحت بخشی از سطح محصور بین نمودار تابع $y = 3 - |2x - 1|$ ، محور x ها و محور y ها که در ناحیه اول دستگاه مختصات قرار دارد، کدام است؟

۳ / ۵ (۴)

۳ (۳)

۴ (۲)

۴ / ۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ریشه عبارت داخل قدرمطلق را حساب می کنیم:

$$2x - 1 = 0 \Rightarrow 2x = 1 \Rightarrow x = \frac{1}{2}$$

به ازای $x = \frac{1}{2}$ مقدار تابع را حساب می کنیم:

$$y = 3 - |2x - 1| \xrightarrow{x=\frac{1}{2}} y = 3 - 0 = 3$$

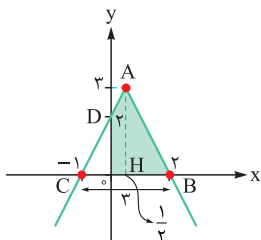
پس نقطه شکستگی تابع، $A(\frac{1}{2}, 3)$ است.گام دوم: با توجه به خواسته سؤال، طول نقاط برخورد با محور x ها را می خواهیم. جای y قرار می دهیم صفر:

$$0 = 3 - |2x - 1| \Rightarrow |2x - 1| = 3$$

گام سوم: برای حل معادله بالا، باید عبارت داخل قدرمطلق را یک بار مساوی ۳ و یک بار مساوی -۳ قرار دهیم:

$$\bullet 2x - 1 = 3 \Rightarrow 2x = 4 \Rightarrow x = 2$$

$$\bullet 2x - 1 = -3 \Rightarrow 2x = -2 \Rightarrow x = -1$$

پس نمودار این تابع، محور x ها را در نقاط $B(2, 0)$ و $C(-1, 0)$ قطع می کند.گام چهارم: با سه نقطه A ، B و C ، نمودار را می کشیم:

$$y_D = 3 - |0 - 1| = 3 - 1 = 2$$

برای به دست آوردن عرض نقطه D ، کافی است x را صفر بدهیم:گام پنجم: اگر مساحت مثلث CAB را منهای مساحت مثلث COD کنیم، مساحت قسمت رنگی به دست می آید:

$$S_{\text{رنگی}} = S_{\triangle CAB} - S_{\triangle CDO} = \frac{CB \times AH}{2} - \frac{CO \times OD}{2} = \frac{3 \times 3}{2} - \frac{1 \times 2}{2} = \frac{9}{2} - \frac{2}{2} = \frac{7}{2} = 3 \frac{1}{2}$$

مساحت بخشی از سطح زیر نمودار تابع $y = 4 - |5x - 3|$ که بالای محور x ها قرار دارد، کدام است؟

(سؤال ۷ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

۱ / ۶ (۴)

۱ / ۸ (۳)

۳ / ۲ (۲)

۳ / ۶ (۱)

میانگین و میانه حقوق افراد یک اداره به ترتیب ۲۵ و ۲۰ میلیون تومان و حقوق سه نفر از افراد این اداره بسیار بالاتر از سایرین است. اگر به همه حقوق‌ها ۲۰ درصد اضافه شود، خط فقر جدید چند میلیون تومان است؟

۱۵ (۴)

۱۳/۷۵ (۳)

۱۲ (۲)

۱۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۳ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: چون حقوق سه نفر از افراد این اداره بسیار بالاتر از سایرین است، پس در داده‌هایمان، داده دورافتاده داریم و شاخص مرکزی مناسب، میانه است.

گام دوم: خط فقر را به کمک میانه حساب می‌کنیم:

$$\frac{Q_2}{2} = \frac{20}{2} = 10 = \text{خط فقر}$$

گام سوم: اگر به همه حقوق‌ها ۲۰ درصد اضافه شود به خط فقر هم ۲۰ درصد اضافه می‌شود.

$$\frac{20}{100} \times 10 = \frac{200}{100} = 2$$

● ۲۰ درصد ۱۰ را حساب می‌کنیم:

$$12 = 10 + 2 = \text{خط فقر قبلی} + 2 = \text{خط فقر جدید}$$

● ۲ میلیون به خط فقر قبلی اضافه می‌شود:

با ارقام ۰ تا ۵ چند عدد سه رقمی مضرب ۵ بدون ارقام تکراری می توان نوشت که حداقل یک رقم آن فرد باشد؟

۳۶ (۴)

۳۴ (۳)

۳۲ (۲)

۳۸ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: رقم یکان باید ۰ یا ۵ باشد.

گام دوم: اگر یکان ۵ باشد، شرط «داشتن حداقل یک رقم فرد» لحاظ می شود و فقط کافی است دو خانه دیگر را با ارقام باقی مانده

پر کنیم:

$$\begin{array}{c} 5 \\ \uparrow \\ \frac{\quad}{\text{ص}} \times \frac{\quad}{\text{د}} \times \frac{1}{\text{ی}} \end{array}$$

$$\frac{4}{\text{ص}} \times \frac{\quad}{\text{د}} \times \frac{1}{\text{ی}}$$

● صدگان نمی تواند صفر باشد، پس ۴ حالت دارد (۱ تا ۴):

● فرض کنیم ۱ در صدگان استفاده شده الان صفر به بازی برمی گردد و ارقام ۰، ۲، ۳، ۴ را داریم. پس برای دهگان ۴ حالت داریم:

$$\frac{4}{\text{ص}} \times \frac{4}{\text{د}} \times \frac{1}{\text{ی}} = 16$$

گام سوم: اگر یکان صفر باشد، باید دهگان یا صدگان فرد باشد، پس سه حالت می شود:

$$\begin{array}{c} 4,2 \quad 5,3,1 \\ \uparrow \quad \uparrow \\ \frac{2}{\text{ص}} \times \frac{3}{\text{د}} \times \frac{1}{\text{ی}} = 6 \end{array}$$

● «یکان صفر»، «دهگان فرد» و «صدگان زوج»:

$$\begin{array}{c} 5,3,1 \quad 4,2 \\ \uparrow \quad \uparrow \\ \frac{3}{\text{ص}} \times \frac{2}{\text{د}} \times \frac{1}{\text{ی}} = 6 \end{array}$$

● «یکان صفر»، «دهگان زوج» و «صدگان فرد»:

$$\begin{array}{c} \text{فردها به جز} \\ \text{صدگان} \\ 5,3,1 \quad 4,2 \\ \uparrow \quad \uparrow \\ \frac{3}{\text{ص}} \times \frac{2}{\text{د}} \times \frac{1}{\text{ی}} = 6 \end{array}$$

● «یکان صفر»، «دهگان فرد» و «صدگان فرد»:

$$16 + (6 + 6 + 6) = 34$$

گام چهارم: تعداد کلشان برابر است با:

A و B دو پیشامد ناسازگارند. اگر احتمال رخ دادن A، نصف احتمال رخ ندادن B و احتمال رخ دادن حداقل یکی از دو پیشامد A یا B برابر با $\frac{5}{6}$ باشد، احتمال رخ دادن B کدام است؟

(۴) $\frac{3}{5}$ (۳) $\frac{25}{50}$ (۲) $\frac{2}{5}$ (۱) $\frac{1}{5}$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۱ - درس ۲

درس Box

$$P(A) + P(A') = 1$$

(۱) مجموع احتمال رخ دادن و رخ ندادن A برابر با یک است:

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B)$$

احتمال وقوع
A یا B(۲) اگر A و B ناسازگار باشند، $A \cap B = \emptyset$ و در نتیجه:

گام اول: احتمال رخ دادن A، نصف احتمال رخ ندادن B است، پس:

$$P(A) = \frac{1}{2} \times P(B') \xrightarrow{P(B')=1-P(B)} P(A) = \frac{1}{2}(1-P(B)) \Rightarrow P(A) = \frac{1}{2} - \frac{1}{2}P(B)$$

گام دوم: احتمال رخ دادن حداقل یکی از دو پیشامد A یا B برابر با $\frac{5}{6}$ است، پس:

$$P(A \cup B) = \frac{5}{6} \Rightarrow P(A) + P(B) = \frac{5}{6} \xrightarrow{P(A) = \frac{1}{2} - \frac{1}{2}P(B)} \frac{1}{2} - \frac{1}{2}P(B) + P(B) = \frac{5}{6}$$

$$\xrightarrow{\times 2} 1 - P(B) + 2P(B) = \frac{5}{3} \Rightarrow P(B) = \frac{2}{3}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۶ در دنباله بازگشتی $a_{n+2} = \begin{cases} a_{n+1} + a_n & n \text{ فرد} \\ 2a_{n+1} - a_n & n \text{ زوج} \end{cases}$ با شرط $a_1 = 1$ و $a_2 = 2$ ، جمله ششم کدام است؟

۱۲ (۴)

۱۱ (۳)

۱۰ (۲)

۹ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۲ - درس ۱

جای n به ترتیب اعداد ۱ تا ۴ را قرار می‌دهیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: $\underbrace{n=1}_{\text{فرد}} \xrightarrow{\text{ضابطه بالایی}} a_{n+2} = a_{n+1} + a_n \xrightarrow{n=1} a_3 = a_2 + a_1 = 2 + 1 = 3$

گام دوم: $\underbrace{n=2}_{\text{زوج}} \xrightarrow{\text{ضابطه پایینی}} a_{n+2} = 2a_{n+1} - a_n \xrightarrow{n=2} a_4 = 2a_3 - a_2 = 2(3) - 2 = 6 - 2 = 4$

گام سوم: $\underbrace{n=3}_{\text{فرد}} \xrightarrow{\text{ضابطه بالایی}} a_{n+2} = a_{n+1} + a_n \xrightarrow{n=3} a_5 = a_4 + a_3 = 4 + 3 = 7$

گام چهارم: $\underbrace{n=4}_{\text{زوج}} \xrightarrow{\text{ضابطه پایینی}} a_{n+2} = 2a_{n+1} - a_n \xrightarrow{n=4} a_6 = 2a_5 - a_4 = 2(7) - 4 = 14 - 4 = 10$

مجموع جملات هفتم، هشتم، یازدهم و چهاردهم یک دنباله حسابی برابر با ۲۴ است. کدام گزینه قطعاً درست است؟

- (۱) جمله نهم این دنباله ۶ است.
 (۲) جمله نهم این دنباله ۸ است.
 (۳) جمله دهم این دنباله ۶ است.
 (۴) جمله دوازدهم این دنباله ۸ است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۲ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$a_7 + a_8 + a_{11} + a_{14} = 24$$

گام اول: مجموع جملات هفتم، هشتم، یازدهم و چهاردهم ۲۴ است، پس:

هر ۴ جمله را بر حسب a_1 و d باز می‌کنیم:

$$(a_1 + 6d) + (a_1 + 7d) + (a_1 + 10d) + (a_1 + 13d) = 24 \Rightarrow 4a_1 + 36d = 24 \xrightarrow{\div 4} a_1 + 9d = 6$$

$$a_{10} = 6$$

گام دوم: $a_1 + 9d$ باز شده a_{10} است، پس:

۱۸

در دنباله با رابطه بازگشتی $a_{n+1} = r \times a_n$ ، اگر $a_1 = \frac{1}{24}$ و $a_2 = \frac{1}{12}$ باشد، حاصل $a_3 + a_4 + \dots + a_1$ کدام است؟

(۲) $52/5$ در دنباله هندسی a_n (۱) $50/5$ (۴) $42/5$ (۳) $40/5$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۱

درس Box

(۱) رابطه بازگشتی $a_{n+1} = r \times a_n$ مربوط به یک دنباله هندسی با نسبت مشترک r است.(۲) مجموع n جمله اول دنباله هندسی از رابطه $S_n = a_1 \times \frac{r^n - 1}{r - 1}$ به دست می آید.گام اول: با توجه به رابطه بازگشتی، نتیجه می گیریم a_n یک دنباله هندسی است.

گام دوم: با داشتن دو جمله اول، نسبت مشترک را حساب می کنیم:

$$r = \frac{a_2}{a_1} = \frac{\frac{1}{12}}{\frac{1}{24}} = \frac{24}{12} = 2$$

گام سوم: اگر a_2 را در r ضرب کنیم به a_3 می رسیم:

$$a_3 = a_2 \times r = \frac{1}{12} \times 2 = \frac{1}{6}$$

گام چهارم: سؤال مجموع جملات سوم تا دهم را می خواهد.

یک دنباله هندسی ۸ جمله ای با جمله اول a_3 و همان نسبت مشترک ۲.

مجموعشان را حساب می کنیم:

$$S_n = a_1 \times \frac{r^n - 1}{r - 1} \Rightarrow S_{8-2+1} = a_3 \times \frac{r^8 - 1}{r - 1} = \frac{1}{6} \times \frac{2^8 - 1}{2 - 1} = \frac{1}{6} \times (256 - 1) = \frac{1}{6} \times 255 = \frac{85}{2} = 42/5$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۹

ریشه پنجم عدد مثبت a ، مساوی با ۴ برابر عدد a به توان $2/2$ است. عدد $4 - \frac{1}{a}$ چند برابر a است؟

۲ (۴)

-۲ (۳)

۱ (۲)

-۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: ریشه پنجم عدد a برابر با $\sqrt[5]{a}$ یا $a^{\frac{1}{5}}$ است.

● ۴ برابر عدد a به توان $2/2$ می شود $4 \times a^{2/2}$.

گام دوم: دو مقدار گام قبل با هم برابرند، پس:

جای $\frac{1}{5}$ می نویسیم $0/2$:

گام سوم: $a^{2/2}$ را به مخرج $a^{0/2}$ می بریم:

چون پایه ها برابرند، توان ها را کم می کنیم:

گام چهارم: جای a^{-2} می نویسیم $\frac{1}{a^2}$:

گام پنجم: نسبت $4 - \frac{1}{a}$ به $\frac{1}{a}$ را می خواهیم:

$$a^{\frac{1}{5}} = 4 \times a^{2/2}$$

$$a^{0/2} = 4 \times a^{2/2}$$

$$\frac{a^{0/2}}{a^{2/2}} = 4$$

$$a^{(0/2-2/2)} = 4 \Rightarrow a^{-2} = 4$$

$$\frac{1}{a^2} = 4 \Rightarrow \frac{1}{a} = \pm 2 \xrightarrow{a>0} \frac{1}{a} = 2 \Rightarrow a = \frac{1}{2}$$

$$\frac{\frac{1}{a} - 4}{\frac{1}{a}} = \frac{2 - 4}{\frac{1}{2}} = \frac{-2}{\frac{1}{2}} = -4$$

۲۰ در تابع $f(x) = 3 - 2^{ax+b}$ اگر $f(0) = f(1) + 1/5 = \frac{5}{4}$ باشد حاصل $[\frac{b}{a}]$ کدام است؟

-۲ (۴)

-۱ (۳)

صفر (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار دوازدهم - فصل ۳ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: از تساوی $f(0) = f(1) + 1/5 = \frac{5}{4}$ داریم:

$$\bullet f(0) = \frac{5}{4}$$

$$\bullet f(1) + 1/5 = \frac{5}{4} \Rightarrow f(1) = \frac{5}{4} - 1/5 = \frac{5}{4} - \frac{1}{5} = \frac{23}{20}$$

گام دوم: از تساوی $f(0) = \frac{5}{4}$ داریم:

$$f(x) = 3 - 2^{ax+b} \xrightarrow{x=0} \underbrace{f(0)}_{\frac{5}{4}} = 3 - 2^b \Rightarrow 2^b = 3 - \frac{5}{4} \Rightarrow 2^b = \frac{7}{4} \Rightarrow 2^b = 2^{-1} \xrightarrow[\text{پایه ها}]{\text{حذف}} b = -1$$

گام سوم: از تساوی $f(1) = \frac{23}{20}$ داریم:

$$f(x) = 3 - 2^{ax+b} \xrightarrow{x=1} \underbrace{f(1)}_{\frac{23}{20}} = 3 - 2^{a+b} \xrightarrow{b=-1} 1 = 3 - 2^{a-1} \Rightarrow 2^{a-1} = 2^1 \xrightarrow[\text{پایه ها}]{\text{حذف}} a-1=1 \Rightarrow a=2$$

$$[\frac{b}{a}] = [\frac{-1}{2}] = [-0.5] = -1$$

گام چهارم: پس؛

تابع نمایی $f(x) = 5 - 3^{ax+b}$ را در نظر بگیرید. اگر $f(0) = \frac{1}{4} f(\frac{1}{4}) = 2$ باشد، مقدار جزء صحیح $f(-\frac{1}{4})$ کدام است؟

(سؤال ۲۰ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت اول)

صفر (۴)

-۱ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

۲۱ در کدام بیت، واژگان کهن را که امروزه به گونه دیگری به کار می‌رود، نمی‌توان یافت؟

(۱) از شیر و گوزن و گرگ و روباه	لشکرگاهی کشیده بر راه
(۲) طوطیی زان طوطیان لرزید و بس	اوفتاد و مُرد و بگسستش نفس
(۳) من اختیار خود را تسلیم عشق کردم	همچون زمام اشتر بر دست ساریانان
(۴) ما دهان‌ها باز مانده پیش آن ساقی کز او	خمرهای بی‌خمار و شهد بی‌زنبور بود

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

همه واژگان بیت گزینه (۱) امروزه نیز به همین شکل به کار می‌روند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): به کارگیری کلمه «بگسست» در معنی «بریده شد»/ جمع کلمه «طوطی» با نشانه «ان»/ فعل «اوفتاد» امروزه به شکل «افتاد» به کار می‌رود.

گزینه (۳): واژه «اشتر» امروز به شکل «شتر» به کار می‌رود.

گزینه (۴): به کارگیری واژه «شهد» در معنی «عسل»

از ویژگی‌های زیر، چند مورد مربوط به نثر دوره «سامانی» هستند؟

الف) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

ب) حذف افعال به قرینه

ج) کوتاهی جملات

د) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی

ه) افزایش کاربرد لغات عربی

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷

درس‌Box

ویژگی‌های نثر دوره اول

دوره غزنوی و سلجوقی	دوره سامانی
(۱) إطناب (جمله‌ها معمولاً طولانی هستند). (۲) تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار (۳) حذف افعال به قرینه (۴) افزایش کاربرد لغات عربی (نسبت به دوره قبل). نمونه‌های موفق: تاریخ بیهقی، قابوس‌نامه، سفرنامه ناصر خسرو، سیاست‌نامه، کیمیای سعادت، کشف‌المحجوب و اسرارالتوحید	(۱) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا. (۲) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی. (۳) کوتاهی جملات. (۴) لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد. (۵) بهره‌گیری کمتر از لغات عربی. (۶) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی. (۷) محتوای نثرهای این دوره، بیشتر علمی است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و دینی. نمونه‌های موفق: ترجمه تفسیر طبری، تاریخ بلعمی، التفهیم و شاهنامه منثور ابومنصوری

ویژگی‌های «الف»، «ج» و «د» مربوط به نثر دوره سامانی و ویژگی‌های «ب» و «ه» مربوط به نثر دوره غزنوی و سلجوقی هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به ویژگی‌های زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم، کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) تلاش شاعران ایران از قرن سوم تا میانه قرن پنجم، موجب شد زبان و ادب فارسی در شرق و شمال شرق، یعنی ماوراءالنهر، خراسان و سیستان گسترش یابد.
- (۲) تا نیمه دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم، شعر پارسی تحت تأثیر سبک دوره سامانی و غزنوی است؛ یعنی سخن شاعرانی چون ناصر خسرو یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است.
- (۳) موضوع قابل توجه در شعر نیمه اول قرن پنجم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست.
- (۴) تحول روحی و معنوی سنایی، آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی گردید؛ آن‌چنان که به پیروی از وی شاعران بزرگی چون عطار و مولوی به تصوف و عرفان روی آوردند.

مشاوره در پاسخ به چنین تست‌هایی، به نام افراد و مکان‌ها، سبک‌ها و دوره‌ها و سال یا قرن‌های ذکر شده توجه کنید!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - درس ۱۰

موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست. انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام توضیح دربارهٔ سرایندهٔ بیت زیر به درستی آمده است؟

«ز کوی یار می‌آید، نسیم باد نوروزی از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل برافروزی»

(۱) نه تنها در ادبیات تعلیمی، سخن‌گوی ضمیر خودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز سرآمد شاعران فارسی‌زبان است.

(۲) او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. لحن سخن او گزنده، طنزآمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح‌طلبی است.

(۳) از شاخص‌ترین شاعران عارف است که در دو محور اندیشه و احساس، آثار جاودانه‌ای پدید آورد.

(۴) از غزل‌پردازان برجستهٔ قرن هشتم است؛ شاعری که غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبهمت: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱

بیت صورت سؤال از «حافظ» است؛ توضیحات ذکرشده در گزینه‌ها به ترتیب دربارهٔ شاعران زیر است:

گزینهٔ (۱): سعدی

گزینهٔ (۲): حافظ

گزینهٔ (۳): مولانا

گزینهٔ (۴): خواجه‌ی کرمانی

مشاوره با توجه به طرح چنین سؤالی در کنکور سال پیش، ضروری است دانش‌آموزان عزیز سراینندگان اشعاری را که در متن درس‌ها می‌آیند، به خاطر بسپارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۵

چند جمله زیر درباره ویژگی‌های ادبیات در قرن‌های دهم و یازدهم درست است؟

- حکومت صفوی به شعر ستایشی، درباری و عاشقانه‌های زمینی بی توجه بود.
- فضایی هند از تألیف کتاب و سرودن شعر به زبان فارسی و بهادادن به فرهنگ آن، استقبال می‌کردند.
- طبقات و گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شدند.
- شاعران در قهوه‌خانه‌ها به مشاعره، مناظره و نقد آثار یکدیگر می‌پرداختند.
- شاهان عثمانی در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند.
- شاهان صفوی کم و بیش به زبان فارسی کتاب نوشته یا شعر گفته‌اند.

۲ (۴)

۳ (۳)

۴ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۷

هرچند شاهان صفوی در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند؛ اما کم و بیش به زبان فارسی نیز کتاب نوشته یا شعر گفته‌اند و به نوعی علاقه نشان داده‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به جز مورد زیر، سایر موارد کاملاً درست هستند:

شاهان عثمانی در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند. (شاهان صفوی)

کدام ابیات ویژگی‌های سبکی یکسانی دارند؟

- الف) به یاد سرو بالایت روان در پای تو ریزم
 ب) نزاکت بین که سروش می‌شود مانند شاخ گل
 ج) نخواهد آتش از همسایه هر کس جوهری دارد
 د) شاه نشسته به تخت، عشق گرو کرده رخت
 ه) در مقام حرف بر لب مهر خاموشی زدن
- به بالای تو گر سروی ببینم بر لب جویی
 به نازک جنبشی از باد، گاهی راست گاهی کج
 چنار از سینۀ خود می‌کند ایجاد آتش را
 رقص کنان هر درخت، دست‌زنان هر چنار
 تیغ را زیر سپر در جنگ پنهان کردن است

۲) «ب» - «د» - «ه»

۱) «الف» - «ج» - «د»

۴) «ب» - «ج» - «ه»

۳) «الف» - «ب» - «ه»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیت‌های «ب»، «ج» و «ه» مربوط به سبک هندی و بیت‌های «الف» و «د» مربوط به سبک عراقی هستند.

بررسی ویژگی‌های سبک هندی در ابیات:

- ب) وجود واژه «نزاکت» (ویژگی زبانی)
 ج) وجود آرایه «اسلوب معادله» (ویژگی ادبی)
 ه) وجود آرایه «تمثیل» (ویژگی ادبی)

هر یک از عبارات زیر به ترتیب معرف کدام شخصیت ادبی است؟

(الف) شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن به چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود.

(ب) او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر، به سبک گلستان سعدی نوشت.

(ج) در دوره هفتم مجلس نماینده مردم شد؛ ولی دست از اندیشه‌های پرشور آزادی‌خواهانه و وطن‌دوستانه برنداشت و در نهایت جانش را در راه آزادی فدا کرد.

(د) او در سبک خراسانی و با زبانی حماسی شعر می‌سرود و علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت می‌کرد.

(۱) سید اشرف‌الدین گیلانی - ادیب‌الممالک فراهانی - میرزاده عشقی - علی‌اکبر دهخدا

(۲) سید اشرف‌الدین گیلانی - قائم‌مقام فراهانی - فرخی یزدی - ملک‌الشعرا

(۳) نسیم شمال - ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی - محمدتقی بهار

(۴) عارف قزوینی - قائم‌مقام فراهانی - میرزاده عشقی - محمدتقی بهار

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱

عبارات صورت سؤال مربوط به شخصیت‌های ادبی زیر هستند:

(الف) سید اشرف‌الدین گیلانی (نسیم شمال)

(ب) قائم‌مقام فراهانی

(ج) فرخی یزدی

(د) محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا)

(۱) سید اشرف‌الدین گیلانی به «نسیم شمال» و محمدتقی بهار به «ملک‌الشعرا» مشهور بودند.

(۲) ادیب‌الممالک فراهانی شاعر بود، ولی قائم‌مقام فراهانی نویسنده بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول‌نخوری ✗

کدام موارد ستون «اول» به موارد ستون «دوم» مربوط است؟ (یک مورد اضافی است.) (سؤال ۵ - امتحان نهایی فرداد ۱۴۰۴)

ستون اول	ستون دوم
الف) دهکده پرمالال	۱) میرزا حسن خان بدیع
ب) داستان باستان	۲) امین فقیری
	۳) احمد محمود

هر یک از پدیدآوردگان آثار زیر به ترتیب، خالق کدام آثارند؟

«خسی در میقات - ظهر روز دهم - خواب ارغوانی - دلاویزتر از سبز - جای پای خون»

(۱) آتش خاموش - در کوچه آفتاب - صدای سبز - ملاقات در شب آفتابی - مهاجر کوچک

(۲) ارزیابی شتابزده - تنفس صبح - گوشواره عرش - آینه‌های دردار - کشتی پهلوگرفته

(۳) دید و بازدید - دستور زبان عشق - برآشتن گیسوی تاک - ظهور - ضیافت

(۴) راه آب‌نامه - دری به خانه خورشید - مدار صفر درجه - سفر ششم - بدوک

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۷

درسی Box

نام‌ها	آثار
محمدحسین بهجت تبریزی (شهریار)	منظومه «حیدربابایه سلام»
علی اسفندیاری (نیما یوشیج)	افسانه (بیانیه شعر نو) / ققنوس
مهدی اخوان ثالث (م.امید)	آخر شاهنامه / زمستان / از این اوستا
مشفق کاظمی	تهران مخوف
سید محمدعلی جمال‌زاده	یکی بود، یکی نبود / راه آب‌نامه / تلخ و شیرین
حسن مقدم	جعفرخان از فرنگ برگشته
صادق هدایت	سگ ولگرد
بزرگ علوی	چشم‌هایش
صادق چوبک	تنگسیر
جلال آل احمد	مدیر مدرسه / زیارت / دید و بازدید / سه‌تار / خسی در میقات / ارزیابی شتاب‌زده
سیمین دانشور	آتش خاموش / سووشون / شهری چون بهشت
احمد محمود	همسایه‌ها / مدار صفر درجه / زمین سوخته
علی محمد افغانی	شوهر آهوخانم
هوشنگ گلشیری	برّه گمشده راعی / آینه‌های دردار
امین فقیری	دهکده پرمال
زین‌العابدین مراغه‌ای	سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ
قیصر امین‌پور	شعر: در کوچه آفتاب / تنفس صبح / آینه‌های ناگهان / ظهر روز دهم / دستور زبان عشق نثر: طوفان در پرانتز / بی‌بال پریدن / ست و نوآوری در شعر معاصر
علی موسوی گرم‌رودی	صدای سبز / خواب ارغوانی / برآشتن گیسوی تاک / گوشواره عرش
سلمان هراتی	از آسمان سبز / از این ستاره، تا آن ستاره / دری به خانه خورشید
محمود دولت‌آبادی	روزگار سپری شده مردم سالخورده
اسماعیل فصیح	زمستان ۶۲
محمد رضا سرشار (رضا رهگذر)	اگه بابا بمیره / مهاجر کوچک
علی مؤذنی	ظهور / سفر ششم / ملاقات در شب آفتابی / دلاویزتر از سبز
سید مهدی شجاعی	بدوک / ضیافت / جای پای خون / کشتی پهلوگرفته / دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز
احمد یوسف‌زاده	آن بیست و سه نفر

صاحبان آثار صورت سؤال و گزینه (۳) به ترتیب عبارت‌اند از: جلال آل احمد، قیصر امین‌پور، سید علی موسوی گرم‌رودی، علی مؤذنی،

سید مهدی شجاعی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام بیت فاقد «مجاز» و دارای «حسن آمیزی و کنایه» است؟

- (۱) نجسته فقر، سلامت کجا کنی حاصل؟
 (۲) به ماه مصر ز یک پیرهن مضایقه کرد
 (۳) نیست درمان مردم کج بحث را جز خامشی
 (۴) ز ابر دست ساقی جسم خشکم لاله‌زاری شد
- نگفته بسم به الحمد چون کنی مبدأ
 چه چشم‌داشت دگر از وطن بود ما را؟
 ماهی لب‌بسته خون در دل کند قلاب را
 که در دل هر چه دارد خاک، از باران شود پیدا

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۶ و ۱۲ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیت گزینه (۳) مجاز ندارد؛ اما حسن آمیزی و کنایه دارد. حسن آمیزی: کج بحث/ کنایه: خون در دل کردن

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): بسم: مجاز از بسم الله و الحمد: مجاز از سوره حمد/ حسن آمیزی ندارد./ کنایه: هر دو مصراع کنایه از این هستند که «هر کاری، راهی و مقدمه‌ای دارد».

گزینه (۲): ماه مصر: استعاره مصرحه است و مجاز نیست.

چشم داشتن: کنایه از توقع داشتن

حسن آمیزی ندارد.

گزینه (۴): خاک: مجاز از زمین

حسن آمیزی و کنایه ندارد.

فقط بیت گزینه (۳) حسن آمیزی دارد.

تیزبازی

۳۰. آرایه‌های بیت زیر کدام‌اند؟

خضر در ظلمات می‌گردد ز اسکندر جدا»

«می‌کند روز سیه بیگانه یاران را ز هم

(۲) جناس، استعاره مصرحه، تضاد، واج‌آرایی

(۱) کنایه، تلمیح، استعاره مصرحه، مراعات‌نظیر

(۴) کنایه، تلمیح، پارادوکس، اسلوب معادله

(۳) مراعات‌نظیر، تشبیه، حسن تعلیل، ایهام

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

با روش رد گزینه می‌توانید خیلی زود به جواب برسید. چون بیت استعاره مصرحه ندارد، گزینه‌های (۱) و (۲) رد می‌شوند و چون حسن تعلیل ندارد، گزینه (۳) رد می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت صورت سؤال حسن تعلیل، ایهام، تضاد و استعاره وجود ندارد.

تلمیح: به داستان خضر (ع) و هم‌چنین اسکندر اشاره دارد.

اسلوب معادله: دارد.

پارادوکس: روز سیه

تناسب: خضر، اسکندر و ظلمات

کنایه: روز سیه کنایه از بدبختی

۳۱

در کدام بیت «استعاره مکنیه، استعاره مصرحه و تشبیه گسترده» یافت می‌شود؟

- (۱) بر در ایوان توست، پای شکسته خرد
بر سر میدان توست، دست گشاده هوا
- (۲) دست من چون خار دیوار است از گل بی‌نصیب
ور نه دارد دامن گل هر سر خاری جدا
- (۳) من آن وحشی غزالم دامن صحرای امکان را
که می‌لرزم ز هر جانب غباری می‌شود پیدا
- (۴) غیرت طاق دلاویز خم ابروی او
همچو ناخن می‌خراشد سینه محراب را

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آرایه‌های بیت گزینه (۲):

تشبیه گسترده: دست من چون خار / استعاره مصرحه: گل استعاره از محبوب / استعاره مکنیه: دامن گل

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): استعاره مکنیه: پای شکسته خرد و دست گشاده هوا / استعاره مصرحه: ندارد / تشبیه گسترده: ندارد

گزینه (۳): تشبیه فشرده: من آن وحشی غزالم / استعاره مکنیه: دامن صحرای امکان

گزینه (۴): تشبیه فشرده: طاق دلاویز خم ابرو / تشبیه گسترده: همچو ناخن / استعاره مکنیه: سینه محراب

گزینه (۱) تشبیه ندارد و نادرست است.

گزینه (۳) تشبیه گسترده ندارد و نادرست است.

گزینه (۴) استعاره مصرحه ندارد و نادرست است.

په‌چور دیگه

علوم و فنون ادبی

۳۲

کدام آرایه‌های ادبی را نمی‌توان در بیت زیر یافت؟

«شرب عزلت ساختی از سر، ببر باد هوس / باغ وحدت یافتی از بن بکن بیخ هوا»

- (۱) استعاره مصرحه و کنایه
(۲) واج‌آرایی و جناس
(۳) مجاز و استعاره مکنیه
(۴) سه تشبیه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهم: علوم و فنون ادبی دهم - درس‌های ۳ و ۱۲ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳، ۶، ۹ و ۱۲

واژه «سر» بسیاری اوقات به معنی مجازی به کار می‌رود؛ پس همیشه به کاربرد آن دقت کنید.

سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی: سر مجاز از تصمیم

سپید شد چو درخت شکوفه‌دار سرم: سر مجاز مو

از سر ببر باد هوس: سر مجاز از فکر

در بیت فقط استعاره مصرحه وجود ندارد.

سه تشبیه: شرب عزلت / باد هوس / باغ وحدت

استعاره مکنیه: بیخ هوا

مجاز: سر مجاز از فکر

کنایه: از سر بردن کنایه از فراموش کردن

جناس اختلافی: باد و باغ

واج‌آرایی: در صامت «ب»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیت استعاره مصرحه ندارد؛ پس گزینه (۱) درست است.

کدام بیت به «دو تشبیه و دو ایهام» آراسته است؟

- (۱) دو شاهدند بهشتی به سوی ما نگران
(۲) می‌تواند تا شدن فرمان‌روا جان عزیز
(۳) کار روغن می‌کند با آتش یاقوت آب
(۴) دو چشمه‌اند یکی قیر و دیگری سیماب
- به لعل و گونه گلگون بهشت لاله و سیب
همچو ماه مصر در چاه وطن باشد چرا
از خموشی نیست پروا شعله ادراک را
شب بنفشه‌وش و روز یاسمین سیما

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۹

واژه‌های «شاهد، نگران و عزیز» از کلمات دو پهلوی هستند که شاعران با آن‌ها ایهام یا ایهام تناسب می‌سازند. اما در بیت ۲ اگر به واژه «عزیز» دقت کنید، به معنای «گرامی» است و در معنای دیگر خود با واژه «مصر» تناسب دارد.

واژه‌های «شاهد، نگران و عزیز» از کلمات دو پهلوی هستند که شاعران با آن‌ها ایهام یا ایهام تناسب می‌سازند. اما در عبارت «عزیز» دقت کنید گفته «جان عزیز» پس جان خود را مورد توجه دارد که با «مصر» ایهام تناسب دارد.

آرایه‌های بیت گزینه (۱) عبارت‌اند از: دو ایهام: شاهد(در معنای ۱) زیبارو (۲) گواهی‌دهنده) و نگران (در معنای ۱) ناراحت (۲) بیننده)

دو تشبیه: لاله به لعل / گلگون

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): دو تشبیه: همچو ماه مصر و چاه وطن / ایهام تناسب: عزیز و مصر / ایهام: ندارد

گزینه (۳): سه تشبیه: کار روغن می‌کند / آتش یاقوت / شعله ادراک

گزینه (۴): چهار تشبیه: شب به چشمه قیر / روز به چشمه به سیماب / شب بنفشه‌وش / روز یاسمین سیما

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آرایه‌های «لف و نشر، تلمیح، پارادوکس، ترصیع، تضمین» به ترتیب، در کدام ابیات یافت می‌شوند؟

الف) تو را که از مل و مال است مستی و هستی	خمار و خواب تو را صور نشکند به صدا
ب) دلی طلب کن بیمار کرده وحدت	چو چشم دوست که بیماری است عین شفا
ج) غبار ماضی و مستقبل از حال تو می‌جوشد	در امروز است گم‌گر واشکافی دی و فردا را
د) آن شیرزن بمیرد؟ او شهریار زاد	هرگز نمیرد آن که دلش زنده شد به عشق
ه) آن امیران در شفاعت آمدند	وان مریدان در شناعت آمدند

(۱) الف، ج، ب، ه، د

(۲) ج، الف، ب، ه، د

(۳) الف، ب، ج، د، ه

(۴) ج، ب، الف، د، ه

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۹ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۳ و ۶

- الف) تلمیح: اشاره به صور اسرافیل و بیدار شدن مردگان (لف و نشر هم دارد، اما با توجه به ترتیب پاسخ‌ها، تلمیح مورد نظر است).
 لف و نشر (لف‌ها: ۱) مل ۲) مال، نشرها: ۱) مستی ۲) هستی، ۱) خمار ۲) خواب
 ب) پارادوکس: بیماری است عین شفا
 ج) لف و نشر: لف‌ها: ۱) ماضی ۲) مستقبل، نشرها: ۱) دی ۲) فردا
 د) تضمین: مصراع دوم از حافظ است.
 ه) ترصیع: همه واژگان مقابل هم در دو مصراع سجع متوازی می‌سازند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مشاوره از آرایه‌هایی که مطمئن هستید ترتیب را آغاز کنید؛ مثلاً ابتدا پارادوکس را بیابید، سپس ترصیع و ...

۳۵ در کدام گزینه تعداد آرایه‌هایی که در زیر بیت آمده، درست است؟

- (۱) صبا ز گیسوی مشک‌بارت اگر رساند پیام چینی چو شبنم از داغ لاله گردد عرق ز ناف غزاله پیدا
(سه ایهام تناسب)
- (۲) گلبرگ را ز سنبل مشکین نقاب کن یعنی که رخ بیوش و جهانی خراب کن
(سه استعاره)
- (۳) زبانش به‌کردار بزننده تیغ چو دریا دل و کف چو بارنده میغ
(سه تشبیه گسترده)
- (۴) گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان
(سه جناس)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۲ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳ و ۹ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۹

در بیت گزینه (۳) سه تشبیه گسترده وجود دارد: زبانش به‌کردار تیغ بزننده / دل چو دریا / کف (دست) چو میغ (ابر) بارنده بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): یک ایهام تناسب دارد: چین: به معنی شکن گیسو است و در معنای کشور چین با مُشک و غزال تناسب دارد.
- گزینه (۲): دو استعاره دارد: گلبرگ استعاره از چهره / سنبل استعاره از گیسو
- گزینه (۴): دو جناس دارد: روان (جاری) و روان (روح): جناس همسان / جوی و بوی (جناس ناهمسان اختلافی)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آرایه‌های «استعاره مصرحه - مجاز - جناس - اغراق - حسن تعلیل» به ترتیب، در ابیات کدام گزینه‌ها یافت می‌شود؟

الف) ز هم جدان بود نوش و نیش این گلشن	که وقت چیدن گل باغبان شود پیدا
ب) نگارم گر به چین با طره پرچین شود پیدا	ز چین طره او فتنه‌ها در چین شود پیدا
ج) به رنگ زرد قناعت کن از ریاض جهان	که رنگ سرخ به خون جگر شود پیدا
د) می‌کشد حرف از لب ساغر می‌پر زور عشق	در دل عاشق کجا اسرار می‌ماند به‌جا
ه) عاشقان را شکوه‌ای از سختی ایام نیست	مه‌ره موم است کوه بیستون فرهاد را

(۲) د، الف، ه، ب، ج

(۱) الف، د، ب، ه، ج

(۴) د، ب، الف، ه، ج

(۳) الف، ب، د، ج، ه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۱۳، ۹، ۶ و ۱۲

بررسی آرایه‌های شاخص ابیات:

الف) استعاره: گلشن، باغبان / جناس ناهمسان اختلافی: نوش، نیش

ب) جناس تام: چین (کشور چین)، چین (شکن زلف) / «نگار» مجاز از معشوق و «طره» مجاز از زلف

ج) حسن تعلیل: مصراع دوم

د) مجاز: حرف مجاز از سخن / «می» حرف می‌کشد: استعاره مکنیه

ه) اغراق: مصراع دوم

فقط بیت «الف» استعاره دارد، پس دو گزینه (۲) و (۴) رد می‌شوند و فقط بیت «ه» اغراق دارد، پس گزینه (۳) هم رد می‌شود و پاسخ درست گزینه (۱) است.

مشاوره حسن تعلیل و اسلوب معادله از آرایه‌های مهم و قابل اطمینان کنکور هستند. در ضمن این دو آرایه در سبک هندی کاربرد بیشتری دارند، پس می‌توانند به یافتن ابیات مرتبط با سبک هندی در سبک‌شناسی کمک کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

قاعده و تبصره قافیه در کدام ابیات یکسان است؟

- (الف) که گر این خار در پایم نبودی
(ب) من خود ای ساقی از این شوق که دارم مستم
(ج) یا ترک من بی دل غمخوار بگویند
(د) به داستان چاره کارم بگویند
- (۱) «الف» - «ج»
(۲) «الف» - «د»
(۳) «ب» - «ج»
(۴) «ب» - «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبست: علوم و فنون ادبی - درس ۱۱

درس Box

مروری بر قواعد قافیه:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«الف»: واژه‌های قافیه: پایم، جایم	حروف قافیه: «ایم»	حرف اصلی «ا»	حرف الحاقی: «یم»	قاعده قافیه: قاعده «۱»
«د»: واژه‌های قافیه: بگویند، بگویند	حروف قافیه: «ویند»	حرف اصلی «و»	حرف الحاقی: «بید»	قاعده قافیه: قاعده «۱»

بررسی سایر موارد:

«ب»: واژه‌های قافیه: مستم، دستم	حروف قافیه: «ستم»	حرف اصلی: «ست»	حروف الحاقی: «تم»	قاعده قافیه: قاعده «۲»
«ج»: واژه‌های قافیه: غم‌خوار، یار	حروف قافیه: «ار»	حرف اصلی: «ار»	حرف الحاقی: ندارد	قاعده قافیه: قاعده «۲»

قاعده قافیه در کدام گزینه «متفاوت» با سایر گزینه‌هاست؟

- (۱) از ایوان به میدان گذر کرد رای
 (۲) خرد رهنمای و خرد دلگشای
 (۳) چو بیدار گشتم بجستم ز جای
 (۴) من از دست کمانداران ابرو
- بفرمود تا دردمی‌دند نای
 خرد دست گیرد به هر دو سرای
 چه مایه شب تیره بودم به پای
 نمی‌یارم گذر کردن به هر سو

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۱) قاعده قافیه براساس قاعده «۲» است.

واژه‌های قافیه: «رای»، «نای» قاعده «۲» حروف اصلی قافیه: ای حرف یا حروف الحاقی ندارد.

در سایر گزینه‌ها قاعده قافیه براساس قاعده «۱» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): واژه‌های قافیه: «دلگشای»، «سرای» قاعده «۱» حرف اصلی قافیه: مصوت بلند «ا» حرف الحاقی: «ی»

گزینه (۳): واژه‌های قافیه: «جای»، «پای» قاعده «۱» حرف اصلی قافیه: مصوت بلند «ا» حرف الحاقی: «ی»

گزینه (۴): واژه‌های قافیه: «ابرو»، «سو» قاعده «۱» حرف اصلی قافیه: مصوت بلند «و» حرف الحاقی: ندارد

در بیت گزینه (۱) صامت «ی» در پایان واژه‌های «رای» و «نای» جزء اصل کلمه است و الحاقی محسوب نمی‌شود.

۳۹ وزن عروضی کدام مورد، با بخش مشخص شده سروده زیر یکسان است؟

«در ساحل این آتش / من غرق گناهم / همراه شما نیستم ای مردم بتگر»

(۱) دروازه‌های رو به سحر باز می‌کنم

(۲) چشمی که جمال تو ندیده است چه دیده است؟

(۳) غم در دل صخره سخت سنگین است

(۴) ماهی امید عمرم از شست برفت

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

تقطیع هجایی و وزن مصراع مشخص شده و گزینه (۲):

✓ پاسخ خیلی تشریحی

هم	را	هـ	ش	ما	نی	س	ت	می	هر	د	م	بُت	گر
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
چش	می	ک	ج	ما	ل	ت	ن	دی	دس	ت	چ	دی	دست
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
مستفعل				مستفعل				مستفعل				مستف	

یا: « - - U / U - - U / U - - U / U - - : مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن »

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

در	وا	ز	ها	ی	رو	پ	س	خر	با	ز	می	ک	تم
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مفعول				فاعلات				مفاعیل				فاعلن	

یا: « - - U - - / U - - / U - - : مستفعل مفاعل مستفعلن فعل »

گزینه (۳):

عم	در	د	ل	ضح	ر	سَخ	ت	سن	گی	تست
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-
مفعول			مفاعلن				مفاعیلن			

یا: « - - U - - / U - - / U - - : مستفعل فاعلات مستفعلن »

گزینه (۴):

ما	هی	ی	ا	می	د	عم	ر	مز	سس	ت	پ	رفت
-	-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مستفعل			فاعلات (مستفعل) (قلب)				مستفعل				فع	

یا: « - - U / U - - U / - U - U / U - - : مفعول مفاعلن مفاعیل فعل »

۴۰

به ترتیب چند مصراع، در بحر «رمل مثنیٰ سالم» و چند مصراع در بحر «هزج مسدس سالم» سروده شده است؟

- چلچله‌ای بود و روی پنجره‌ام مُرد
- به آهنگی دگر گفتار دیگر کرد
- کی برآید از افق شمع بلند آفتابم
- من چه آرم تا پسند بلبلان گردد
- امید مردمی خاموش هم پشتم
- به رخسار گل خون چو شبنم نشست
- من میل آزار کبوترهای کوچک را ندارم
- تا در این امواج یادی، یادگاری را بیابم

(۲) سه - دو

(۱) سه - سه

(۴) سه - دو

(۳) دو - دو

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌هایی که در بحر «رمل مثنیٰ سالم» است:

کِی	بَ	رَا	یَند	آز	اُ	فُوقُ	سَم	عِ	بُ	لَن	دِ	آ	ف	تَا	بَم
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن (رمل مثنیٰ سالم)			

تَا	دَ	رین	آم	وَا	ج	یَا	دِی	یَا	دِ	گَا	رِی	رَا	پِ	یَا	بَم
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن (رمل مثنیٰ سالم)			

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌هایی که در بحر «هزج مسدس سالم» است:

بِ	آ	هَن	گِی	دِ	گَر	گُف	تَا	رِ	دِی	گَر	گَرْد
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن (هزج مسدس سالم)			

اُ	مِی	دِ	مَر	دُ	مِی	خَا	مُو	ش	هَم	پُش	تَم
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن (هزج مسدس سالم)			

بررسی سایر موارد:

چَل	چِ	لِ	ای	بُو	دُ	رُو	یِ	پَن	چِ	رِ	آم	مُرد
-	U	-	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفتعلن				فاعلاٹ				مفتعلن				فع

مَن	چ	آ	رَم	تا	پ	سَن	د	بُل	بُ	لَان	گَر	دَد
-	U	-	-	-	U	-	✓	-	U	-	-	-
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				قَع

بِ	رُخ	سا	رِ	گُل	خون	جُ	سَب	نَم	نِ	سَسْت
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-
فعولن				فعولن			فعولن			
							فعل (مقارب مثنّ محذوف)			

مَن	مِی	لِ	آ	زا	رِ	ک	بو	تَر	ها	ي	کو	چِک	را	نَ	دا	رَم
-	-	U	-	-	✓	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن				فَع

همه ابیات زیر را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی کرد و وزن دوری به دست آورد، به جز

- (۱) گر خاطر شریف رنجیده شد ز حافظ
(۲) باری به حکم کرم بر حال ما بنگر
(۳) گرت هست سر ما سر و ریش بجناب
(۴) ماهی نتافت همچو تو از برج نیکویی
- بازا که توبه کردیم از گفته و شنیده
کافتد که بار دگر بر خاک ما گذری
و گر عاشق شاهی روان باش به میدان
سروی نخواست چون قدت از جویبار حُسن

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبش: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۱

تقطیع هجایی و وزن بیت:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ما	هی	نَ	تا	فت	هم	جُ	تُ	آز	بُر	جِ	نی	کو=کُ	یی
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
سر	وی	نَ	خا	ست	چُن	قَ	دَ	تَز	جو	ی	با	رِ	حُسن
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-
مفعول				فاعلات			مفاعیل			فاعلن (ناهمسان)			

یا: « -U/-U--/UU-U/-U-- »: مستفعلن مفاعیل مستفعلن فعل « (ناهمسان) »

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

گر	خا	طِ	رِ	شَ	ری	فت	رَن	جی	دِ	شُد	زِ	حا	فِظ
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
با	زا	کِ	تُو	بِ	گر	دیم	آز	گُف	تِ	وُ	شَ	نی	دِ
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مفعول				فاعلاتن			مفعول			فاعلاتن (همسان دولختی)			

یا: « -U/-U--/--U/-U-- »: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن « (همسان دولختی) »

گزینه (۲):

با	ری	پِ	حُک	مِ	کِ	رَم	بَر	حا	لِ	ما	پِ	نِ	گَر
-	-	U	-	U	U	-	-	-	U	-	U	U	-
کُف	تَد	کِ	با	رِ	دِ	گر	بَر	خا	کِ	ما	گِ	دَ	ری
-	-	U	-	U	U	-	-	-	U	-	U	U	-
مستفعلن				فعلن		مستفعلن			فعلن (همسان دولختی)				

یا: « -UU-/U--/--UU-/U-- »: مفعول مفتعلن مفعول مفتعلن « (همسان دولختی) »

گ	رَ ت	هَس	ت	سَ	رَ	ما	سَ	رُ	ری	ش	پَ	جُن	بان
U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	-
و	گَر	عَا	شِ	قِ	شَا	هَی	رَ	وَان	بَا	ش	پَ	مِی	دان
U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	-
مفاعیلُ				فعولن				مفاعیلُ				فعولن (همسان دولختی)	

یا: « U / --U / --UU / --U : فعولن فعلاتن فعولن فعلاتن » (همسان دولختی)

مرز پایه‌های آوایی کدام ابیات از نظر تعداد هجا با هم برابر است؟

- الف) آفتاب از کوه سر برمی‌زند
 ب) مشقّت نیرزد جهان داشتن
 ج) زلف او بر رخ چو جولان می‌کند
 د) بزرگی کزو نام نیکو نماند
 ه) مرا از بهر دیناری ثنا گفت
- ماه‌روی انگشت بر در می‌زند
 گرفتن به شمشیر و بگذاشتن
 مُشک را در شهر ارزان می‌کند
 توان گفت با اهل دل کاو نماند
 که بخت با سعادت مقترن باد

(۱) «الف» - «ب» - «ج» - «ه»

(۲) «الف» - «ب» - «ج» - «ه»

(۳) «ب» - «ج» - «د» - «ه»

(۴) «ب» - «د» - «ه» - «ه»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبسط: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«الف»	ءا ف تا بز	کوه سر بر	می رَ ند
«ج»	زَل فِ ءو بر	رُخ چُ جُولان	می کُ ند
«ه»	م را ءز به	رِ دی ناری	ثَ نا گُفت
	تا ۴	تا ۴	تا ۳

بررسی سایر موارد:

«ب»	م شَق قَت	نَ یَر رَد	ج ها دا	ش تَن
	گِ رِف تَن	بِ شَم شی	رُ بگِ دا	ش تَن
«د»	بُ رُ رگی	ک زو نا	مِ نی کو	نَ ماند
	تَ وان گُف	ت با ءه	لِ دِل گو	نَ ماند
	تا ۳	تا ۳	تا ۳	تا ۲

وزن کدام بیت با بیت زیر یکسان است؟ ۴۳

ور قصد آزارم کنی هرگز نیازم تو را»

«جرمی ندارم بیش از این کز جان وفادارم تو را

مفتعلن مفتعلن مفتعلن کشت مرا

(۱) رستم از این بیت و غزل ای شه و سلطان ازل

آهسته تا نبود خبر رندان شاهد باز را

(۲) امشب که بزم عارفان از شمع رویت روشن است

عیش همه آن است که با بنده نسازد

(۳) سر تا به قدم جمله هنر دارد و خوبی

همه اسمند و تو جسمی همه جسمند و تو روحی

(۴) نظر آوردم و بردم که وجودی به تو ماند

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۵

وزن بیت صورت سؤال و بیت گزینه (۲):

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جُر	مِی	نَ	دَا	رَم	بِی	شَ	زِین	کَز	جَان	وَ	فَا	دَا	رَم	تُ	رَا
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
وَر	قَص	دِ	ءَا	زَا	رَم	کُ	نِی	هَر	گَز	نَ	یَا	زَا	رَم	تُ	رَا
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن			

ءَم	سَب	کِ	بَز	مِ	عَا	رِ	فَان	ءَر	شَم	ع	رَو	یَت	رَو	شَ	تَسْت
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
ءَا	هَس	تِ	تَا	تَب	وَد	خَ	بَر	رِن	دَا	نِ	شَا	هَد	بَا	ز	رَا
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن				مستفعلن			

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

رَس	تَ	مِ	زِین	بِی	تُ	عَ	زَل	ءِی	شَ	هَ	سُل	طَا	نِ	ءَ	زَل
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
مُف	تَ	عِ	لُن	مُف	تَ	عِ	لُن	مُف	تَ	عِ	لُن	کُش	تَ	مِ	رَا
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن			

علوم و فنون ادبی

گزینۀ (۳):

سِر	تا	بِ	قَ	دَم	جُم	لِ	هَـ	تَر	دا	رَ	دُ	خو	بی
—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—
عی	بَش	ة	مِ	ءِ	نَس	ت	کِ	بَا	بَن	دِ	نَ	سا	زَد
—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—
مستفعل				مستفعل				مستفعل				مستف (فعْلن)	

گزینۀ (۴):

نَ	طَ	را	وَر	دَ	مُ	بُر	دَم	کِ	وُ	جو	دِ	بِ	تُ	ما	نَد
U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—
ة	مِ	عِ	مَن	دُ	تُ	جِ	مِ	ة	مِ	جِ	مَن	دُ	تُ	رو	حِ
U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—
فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن				فعلاتن			

۴۵

با توجه به بیت زیر، کدام گزینه درست است؟

«هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها»

- (۱) وزن بیت را می‌توان به دو صورت برش زد و هر دو وزن، همسان دولختی هستند.
 (۲) در این بیت آرایه‌های مراعات‌نظیر، تشبیه و حس‌آمیزی وجود دارد.
 (۳) در این بیت، یک اختیار شاعری وزنی و یک اختیار زبانی استفاده شده است.
 (۴) با توجه به مفهوم بیت، می‌توان متوجه شد که این شعر در سبک خراسانی سروده شده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۵

تقطیع هجایی و وزن بیت:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر	کو	نَ	ظَ	ری	دا	رَد	با	یا	رِ	کَ	ما	تَب	رو
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
با	یَد	کِ	سِ	پَر	با	سَد	یِ	شِ	هَ	مِ	یِ	کان	ها
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مستفعل				مفعولن			مستفعل			مفعولن			

وزن دیگر: مفعول مفاعیلن / مفعول مفاعیلن (هر دو وزن همسان دولختی هستند).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): مراعات‌نظیر: کمان، سپر، پیکان

تشبیه: ابرو به کمان تشبیه (درون‌واژه‌ای) شده است.

حس‌آمیزی: ندارد.

گزینه (۳): اختیار وزنی: ندارد.

اختیار زبانی: حذف‌نکردن یا حذف‌کردن همزه در واژه «کمان ابرو» تأثیری در وزن شعر ندارد.

گزینه (۴): مفهوم شعر عاشقانه است و در آن «معشوق جایگاه بالایی دارد»؛ بنابراین سبک شعر، عراقی است نه خراسانی.

مفهوم «به نانهاده دست نرسد و نهاده هر کجا هست برسد» از کدام بیت دریافت می‌شود؟

- (۱) یا زر به هر دو دست کند خواجه در کنار
(۲) بشنو این نکته که خود را ز غم آزاده کنی
(۳) تا نگنی کوه بسی، دست به لعلی نرسد
(۴) روزی طلب کنی که هر مرغ خُرد را
- یا موج، روزی افکندش مرده بر کنار
خون خوری گر طلب روزی ننهاده کنی
تا سوی دریا نروی، گوهر و مرجان نبری
اول وظیفه، رسم و ره دانه چیدن است

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - دهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم عبارت صورت سؤال و بیت گزینه (۲) «باور به روزی مقدر و رزق مقسوم» است؛ یعنی انسان تنها به آن رزقی که سرنوشت

برای او رقم زده است، دست می‌یابد و نباید در جست‌وجوی روزی مقدر نشده باشد!

معنی سایر ابیات:

گزینه (۱): بازرگان یا چنان ثروتی به دست می‌آورد که با هر دو دست زرها را در آغوش می‌گیرد یا روزی در دریا غرق می‌شود و موج دریا بدن مرده او را به ساحل می‌اندازد.

گزینه (۳): تا سنگ‌های کوه را نکنی، دستت به لعل پنهان در دل کوه نمی‌رسد. تا به سوی دریا نروی، گوهر و مرجان به دست نمی‌آوری.

گزینه (۴): در جست‌وجوی روزی باشید؛ زیرا نخستین وظیفه هر پرنده کوچک، آموختن راه و رسم دانه جست‌وجو کردن است.

مفهوم کدام بیت، فاقد «ستایشگری شاعر از شعر خویش» است؟

- (۱) سخن سعدی بشنو که تو خود زیبایی
خاصه آن وقت که در گوش کنی مروارید
- (۲) بر حدیث من و حسن تو نیفزاید کس
حد همین است سخندانی و زیبایی را
- (۳) ما شهریارا بلبلان دیدیم بر طرف چمن
شورافکن و شیرین سخن اما تو غوغا می کنی
- (۴) مرا سخن به نهایت رسید و فکر به پایان
هنوز وصف جمالت نمی رسد به نهایت

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«مفاخره» یا «ستایشگری شاعر از شعر خویش» در شعر شاعران سبک عراقی و پیروان آن‌ها بسیار دیده می‌شود. مفاخره در هر یک از ابیات (۱)، (۲) و (۳) به گونه‌ای یافت می‌شود؛ اما بیت (۴) فاقد این مفهوم است.

معنی ابیات:

گزینه (۱): سخن سعدی را گوش کن؛ زیرا تو خود زیبا هستی به‌ویژه وقتی که سخن سعدی را همچون مروارید، آویزه گوش کرده باشی. (در این بیت، شاعر به طور غیرمستقیم سخن خود را مانند مروارید، ارزشمند دانسته و از شعر خود ستایش کرده است).

گزینه (۲): دیگران نمی‌توانند چیزی بر سخن من و زیبایی تو بیفزایند؛ زیرا آخر سخندانی و زیبایی همین است که من و تو داریم.

گزینه (۳): ای شهریار، ما بلبلان (شاعران) شورآفرین و شیرین سخن، زیادی دیده‌ایم؛ اما تو با شعر و غزل خود، غوغا به پا می‌کنی.

گزینه (۴): سخن و فکر من به نهایت و پایان خود رسید، اما وصف جمال تو به پایان و نهایت نمی‌رسد. (ناتوانی شاعر از وصف جمال یار)

توجه این سؤال براساس مفهوم ابیات زیر در کتاب علوم و فنون ادبی (۲) طرح شده است:

شعر حافظ همه بیت‌الغزل معرفت است آفرین بر نفس دلکش و لطف سخنش
کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب تا سر زلف سخن را به قلم شانه زدند

بیت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

- «دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند»
 «از گوشه بامی که پریدیم پریدیم»
- ۱) دل چو کبوتری اگر می‌پرد ز بام تو
 هست خیال بام تو قبله جانش در هوا
- ۲) شوخی مکن که مرغ دل بی‌قرار من
 سودای دام عاشقی از سر به در نکرد
- ۳) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید
 قضا همی‌بردش تا به سوی دانه و دام
- ۴) مرنجان دلم را که این مرغ وحشی
 ز بامی که برخاست، مشکل نشیند

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت (۴)، «روی گردانی عاشق از معشوق» است و در هر دو بیت، شاعر «دل عاشق» را مانند «پرنده‌ای» می‌داند که اگر از معشوق، روی گردان شد، برگرداندن آن دشوار است.

معنی سایر ابیات:

- گزینه (۱): اگر دل مانند کبوتری از بام تو پرواز می‌کند، خیال بازگشتن از آسمان به بام خانه تو، قبله آرزوهای جان او خواهد بود و به آن‌جا باز خواهد گشت. (مفهوم مقابل بیت صورت سؤال و گزینه (۴))
- گزینه (۲): بی‌پروایی نکن؛ زیرا دل بی‌قرار من مانند پرنده‌ای است که هوای دام عاشقی را از سر بیرون نکرده است.
- گزینه (۳): کبوتری که قرار است دیگر آشیان خود را نبیند، سرنوشت او را به سوی دانه و دام می‌کشاند.

مفهوم کدام بیت با سایر ابیات، تفاوت دارد؟

- (۱) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید
 (۲) به بوی آن که شبی در حرم بیاسایند
 (۳) هر راهرو که ره به حریم درش نبرد
 (۴) در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم
- چون عشق حرم باشد، سهل است بیابان‌ها
 هزار بادیه سهل است اگر بپیمایند
 مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت
 سرزنش‌ها گر کند خار مغلان، غم مخور

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در سایر گزینه‌ها، امید و شوق رسیدن به کعبه، سختی راه را آسان می‌کند؛ اما در بیت (۳) می‌گوید: هر رهروی که به درگاه خدا راه نیافت، مانند کسی است که بیابان‌ها را طی کرد و به کعبه نرسید.

معنی دیگر ابیات:

گزینه (۱): اگر در راه رسیدن به تو رنجی به ما برسد، سزاوار است؛ زیرا وقتی عشق رسیدن در کعبه در دل باشد، طی کردن بیابان‌ها آسان است.

گزینه (۲): به امید آن که شبی در کنار کعبه آرام بگیرند، برایشان آسان است که بیابان‌های زیادی را طی کنند.

گزینه (۴): اگر در بیابان با شوق رسیدن به کعبه گام برمی‌داری، هر چند خارهای مغلان، آسیب‌ها و آزارهای زیادی به تو برساند، غم نداشته باش.

۵۰

مفهوم کدام ابیات، یکسان است؟

- الف) همهٔ سروری تا به خاک است و بس
 ب) عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت
 ج) خاک قدمت سعادت جان من است
 د) عجب نیست از گل که خندد به سروری
 ه) این خاک نیست گر به تأمل نظر کنی
- کسی نیست در خاک، بهتر ز کسی
 که چندین گل اندام در خاک خفت
 خاک از قدمت همه گل و یاسمن است
 که در این چمن، پای در گل نشیند
 چشم است و روی و قامت زیبای دلبران

(۲) «الف»، «ه»

(۱) «ب»، «ج»

(۴) «ج»، «د»

(۳) «ب»، «ه»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک ابیات «ب» و «ه»، «خاک شدن وجود انسان‌ها پس از مرگ و رویدن گل و گیاه از خاک زیبارویان» است.

معنی ابیات:

الف) مقام و سروری انسان‌ها، فقط تا زمانی است که هنوز نمرده و در خاک نرفته‌اند؛ پس از مرگ و در زیر خاک، کسی بهتر از دیگری نیست.

ب) شگفت نیست اگر گل‌ها بر خاک رویده‌اند؛ این گل‌ها از خاک زیبارویان گل اندامی که در خاک خفته‌اند، رویده است.

ج) خاک پای تو مایهٔ خوشبختی و سعادت جان من است؛ در زمین به خاطر قدم‌های تو، سراسر گل و یاسمن رویده است.

د) شگفت نیست اگر گل، به سروری که در این جهان، ریشه در خاک دارد و به خاک جهان، وابسته است، بخندد.

ه) اگر با تأمل و اندیشه به خاک بنگری، درمی‌یابی که این خاک از چشم و روی و قامت زیبای دلبرانی است که در خاک دفن شده‌اند.

چرا امروزه فضای مجازی به عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی تبدیل شده است؟

- ۱) رسانه‌ها و فضای مجازی با عبور از مرزهای سیاسی و جغرافیایی جوامع، تبادل فرهنگی را از سطح عموم کاربران و مصرف‌کنندگان فرهنگی به سطح محققان و مولدان فرهنگی منتقل کرده‌اند.
- ۲) فضای مجازی تعامل فرهنگی را از سطح عقاید و ارزش‌ها به لایه‌های سطحی مانند نمادها و هنجارها می‌کشاند و این وضعیت باعث می‌شود مؤلفه‌های فرهنگی به صورت برابر در اختیار افراد قرار گیرد.
- ۳) رسانه‌ها و فضای مجازی باعث شده است عقاید و ارزش‌های جهان‌های اجتماعی توحیدی، اسطوره‌ای و دنیوی در عرض هم و با کمیت و کیفیت نابرابر در دسترس همه افراد جامعه قرار گیرد.
- ۴) فضای مجازی با پیوند دادن مرزهای فرهنگی و سیاسی جوامع مختلف، عاملی مؤثر در حفظ و بسط هویت فرهنگی جوامع است و مبادلات فرهنگی را به سطح عموم مصرف‌کنندگان فرهنگی منتقل کرده است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

امروزه رسانه‌ها و فضای مجازی، عرصه مهم‌ترین منازعه (اختلاف و جدال) هویتی است، در واقع؛

از سویی تعامل فرهنگی را از سطح محققان و مولدان فرهنگی به عموم کاربران و مصرف‌کنندگان منتقل کرده است.

از سوی دیگر، تعامل فرهنگی را از سطح نمادها و هنجارها به عمق عقاید و ارزش‌ها می‌کشاند.

امروزه رسانه‌ها و فضای مجازی با عبور از مرزهای جغرافیایی، سیاسی و فرهنگی جوامع

این وضعیت باعث می‌شود تا عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی توحیدی، اسطوره‌ای و دنیوی در عرض هم و البته با کمیت و کیفیت نابرابر در دسترس همه افراد قرار گیرند؛ بدین ترتیب رسانه‌ها و فضای مجازی، عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی می‌گردد.

هر یک از موارد زیر، به ترتیب با عبارت‌های کدام گزینه مرتبط است؟

- ناسازگاری ابعاد معرفتی جهان غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی آن
- مدیریت تغییرات اقتصادی در سطح جهانی با شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی
- در هم شکستن مقاومت فرهنگی جوامع غیرغربی
- بازگشت فرهنگ غرب به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان

- (۱) تردید در مبانی علوم تجربی غربی - شبکه‌های عظیم اطلاعاتی - به خدمت گرفتن مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری - بسط و گسترش ابعاد دنیوی فرهنگ غرب در دوران رنسانس
- (۲) روشن‌شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی - پدیدآمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی - گسترش سکولاریسم در جهان غرب - تحریفات مسیحیت قرون وسطی در سطح زندگی و عمل
- (۳) تردید در بنیان‌های هویتی فرهنگ غرب - مخدوش‌شدن استقلال فرهنگی کشورهای مختلف - تبلیغ مسیحیت - پیدایش فلسفه‌های روشنگری از طریق گسترش رویکرد سکولار
- (۴) وابستگی علم تجربی به معرفت‌های غیرتجربی - فرایند جهانی‌شدن - حذف قدرت کلیسا و شکل‌گیری انقلاب فرانسه - تسری سکولاریسم از لایه‌های سطحی غرب به لایه‌های عمیق آن

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۶، ۷، ۸ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• تردید درباره مبانی علوم تجربی غربی، در حقیقت تردید درباره بنیان‌های هویتی فرهنگ غرب، یعنی لایه‌های عمیق یا همان فلسفه روشنگری بود. با این پرسش، بحران معرفتی - علمی جدید غرب در دو بُعد ظاهر شد: (۱) افول روشنگری و شکل‌گیری جریان‌های پُست‌مدرن (۲) ناسازگاری ابعاد معرفتی جهان غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی آن.

• با شکل‌گیری نهادهای بین‌المللی و بازارهای مشترک منطقه‌ای، سرمایه‌گذاری شرکت‌های بین‌المللی به منطقه‌ای خاص محدود نمی‌شود. آن‌ها با استفاده از شبکه‌های عظیم اطلاعاتی، تغییرات اقتصادی در سطح جهانی را شناسایی و مدیریت می‌کنند.

• کشورهای غربی به مواد خام، نیروی کار ارزان و بازار مصرف کشورهای غیرغربی نیاز داشتند. آن‌ها برای تأمین منافع اقتصادی خود، نیازمند درهم شکستن مقاومت فرهنگی اقوامی بودند که سلطه و نفوذ آن‌ها را تحمل نمی‌کردند. آن‌ها برای رسیدن به این هدف، در وهله نخست از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده می‌کردند.

• در دوره رنسانس، فرهنگ غرب برای بسط و گسترش ابعاد دنیوی خود، به سوی حذف پوشش دینی گام برداشت و به تفسیر غیرتوحیدی فرهنگ یونان و روم باستان بازگشت.

طی چه پروسه‌ای کشورهای مرکزی، مشکلات حاد درونی‌شان را به خارج از مرزهای خود منتقل می‌کنند؟

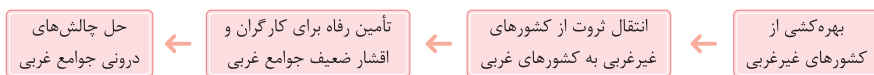
- (۱) سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی ← تسهیل انتقال ثروت از کشورهای غیرغربی به سمت کشورهای غربی ← شکل‌گیری چالش استعمارگر و استعمارزده ← حل چالش‌های درونی جوامع غربی
- (۲) انتقال ثروت از کشورهای غیرغربی به جوامع مرکزی ← ایجاد خودباختگی فرهنگی در کشورهای پیرامونی ← شکل‌گیری استعمار ← بهره‌کشی از نیروی کار و بازار مصرف جوامع غیرغربی برای رسیدن به اهداف غرب
- (۳) شکل‌گیری اقتصاد جهانی و افزایش اهمیت مرزهای فرهنگی ← سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی ← بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی ← انتقال ثروت از جوامع پیرامونی به سمت جوامع مرکزی
- (۴) بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی ← انتقال ثروت از کشورهای غیرغربی به کشورهای غربی ← تأمین رفاه برای کارگران و اقشار ضعیف جوامع غربی ← حل چالش‌های درونی جوامع غربی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد. این اصطلاح را کسانی به کار می‌برند که معتقدند کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند. براساس این نظریه، جوامع غربی (مرکزی)؛ (۱) چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند.

(۲) با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می‌کنند.

(سؤال ۵۳ کنگور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

نقش جمعیت در بسط هویت اجتماعی چیست؟

- (۱) بسط هویت جهان اجتماعی ← افزایش جمعیت ← گسترش فرهنگ و معانی آن ← افزایش تعداد حاملان و عاملان فرهنگ ← ایجاد زمینه بسط و تسلط جهان‌های اجتماعی دیگر
- (۲) شناخت، پذیرش و عمل کردن به فرهنگ ← گسترش فرهنگ و معانی آن ← افزایش تعداد عاملان و حاملان فرهنگ ← افزایش جمعیت ← بسط هویت جهان اجتماعی و تسلط جهان‌های اجتماعی دیگر
- (۳) افزایش جمعیت ← افزایش تعداد عاملان و حاملان فرهنگ ← شناخت، پذیرش و عمل کردن به فرهنگ ← گسترش فرهنگ و معانی آن ← بسط هویت جهان اجتماعی
- (۴) افزایش تعداد عاملان و حاملان فرهنگ ← گسترش فرهنگ و معانی آن ← شناخت، پذیرش و عمل کردن به فرهنگ ← عملکرد نهاد سیاست در جهت افزایش جمعیت ← بسط هویت جهان اجتماعی

کدام گزینه، به ترتیب دربارهٔ عملکرد منورالفکران غرب‌گرا در کشورهای اسلامی درست است، اما دربارهٔ ویژگی‌های روشنفکران چپ در کشورهای اسلامی نادرست است؟

- (۱) منورالفکران غرب‌گرا مورد حمایت دولت‌های استعمارگر غربی بودند و توانستند از موفقیت بیدارگران اسلامی جلوگیری کنند. - پس از فروپاشی بلوک شرق، غرب‌گرایان این جوامع بار دیگر به اندیشه‌های لیبرالیستی غربی روی آوردند.
- (۲) با حمایت کشورهای غربی، در جوامع خود حکومت‌های سکولار تشکیل دادند. - اعتراض آن‌ها نسبت به روشنفکران نسل اول، از نوع اعتراضاتی بود که طی قرن بیستم نسبت به عملکرد سیاسی لیبرالیسم شکل گرفت.
- (۳) قدرت آن‌ها وابسته به قدرت جهانی استعمار بود، ولی تلاش می‌کردند مظاهر دینی و اسلامی را حفظ کنند. - برخی از جریان‌های روشنفکری چپ آشکارا اندیشه‌های غیرتوحیدی داشتند و روشنگری التقاطی چپ را پدید آوردند.
- (۴) به دلیل وابستگی به کشورهای استعمارگر و عملکرد مطابق منافع این کشورها، فقط استقلال سیاسی جوامع اسلامی را تأمین می‌کردند. - حرکت‌های خود را در چارچوب اندیشه‌های ناسیونالیستی، سوسیالیستی و مارکسیستی شکل می‌دادند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۳

مقایسهٔ جریان‌های نسل اول و دوم روشنفکران:

تفاوت‌ها		شباهت‌ها
نسل دوم (روشنفکران چپ)	نسل اول (منورالفکران غرب‌گرا)	
(۱) پیرو جریان چپ بودند.	(۱) پیرو جریان راست بودند.	(۱) درون فرهنگ غرب قرار می‌گرفتند.
(۲) طرفدار سوسیالیسم و مارکسیسم بودند.	(۲) طرفدار لیبرالیسم بودند.	(۲) غرب‌گرا بودند.
(۳) مخالف سرمایه‌داری بودند.	(۳) موافق سرمایه‌داری بودند.	(۳) اندیشه‌های ناسیونالیستی داشتند.
(۴) مورد حمایت بلوک شرق بودند.	(۴) مورد حمایت بلوک غرب بودند.	(۴) دغدغهٔ اسلام نداشتند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینهٔ (۱): درست - درست

گزینهٔ (۲): درست - نادرست (اعتراضات نسل دوم روشنفکران به نسل اول، از نوع اعتراضاتی بود که نسبت به عملکرد اقتصادی نظام‌های لیبرالیستی و سرمایه‌داری شکل می‌گرفت).

گزینهٔ (۳): نادرست (منورالفکران غرب‌گرا تلاشی برای حفظ مظاهر دینی نداشتند؛ آن‌ها از همان ابتدا مخالفت خود را با سنت‌های اسلامی اعلام کردند). - نادرست (جریان‌های التقاطی چپ، گاهی از اندیشه‌های توحیدی استفاده می‌کردند؛ نه این‌که آشکارا اندیشه‌های غیرتوحیدی داشته باشد).

گزینهٔ (۴): نادرست (حکومت منورالفکران غرب‌گرا در کشورهای اسلامی، استبداد استعماری را به دنبال داشت. استبداد استعماری به دلیل وابستگی به کشورهای استعمارگر و عمل کردن مطابق منافع این کشورها، استقلال سیاسی و اقتصادی جوامع اسلامی را مخدوش می‌ساخت و مقاومت‌های مردمی برای حفظ هویت اسلامی خود را نیز سرکوب می‌کرد). - درست

۵۵

در ارتباط با فرهنگ سکولار جهان غرب، چه تعداد از گزاره‌های متن زیر درست است؟

«در نتیجه افول علوم تجربی در جهان غرب، عقلانیت ذاتی دچار افول می‌شود. - در این جهان عرصه برای کنش‌های عاطفی و اخلاقی بشر تنگ می‌شود و قفس آهنین به وجود می‌آید. - جهان غرب هویت خود را براساس اقتصاد شکل می‌دهد و سکولاریسم، عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است. - برخی از گرایش‌های سکولاریسم، شامل باورهایی می‌شود که بخشی از باورهای معنوی را در خدمت اهداف دنیوی و این‌جهانی قرار می‌دهد. - نظام سیاسی لیبرال دموکراسی در جهان غرب، مبتنی بر این اندیشه سکولار است. - سکولاریسم از طریق هنر و تفاسیر پروتستانی، به فرهنگ عمومی جهان غرب وارد شد.»

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۶ و ۱۶ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۵ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌های نادرست:

- افول عقلانیت ذاتی، نتیجه نادیده‌گرفتن روش‌های فراتجربی (عقلانی و وحیانی) است. در مقابل، رشد عقلانیت ابزاری، نتیجه تأکید بر روش‌های تجربی است.
- عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی، سرمایه‌داری است، نه سکولاریسم.

علوم اجتماعی چگونه به برخورداری انسان از فرصت‌های زندگی در اجتماعات کمک می‌کند؟

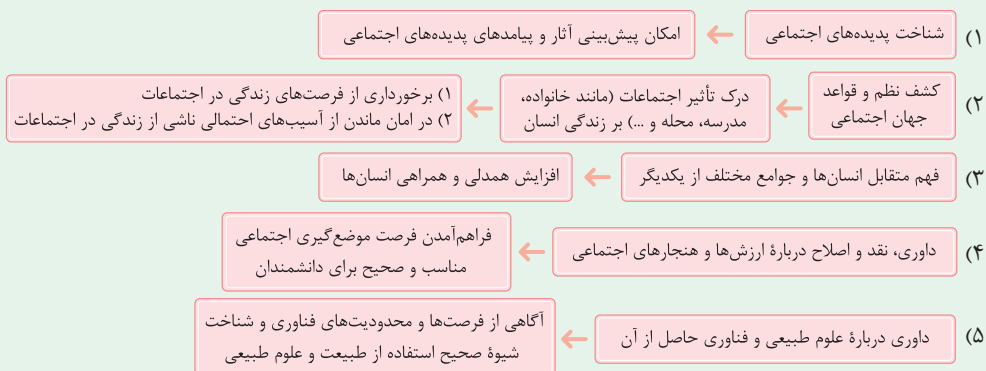
- (۱) علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی به انسان‌ها امکان می‌دهد که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند.
- (۲) علوم اجتماعی با کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی، موجب درک تأثیر اجتماعات انسانی مانند خانواده، مدرسه و محله بر زندگی ما می‌شود.
- (۳) علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب را برای دانشمندان علوم اجتماعی فراهم می‌آورد.
- (۴) علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف را فراهم می‌سازد و به افزایش همراهی و همدلی انسان‌ها کمک می‌کند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۲

فواید علوم اجتماعی:

دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آن‌ها با کشف این قواعد می‌توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند. ما با شناخت قواعد زندگی در خانواده، کلاس، شهر، محله، کشور و دیگر اجتماعات، هم از فرصت‌های آن‌ها برخوردار می‌شویم و هم از آسیب‌های احتمالی زندگی در اجتماعات مختلف در امان می‌مانیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

علت هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- تنها آن دسته از روابط علت و معلولی معتبر دانسته می‌شود که با حس و تجربه مشاهده‌پذیر باشد.
- یکی از انتقادات وارده به رویکرد تبیینی، اخلاق‌گریزی است.
- جهان‌های اجتماعی مختلف، معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند.
- در قرن بیستم، تفسیر و رویکرد تفسیری در جامعه‌شناسی غلبه یافت.

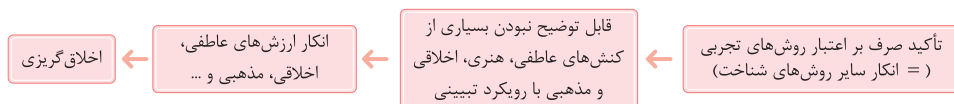
- (۱) محدود ساختن علم به علم تجربی - انکار روش‌های شناخت غیرتجربی - خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی - تردید در باور به تعیین مرز علم و غیرعلم توسط تجربه
- (۲) به رسمیت شناختن تبیین‌های غیرتجربی - تأکید افراطی بر امور قابل مشاهده - پیدایش معانی گوناگون - به حاشیه رفتن تبیین و جامعه‌شناسی تبیینی
- (۳) نزدیکی علوم اجتماعی به علوم طبیعی - تأکید بیش از اندازه بر ساختارهای اجتماعی - پدید آمدن خرده‌فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف - توجه به فهم و کشف معنا
- (۴) شکل‌گیری جامعه‌شناسی تبیینی - انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی و مذهبی - تنوع و تکثر معانی - مستقل‌ندانستن تفهم به عنوان روش مستقل جامعه‌شناسی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۳، ۴ و ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- با محدود ساختن علم به علم تجربی، صرفاً تبیین‌های تجربی به رسمیت شناخته می‌شد (تبیین‌های غیرتجربی نادیده گرفته می‌شد)؛ یعنی تنها بیان آن دسته از روابط علت و معلولی میان پدیده‌ها، دانش علمی و معتبر محسوب می‌شد که با حس و تجربه، مشاهده‌پذیر باشد، زیرا چنین می‌پنداشتند که دانش علمی تنها از راه حس به دست می‌آید.
- یکی از پیامدهای نادیده گرفتن اهداف کنش‌ها، اخلاق‌گریزی (اخلاق‌زدایی) است. به سبب این که بسیاری از کنش‌های عاطفی، هنری، اخلاقی و مذهبی با رویکرد تبیینی قابل توضیح نیستند، کسانی که فقط روش‌های تجربی را معتبر می‌دانند، با انکار ارزش‌های عاطفی، اخلاقی، مذهبی و ... دچار اخلاق‌گریزی می‌شوند.

- خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی، موجب پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود. جهان‌های اجتماعی مختلف نیز، معانی ذهنی و فرهنگی متفاوتی پدید می‌آورند.
- در قرن بیستم، نتایج این باور که مرز علم و غیرعلم را تجربه و تبیین تجربی تعیین می‌کند، مورد تردید قرار گرفت و زمینه رونق و غلبه «تفسیر» و «رویکرد تفسیری» فراهم شد.

کدام گزینه توصیف درستی از قلمرو سیاست در گذشته و امروز ارائه می‌دهد؟

- ۱) در گذشته سیاست بیشتر به حکومت، اداره دولت و تصمیم‌های حاکمان مربوط می‌شد؛ اما امروزه علاوه بر دولت، حوزه‌هایی مانند اقتصاد، فرهنگ، رسانه‌ها، گروه‌های اجتماعی و مشارکت شهروندان را نیز در بر می‌گیرد.
- ۲) در گذشته سیاست بیشتر به تدبیر و تنظیم امور جامعه مربوط می‌شد؛ اما امروزه تنها به امور دولت‌ها و روابط بین‌المللی محدود می‌شود و نیازمند قدرت برای ضمانت اجرای قانون است.
- ۳) در گذشته سیاست وسیله و ابزاری برای قدرت افراد قلمداد می‌شده است؛ اما امروزه سیاست صرف‌نظر از این‌که وسیله تحقق چه اهدافی است، اهمیت خود را از دست داده است.
- ۴) در گذشته و به صورت عادی، سیاست محدوده حکومت و دولت محسوب می‌شد؛ اما امروزه آن بخش از زندگی که بیرون از نهادهای قدرت قرار می‌گیرد نیز سیاسی است، حتی اگر با قدرت سروکار نداشته باشد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در زمینه قلمرو سیاست، بین نگاه جهان گذشته و جهان مدرن اختلاف وجود دارد:

در گذشته ← به صورت عادی، سیاست محدوده حکومت و دولت به حساب می‌آمده است، یعنی فقط آن بخش از زندگی، سیاسی محسوب می‌شد که مربوط به حکومت و دولت باشد.

امروزه ← تمامی جامعه می‌تواند قلمرو سیاست باشد. سیاست با هیچ مقوله عینی و محسوسی مترادف نیست، بلکه در کل جامعه و همه اجزای آن جاری است.

هر یک از رویکردهای تبیینی، تفسیری و انتقادی، به ترتیب امکان بررسی قدرت و سیاست در کدام قلمروهای جامعه (حقیقی، آرمانی و واقعی) را دارند؟

- ۱) رویکرد تبیینی ← قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی / رویکرد تفسیری ← قلمرو آرمانی / رویکرد انتقادی ← قلمرو حقیقی
- ۲) رویکرد تبیینی ← قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی / رویکرد تفسیری ← قلمرو حقیقی / رویکرد انتقادی ← قلمرو حقیقی و قلمرو واقعی
- ۳) رویکرد تبیینی ← قلمرو واقعی / رویکرد تفسیری ← قلمرو آرمانی / رویکرد انتقادی ← قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی
- ۴) رویکرد تبیینی ← قلمرو واقعی و قلمرو آرمانی / رویکرد تفسیری ← قلمرو حقیقی / رویکرد انتقادی ← قلمرو آرمانی و قلمرو حقیقی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶

درس Box

هر یک از رویکردهای جامعه‌شناسی، توانایی مطالعه قدرت و سیاست را در برخی قلمروهای جامعه داراست.

رویکردهای جامعه‌شناسی	ارزش‌های سیاسی		قلمروها
	تبیینی	تفسیری	انتقادی
حقیقی	—	—	؟
آرمانی	—	+	+
واقعی	+	—	+

با توجه به جدول بالا:

۱) در رویکرد تبیینی، به حقیقت و فضایل و رذایل سیاسی و همچنین معانی پدیده‌های اجتماعی و سیاسی توجهی نمی‌شود. به بیانی دیگر، این رویکرد از سیاست و قدرت معنازدایی و ارزش‌زدایی می‌کند. نتیجه این می‌شود که رویکرد تبیینی در دو قلمرو حقیقی و آرمانی حرفی برای گفتن ندارد، ولی در قلمرو واقعی، پدیده‌های اجتماعی و سیاسی را مورد مطالعه و بررسی تجربی قرار می‌دهد.

۲) در رویکرد تفسیری، ملاک و معیاری برای تشخیص درست از غلط یا حق از باطل وجود ندارد (عدم توجه به قلمرو حقیقی)، ولی در این رویکرد به معانی پدیده‌های اجتماعی و سیاسی توجه می‌شود و سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند، هرچند به دنبال آرمان‌گرایی و انتقاد از وضع موجود و ترسیم جامعه آرمانی نیست (توجه به قلمرو آرمانی). رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی پدیده‌های سیاست و قدرت که جوهری محسوس و واقعی دارند را ندارد (عدم توجه به قلمرو واقعی).

۳) رویکرد انتقادی قائل به حقیقت یا فضیلتی مستقل از خواست و آگاهی انسان نیست (عدم توجه به قلمرو حقیقی یا لااقل مبهم‌بودن این موضوع). در این رویکرد به معانی پدیده‌های اجتماعی و سیاسی توجه می‌شود و وضعیت مطلوبی را برای جامعه ترسیم می‌کند (توجه به قلمرو آرمانی). همچنین جامعه‌شناسان انتقادی از وضعیت موجود انتقاد کرده و تلاش می‌کنند تا این وضعیت را تغییر داده یا اصلاح کنند (توجه به قلمرو واقعی).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- رویکرد تبیینی، توان مطالعه و بررسی سیاست و قدرت در قلمرو واقعی جامعه را دارد.
- رویکرد تفسیری، توان مطالعه و بررسی سیاست و قدرت در قلمرو آرمانی جامعه را دارد.
- رویکرد انتقادی، توان مطالعه و بررسی سیاست و قدرت در قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی جامعه را دارد.

موارد کدام گزینه همگی از ویژگی‌های رویکرد موافقان قشربندی اجتماعی نسبت به نابرابری‌های اجتماعی است؟

(۱) نابرابری اجتماعی برای بقای جامعه ضرورت دارد. - قشربندی اجتماعی در همهٔ زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است. - با طبیعی دانستن قشربندی، نقش انسان‌ها و جوامع را در پدیدآمدن آن نادیده می‌گیرند.

(۲) نابرابری‌های اجتماعی ناشی از تفاوت‌های اسمی و نابرابری طبیعی است. - عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار می‌شود. - نابرابری‌های اجتماعی را ضروری و عادلانه می‌دانند.

(۳) قشربندی امری طبیعی است که در همهٔ زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است. - حذف مالکیت خصوصی راهی برای برابری اجتماعی دانسته می‌شود. - تداوم یا تغییر قشربندی به دست انسان‌ها انجام نمی‌شود.

(۴) مالکیت خصوصی را لازم و ضروری می‌دانند. - نابرابری‌های اجتماعی نتیجهٔ روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست. - با حذف رقابت در زندگی اجتماعی، راه پیشرفت مادی را مسدود می‌کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۷

مقایسهٔ رویکردهای لیبرالی و کمونیستی نسبت به مفهوم نابرابری اجتماعی:

رویکرد لیبرالی	رویکرد کمونیستی
موافق قشربندی اجتماعی است.	مخالف قشربندی اجتماعی است.
نابرابری اجتماعی را ضروری و عادلانه می‌داند.	نابرابری‌های اجتماعی را غیرضروری و ناعادلانه می‌داند.
نابرابری اجتماعی را نتیجهٔ تفاوت‌های اسمی و نابرابری‌های طبیعی می‌داند.	نابرابری‌های اجتماعی را نتیجهٔ روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌ها می‌داند.
قشربندی امری طبیعی است که در همهٔ زمان‌ها و مکان‌ها وجود داشته است.	قشربندی امری طبیعی نیست.
نقش انسان‌ها و جوامع را در پدیدآمدن و ادامه‌یافتن قشربندی نادیده می‌گیرد و تغییر در آن را چندان امکان‌پذیر نمی‌داند.	معتقد است قشربندی اجتماعی توسط انسان‌ها پدید آمده و تداوم یا تغییر آن نیز به دست خود آن‌هاست.
با تأکید بر کارکردهای قشربندی، آن را تأیید و تثبیت می‌کند.	با تأکید بر معایب قشربندی، خواهان از میان برداشتن آن است.
مالکیت خصوصی را لازم و ضروری می‌داند.	به دنبال حذف مالکیت خصوصی است.
نقطهٔ شروع رقابت عادلانه نیست.	نقطهٔ پایان رقابت عادلانه نیست.
کلیدواژه‌ها: آزادی، رقابت، توانایی و شایستگی	کلیدواژه‌ها: عدالت، برابری و نیاز

بررسی سایر گزینه‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینهٔ (۲): درست - نادرست (توجه به عدالت اقتصادی و توزیع برابر ثروت، مربوط به رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی است). - درست

گزینهٔ (۳): درست - نادرست (حذف مالکیت خصوصی از ایده‌های رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی است). - درست

گزینهٔ (۴): درست - نادرست (موافقان قشربندی اجتماعی، نقش انسان‌ها و جوامع را در پدیدآمدن و ادامه‌یافتن آن نادیده می‌گیرند و تغییر در آن را چندان امکان‌پذیر نمی‌دانند. در مقابل، مخالفان قشربندی اجتماعی نابرابری‌های اجتماعی را نتیجهٔ روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌ها می‌دانند). - نادرست (مسدودشدن راه پیشرفت مادی، مربوط به رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی است).

هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام رویکرد جامعه‌شناسی است؟

- از عقل ابزاری برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی استفاده می‌کند.
- کار داوری درباره ارزش‌ها را خارج از قلمرو علوم اجتماعی می‌داند.
- توانایی مطالعه و بررسی وجوه محسوس و واقعی سیاست و قدرت را ندارد.
- روابط و مناسبات اجتماعی را مبتنی بر قرارداد، ترس و اجبار می‌داند.

- (۱) تبیینی - انتقادی - تبیینی - تفسیری
(۲) تفسیری - تبیینی - انتقادی - تبیینی
(۳) تبیینی - تبیینی - تفسیری - تبیینی
(۴) تبیینی - انتقادی - تبیینی - انتقادی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۳، ۶، ۷ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جامعه‌شناسی تبیینی از عقل ابزاری برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های اجتماعی استفاده می‌کند.
- غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی موجب می‌شد که کار داوری درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار گیرد و غیرعلمی قلمداد شود. (رویکرد تفسیری نیز، پاسخی صحیح برای این بخش محسوب می‌شود).
- سیاست و قدرت، خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها، وجوهی محسوس و واقعی دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی آن را ندارد.
- جامعه‌شناسی تبیینی جامعه و نظم اجتماعی را براساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد و این روابط و مناسبات را مبتنی بر قرارداد، ترس و اجبار می‌داند.

هر یک از موارد زیر، به ترتیب، متعلق به نگرش کدام دسته از جامعه‌شناسان است؟

- پدیده‌های اجتماعی را با ملاک‌های ارزشی و هنجاری ارزیابی می‌کنند. (سوال ۱۷۵ کنکور انسانی ۱۴۰۱ - نوبت دوم)
- انتقاد از وضعیت موجود و تجویز راه‌حل برای بهتر شدن آن، کار علم نیست.
- تفاوت میان جوامع مختلف را تنها تفاوتی کمی می‌دانند.
- می‌خواهند ظرفیت افشاگری و رهایی‌بخشی را برای علوم اجتماعی نگه دارند.

- (۱) انتقادی - تبیینی - تبیینی - انتقادی
(۲) تفسیری - تبیینی - انتقادی - تبیینی
(۳) انتقادی - تفسیری - تبیینی - تفسیری
(۴) تفسیری - تبیینی - تفسیری - انتقادی

پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- کدام‌یک، از تأثیرات جهانی‌شدن بر هویت فرهنگی جوامع است؟
 - براساس نظریه جنگ تمدن‌ها از هانتینگتون، محور اصلی درگیری‌ها در جهان معاصر چیست؟
 - ورود ارزش‌ها و عقاید حقیقی به قلمرو واقعی جامعه چه زمانی رخ می‌دهد؟
- ۱) در هم آمیختن فرهنگ‌ها و تغییرپذیری بیشتر هویت‌های فرهنگی جهان - رقابت و درگیری میان فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ جهان - وقتی هنجارها و رفتارهای مردم براساس عقاید و ارزش‌های حقیقی باشد.
- ۲) ثابت و خالص شدن فرهنگ‌ها و جلوگیری از تغییر هویت‌ها - رقابت میان دولت‌ها براساس اندیشه‌های ناسیونالیستی - زمانی که اعضای جهان اجتماعی به عقاید و ارزش‌های حقیقی ایمان بیاورند.
- ۳) حذف کامل تفاوت‌های فرهنگی میان جوامع مختلف - اختلافات اقتصادی کشورها برای دستیابی به منابع طبیعی بیشتر - هنگامی که افراد و اعضای جهان اجتماعی، براساس عقاید و ارزش‌ها عمل می‌کنند.
- ۴) تعریف هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها - اختلافات داخلی کشورها بر سر نظام‌های سیاسی و حکومتی - زمانی که حقایق در قلمرو آرمانی و واقعی جوامع قرار گیرند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۷ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۰ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- امروزه، جهانی‌شدن و توسعه ارتباطات، زمینه شکل‌گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است که در آن، در هم آمیختن فرهنگ‌ها موجب می‌شود که فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص و ثابت نباشند و هویت‌ها به شدت دستخوش تغییر شوند.
- نظریه جنگ تمدن‌ها که ساموئل هانتینگتون آن را مطرح کرد، نظریه‌ای بود که عملیات نظامی قدرت‌های غربی در مقابله با مقاومت‌های کشورهای غیرغربی را توجیه می‌کرد. هانتینگتون از آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر با عنوان جنگ تمدن‌ها یاد می‌کند. از نظر او در این مرحله، دیگر دولت - ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌المللی نیستند و رقابت‌ها و درگیری‌ها بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ (نه بین دولت - ملت‌ها) به وقوع خواهد پیوست و در این میان، فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است.
- جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد می‌کنند و اگر هنجارها و اعمال خود را نیز براساس این عقاید و ارزش‌ها سامان دهند، آن‌ها را به قلمرو واقعی وارد نموده‌اند.

هر یک از عبارت‌های زیر، نشان‌دهنده کدام مفهوم است؟

- نحوه ارتباطات جهان اجتماعی زنده و سالم
- ویژگی استعمار نو در جهت کنترل کشورهای مستعمره
- پیامد سرایت تعریف محدود علم تجربی به جوامع دیگر
- کارکرد دانش در علم اجتماعی جهان اسلام

۱) الگوگیری از سایر فرهنگ‌ها و پیروی از مسیر درست تمدن‌های دیگر - تکیه بر کودتای نظامی برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته - تقویت همگرایی میان دانش عمومی و دانش علمی - تبیین وضع موجود و شناسایی راه رسیدن به وضعیت مطلوب

۲) ارتباط فعال با سایر جهان‌ها و بهره‌گیری متناسب از دستاوردهای آنها - بهره‌گیری از نیروهای بومی برای اجرای اهداف استعماری - رواج تعاریف متضاد از علم در ذخیره دانشی جوامع - داوری درباره جامعه اسلامی و جامعه جهانی

۳) تقلید از تجربیات سایر فرهنگ‌ها در نتیجه روابط متقابل با آنها - استفاده از نهادها و سازمان‌های اقتصادی و سیاسی بین‌المللی - نادیده گرفتن روش‌های شناخت غیرتجربی - تمرکز بر تجربه حسی در تحلیل مسائل اجتماعی

۴) بازسازی عناصر گرفته‌شده از سایر فرهنگ‌ها و اصلاح آنها - تکیه بر فرهنگ برای در دست گرفتن اقتصاد کشورهای دیگر - افزایش تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی - توجه به جامعه آرمانی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۵ و ۱۲ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۳ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۱ و ۱۰

پاسخ‌دهی تشریحی ✓

● جهان اجتماعی زنده و سالم، فعالانه با جهان اطراف خود ارتباط برقرار می‌کند. مطابق با نیاز خود از دستاوردهای جهان‌های اجتماعی دیگر بهره می‌برد. در صورتی که لازم باشد، تغییراتی در آنها به وجود می‌آورد و سپس از آنها استفاده می‌کند.

● استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره طی قرن بیستم به وجود آمد. در استعمار نو، کشورهای استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دوره استعمار ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند.

● جهان متجدد، براساس هویت دنیوی خود، فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند. وقتی چنین رویکردی به جوامع دیگر که دانش علمی را به دانش تجربی منحصر و محدود نمی‌بیند و علاوه بر علم تجربی، علوم عقلانی و وحیانی را معتبر می‌دانند سرایت می‌کند، در این جوامع تعاریف متفاوت و گاه متضادی از علم رواج می‌یابد و در ذخیره دانشی آنها تعارض‌هایی پدید می‌آورد.

● علم اجتماعی جهان اسلام، علاوه بر تبیین وضعیت موجود جهان اسلام، درباره وضعیت مطلوب و آرمانی جامعه اسلامی و همچنین جامعه جهانی نیز داوری خواهد کرد و راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را شناسایی می‌کند.

۶۴ پاسخ سؤالات زیر به ترتیب کدام است؟

- امام خمینی تحقق کامل جامعه مطلوب شیعه را در گرو کدام عوامل می‌دانست؟
 - چرا جامعه‌شناسی ابن خلدون در مقایسه با اندیشمندانی چون فارابی، رویکردی محافظ‌کارانه دارد؟
 - پیامد انتقال فشارهای ناشی از بحران اقتصادی به اقشار ضعیف توسط سرمایه‌داران چیست؟
 - کدام عامل موجب افزایش قدرت اقناعی یک فرهنگ می‌شود؟
- ۱) وضع قوانین عادلانه و حضور مجریان دارای علم و عدالت - غلبه روش حسی و تجربی بر روش عقلی و سخن‌نگفتن از ویژگی‌های جامعه آرمانی - پیوند خوردن بحران اقتصادی با چالش فقر و غنا - ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتر یک فرهنگ
- ۲) تشکیل مجلس شورا برای قانون‌گذاری و کاهش قدرت حاکمان - نفی کامل سنت‌های الهی و تبیین مسائل اجتماعی براساس نیازهای مادی - گسترش آثار بحران‌های اقتصادی در سطح جهانی - انطباق افراد با انتظارات جامعه
- ۳) مشارکت مردم در امور جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی - استفاده گسترده از روش انتقادی برای شناسایی جامعه مطلوب - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی - سازگاری با فطرت انسان‌ها
- ۴) تمرکز بر تدوین قوانین عادلانه با کمک مجلس خبرگان - توجه به عامل عصبیت در شکل‌گیری جوامع مختلف - کنترل‌نشدن بحران‌های اقتصادی و فروپاشی حکومت‌ها - بهتر انجام شدن اعمال متناسب با فرهنگ

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی - درس ۹ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۱ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در پایان قرن بیستم، امام خمینی در ادامه تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب را داشته باشد؛ یعنی هم قوانین آن عادلانه باشند و هم مجریان این قوانین از دو شرط علم و عدالت برخوردار باشند. مردم در این جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند.
- ابن خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد؛ بنابراین از جامعه آرمانی سخنی نگفت. رویکرد ابن خلدون انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی محافظه‌کارانه است.
- آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است، ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد. البته سرمایه‌داران با وجود آسیب‌هایی که می‌بینند، با استفاده از ابزارهایی که دارند، فشارهای ناشی از بحران‌های اقتصادی را به اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد انتقال می‌دهند؛ به همین دلیل، بحران اقتصادی اغلب با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورد و بر دامنه آن افزوده می‌شود.
- فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند.

۶۵

از بین عبارت‌های زیر، کدام عبارت‌ها قسمت اول آن درست و قسمت دوم آن نادرست است؟

- الف) استبداد قومی برخلاف استبداد استعماری، ظاهر اسلامی خود را حفظ می‌کرد. - در مقابل، استبداد استعماری برخلاف استبداد قومی، دارای هویتی غیراسلامی بود.
- ب) وقوع دو جنگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، نظریه کنت درباره جنگ‌ها را باطل کرد. - همچنین وقوع انقلاب اسلامی و موفقیت‌های آن، باطل بودن نظریه پایان تاریخ فوکویاما را نشان داد.
- ج) از دیدگاه ارسطو، تفاوت آریستوکراسی و الیگارشی، در شیوه حکومت آن‌هاست. - همچنین شباهت پولیتی و تیرانی، در تعداد افراد تصمیم‌گیر و تأثیرگذار است.
- د) عقل نظری با کمک حس و با روش تجربی، هستی‌های طبیعی را می‌شناسد. - همچنین با استدلال عقلی، احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد و علوم طبیعی، ریاضی و متافیزیک را شکل می‌دهد.
- ه) روش مطالعه موردی، با استفاده از مشاهده مشارکتی به عمق پنهان و منحصربه‌فرد بودن یک پدیده پی می‌برد. - اما در مقابل، قوم‌نگاری، با تجربه کردن کنش‌های افراد مورد مطالعه، آن‌ها را بهتر می‌شناسد.
- ۱) ب - د ۲) ب - ج ۳) الف - ه ۴) الف - ج

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۱۵ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۴، ۱۰ و ۱۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۵ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست - نادرست (هم استبداد قومی و هم استبداد استعماری، دارای هویتی غیراسلامی بودند).

ب) درست - درست

ج) درست - نادرست (پولیتی (جمهوری)، حکومت اکثریت بر مدار حقیقت و فضیلت است. تیرانی (استبدادی)، حکومت فرد بر اساس میل و خواست حاکم است. بنابراین این دو نوع حکومت، اشتراکی با یکدیگر ندارند).

د) درست - درست

ه) نادرست (مشاهده مشارکتی، مربوط به روش قوم‌نگاری است). - درست

تمامی عبارت‌های کاملاً درست در کدام گزینه ذکر شده‌اند؟

(الف) ادراک و توجه مبتنی بر پردازش مفهومی از پردازش صرفاً مبتنی بر ویژگی‌های حسی، پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.

(ب) روش مشاهده از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات، برای رسیدن به هدف اول علم تجربی به کار می‌رود.

(ج) آزمون‌ها باید در دفعات متعدد اجرا، نمرات دقیقاً یکسانی ارائه دهند.

(د) رعایت مسائل اخلاقی در پژوهش، مانع تعریف عملیاتی پدیده‌های روان‌شناختی است.

(۲) ب - ج

(۱) الف - ب

(۴) الف - د

(۳) ج - د

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

(الف) درست؛ هر چه پردازش ما مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل‌گرفته (شامل توجه، ادراک، حافظه و انواع تفکر)، پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.

(ب) درست؛ مشاهده، یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات و توصیف (اولین هدف علم تجربی) موضوع‌های مختلف است.

(ج) نادرست؛ آزمون‌ها باید دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کنند که برای آن ساخته شده‌اند. علاوه بر این، آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند؛ بنابراین لازم نیست نمره‌های دقیقاً یکسانی به دست آید.

(د) نادرست؛ رعایت مسائل اخلاقی یکی از عوامل دشواری تکرارپذیری در پژوهش‌های روان‌شناختی است، نه مانع تعریف عملیاتی.

متن زیر، بخشی از صورت جلسه ستاد مدیریت بحران استان تهران است. کدام گزینه در ارتباط با عبارات بندهای «الف» و «ب» نادرست است؟

بند (الف) با توجه به سهم آلاینده‌های خودروهای شهری در میزان آلودگی هوا، باید طرح زوج و فرد از درب منازل لحاظ شود تا این بخش از آلاینده‌ها نصف گردد.

بند (ب) لازم است تا متمرکز بودن طرح پیشنهادی جدید کارشناسان، مبنی بر تغییر فصل تعطیلی مدارس از تابستان به زمستان صحت‌سنجی شود.

(۱) در بند «الف»، به دو هدف از اهداف علم تجربی اشاره شده است که یکی از آن‌ها پیش‌شرط دیگری است.

(۲) طرح پیشنهادی کارشناسان در بند «ب»، پاسخ اولیه اما بررسی‌نشده به مسئله آلودگی هوای تهران است که می‌بایست آزموده شود.

(۳) برای آن‌که «میزان رضایت افراد» از تغییر فصل تعطیلی مدارس، نظرسنجی و اندازه‌گیری شود، لازم است «میزان رضایت افراد» به روشنی تعریف شود.

(۴) در تبیین صورت گرفته در بند «الف»، «میزان آلاینده‌های خودروها»، «آلودگی هوا» و «اعلام طرح زوج و فرد» متغیرهای اصلی فرضیه مطرح شده هستند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

● هدف علم روان‌شناسی همانند سایر علوم تجربی توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل است.

● رابطه اهداف روان‌شناسی به صورت نمودار زیر است:

توصیف ← تبیین ← پیش‌بینی ← کنترل

(۱) اولین هدف «توصیف» است. در علم روان‌شناسی و قبل از ورود به بررسی رفتارهای انسان و یا پیش از ورود به بررسی فرایندهایی مانند «هوش» یا «حافظه» اول باید بدانیم که با چه توصیفی قصد بررسی آن‌ها را داریم.

(۲) هدف دوم «تبیین» پدیده‌هاست. هر دانشمند زمانی که یک پدیده را تبیین می‌کند، در حال بیان علل اتفاق افتادن آن پدیده در جهان است.

(۳) پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده، تا حد زیادی می‌توان به «پیش‌بینی» و «کنترل» آن پدیده دست یافت.

(۴) هدف نهایی علوم «کنترل» پدیده‌هاست؛ یعنی زمانی که بدانیم یک پدیده چگونه به وجود می‌آید، می‌توانیم با ایجاد شرایط مناسب آن را به وجود آوریم و یا در صورت عدم نیاز به پدیده از بروز آن جلوگیری کنیم.

● مفاهیم مهم در ویژگی‌های روش علمی:

(۱) متغیر: هر چیزی است که تغییر می‌کند.

(۲) متغیرهای اصلی پژوهش: متغیرهایی که رابطه بین آن‌ها در پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

(۳) تعریف عملیاتی: به تعریفی دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری از متغیرها گفته می‌شود، به گونه‌ای که همه افراد با مطالعه آن به برداشت یکسان یا تقریباً یکسان از متغیر مورد نظر برسند.

در تعریف عملیاتی معمولاً نحوه اندازه‌گیری متغیر بیان می‌شود.

(۴) تکرارپذیری: در روش علمی هر دانشمند با رعایت ضوابط علمی می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند.

● رسیدن به یافته‌های یکسان در آزمایش‌های متعدد به ویژگی تکرارپذیری اشاره دارد.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): درست؛ در بند «الف» آلاینده‌های خودروهای شهری یکی از عوامل مؤثر در آلودگی هوا دانسته شده است. این عبارت به هدف «تبیین» از اهداف علم تجربی اشاره دارد. از طرف دیگر، اجرای طرح زوج و فرد برای «کنترل» وقوع پدیده آلاینده‌ها در نظر گرفته شده است و به همین خاطر این هدف نیز پی گرفته شده است. باید توجه داشت که برای رسیدن به هدف کنترل لازم است ابتدا به هدف تبیین دست یافته باشیم. در واقع هدف تبیین پیش‌شرط تحقق هدف کنترل است.

گزینه (۲): درست؛ پیشنهاد کارشناسان در بند «ب» در حکم فرضیه‌ای برای مسئله آلودگی هوای شهر تهران است. فرضیه‌ها پاسخ‌های اولیه و خردمندانه هستند که لازم است براساس اطلاعات و داده‌های تجربی آزموده شوند.

گزینه (۳): درست؛ برای انجام صحیح یک آزمایش و همچنین سهولت در اندازه‌گیری‌ها، لازم است متغیرهای آزمایشی به روشنی و دقت تعریف شوند. در بررسی علمی لازم است پیش از شروع بررسی، متغیرهای آزمایشی از جمله «میزان رضایت مردم»، تعریف عملیاتی شوند.

گزینه (۴): نادرست؛ در بند «الف» نقش آلاینده‌های خودروهای شهری در میزان آلودگی هوا مطرح شده است که در آن متغیرهای اصلی پژوهش «میزان آلاینده‌های خودروها» و «میزان آلودگی هوا» بوده است و راهکار مناسب، اعمال طرح زوج و فرد برای کاهش تعداد خودروهای در حال تردد بیان شده است؛ بنابراین «اعمال طرح زوج و فرد» متغیر اصلی پژوهش نیست، بلکه راهکار ارائه شده برای کنترل شرایط است.

این عبارت که «غلت‌زدن در ۲ تا ۵ ماهگی در کودک بروز می‌یابد» با کدام یک از گزینه‌های زیر رابطه دارد؟

- (۱) بسیاری از توانمندی‌های جسمانی و شناختی به موازات افزایش سن در کودکان، متأثر از محیط است.
- (۲) نشان‌دهنده یک عامل درونی یا نهفته است که مستقل از محیط اطراف و والدین کودک است.
- (۳) وراثت به عنوان یک عامل متأثر از کروموزوم‌های والدین می‌تواند یک عامل بیرونی مؤثر بر رشد شناخته شود.
- (۴) بسیاری از توانایی‌ها در کودک، معلول آمادگی زیستی است و مطابق یک برنامه طبیعی انجام می‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

عواملی که بر رشد انسان اثر می‌گذارند، دو دسته‌اند:

- وراثت، ایجادکننده صفاتی است که از قبل در فرد نهفته است.
 - عوامل وراثتی
 - رشد تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می‌شود.
 - شروع توانایی‌ها در سنین مشخص در افراد اکثراً به عامل رشد مربوط می‌شود. (مانند شروع به راه رفتن مستقل در ۱۵ ماهگی)
- عواملی که در بیرون فرد وجود دارند و بر نحوه تغییرات رشدی اثر می‌گذارند.
 - عوامل محیطی
 - یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است.
 - افزایش مهارت‌ها و تفاوت افراد در بهتر انجام‌دادن کارها بر اثر تمرین بیشتر به عامل محیطی مربوط می‌شود. (مانند کسب مهارت دوچرخه‌سواری در برخی کودکان)

نکته

هرگاه صحبت از تغییرناپذیری انسان‌ها به دلیل ویژگی‌های ذاتی آنان است، نقش «وراثت» مطرح است و هرگاه صحبت از تغییرپذیری انسان‌ها به دلیل قرارگرفتن در کنار افراد و یا در شرایط یادگیری است، عامل «محیطی» مطرح است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

براساس فرایند رشد، آدمی از دوره جنینی تا مرگ، برخی از خصوصیات را در جنبه‌های مختلف رشد نشان خواهد داد؛ مثلاً از لحاظ رشد جسمانی به طور میانگین، کودک می‌تواند در ۱۵ ماهگی بدون کمک راه برود و یا در ۲ تا ۵ ماهگی غلت بزند و یا در ۳ تا ۶ ماهگی با کمک بنشیند. «رشد یا پختگی» به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و طبق یک برنامه طبیعی انجام می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): به عامل یادگیری که از مهم‌ترین عوامل محیطی است، اشاره دارد در حالی که ویژگی مطرح‌شده در متن سؤال، به شروع یک توانایی اشاره دارد که «رشد» و از عوامل زیستی است.

گزینه (۲): شروع بروز توانایی‌ها در آدمی به فرایند رشد مربوط است که از عوامل درونی و نهفته است، اما مستقل از عوامل محیطی نیست.

گزینه (۳): وراثت از طریق کروموزوم‌های پدر و مادر به فرزندان منتقل می‌شود، ولی عامل درونی مؤثر بر رشد به حساب می‌آید، نه عامل بیرونی.

روان‌شناسی

۶۹

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر در رابطه با رشد، به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- فراخنای زندگی به معنای شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی آدمی است.
- برخی از روان‌شناسان، پایان دوره نوجوانی را با عواملی مانند شروع به کار و استقلال از والدین مشخص می‌کنند.
- تغییرات رشد جسمانی کودک، مانند افزایش وزن در سنین ۶ تا ۱۲ ماهگی به نسبت ۱۲ تا ۱۵ سالگی با شدت بیشتری همراه است.

(۱) درست - نادرست - درست

(۲) نادرست - درست - درست

(۳) درست - نادرست - نادرست

(۴) نادرست - درست - نادرست

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- عبارت اول: نادرست؛ فراخنای زندگی به معنای «طول عمر» یا همان «گستره عمر» است و شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در این محدوده مورد توجه روان‌شناسان رشد است.
- عبارت دوم: درست؛ برخی از روان‌شناسان، پایان نوجوانی را زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و از والدین مستقل شود.
- عبارت سوم: درست؛ در ۶ ماه اول زندگی، وزن کودک دو برابر و در یک سال اول به سه برابر می‌رسد، این میزان از رشد جسمانی در هیچ دوران دیگری از زندگی کودک اتفاق نمی‌افتد و با بیشترین شدت همراه است.

در یک تحقیق، افراد باید میان دو شکل تقریباً مشابه، یکی را که چند دقیقه قبل دیده بودند، انتخاب کنند. در چند مرحله اول، شکل دوم همیشه پاسخ صحیح بوده است. در مرحله دوم که دو شکل کاملاً جدید ارائه می‌شود، بسیاری باز هم شکل دوم را انتخاب می‌کنند. در حالی که لزوماً انتخاب درستی نبوده است. کدام گزینه تحلیل دقیق‌تری از این موقعیت ارائه می‌دهد؟

- (۱) یکنواختی و ثبات نسبی در ارائه محرک‌ها باعث خوگیری و از بین رفتن تمرکز افراد و در نتیجه خطای ادراکی آنان شده است.
- (۲) افراد در مراحل ابتدایی موقعیت ردیابی، هشدار کاذب و در مرحله بعدی، رد درست را تجربه کرده‌اند.
- (۳) در اثر پدیده آماده‌سازی ناشی از پاسخ‌های پی‌درپی، بدون پردازش کافی، در شکل‌های جدید، همان الگوی قبلی تکرار شده است.
- (۴) پس از گذشت چندین مرحله، کاهش تغییرات درونی محرک‌ها باعث از بین رفتن گوشه‌زنگی در افراد شده است.

مشاوره در برخی از سؤالات، صورت سؤال گنگ به نظر می‌رسد و ممکن است در نگاه اول متوجه مفهوم سؤال نشوید. در این مواقع، خود را نیازید به گزینه‌ها نگاه کنید و آن‌ها را تک‌به‌تک بخوانید. گاهی با خواندن گزینه‌ها و تطبیق آن با صورت سؤال می‌توانید به راحتی گزینه‌های نادرست و یا غیرمرتبط را تشخیص داده و حذف کنید و به پاسخ درست برسید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

ما به همه آن‌چه در دامنه توجه ما قرار می‌گیرد، آگاهی کامل نداریم. دو نمونه از موقعیت‌هایی که نشان می‌دهد ما گاهی به محرک‌های پیرامون خود آگاهی نسبی داشته و آگاهی‌مان کامل نیست، عبارت‌اند از:

(۱) زمانی که عمیقاً مشغول انجام کاری (مثلاً مطالعه کتابی) هستیم. اگر در همین زمان مادرمان ما را صدا بزند و خواسته‌ای داشته باشد، ممکن است صدای مادرمان را بشنویم، اما متوجه نشویم چه خواسته‌ای از ما داشته است. در این حالت آگاهی ما نسبت به محرک دوم (صدای مادر) نسبی بوده است.

(۲) آماده‌سازی: زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت محرک معینی، تحت تأثیر ارائه پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن قرار گیرد. در پدیده آماده‌سازی، ارائه پیشین محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند.

مثال‌های کتاب درسی برای آماده‌سازی

- تحت تأثیر تبلیغات اقدام به خرید کالایی کردن
- بهبتر یادگرفتن کتابی که از شب قبل آن را بالای سرمان گذاشته‌ایم تا صبح به مطالعه آن پردازیم.
- نواختن آهنگ و یا صدایی قبل از اعلام خبر اصلی در بیمارستان‌ها، فرودگاه‌ها و اماکن شلوغ

عواملی که می‌توانند بر تمرکز اثر بگذارند، عبارت‌اند از:

توضیح	عامل مؤثر بر تمرکز	
- هرگاه موضوع مورد توجه به صورت یکنواخت ارائه شود، فرد به آن موضوع عادت کرده و در نتیجه ابعاد جدید آن را در نمی‌یابد. - راهکار: استفاده از رنگ‌های مختلف به هنگام مطالعه و خط کشیدن روی واژگان مهم - فاصله‌انداختن بین فواصل مطالعاتی و استراحت کردن بین آن‌ها	یکنواختی و ثبات نسبی	موانع تمرکز
- اگر محرک مورد توجه به دفعات متعدد ارائه شود، خوگیری شکل می‌گیرد. - راهکار: دیدن موضوع مورد مطالعه به صورت‌های مختلف و از زوایای متفاوت	آشنایی نسبی با محرک و موضوع مورد توجه	
اگر موضوع مورد توجه به لحاظ معنایی و ظاهری شرایط متنوع و جذابی داشته باشد، عادت را از بین برده و تمرکز شکل می‌گیرد.	تغییرات درونی محرک	عوامل ایجاد تمرکز
- سوخت‌وساز فیزیولوژیکی انسان‌های مختلف یکسان نیست، همین‌طور انگیزش‌های روان‌شناختی انسان‌ها متفاوت است. - میزان انگیزش‌های ذهنی تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد: (۱) عوامل فیزیولوژیکی: تأمین نیازهای زیستی، مانند تغذیه مناسب و خواب کافی (۲) عوامل روان‌شناختی: مانند ایجاد هدف و اهمیت‌دهی	درگیری و انگیزش‌های ذهنی	

روان‌شناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این موقعیت، افراد در چند مرحله اول یاد گرفته‌اند که همیشه شکل دوم پاسخ صحیح است. این تکرار پشت‌سرهم باعث فعال شدن پدیده آماده‌سازی می‌شود؛ یعنی پاسخ‌دهنده بدون این که محرک‌های جدید را دقیق پردازش کند، الگوی قبلی را به طور خودکار ادامه می‌دهد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): موقعیت مطرح‌شده به انتخاب محرک و توجه مربوط است، نه به ادراک؛ ضمناً در مراحل انجام‌شده شکل‌ها متفاوت بوده‌اند، نه یکسان که یکنواختی و ثبات نسبی اتفاق افتاده باشد.

گزینه (۲): هشدار کاذب زمانی اتفاق می‌افتد که محرک هدف وجود ندارد، ولی فرد آن را ردیابی می‌کند؛ در حالی که در این تحقیق، محرک هدف وجود داشته است.

گزینه (۴): صورت سؤال مطلبی در مورد میزان تغییرات درونی محرک‌ها نگفته است، ضمناً کاهش تغییرات درونی مانع از تمرکز می‌شود، نه مانع از گوش‌به‌زنگی. گوش‌به‌زنگی از کارکردهای توجه است؛ در حالی که تمرکز به مدت‌زمان پایداری توجه اشاره دارد.

هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، با کدام یک از موضوعات توجه در ارتباط است؟

(الف) کارمندی که هفته‌هاست منتظر تأیید یک پروژه است، هنگام شنیدن هر صدای اعلان رسیدن پیامک، تصور می‌کند پیام مدیر رسیده و نگاهش فوراً به سمت صفحه نمایش گوشی می‌رود.

(ب) مردی که بسیار گرسنه است، هنگام عبور از کوچه‌ها بوی نان تازه توجهش را جلب می‌کند و به یاد خاطرات کودکی‌اش می‌افتد، چون خانه او در کودکی، کنار نانوايي بود.

(ج) دانش‌آموزی که به تازگی الفبا را یاد گرفته، هنگام تماشای تلویزیون مدام زیرنویس شبکه‌ها را با صدای بلند می‌خواند و متوجه تکرار اشتباه یک کلمه می‌شود، در حالی که پدر او متوجه آن اشتباه نمی‌شود.

(۱) کارکرد توجه: گوش‌به‌زنگی - منبع توجه: اطلاعات موجود در حافظه - ردیابی علامت: رد درست

(۲) منبع توجه: نوع انتظارات - منبع توجه: اطلاعات موجود در حافظه - کارکرد توجه: جست‌وجو

(۳) کارکرد توجه: گوش‌به‌زنگی - منبع توجه: تحریک گیرنده‌های حسی - منبع توجه: نوع پردازش

(۴) منبع توجه: نوع انتظارات - منبع توجه: تحریک گیرنده‌های حسی - ردیابی علامت: هشدار کاذب

مشاوره کتاب روان‌شناسی شما

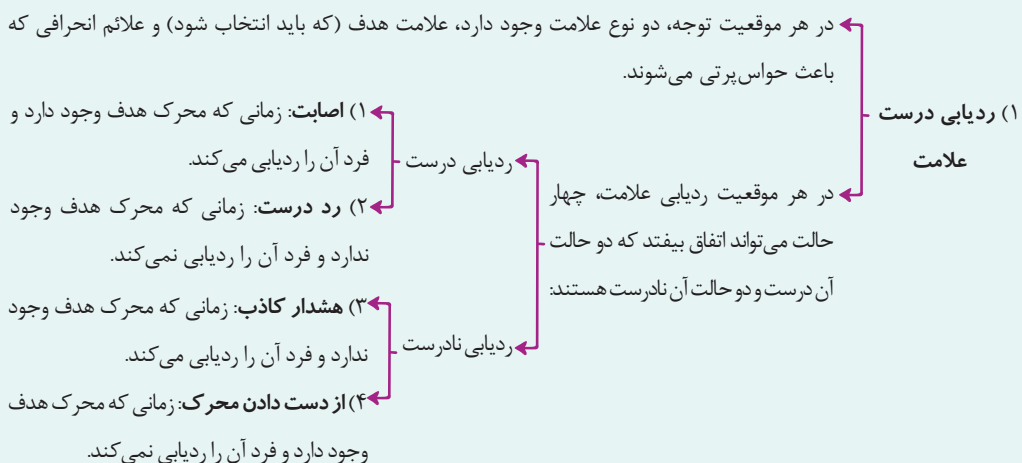
اگرچه دارای دروس مختلف با عناوین متفاوت است، ولی بسیاری از این موضوعات با هم ارتباط نزدیکی دارند. تلفیق مطالب یک درس و یا مطالب یک درس با دروس دیگر از روش‌های متداول در سؤالات کنکورهای اخیر است؛ بنابراین هنگام پاسخ‌دادن به سؤالات، زود تصمیم نگیرید و به مفهوم سؤال دقت کنید. گاهی ممکن است صرف اشراف‌داشتن به مثال‌های کتاب و تطبیق آن با موقعیت موجود در سؤال بتوانید به سرعت متوجه نکته سؤال شده و به پاسخ دست یابید، مانند قسمت «ج» در این سؤال که منبع توجه با مثالی در انتهای مبحث ادراک کاملاً مطابقت داشته و قابل تشخیص است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

کارکردهای توجه: توجه کارکردهای مختلفی دارد که در جدول زیر به سه مورد آن اشاره شده است:

این که از دست دادن محرک هدف را فدای هشدار کاذب کنیم یا برعکس به اهمیت تکلیف بستگی دارد، یعنی تکالیف مهم‌تر با هشدار کاذب بیشتری همراه هستند. مثلاً هنگام عبور از خروجی‌های بازرسی فرودگاه‌ها، مأموران به دلیل اهمیت تکلیف، دچار هشدار کاذب شده و همه وسایل، حتی کمربندها را هم می‌گردند.

(۲) گوش‌به‌زنگی - به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دوره زمانی طولانی، گفته می‌شود.

مهم‌ترین عامل گزارش نکردن محرک هدف در گوش‌به‌زنگی، خستگی است.

در گوش‌به‌زنگی، زمان دقیق ارائه محرک مشخص نیست.

به توانایی یافتن یک محرک مکانی در زمینه یا بافت مکانی، گفته می‌شود.

(۳) جست‌وجو - پیداکردن محرک هدف در جست‌وجو تابع تعداد عوامل انحرافی و ویژگی‌های منحصربه‌فرد آن هدف است؛ یعنی هر چه محرک هدف منحصربه‌فردتر و یا تعداد عوامل انحرافی کم‌تر باشد، احتمال ردیابی درست بیشتر خواهد بود.

در جست‌وجو، مکان دقیق محرک مشخص نیست.

روانشناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

الف) کارمند منتظر رسیدن پیام رئیس است، اما زمان وقوع آن را نمی‌داند، پس در این موقعیت با کارکرد «گوش‌به‌زنگی» مواجه است. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))

البته از آنجایی که کارمند در انتظار مواجه‌شدن با محرک خاصی است (پیام از طرف مدیر) نوع انتظارات هم می‌تواند توجه او را به صدای پیامک جلب کند. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۴))

ب) در این عبارت محرک اصلی، بوی نان تازه یا همان محرک بیرونی است که گیرنده‌های حسی را تحریک کرده و توجه را به خود جلب می‌کند، توجه داشته باشید که در این موقعیت به یاد آمدن خاطره صرفاً نتیجه این توجه است، نه علت آن. (رد گزینه‌های (۱) و (۲))

ج) خواندن زیرنویس‌ها به کارکرد «جست‌وجو» مربوط است که در آن دانش‌آموز به دنبال کلمات نوشته‌شده در محدوده مکانی خاص می‌گردد تا بتواند آن‌ها را بخواند، هم‌چنین به دلیل مبتدی‌بودن و نوع پردازش ادراکی، کلمه‌ای که به اشتباه دو بار تکرار شده را دو بار می‌خواند و متوجه آن می‌شود در حالی که پدر او به دلیل مهارت در خواندن و پردازش مفهومی، آن کلمه را فقط یک بار می‌خواند و متوجه اشتباه متن نمی‌شود؛ بنابراین «نوع پردازش» هم در توجه دانش‌آموز نقش داشته است. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳))
توجه داشته باشید که در این موقعیت محرک هدف وجود داشته و دانش‌آموز آن را ردیابی کرده است پس برای کودک اصابت اتفاق افتاده و در مورد پدر از دست دادن رخ داده است. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

هر کدام از موارد زیر، به ترتیب، مربوط به کدام مقوله کارکرد توجه است؟ (سوال ۶۹ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت اول)

- پیداکردن حرف «ص» در بین یک پاراگراف حرف «س»
- گزارش کردن تعداد ضربان قلب بیمار آسیب مغزی هر ۵ دقیقه یک بار
- ردکردن محموله قاچاق داروهای روان‌گردان از ایستگاه بازرسی گمرک
- آمادگی نیروهای امداد برای وقوع زلزله در تهران
- ۱) جست‌وجو - گوش‌به‌زنگی - از دست دادن محرک هدف - گوش‌به‌زنگی
- ۲) تصمیم درست - ردیابی محرک هدف - گوش‌به‌زنگی - هشدار کاذب
- ۳) اصابت - ردیابی محرک هدف - گوش‌به‌زنگی - ردیابی محرک هدف
- ۴) جست‌وجو - گوش‌به‌زنگی - هشدار کاذب - گوش‌به‌زنگی

برای علی که کلاس پنجم دبستان است، یادگیری درس مطالعات اجتماعی بسیار دشوار است. معلم علی پس از مشاهده نمره پایین آزمون او و صحبت با والدینش متوجه شد که علی مطالب هر درس مطالعات را با جزئیات کامل هر صفحه مطالعه می‌کند و برای به یاد سپردن آن از روش تکرار با صدای بلند استفاده می‌کند. به ترتیب، کدام گزینه درباره علی درست است و کدام راهکار برای او مناسب‌تر است؟

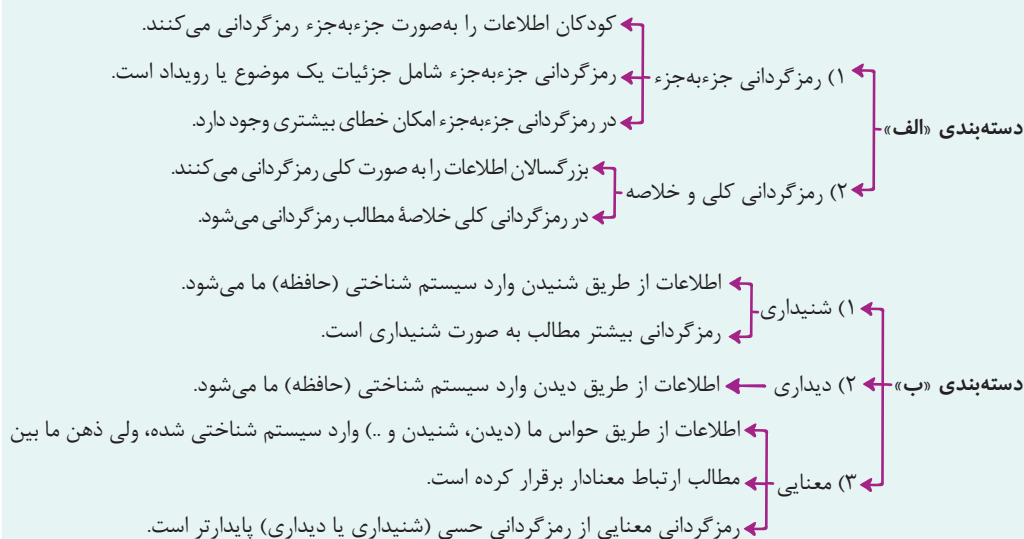
- (۱) روش رمزگردانی علی شنیداری و روش نگهداری او جزءبه‌جزء است و برای یادگیری بهتر می‌توان او را به استفاده از رمزگردانی معنایی تشویق کرد.
- (۲) روش رمزگردانی علی جزءبه‌جزء و روش نگهداری او شنیداری است و برای یادگیری بهتر می‌توان به او استفاده از روش مطالعه چندحسی را پیشنهاد کرد.
- (۳) روش رمزگردانی علی به صورت خلاصه و دیداری است و برای یادگیری بهتر می‌توان او را به استفاده از رمزگردانی معنایی تشویق کرد.
- (۴) روش رمزگردانی علی چندحسی و به صورت جزءبه‌جزء است و برای یادگیری بهتر او می‌توان روش رمزگردانی معنایی و کلی را توصیه کرد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

رمزگردانی یا همان ورود اطلاعات به حافظه به دو صورت دسته‌بندی می‌شود:

رمزگردانی علی به صورت جزءبه‌جزء است اما از آنجایی که مطالب را با جزئیات کامل (مانند جزئیات تصاویر و حواشی کتاب) مطالعه می‌کند، حافظه او با خطاهای بیشتری همراه بوده است؛ بنابراین با رمزگردانی معنایی (ارتباط مطالب درسی با یکدیگر) و کلی‌تر نگاه کردن به مفاهیم، می‌توان در مطالعه مفید این درس به او کمک کرد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): قسمت اول عبارت نادرست است؛ چون روش رمزگردانی علی جزءبه‌جزء است، نه روش نگهداری او، ولی ادامه عبارت درست است.

گزینه (۲): عبارت نادرست است؛ چون روش رمزگردانی علی شنیداری و دیداری است، نه روش نگهداری او، ضمناً خود او از روش چندحسی استفاده می‌کند.

گزینه (۳): قسمت اول عبارت نادرست است؛ چون روش علی کلی و خلاصه نیست، بلکه به صراحت متن سؤال با جزئیات کامل، یعنی به صورت جزءبه‌جزء بوده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

احمد همواره برای تکرار دروس مهمی که معلمین در آن هفته تدریس کرده‌اند، روز تعطیل پایان هفته را به ۵ بازه ۱۰۰ دقیقه‌ای برای مطالعه ۵ درس مختلف تقسیم کرده و بقیه روز را به امور غیردرسی و مورد علاقه‌اش می‌پردازد. دوستش طاهر این روز را به بازه‌های ۶۰ دقیقه‌ای تقسیم کرده و بین هر درس ۳۰ دقیقه را به پاسخ‌دادن به تمرین‌های همان درس و در صورت لزوم مطالعه مجدد آن درس اختصاص می‌دهد و بین هر درس ۱۵ دقیقه استراحت می‌کند. کدام گزینه درباره این دو نفر درست است؟

- (۱) با توجه به مرور اطلاعات در زمان مناسب در برنامه احمد می‌توان گفت شدت فراموشی در احمد کم‌تر از طاهر خواهد بود.
- (۲) با توجه به آن‌که مطالب مورد مطالعه احمد و طاهر شامل مجموعه‌ای از مطالب معنادار است، قطعاً نمی‌توان در مورد آن‌ها با آزمایش اینگهوس به نتایج مشابهی رسید.
- (۳) با توجه به تفاوت برنامه‌ریزی در این دو نفر، روش احمد بیشتر اثر گذشت زمان و روش طاهر علاوه بر آن، مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی را نیز کاهش می‌دهد.
- (۴) آن‌چه حذف اطلاعات مربوط به دروس را در حافظه احمد کاهش می‌دهد، دخالت عوامل عاطفی مانند پرداختن به امور غیردرسی در این روز است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

● فنون بهسازی حافظه بر عوامل مؤثر بر فراموشی و همه مراحل مختلف حافظه اثر می‌گذارند، ولی در زیر به برخی از این روش‌ها که در کتاب به آن تصریح شده، اشاره می‌کنیم:

← **کارآمدی مرور:** مرور یعنی این‌که مطالب گذشته را تکرار کنیم. در مرور کارآمد در هربار از خودتان بپرسید این بار به چه مفهوم جدیدی دست یافتم که در دفعات قبل به آن دست نیافتم. مرور مطالب (مرور کارآمد) فراتر از تکرار صرف است.

← **گذشت زمان:** کاهش فاصله زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن؛ بیشترین مقدار فراموشی در ساعات نخست بعد از یادگیری رخ می‌دهد. برای کنترل اثر گذشت زمان، نباید فاصله مرور مطالب بیشتر از ۶ یا ۷ ساعت باشد.

← **استفاده از رمزگردانی معنادار:** اگر اطلاعات را به صورت معنایی تبدیل و از معانی مختلف برای سپردن به حافظه استفاده کنید، مطالب دیرتر فراموش می‌شوند.

← **برگردان به زبان خودتان:** اصرار بر حفظ واژگان، فراموشی بیشتری به دنبال دارد. برای این‌که دچار فراموشی نشویم، بهتر است مطالب یادگرفته را به زبان خودمانی برای خود بازگو کنیم.

← **یادگیری عمیق:** برای کنترل اثر تداخل، یادگیری عمیق داشته باشید، سعی کنید علاوه بر واژگان، معانی آن‌ها را هم بفهمید.

← **یادگیری با استراحت:** برای کنترل اثر تداخل از یادگیری با فاصله استفاده کنید.

← **مطالعه چندحسی:** رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است. اگر همین اطلاعات به صورت دیداری هم رمزگردانی شوند، رمزگردانی قوی‌تر می‌شود و احتمال اثر تداخل را کم‌تر می‌کند.

← **بسط معنایی:** برای یادگیری مفاهیم هر چه مثال‌های بیشتری داشته باشیم. مفهوم مورد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می‌ماند.

← **تمایزبخشی:** منظور از تمایزبخشی، برجسته کردن تفاوت‌های دو مفهوم به لحاظ ظاهری و معنایی است.

● **عوامل عاطفی:** بیان اهمیت مطالب: برای این‌که حافظه شما پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید در ابتدا درباره اهمیت آن اطلاعات کسب کنید، مطالب مهم و کاربردی، دوست‌داشتنی هستند.

◀ **برهیز از هم‌زمانی چند فعالیت (توجه ناقص):** به اطلاعات توجه دقیق داشته باشید. از انتخاب چند ماده اطلاعاتی به طور هم‌زمان پرهیز کنید. وقتی هم‌زمان چند موضوع را به حافظه می‌سپاریم، حاصل آن شکل‌گیری حافظه‌های ضعیف از موضوع‌های مختلف است.

◀ **استفاده از چند روش حرکتی:** راه رفتن، یادداشت‌برداری، برجسته‌کردن مفاهیم، خلاصه‌نویسی، رسم نمودار و حرکاتی از این قبیل، بسیار مفید است.

● **مشکلات مربوط به نشانه‌های بازایی** — **آزمون مکرر:** هرچه بیشتر آزمون دهید، نشانه‌های بازایی بیشتری کسب خواهید کرد. به این پدیده «اثر آزمون» گفته می‌شود.

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

برای کنترل اثر گذشت زمان، از مرور مناسب استفاده می‌شود. مرور یعنی این که مطالب گذشته را تکرار کنیم. روش احمد و طاهر هر دو از این جهت که مطالب آموخته‌شده در طی هفته را در پایان هفته تکرار می‌کنند، می‌تواند اثر «گذشت زمان» را کاهش دهد. شرکت در آزمون‌های مکرر و یا پاسخ‌دادن به سؤالات هر درس، فرد را در جهت بازایی موفق توانمندتر می‌سازد. هر چه بیشتر آزمون دهیم نشانه‌های بازایی بیشتری کسب خواهیم کرد؛ بنابراین روش طاهر علاوه بر کنترل «گذشت زمان» به دلیل مرور مطالب، «مشکلات مربوط به نشانه‌های بازایی» را نیز به دلیل پاسخ‌دادن به سؤالات پایان درس کاهش می‌دهد، هم‌چنین روش او به دلیل وجود استراحت بین مطالعه دروس، اثر «تداخل» را هم کمتر می‌کند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): مرور اطلاعات در هر دو نفر پایان هفته است و از یادگیری آن‌ها بیش از ۶، ۷ ساعت گذشته است؛ بنابراین نمی‌توانیم بگوییم که در برنامه احمد شدت فراموشی کم‌تر از طاهر است. خصوصاً که طاهر به سؤالات هر درس هم پاسخ می‌دهد.

گزینه (۲): ابینگهوس آزمایش خود را بر روی کلمات بدون معنا انجام داد تا اثر یادگیری عمیق و معنادار را بر فراموشی خنثی کند، ولی این موضوع به این معنا نیست که نتایج آزمایش او بر روی کلمات معنادار قابل تعمیم نیست؛ بنابراین نتایج آن را در مورد نحوه مطالعه و تکرار مطالب احمد و طاهر هم می‌توان به دست آورد، همان‌طور که به عنوان یکی از فنون بهسازی حافظه برای کاهش اثر گذشت زمان توصیه می‌شوند.

گزینه (۴): پرداختن به امور مورد علاقه در احمد، پس از زمان مطالعه صورت گرفته و بر روی خود آن موضوعات اثر مثبت می‌گذارد، نه بر روی به خاطر سپردن مطالب درسی قبل آن.

دانشجویی برای حل یک پروژه گروهی، اقدامات زیر را انجام می‌دهد. کدام گزینه ترتیب روش‌های به کاررفته را به درستی مشخص می‌کند؟

(الف) با بررسی دقیق داده‌های موجود و اجرای یک الگوی گام‌به‌گام سعی می‌کند از طریق اصول و قواعد تعیین شده، به یک مسیر درست برای انجام تحقیق برسد.

(ب) خروجی مطلوب پروژه را در نظر می‌گیرد و با مقایسه مداوم آن با وضعیتی که در آن قرار دارد، فاصله بخش‌های باقی‌مانده را مشخص می‌کند تا بداند روی چه بخش‌هایی باید تمرکز کند.

(ج) یک پایان‌نامه با موضوع مشابه را نگاه می‌کند تا با الگوگرفتن از آن بفهمد پیش از رسیدن به خروجی مورد نظر، باید چه اقداماتی را طی کند.

(د) برای بخش‌هایی که هنوز حل نشده و باقی‌مانده‌اند، مسئله را به زیرمسئله‌های کوچک‌تر تقسیم می‌کند و حل هر کدام را به یکی از اعضای گروه می‌سپارد.

(۱) تحلیلی - مهندسی معکوس - شروع از آخر - خردکردن

(۲) تحلیلی - کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب - شروع از آخر - خردکردن

(۳) خردکردن - مهندسی معکوس - تحلیلی - بارش مغزی

(۴) خردکردن - کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب - تحلیلی - بارش مغزی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

مسئله‌ها از طریق روش‌های مختلفی حل می‌شوند که عبارت‌اند: (۱) روش‌های تحلیلی (۲) روش‌های اکتشافی در جدول زیر به ویژگی‌های هر روش اشاره شده است:

روش‌های تحلیلی	روش‌های اکتشافی
- مبتنی بر محاسبات ذهنی، قواعد منطقی و نیازسنجی واقعی است. - دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین می‌کند. - مورد قبول همه است. - زمان‌بر است.	- مبتنی بر احساس و نظر شخصی است. - با روش‌های غیرمنطقی صورت می‌گیرد. - اجرای آن دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین نمی‌کند. - با خطا همراه است. - به پردازش عمیق اطلاعات نیاز ندارد. - در حداقل زمان به راه‌حل می‌رسد. - اعتبار آن‌ها «با گذشت زمان» به شدت متزلزل می‌شود.

انواع روش‌های اکتشافی حل مسئله:

(۱) خردکردن	یک مسئله بزرگ به چندین مسئله کوچک تقسیم می‌شود و فرد از طریق حل مسائل کوچک به حل مسئله بزرگ دست می‌یابد.
(۲) کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب	در این روش فرد سعی می‌کند از موقعیت اولیه و موجود به سمت موقعیت نهایی و مطلوب که رسیدن به راه‌حل است، حرکت کند. توجه: در این روش خرده‌هدف تعیین نمی‌شود و هر حرکتی که فرد برای رسیدن به هدف انجام می‌دهد، بخشی از راه‌حل محسوب می‌شود.
(۳) بارش مغزی	در این روش به همه راه‌حل‌های احتمالی که در پاسخ به یک مسئله می‌تواند درست باشد، فکر شده و ارائه می‌گردد و در نهایت با توجه به معیارهایی، بهترین راه‌حل برگزیده می‌شود.
(۴) شروع از آخر	در این روش مسیر حرکت برعکس است؛ در مواقعی که چگونگی رسیدن به هدف را نمی‌دانیم و هدف و نقطه نهایی را در اختیار داریم، با حرکت به سمت عقب سعی می‌کنیم مسیر رسیدن به هدف را بیابیم. این روش بیشتر در حل مسائل ریاضی کاربرد دارد. روش مهندسی معکوس نمونه‌ای از روش‌های شروع از آخر است.

مشاوره گول طولانی بودن سؤالات را نخورید. بیشتر سؤالات کنکورهای سال‌های اخیر طولانی و چندعبارتی هستند. گاهی این سؤالات علی‌رغم ظاهر ترسناکشان ساده هستند و با حذف دو گزینه در همان قسمت اول به راحتی از عهده آن برمی‌آیید، مانند همین سؤال!

درس‌Box

روان‌شناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

- الف) حرکت گام‌به‌گام و قاعده‌محور در «روش تحلیلی» حل مسئله دیده می‌شود. دقت کنید که این حرکت گام‌به‌گام مبتنی بر محاسبات دقیق و منطقی بوده، نه راهکارهای شخصی و اکتشافی.
- ب) بیانگر «کاهش تفاوت وضعیت موجود یا وضعیت مطلوب» است، چون دانشجو مدام خروجی نهایی را با وضعیتی که در آن قرار دارد (وضعیت فعلی) مقایسه می‌کند و سعی دارد این فاصله را کم کند.
- ج) او مسیر انجام کار را از روی یک نمونه آماده الگوبرداری می‌کند، پس روش او از طریق هدف نهایی به سمت وضعیت موجود، برای دستیابی به مسیری است که باید طی شود، پس این روش شروع از آخر یا مهندسی معکوس است.
- د) با تقسیم مسئله به اجزای کوچک‌تر و سپردن هر جزء به یک عضو، از روش «خردکردن مسئله» استفاده شده است. حواستان باشد که سپردن هر بخش به افراد مختلف به معنی استفاده از بارش مغزی نیست! زیرا در آن هر جزء هدفی است که برای رسیدن به هدف بزرگ‌تر باید ابتدا به آن دست یافت.

هر کدام از عبارت‌های زیر، به ترتیب، با کدام مورد، همخوانی بیشتری دارد؟ (سؤال ۷۳ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

- در رویارویی با برخی از مسائل، کودکان راه‌حل‌های بهتری نسبت به بزرگسالان ارائه می‌دهند.
 - تغییر مفروضات ذهنی در جریان حل مسئله، می‌تواند منجر به تغییر بازنمایی مسئله گردد.
 - در فرایند حل مسئله، گاهی می‌توان مسئله را به طور موقت کنار گذاشت.
- ۱) ایجاد نوع خاص نگاه به مسئله - اثر نهفتگی - تجربه گذشته
 - ۲) تجربه گذشته - ایجاد نوع خاص نگاه به مسئله - اثر نهفتگی
 - ۳) انتقال مثبت - اثر نهفتگی - تغییر در نوع نگاه به مسئله
 - ۴) تغییر بازنمایی مسئله - انتقال - کنارگذاشتن مسئله برای مدت زمانی خاص

هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب، با کدام عامل مؤثر در حل مسئله مرتبط است؟

- این عامل علی‌رغم سایر عوامل مؤثر بر حل مسئله دارای اثر منفی نیست؛ به این معنا که یا اثر آن مثبت است و یا تأثیری بر حل مسئله ندارد، ولی مانع حل مسئله نمی‌شود.
- دوست علی تابستان را در چاپخانه کار کرده و به همین خاطر بهتر از دیگران ورقه‌های بازی اونو (UNO) را بُر می‌زند.
- سابقه‌ای تاریخی دارد و در زندگی‌نامه‌های بزرگانی مانند شیخ‌الرئیس، به استفاده از آن اشاره شده است.
- نیوتون از همان تجربه هر روزه افتادن سیب از درخت به کشفی علمی رسید که در تاریخ علم کم‌همتاست.

(۱) اثر نهفتگی - اثر انتقال - اثر نهفتگی - نوع نگاه به مسئله

(۲) نوع نگاه به مسئله - اثر نهفتگی - اثر انتقال - نوع نگاه به مسئله

(۳) اثر نهفتگی - اثر انتقال - اثر نهفتگی - تجربه گذشته

(۴) نوع نگاه به مسئله - اثر نهفتگی - اثر انتقال - تجربه گذشته

مشاوره در کنکورهای اخیر، سؤالات روان‌شناسی مفهومی شده‌اند و ممکن است شما با عبارتی در کنکور مواجه شوید که به طور مستقیم در کتاب درسی با آن مواجه نشده‌اید و یا آن عبارت را در مورد موضوع دیگری خوانده باشید، ولی همان عبارت در مورد مفهوم دیگری هم صدق کند و شما صرفاً به دلیل بی‌توجهی به مفهوم عبارت پاسخ غلط بدهید، مانند عبارت اول در همین سؤال؛ بنابراین سعی کنید هر عبارتی را که می‌خوانید برای رد یا تأیید آن عمیقاً به مفهوم جمله فکر کنید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

عوامل مؤثر بر حل مسئله: برخی از مهم‌ترین عواملی که بر روی حل مسئله اثر می‌گذارند، عبارت‌اند از:

• کسی که روش‌های حل مسئله را می‌داند، در موقعیت‌های جدید از آن‌ها برای حل مسئله استفاده می‌کند. • تأثیر یادگیری‌های گذشته بر حل مسئله را «اثر انتقال» می‌گویند. • بزرگسالان بیشتر از کودکان از تجربه گذشته (چه مثبت و چه منفی) تأثیر می‌گیرند. • اثر تجربه گذشته همیشه آسان کردن راه‌حل نیست (مثال کتاب درسی: مسئله دو طناب و انبردست)؛ زیرا پیروی صرف از تجربه گذشته موجب عدم موفقیت می‌شود. • تجارب گذشته در صورت «بازبینی» راه‌گشای مفیدی خواهد بود.	تجربه گذشته (اثر انتقال)
• نوع نگاه حل‌کننده مسئله باعث می‌شود تا فرد در حافظه خود اطلاعات مرتبط با آن نگاه خاص را به خاطر آورد و اقدامات احتمالی فرد برای حل مسئله تحت‌الشعاع آن نگاه خاص قرار می‌گیرد. • بن‌بست زمانی ایجاد می‌شود که حل‌کننده مسئله با نگاه فعلی قادر به حل آن مسئله نباشد، راه‌حل خروج از این بن‌بست «تغییر نگاه فرد» و «تغییر بازنمایی آن مسئله» (در ذهن) است. • نوع نگاه دانشمندان به مسائل با افراد عادی بسیار متفاوت است و این نگاه متفاوت موجب موفقیت آن‌ها در حل مسائل است. • مشاهده نحوه برخورد افراد دیگر با مسائل می‌تواند راه‌حل‌های جدیدی را به ذهن انسان بیاورد.	نوع نگاه به مسئله
• وقتی سماحت بر حل مسئله برای مدت‌زمانی نادیده گرفته می‌شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند، فراموش می‌شود؛ در نتیجه هنگام مراجعه مجدد و یا نبود عواملی که مانع حل مسئله می‌شدند، حل مسئله محقق می‌شود. • به اثر نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت‌زمانی مشخص «اثر نهفتگی» می‌گویند. • این روش از دیرباز سنت حکما و دانشمندان بوده است. معروف است ابوعلی سینا برای بهره‌مندی از اثر نهفتگی و الطاف الهی در زمانی که بعد از تلاش زیاد قادر به حل مسئله نبود، اعمال عبادی و نماز به‌جا می‌آورد.	نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت‌زمان خاص (اثر نهفتگی)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: تجربه گذشته می‌تواند اثر مثبت و منفی بر حل مسئله داشته باشد. هم‌چنین نوع نگاه به مسئله می‌تواند هم باعث حل مسئله (اثر مثبت) شود و هم موجب رسیدن به بن‌بست در حل مسئله شود (اثر منفی)، ولی «اثر نهفتگی»، یعنی به تأخیرانداختن حل مسئله برای مدت‌زمان کوتاه یا اثربخش بوده و باعث حل مسئله می‌شود (اثر مثبت) و یا تأثیری بر حل مسئله نگذاشته و مسئله حل نمی‌شود (اثر خنثی) ولی کنار گذاشتن مسئله برای مدت‌زمان کوتاه دارای اثر منفی نبوده و مانع از حل مسئله نمی‌شود.

روانشناسی

عبارت دوم: برخورداری از تجربه حل مسائل مشابه (اثر انتقال)، موجب تسهیل در حل مسئله می‌شود. در این موقعیت نیز تجربه دوست علی در کار با کاغذ، موجب افزایش مهارت او در زمینه دیگر اما مشابه، مانند بُرزدن ورقه‌های بازی اُونو (uno) شده است. عبارت سوم: نادیده گرفتن حل مسئله برای مدتی کوتاه (اثر نهفتگی) از دیرباز سنت معمول حکما و دانشمندان بوده است. روایت شده است که شیخ‌الرئیس ابوعلی سینا، هر زمان بعد از تلاش زیاد قادر به حل مسئله پیچیده‌ای نبود، مدت کوتاهی آن فعالیت را متوقف می‌کرد.

عبارت چهارم: نوع نگاه دانشمندان به مسائل با افراد عادی بسیار متفاوت است و به همین علت آن‌ها قادر به اکتشافات و اختراعات زیادی در رابطه با مسائل پیش آمده بوده‌اند.

کدام گزینه در مورد فرایندهای ذهنی مطرح شده در موقعیت‌های زیر درست است؟

الف) راحله در درس ریاضی ضعیف است. با مشورت از چندین مشاور خبره در زمینه تحصیلی، به این نتیجه رسید که با ویدیوی آموزشی ببیند که از این طریق نقاط ضعف خود را پوشش دهد و یا در کلاس‌های حضوری برخی از استادان برتر ریاضی شرکت کند.

ب) مسعود به تازگی از همسرش طلاق گرفته و فشار روحی زیادی را تحمل می‌کند. او برای کسب آرامش درونی، به دنبال راه مناسب می‌گردد.

۱) در موقعیت «ب» برخلاف «الف»، توجه فرد معطوف به موضوع انتخاب کردن است.

۲) در هر دو موقعیت، فقط یک راه فرد را به هدف مورد نظر می‌رساند.

۳) در موقعیت «الف» برخلاف «ب»، فرد می‌خواهد بهترین اولویت را انتخاب کند.

۴) استفاده از توصیه حضرت علی (ع) مبنی بر رسیدن به یقین صرفاً در موقعیت «ب» کاربرد دارد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

درسی Box

مقایسه حل مسئله و تصمیم‌گیری:

● حل مسئله به معنای یافتن بهترین راه حل رسیدن به هدف با توجه به شرایط موجود است. تصمیم‌گیری به معنای ارزیابی گزینه‌های مختلف و انتخاب مناسب‌ترین آن‌ها است.

● حل مسئله و تصمیم‌گیری با هم شباهت و تفاوت‌هایی دارند:

شباهت: تصمیم‌گیری نوعی حل مسئله است؛ چون تصمیم‌گیرندگان با این مسئله مواجه هستند که بهترین انتخاب چیست؟ تفاوت‌ها:

تصمیم‌گیری	حل مسئله
توجه به موضوع انتخاب‌ها	توجه به یافتن راه‌حل‌ها
سروکارداشتن با اولویت‌ها	سروکارداشتن با راه‌حل‌ها
انتخاب بهترین اولویت	انتخاب راه‌حل منتهی به حل مسئله
افراد باید از بین انتخاب‌های مختلف بهترین را برگزینند.	افراد باید راه‌حل مسئله را خودشان بازآفرینی کنند.
هر اولویتی فرد تصمیم‌گیرنده را به مقصد می‌رساند، ولی ممکن است اولویت مطلوب نباشد.	ممکن است راه‌حل‌های مختلفی وجود داشته باشد، ولی فقط یک راه است که حل مسئله را به هدف می‌رساند.
تصمیم‌گیری	حل مسئله
دغدغه تصمیم‌گیرندگان، انتخاب بهترین اولویت است.	در حل مسئله، افراد به دنبال روش‌های موفق و کارآمد هستند.

در عبارت «الف»، چون راحله باید بین دیدن ویدئوی آموزشی و شرکت در کلاس‌های حضوری، یکی را انتخاب کند، پس موقعیت «تصمیم‌گیری» است. در عبارت «ب»، مسعود باید برای حل مشکل، به دنبال راه‌حل بگردد و راه‌حل را بازآفرینی کند پس با «حل مسئله» سروکار دارد. با توجه به این توضیح به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱): نادرست؛ در موقعیت «الف» توجه به موضوع انتخاب‌ها مطرح است، نه در موقعیت «ب».

پاسخ خیلی تشریحی ✓

روان‌شناسی

گزینه (۲): نادرست؛ در موقعیت «ب» فقط یک راه است که فرد را به هدف می‌رساند، نه در موقعیت «الف».

گزینه (۳): درست؛ در تصمیم‌گیری یا همان موقعیت «الف» فرد می‌خواهد بهترین اولویت را انتخاب کند و در موقعیت حل مسئله یا همان موقعیت «ب» با یافتن راه‌حل‌ها مواجهیم.

گزینه (۴): نادرست؛ حضرت علی (ع) شرط تصمیم‌گیری را رسیدن به یقین می‌داند؛ بنابراین توصیه حضرت علی (ع) مبنی بر رسیدن به یقین در موقعیت «الف» کاربرد دارد، نه در موقعیت «ب» که حل مسئله است.

هر کدام از عبارت‌های زیر، بهترین بازیکن تیم ترتیب، با کدام مورد مرتبط هستند؟

- بلافاصله بعد از آن که بهترین بازیکن تیم ضربه پناستی را از دست داد، سرمربی دستور به تعویض او می‌دهد.
- متناظر با ضرب‌المثل «کار امروز را به فردا نینداختن» ضرب‌المثل «کار فردا را به پس‌فردا نینداختن» ساخته شده است.
- می‌توان با ملاک قراردادن ویژگی‌های محدود، تعداد اولویت‌های تصمیم‌گیری را کم و کم‌تر کرد.
- در مسیر انتخاب شغل، لازم است بررسی شود آیا شغل مد نظر با فناوری هوش مصنوعی حذف خواهد شد یا نه.

(۱) تعارض گرایش - اجتناب / مانع تصمیم‌گیری: کوچک‌شمردن خود / استفاده از روش‌های میانبر / مرحله چهارم تصمیم‌گیری

(۲) سبک تصمیم‌گیری: تکانشی / سبک تصمیم‌گیری: اجتنابی / استفاده از روش‌های میانبر / مرحله چهارم تصمیم‌گیری

(۳) مرحله تصمیم‌گیری: اجرای بهترین اولویت / مانع تصمیم‌گیری: کوچک‌شمردن خود / تعارض گرایش - گرایش / مانع تصمیم‌گیری: سوگیری تأیید

(۴) مانع تصمیم‌گیری: کنترل‌نکردن هیجانات / انجام‌نشدن مرحله پنجم تصمیم‌گیری / تعارض گرایش - گرایش / تصمیم‌گیری: اعتماد افراطی

مشاوره گاهی عبارات موجود در یک سؤال می‌تواند با چندین مفهوم مرتبط باشد، پس حواستان را جمع کنید که عجلانه تصمیم نگیرید و بی‌دلیل گزینه‌ای را حذف نکنید. شاید آن گزینه‌ای که شما فکر می‌کنید با عبارت مذکور ارتباطی ندارد، همان پاسخ سؤال باشد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

مراحل تصمیم‌گیری	اقدام مورد نیاز
۱	شناسایی و تعریف تصمیم مورد نظر
۲	شناسایی تعداد انتخاب‌ها یا الویت‌های آن تصمیم
۳	بیان ویژگی‌های هر انتخاب یا اولویت
۴	ارزیابی پیامدهای هر انتخاب یا اولویت
۵	اجرای بهترین اولویت
۶	تعهد و پایبندی به اجرای اولویت مورد نظر
۷	بررسی پیامدها و نتایج اجرای اولویت مورد نظر

سبک تصمیم‌گیری: به روش‌های ثابت و یکنواخت تصمیم‌گیری افراد «سبک تصمیم‌گیری» می‌گویند. سبک‌های تصمیم‌گیری مختلف هستند:

سبک تصمیم‌گیری	ویژگی
تکانشی	• فرد ناگهانی، بدون محاسبه و بدون توجه به عواقب کارش تصمیم می‌گیرد. • با عجله و شتاب همراه است. • با پشیمانی همراه است. • در نوجوانان بیشتر دیده می‌شود.
احساسی	• عواطف و هیجانات زودگذر ملاک تصمیم‌گیری است. • تصمیم‌گیری‌های مهم زندگی نیازمند روش‌های پایدار و ماندنی است و احساسی عمل کردن در تصمیم‌های مهم زندگی می‌تواند پیامدهای ناگواری داشته باشد. • در متون دینی همواره به پرهیز از تصمیم‌گیری احساسی اشاره شده است.
وابسته	• فرد به جای فکر کردن از دیگران کورکورانه اطاعت می‌کند. • تصمیم دیگران ممکن است برای ما تصمیم مناسبی نباشد.
اجتنابی	• فرد قصد دارد تصمیم بگیرد، ولی تصمیم او هیچ‌گاه عملی نمی‌شود. • فرد «دست‌دست می‌کند» و «کار امروز را به فردا می‌اندازد». • فرد بر این باور است که همه‌چیز خودبه‌خود درست می‌شود. • فرد زمان را از دست می‌دهد و مشکل او بیشتر می‌شود.

ویژگی	سبک تصمیم گیری
● زیربنای آن اندیشیدن است. ● تمام راهکارهای ممکن را می‌سنجد. ● تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است. ● فرد پله پله و طبق قوانین پیش می‌رود. ● بهترین سبک تصمیم گیری است.	منطقی

بررسی عبارت‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

عبارت اول: در سبک تصمیم‌گیری تکانشی، فرد به صورت ناگهانی و با عجله تصمیم می‌گیرد و محاسبه ذهنی انجام نمی‌دهد. ناگهانی و با عجله بودن در رفتار سرمربی برای تعویض بهترین بازیکن تیم مشهود است (تأیید گزینه (۲)). از طرفی دیگر، سرمربی نتوانسته هیجانات خود را مدیریت و کنترل کند و براساس آن‌ها تصمیم به تعویض گرفته است. به همین خاطر با مانع کنترل نکردن هیجانات مواجهیم (تأیید گزینه (۴)). هم‌چنین در این موقعیت، سرمربی تصمیم خود را گرفته و براساس آن اقدام کرده است. «اجرای بهترین اولویت» پنجمین مرحله تصمیم‌گیری است (تأیید گزینه (۳)). توجه داشته باشید که سرمربی، سریع تصمیم گرفته پس تعارضی احساس نکرده است (رد گزینه (۱)).

عبارت دوم: در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی با دست‌دست کردن و کار امروز را به فردا انداختن مواجهیم. به صورت کلی در این سبک تصمیم‌گیری فرد اجرای تصمیم را به تأخیر می‌اندازد (تأیید گزینه (۲)). از طرف دیگر فرد در سبک تصمیم‌گیری اجتنابی هیچ‌گاه تصمیمی که گرفته است را عملی نمی‌کند و به اجرا در نمی‌آورد و به همین خاطر مرحله پنجم تصمیم‌گیری، یعنی اجرای بهترین اولویت را انجام نمی‌دهد (تأیید گزینه (۴)).

عبارت سوم: یکی از روش‌های میانبر در تصمیم‌گیری «حذف تک‌تک جنبه‌هاست» که در آن، فرد با توجه به ویژگی‌های مورد انتظارش از اولویت نهایی، اولویت‌ها و گزینه‌های مختلفی را حذف می‌کند تا تعداد اولویت‌ها کاسته شده و تصمیم‌گیری راحت‌تر بشود (تأیید گزینه‌های (۱) و (۲)).

عبارت چهارم: در مرحله چهارم تصمیم‌گیری، یعنی ارزیابی پیامدهای هر انتخاب با اولویت، فرد تصمیم‌گیرنده بررسی می‌کند انتخاب هر شغل چه پیامدهایی برای او به دنبال خواهد داشت. مثلاً بررسی می‌کند با توجه به شرایط موجود و رشد فناوری اگر آن شغل را انتخاب کند، در آینده هوش مصنوعی به جای او خواهد نشست و او بدون شغل خواهد شد یا نه (تأیید گزینه‌های (۱) و (۲)).

هر کدام از عبارت‌های زیر، به ترتیب با کدام مورد، مرتبط است؟

● احسان در انتخاب رشته دانشگاهی بین دو رشته مورد علاقه خود (حسابداری و مدیریت مالی) مردد است و نمی‌داند، کدام را انتخاب کند.

● امیر مبلغ زیادی برای خرید تجهیزات کوهنوردی داده است و در روزی که به کوه می‌رود علی‌رغم نامساعد بودن هوا و خطرناک بودن شرایط، باز هم به کوهنوردی ادامه می‌دهد.

● هادی از کودکی به جهت سخت‌گیری‌های والدینش، دچار احساس حقارت شده و نمی‌تواند در موقعیت خاص، تصمیم درستی اتخاذ نماید.

● اکرم در هایپرمارکت نمی‌تواند یک لیوان خاص را از بین لیوان‌های بسیاری که در آن جاست انتخاب نماید.

(۱) ناتوانی در تصمیم‌گیری: تعارض «گرایش - گرایش» - ملاک تصمیم‌گیری: هزینه - مانع تصمیم‌گیری: کوچک شمردن خود - نوع تصمیم‌گیری: تصمیم‌گیری معمولی

(۲) ناتوانی در تصمیم‌گیری: تعارض «گرایش - گرایش» - مانع تصمیم‌گیری: هزینه - سبک تصمیم‌گیری: تصمیم‌گیری وابسته - نوع تصمیم‌گیری: اولویت‌های زیاد

(۳) ناهماهنگی بعد از تصمیم: تعارض «گرایش - اجتناب» - ملاک تصمیم‌گیری: خطر از دست دادن - سبک تصمیم‌گیری: تصمیم‌گیری وابسته - ملاک تصمیم‌گیری: هزینه

(۴) ناهماهنگی بعد از تصمیم: ناکامی و فشار روانی - مانع تصمیم‌گیری: خطر از دست دادن - مانع تصمیم‌گیری: عدم کنترل هیجانات - ملاک تصمیم‌گیری: مزیت

کدام گزینه در رابطه با عوامل نگرشی زیر کاملاً درست است؟

- (۱) اعتقاد قوی و راسخ به چیزی که در دایره شناخت، علایق و انگیزه‌های مثبت ما قرار می‌گیرد، نظام باورهای ما را شکل می‌دهد.
- (۲) انتخاب هدف در آدمی، باعث انسجام در افکار و احساسات و بالا رفتن توانمندی در فرد می‌شود.
- (۳) پیامد شکل‌گیری باورهای غلط و منفی، عدم موفقیت در انجام کار علی‌رغم وجود توانایی در فرد است.
- (۴) مفهوم اراده، آن چیزی است که باعث شود انسان از بیراهه رفتن در مسیر و اتلاف منابع انرژی خود، مصون بماند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

مهم‌ترین عوامل نگرشی عبارت‌اند از: باورها و نظام ارزشی فرد، اراده، هدفمندی، با هماهنگی شناختی، ادراک کنترل و کارایی، اسناد و درماندگی آموخته‌شده

یکی از عوامل نگرشی، که هم می‌تواند به صورت مثبت و هم به صورت منفی عمل کند، **باورها و نظام ارزشی** فرد است.

باورها و نظام ارزشی فرد

اعتقاد قوی به چیزی که شناخت داریم، نظام باورهای ما را شکل می‌دهد.

باور عبارت است از اعتقاد راسخ و واقعی به بودن یا نبودن چیزی یا انجام‌پذیر بودن یا انجام‌ناپذیر بودن کاری.

نظام باورهای هر فرد و جامعه، موتور محرکه قوی جهت دستیابی به هدف‌های فردی و جمعی است.

نظام باورهای همه افراد به وسیله ارکانی همچون خانواده، مدرسه، اجتماع و در نهایت به وسیله خود فرد ساخته می‌شود.

اگر باورهای غلط شکل بگیرد حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم هم نمی‌توانیم با موفقیت آن کار را انجام دهیم.

عوامل فردی همچون احساس ناتوانی، ناامیدی، بی‌ارزشی و عوامل بیرونی همچون تحقیر دیگران، عدم حمایت اجتماعی و ... باعث شکل‌گیری باورهای غلط می‌شود.

یکی از عوامل نگرشی که باعث بروز رفتار می‌شود «هدفمندی» است.

هدف هر چیزی است که انسان سعی دارد به آن برسد و فکر می‌کند برای او مؤثر و مفید است.

وقتی فرد سعی می‌کند به چیزی برسد مثلاً نمره عالی بگیرد یا پولی به دست آورد و ... در واقع به رفتاری دست زده است که هدف دارد و هدفش متمرکز بر آینده است و با تلاش و کوشش می‌خواهد آن را به دست آورد.

- (۱) ایجاد توانمندی
- (۲) انسجام در رفتار
- (۳) جلوگیری از بیراهه رفتن
- (۴) جلوگیری از اتلاف منابع انرژی
- (۵) امید به موفقیت

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): **نادرست**؛ اعتقاد قوی به چیزی که نسبت به آن شناخت داریم، نظام باورهای ما را شکل می‌دهد. چه این باورها مورد علاقه ما و منطبق با انگیزه‌های مثبت ما باشد یا نه، مثلاً مادری که شرکت در جبهه‌های جنگ را وظیفه جوانان مملکت می‌داند، باوری قوی دارد و اگرچه رفتن فرزندش به جبهه‌های جنگ برای او مطلوب و خوشایند نیست، ولی آن را می‌پذیرد و به آن تن می‌دهد چون منطبق با نظام باورهای اوست.

گزینه (۲): **نادرست**؛ انتخاب هدف علاوه بر ایجاد توانمندی، باعث انسجام در رفتار می‌شود، نه انسجام در افکار و احساسات.

گزینه (۳): **درست**؛ اگر باورهای غلط شکل بگیرد، حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم، باز نمی‌توانیم با موفقیت آن را انجام دهیم.

گزینه (۴): **نادرست**؛ این تعریف و ویژگی‌ها، مربوط به عامل **هدفمندی** است و نه اراده.

با توجه به موقعیت زیر، کدام گزینه در خصوص متین درست است؟

«متین که ابتدا برای فهم بهتر درس یادداشت‌برداری می‌کرد، پس از اعلام استاد که بخشی از نمره به همین یادداشت‌ها مربوط است، بازنویسی‌های دقیق‌تری انجام می‌دهد تا نمره‌اش کم نشود. وقتی یکی از یادداشت‌هایش ناقص شد، علت را سختی مباحث جدید دانست.»

- (۱) انگیزه او از نوع بیرونی و اسناد او بیرونی، پایدار و غیر قابل کنترل بوده است.
- (۲) انگیزه او از نوع بیرونی و اسناد او بیرونی، ناپایدار و قابل کنترل بوده است.
- (۳) انگیزه او از نوع درونی و اسناد او درونی، پایدار و قابل کنترل بوده است.
- (۴) انگیزه او از نوع درونی و اسناد او درونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل بوده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

جست‌وجوی علت رفتار، در واقع به معنای توجه به عوامل انگیزشی آن رفتار است.

انگیزه‌ها می‌توانند به دو نوع درونی و بیرونی باشند:

انگیزه بیرونی	انگیزه درونی
عامل خارجی فرد را به انجام کاری خاص برمی‌انگیزد.	فرد کار یا فعالیت را به خاطر خود آن چیز انجام می‌دهد، زیرا به آن کار علاقه دارد، برایش جالب است و با نیازهای فطری او مطابقت دارد.
منبع انگیزه بیرونی در پاداش و لذت خارج از فرد است.	منبع لذت در خود تکلیف است. انگیزه‌های درونی پایدارترند، یعنی ماندگاری بیشتری دارند.
مثال کتاب درسی: بازی فوتبال حرفه‌ای به خاطر پاداش	مثال کتاب درسی: بازی فوتبال نوجوانان در حیاط خانه بدون احساس گرسنگی

اسناد: به معنای نسبت‌دادن موفقیت و یا شکست به دلایل زیربنایی است.

در اسناد به سه عامل توجه می‌شود:

اگر فرد علت موفقیت یا شکست را خودش بداند و به ویژگی‌های خودش نسبت دهد، اسناد او درونی است و اگر علت موفقیت یا شکست را عواملی غیر از خودش بداند، اسناد او بیرونی است.	(۱) درونی / بیرونی
اگر فرد علت موفقیت یا شکست را به عواملی نسبت دهد که خارج از اختیارات اوست و نمی‌تواند در آن دخل و تصرفی داشته باشد، اسناد او غیر قابل کنترل و اگر به عواملی نسبت دهد که تحت کنترل و در اختیار اوست، اسناد او قابل کنترل است.	(۲) قابل کنترل / غیر قابل کنترل
اگر فرد علت موفقیت یا شکست خود را به عواملی نسبت دهد که دائمی است و نمی‌توان در آن تغییری ایجاد کرد، اسناد او پایدار و اگر به عواملی نسبت دهد که گذرا و مقطعی است و می‌تواند آن را تغییر دهد، اسناد او ناپایدار است.	(۳) پایدار / ناپایدار

ورود نمره به رفتار یادداشت‌برداری باعث شده متین انگیزه‌اش از «فهم بهتر درس» به «کسب امتیاز» تغییر کند؛ ولی هم‌چنان انگیزه او «بیرونی» است؛ زیرا به دنبال پیامد یادداشت‌برداری بوده است و از خود آن فعالیت لذت نمی‌برده است.

در توضیح علت ناقص‌بودن یادداشت‌ها، متین مشکل را به سختی درس نسبت می‌دهد؛ یعنی اسناد «بیرونی» است، هم‌چنین دشواری تکلیف به ماهیت درس برمی‌گردد که قابل تغییر نیست، پس اسناد او «پایدار» است.

از طرف دیگر دشواری تکلیف در کنترل و اختیار او نیست، پس اسناد او «غیر قابل کنترل» است.

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

به ترتیب، هر یک از مثال‌های زیر با کدام یک از مفاهیم در ارتباط است؟

- آرش با نزدیک شدن زمان کنکور، برنامه‌ریزی دقیق‌تری می‌کند و ساعات مطالعه‌اش را افزایش می‌دهد، ولی به دلیل کاهش تمرکز، درصدهایش در آزمون‌های هماهنگ کم‌تر شده است.
- ستاره که در آزمون زبان نمره پایینی گرفته است، بسیار نگران است که مبادا این بار هم قبول نشود و شب‌ها کم‌تر می‌خوابد و تمرین‌های بیشتری انجام می‌دهد.
- دروازه‌بانی که بعد از خوردن گل اول در مسابقه‌ای مهم، با دقت بیشتری به دروازه‌بانی خود ادامه می‌دهد.

(۱) فشار روانی منفی - فشار روانی مثبت - فشار روانی منفی

(۲) فشار روانی مثبت - مقابله سازگارانه - فشار روانی مثبت

(۳) علامت رفتاری فشار روانی - فشار روانی منفی - علامت رفتاری فشار روانی

(۴) علامت شناختی فشار روانی - مقابله سازگارانه - علامت شناختی فشار روانی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

- فشار روانی عبارت است از نیاز برای دوباره سازگارشدن با شرایط جدید زندگی و به دو نوع منفی و مثبت تقسیم می‌شود. نوع فشار روانی از پیامدهایی که دارد تعیین می‌شود.

فشار روانی مثبت	فشار روانی منفی
● انگیزه و تلاش فرد برای رسیدن به هدف‌ها افزایش می‌یابد. ● فرد با موقعیت به چالش برمی‌خیزد. ● پیامد آن مطلوب و سازنده است. ● باعث ارتقای واکنش‌های رفتاری و پردازش‌های شناختی در فرد می‌شود. ● فرد کاملاً هشیارانه عمل می‌کند. ● توجه متمرکز در فرد شکل می‌گیرد.	● شخص یک رویداد یا یک موقعیت را به صورت فشارآور و فراتر از توانایی خود، ارزیابی می‌کند. ● فرد سلامتی خود را در خطر می‌بیند. ● این نوع فشار پیامدهای ناخوشایندی به دنبال دارد. (مانند از دست دادن تمرکز) ● فرد به دلیل نوع ارزیابی‌اش از مشکل، احساس ناخوشایندی را تجربه می‌کند. ● فرد قادر به دستیابی به هدف نیست. ● حالتی از درماندگی و ناامیدی و در نتیجه شکست و ناکامی در فرد شکل می‌گیرد.

- در تعیین مثبت یا منفی بودن فشار روانی خود رویداد تعیین‌کننده نیست؛ بلکه باید ادراک فرد از موقعیت و پیامد آن را برای فرد در نظر گرفت.

- علائم فشار روانی: علائم فشار روانی، نشانه‌هایی است که در اثر فشار روانی (چه مثبت و چه منفی) در افراد به وجود می‌آید. این علائم به چهار دسته کلی تقسیم می‌شوند.

علائم فشار روانی	توضیح	مثال
جسمانی	علائمی که در بدن فرد به صورت فیزیولوژیکی و کاملاً غیرارادی بروز می‌کند؛ به عبارت دیگر این علائم واکنش‌هایی هستند که بدن به طور خودکار در برابر فشار روانی از خود نشان می‌دهد.	معه‌درد، سردرد، تعریق، رنگ‌پریدگی، بزرگ یا کوچک شدن مردمک چشم، تپش قلب، سرخ‌شدن صورت، لرزش دست و پا، پریدگی پلک چشم و ...
شناختی	علائمی که در فرایندهای ذهنی فرد (هم در سطوح پایه و هم در سطوح عالی) مانند: توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت، حل مسئله تصمیم‌گیری و ... رخ می‌دهد.	افزایش یا کاهش تمرکز، حواس‌پرتی یا افزایش دقت، بالارفتن سطح هشیاری، افت یا افزایش عملکرد حافظه، تصمیم‌گیری نامناسب و ...

علائم فشار روانی	توضیح	مثال
هیجانی	علائمی که در هیجانات و عواطف انسان بروز می‌کند.	ترس، نگرانی، خشم و افسردگی و ...
رفتاری	علائمی که در رفتارهای قابل مشاهده فرد بروز می‌کند و عموماً به صورت ارادی است.	گریه کردن، فرار کردن، حمله کردن، راه رفتن، خندیدن، جیغ زدن، پرخاشگری و ...

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: آرش برای آمادگی بیشتر برای کنکور به تلاش خود افزوده است ولی به دلیل کاهش تمرکز ناشی از نگرانی و فشار روانی درصدهایش کم شده است. از آنجایی که واکنش‌های شناختی آرش کاهش یافته، پس با فشار روانی منفی مواجه است. اگرچه آرش بر تلاش خود و ساعت مطالعه‌اش افزوده است (واکنش رفتاری ناشی از فشار روانی)، ولی چون با نزدیک شدن به کنکور عملکرد ذهنی او کاهش یافته پس **علامت شناختی** ناشی از **فشار روانی منفی** را نشان داده است. (تأیید گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴))

عبارت دوم: ستاره برای موفق شدن در آزمون زبان فعالیت خودش را افزایش داده است و نگرانی او باعث ارتقای واکنش‌های رفتاری او شده، پس فشار روانی او مثبت است، همچنین از روش‌های **مقابله سازگارانه** استفاده کرده است، زیرا مقابله او در خدمت حذف عامل فشارآور است. (تأیید گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴))

عبارت سوم: دروازه‌بان توانسته با دقت به دروازه‌بانی خود ادامه دهد پس **واکنش شناختی** او ارتقا یافته است، پس او دارای فشار روانی مثبت است. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۴))

● عَيْنِ الْأَنْسَبِ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٨١ - ٨٩):

۸۱

﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً﴾:

- (۱) هان ای نفس مطمئن، به سوی پروردگار خویش برگرد که خشنود و مورد رضایت شوی!
 (۲) ای جانِ آرام‌یافته، نزد پروردگارت بازگرد، آن‌گاه که راضی و مورد رضایتی!
 (۳) ای نفس دارای اطمینان، به سوی پروردگارت برگرد، حال آن‌که راضی و خشنود هستی!
 (۴) ای نفس مطمئن، راضی و مورد رضایت به سوی پروردگار خود بازگرد!

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۲

حواست باشه که باید دقیق‌ترین گزینه رو انتخاب کنی، پس به دقت گزینه‌ها رو با هم مقایسه کن.

Hint

درس Box

دقت کنید که «راضیه» اسم فاعل و «مرضیه» اسم مفعول است (در اصل «مَرْضَوِيَّة» است)، بنابراین به تفاوت ترجمه آن‌ها بسیار توجه کنید.

← الرَّاضِي: راضی، خشنود/ المَرْضَى: مورد رضایت

کلمات مهم: «يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ»: ای نفس مطمئن، ای جان آرام‌یافته/ «ارْجِعِي»: بازگرد/ «إِلَىٰ رَبِّكِ»: به سوی پروردگار خود/ «راضیه»: راضی، خشنود/ «مرضیه»: مورد رضایت

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): هان (اضافی است) - که (اضافه است) - شوی (اضافی است).

گزینه (۲): آن‌گاه که (در عبارت عربی قید زمان وجود ندارد).

گزینه (۳): راضی و خشنود (هر دو معادل «راضیه» است و در واقع «مرضیه» ترجمه نشده است).

«أَخَذْتُ أَقْرَأُ كِتَاباً، كَادَ الْكِتَابُ يُؤَثِّرُ عَلَيَّ تَأْثِيراً لَا يُوصَفُ!»:

- (۱) شروع کردم به خواندن کتابی، نزدیک بود که آن کتاب به شکلی که وصف نمی‌شود، بر من تأثیر بگذارد!
- (۲) کتابی را برداشتم که بخوانم، چیزی نمانده بود که کتاب به گونه‌ای وصف‌ناشدنی بر من اثر بگذارد!
- (۳) شروع کردم کتابی را بخوانم، آن کتاب تأثیری بر من گذاشته بود که وصف نمی‌شود!
- (۴) کتابی را برداشتم تا آن را بخوانم، همین کتاب به زودی طوری که وصف‌ناشدنی است، بر من اثر می‌گذارد!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهم، عربی یازدهم - درس ۵

حواست به «کاد» و «أَخَذْتُ» باشه!

Hint

درس‌Box

(۱) فعل «أَخَذْتُ» در ساختار «أَخَذَ + فعل مضارع» به شکل «شروع کرد» ترجمه می‌شود. این ساختار را می‌توانیم به سه صورت ترجمه کنیم:

(۱) شروع به + «مصدر» + کرد

(۲) شروع کرد به + «مصدر»

(۳) شروع کرد + مضارع التزامی

مثال أَخَذَ الْمُعَلِّمُ يُدْرِّسُ ← معلم شروع به درس دادن کرد ✓ معلم شروع کرد به درس دادن ✓ معلم شروع کرد درس بدهد ✓
← «أَخَذْتُ أَقْرَأُ»: شروع کردم به خواندن / شروع کردم بخوانم

(۲)

کاد + مضارع ← «نزدیک بود + مضارع التزامی» / «داشت + ماضی استمراری»

مثال كَادَ السَّارِقُ يَقْتُلُ هَذَا الرَّجُلَ:

نزدیک بود که دزد، این مرد را بکشد. ✓ دزد، داشت این مرد را می‌کشت. ✓

مضارع «کاد» به شکل «يَكَادُ: نزدیک است» می‌باشد.

يَكَادُ + مضارع ← «نزدیک است + مضارع التزامی» / «دارد + مضارع اخباری»

مثال يَكَادُ الْوَلَدُ يَغْرُقُ ← نزدیک است که کودک غرق شود. ✓ نزدیک بود کودک غرق شود. ✗

کودک دارد غرق می‌شود. ✓ کودک داشت غرق می‌شد. ✗

← «كَادَ ... يُؤَثِّرُ»: نزدیک بود تأثیر بگذارد

(۳) اگر یک اسم نکره در جمله‌ای به کار برود و در ادامه بخواهیم همان اسم را مجدداً تکرار کنیم، آن را به همراه «ال» می‌آوریم چراکه دیگر برای مخاطب ناشناخته نیست. در این صورت الف و لام را می‌توانیم به شکل «این» یا «آن» (و یا هـی «همان») ترجمه کنیم!

مثال ﴿أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا فَعَصَىٰ فِرْعَوْنَ الرَّسُولَ﴾: فرستاده‌ای را به سوی فرعون فرستادیم اما فرعون از آن فرستاده نافرمانی کرد.

در این تست، «کتاباً» ابتدا به شکل نکره به کار رفته است و در ادامه به همراه «ال» (الکتاب) آمده است، بنابراین «الکتاب» به شکل «آن کتاب، این کتاب، همین کتاب، همان کتاب» ترجمه می‌شود.

کلمات مهم: «أَخَذْتُ أَقْرَأُ»: شروع کردم به خواندن / «كَادَ ... يُؤَثِّرُ»: نزدیک بود تأثیر بگذارد / «عَلَيَّ»: بر من (علی + ی) / «تأثیراً لا یوصفُ»: به شکلی که وصف نمی‌شود

نکته

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۲): کتابی را برداشتم («أَخَذْتُ» در این عبارت به معنای «شروع کردم» است). - وصف‌ناشدنی («لا يوصَف» فعل است، ولی «وصف‌ناشدنی» اسم است). - «ال» در کلمه «الكتاب» ترجمه نشده است.
- گزینه (۳): تأثیری گذاشته بود (اولاً «كاد: نزدیک بود» ترجمه نشده است، ثانياً «يؤثّر» در این عبارت، معادل ماضی بعید نیست!)
- گزینه (۴): کتابی را برداشتم (مانند گزینه (۲)) - به زودی (معادل «كاد: نزدیک بود» نیست!) - وصف‌ناشدنی (مانند گزینه (۲))

«ما من حاکم ظالم إلا و هو یكون فظاً غلیظ القلب فالناس ینفصّون من حوله»:

- (۱) هیچ حاکمی، ظالم نیست مثل این که او خشن و سنگدل می‌باشد و مردم پیرامونش را خالی می‌کنند!
- (۲) هیچ حاکم ستمگری نیست، جز این که تندخو و سنگدل می‌باشد و مردم از دورش پراکنده می‌شوند!
- (۳) حاکمِ ظالمی وجود ندارد مثل این که او عصبانی و سنگدل است و مردم از پیرامونش متفرق می‌شوند!
- (۴) هیچ حاکمِ ظالمی وجود ندارد، جز این که بداخلاق و سنگدل می‌شود و مردم دور او را خالی می‌کنند!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۳

حواست به معنی اصطلاح «ما من» و فعل «ینفصّون» باشد!

ساختار «ما من + اسم» را به شکل «هیچ نیست» ترجمه می‌کنیم. در این ساختار «ما» از نوع نافية (نفی) است.

مثال ما من شجرة: هیچ درختی نیست ...

در این سؤال، عبارت «ما من حاکم ظالم» به معنی «هیچ حاکم ستمگری نیست ...» است.

کلمات مهم: «ما من حاکم ظالم»: هیچ حاکم ستمگری نیست / «إلا»: جز این که، مگر این که / «یکون»: می‌باشد / «فظاً»: تندخو / «غلیظ القلب»: سنگدل / «ینفصّون»: پراکنده می‌شوند / «من حوله»: از دورش

خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): هیچ حاکمی ظالم نیست (در صورت سؤال، «ظالم» صفت «حاکم» است، ولی در این جا به شکل صفت ترجمه نشده است، بلکه به شکل خبر (مسند) ترجمه شده است.) - خالی می‌کنند (معادل «ینفصّون»: پراکنده می‌شوند) نیست.
- گزینه (۳): حاکمِ ظالمی («ما من: هیچ» ترجمه نشده است!)
- گزینه (۴): می‌شود (معادل «یکون: می‌باشد» نیست.) - خالی می‌کنند (مانند گزینه (۱))

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«إِنَّمَا الْخَيْرُ عَمَلٌ يَنْفَعُ النَّاسَ الْكَثِيرِينَ وَ يَرْضَى اللَّهُ فَدَعْ شَخْصاً يَحْزُنُكَ كَلَامَهُ وَ يَزْرَعُ فِي قَلْبِكَ خَبِيَّةَ الْأَمَلِ!»:

- (۱) فقط خیر کاری است که مردمان زیادی را به سود برساند و الله را خشنود نماید، پس فروگذار شخصی را که با سخنش ناراحت می‌شوی و در دل تو یأس و ناامیدی را می‌کارد!
- (۲) همانا خیر شما عملی است که به مردم زیادی نفع می‌رساند و خداوند خشنود می‌گردد، پس فردی را که سخنش تو را محزون می‌کند، ترک کن و در دل او ناامیدی بکار!
- (۳) خیر فقط کاری است که به مردمان زیادی سود می‌رساند و خدا را خشنود می‌نماید، پس رها کن شخصی را که با سخنش تو را اندوهگین می‌سازد و در دل تو ناامیدی می‌کارد!
- (۴) تنها خیر کاری است که مردمان زیادی سود می‌برند و خدا خشنود می‌شود، پس فروگذار فردی را که با سخنش ناراحت می‌شوی و در دل تو نومیدی می‌کارد!

مشاوره در سؤالات ترجمه اگر به یک سؤال با گزینه‌های طولانی برخورد کردید نگران نشوید و با آرامش به مقایسه عمودی گزینه‌ها بپردازید. اتفاقاً معمولاً این تست‌ها ساده‌تر هم هستند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبست: عربی یازدهم - درس ۱ / عربی دوازدهم - درس ۱

حواست به لازم یا متعدی بودن فعل‌های این سؤال باشه!

Hint

دروس Box

(۱) بسیار مهم است که «إِنَّمَا: فقط» را با «إِنَّ: قطعاً» اشتباه نگیریم!

معادل‌های «إِنَّ» ← قطعاً - حتماً - بی‌شک - بدون شک - به راستی - همانا - یقیناً

معادل‌های «إِنَّمَا» ← فقط - تنها - منحصرأ

تفاوت‌های «إِنَّ» و «إِنَّمَا»	
إِنَّمَا	إِنَّ
به معنی «فقط، تنها» است نه «همانا، قطعاً و ...» مثال «إِنَّمَا النَّاسُ لَأُمٌّ وَلَأَبٌ»: مردم تنها از یک مادر و پدرند. ✓ قطعاً مردم از یک مادر و پدرند. ✗	به معنی «قطعاً، بی‌شک و ...» است نه «فقط، تنها» مثال «إِنَّ النَّاسَ لَأُمٌّ وَلَأَبٌ»: قطعاً مردم از یک مادر و پدرند. ✓ مردم تنها از یک مادر و پدرند. ✗
حتماً باید ترجمه بشود! مثال «إِنَّمَا النَّاسُ لَأُمٌّ وَلَأَبٌ»: مردم تنها از یک مادر و پدرند. ✓ مردم از یک مادر و پدرند. ✗	می‌توانیم ترجمه‌اش نکنیم. مثال «إِنَّ النَّاسَ لَأُمٌّ وَلَأَبٌ»: قطعاً مردم از یک مادر و پدرند. ✓ مردم از یک مادر و پدرند. ✓
معمولاً در بخش دوم جمله ترجمه می‌شود. مثال «إِنَّمَا النَّاسُ لَأُمٌّ وَلَأَبٌ»: مردم فقط از یک مادر و پدرند. ✓ فقط مردم از یک مادر و پدرند. ✗	اگر ترجمه بشود باید در ابتدای جمله بیاید! مثال «إِنَّ النَّاسَ لَأُمٌّ وَلَأَبٌ»: قطعاً مردم از یک مادر و پدرند. ✓ مردم قطعاً از یک مادر و پدرند. ✗

(۲) هرگاه در عبارتی «فعل + اسم منصوب» داشته باشیم می‌توانیم بگوییم آن اسم، مفعول است (به شرطی که قید نباشد) و در نتیجه فعل جمله معلوم است نه مجهول، زیرا هر فعلی مفعول داشته باشد معلوم است؛ بنابراین آن فعل را به شکل معلوم و متعدی ترجمه می‌کنیم و آن اسم را به شکل مفعول به همراه «را» می‌آوریم.

حال اگر «فعل + اسم مرفوع» داشته باشیم مطمئناً آن اسم، مفعول نیست و نباید به همراه «را» ترجمه شود!

مثال «تُنْقِذْ حَيَاتَهَا»: زندگی آن‌ها را نجات می‌دهد ✓ زندگی آن‌ها نجات می‌یابد. ✗

«تُنْقِذْ حَيَاتَهَا»: زندگی آن‌ها نجات می‌یابد ✓ زندگی آن‌ها را نجات می‌دهد ✗

در این تست، «اللّه» بعد از فعل آمده است. با توجه به منصوب بودن «اللّه» در «یرضی اللّه» این کلمه مفعول است و فعل «یرضی» معلوم و متعدی است، پس آن را به شکل «خداوند را خشنود می‌کند» ترجمه می‌کنیم.

(۳) به تفاوت معنایی فعل‌های زیر بسیار دقت کنید:

ماضی	مضارع	مصدر
نَفَعَ (سود رساند)	يَنْفَعُ (سود می‌رساند)	نَفْع (سود رساندن)
اِنْتَفَعَ (سود برد)	يَنْتَفِعُ (سود می‌برد)	اِنْتِفَاع (سود بردن)

در گزینه (۴)، فعل «ینفع» به اشتباه به شکل «سود می‌برد» ترجمه شده است!

کلمات مهم: «إِنَّمَا»: فقط، تنها/ «ینفع»: سود می‌رساند/ «التَّاسُ الْكَثِيرِينَ»: مردمان زیادی/ «یرضی اللّه»: خدا را خشنود می‌نماید/ «دَعُ»: رها کن/ «یحزُنُكَ» کلامه: سخنش تو را اندوهگین می‌سازد/ «یزرع»: می‌کارد/ «خِيبَةُ الْأَمَلِ»: ناامیدی

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): فقط خیر (کلمه «إِنَّمَا»: فقط) را در ابتدای جمله معنی نمی‌کنیم و معمولاً آن را در بخش دوم جمله ترجمه می‌کنیم، بنابراین «خیر فقط کاری است که ...» صحیح است. - ناراحت می‌شوی (فعل «يَحْزُنُ» در «يَحْزُنُكَ» معلوم و متعدی است و ضمیر «ك» ضمیر مفعولی است، بنابراین «تو را ناراحت می‌کند» صحیح است.)

گزینه (۲): همانا (معادل «إِنَّ» است نه «إِنَّمَا». به تفاوت‌های این دو کلمه در بخش درس باکس اشاره کردیم! - خداوند خشنود می‌گردد (با توجه به منصوب بودن «اللّه» در «یرضی اللّه» این کلمه مفعول است و فعل «یرضی» معلوم و متعدی است، بنابراین «خداوند را خشنود می‌کند» صحیح است.) - بکار (معادل «یزرع»: می‌کارد) نیست.)

گزینه (۴): تنها خیر (مانند توضیحات برای «فقط خیر» در گزینه (۱)) - سود می‌برد (معادل فعل «يَنْتَفِعُ» است نه «يَنْفَعُ»؛ «يَنْفَعُ» متعدی است نه لازم.) - خدا خشنود می‌شود (مانند گزینه (۲)) - ناراحت می‌شوی (مانند گزینه (۱))

«لَا بُدَّ مِنْ أَنْ تَقْوِيَ عَزْمًا وَ نَوَاصِلَ أَهْدَافِنَا دَوَّابِينَ فَلْتَنْتَظِرْ أَنْ مِنْ جَدِّ وَرَاءَ هَدَفِهِ وَجَدَهُ!»:

- (۱) هیچ چاره‌ای نیست که عزممان را جزم کنیم و تلاشگرانه به اهدافمان برسیم، پس باید به یاد آوریم که هر کس در پی هدف خود کوشش نماید، آن را می‌یابد!
- (۲) ناگزیریم که اراده‌مان را قوی کنیم و با پشتکار اهدافمان را ادامه دهیم، پس باید به یاد آوریم که هر آن کس که در پی هدف خویش تلاش نماید، آن را می‌یابد!
- (۳) می‌بایست اراده خود را قوی نماییم و مجدانه اهدافمان را دنبال کنیم و متذکر شویم که هر کس در پی هدفش سعی کرد، آن را یافت!
- (۴) چاره‌ای نیست که اراده‌مان را تقویت کنیم و با تلاش و کوشش به اهداف خود برسیم و به یاد می‌آوریم که هر کس در پی هدف خویش سعی کند، آن را می‌یابد!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: عربی دهم - درس‌های ۵ و ۶ / عربی یازدهم - درس ۶ / عربی دوازدهم - درس ۲

حواست به تفاوت «يُؤَاصِلُ» و «يَصِلُ» باشد.

درجی Box

(۱) در اصطلاحات «لَا شَكَّ / لَا بَأْسَ / لَا بُدَّ / لَا رَيْبَ» مجازیم لای نفی جنس را به شکل «هیچ» ترجمه نکنیم:

لَا شَكَّ (= لَا رَيْبَ) ← هیچ شک نیست ✓ شک نیست ✓ بدون شک ✓

لَا بُدَّ ← هیچ گریزی نیست ✓ گریزی نیست ✓ ناگزیر ✓ ناچار ✓

لَا بَأْسَ ← هیچ اشکالی ندارد ✓ اشکالی ندارد ✓ مشکلی نیست ✓

(۲) به تفاوت معنایی فعل‌های زیر بسیار دقت کنید:

ماضی	مضارع	مصدر
وَصَلَ (رسید)	يَصِلُ (می‌رسد)	وُصُول (رسیدن)
أَوْصَلَ (رسانید)	يُوصِلُ (می‌رساند)	إِصْصَال (رسانیدن)
وَاصَلَ (ادامه داد)	يُؤَاصِلُ (ادامه می‌دهد)	مُؤَاصَلَة (ادامه‌دادن)
إِتَّصَلَ (تماس گرفت)	يَتَّصِلُ (تماس می‌گیرد)	إِتِّصَال (تماس گرفتن)

(۳) در جملات شرطی می‌توانیم معادل‌های فعل ماضی را به شکل مضارع هم ترجمه کنیم، اما اگر فعلی مضارع باشد اجازه نداریم آن را به شکل ماضی ترجمه کنیم.

مثال من حاولَ تَجَحَّ: هر کس تلاش کرد موفق شد. ✓ هر کس تلاش کند موفق می‌شود. ✓

در این تست، فعل‌های «جَدَّ» و «وَجَدَ» هر دو ماضی هستند، ولی چون قبلشان ادات شرط «مَنْ» به کار رفته و جمله شرطی است، مجازیم آن‌ها را به شکل مضارع نیز ترجمه کنیم. ← «جَدَّ»: تلاش کرد، تلاش کند ✓ / «وَجَدَ»: یافت، می‌یابد ✓

کلمات مهم: «لَا بُدَّ»: ناگزیریم، هیچ چاره‌ای نیست / «أَنْ تُقْوِيَ»: که قوی کنیم / «عَزَمْنَا»: اراده‌مان / «نَوَاصِلَ أَهْدَافِنَا»: اهدافمان را ادامه دهیم / «دَوَّابِينَ»: با پشتکار / «فَلْتَنْتَظِرْ»: پس باید به یاد آوریم / «أَنْ»: که / «مَنْ جَدَّ»: هر آن کس که تلاش نماید / «وَرَاءَ هَدَفِهِ»: در پی هدف خویش / «وَجَدَهُ»: آن را می‌یابد

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): برسیم «نَوَاصِلَ» از «وَاصَلَ، يُؤَاصِلُ، مُؤَاصَلَة» ساخته شده است، بنابراین به معنی «ادامه‌دادن» است نه «رسیدن».

گزینه (۳): می‌بایست ترجمه صحیحی برای «لَا بُدَّ» نیست! - دنبال کنیم (معادل دقیقی برای «نَوَاصِلَ: ادامه دهیم» نیست).

گزینه (۴): برسیم (مانند گزینه (۱)) - به یاد می‌آوریم (حرف «لَ: باید» در «لَتَنْتَظِرْ» ترجمه نشده است).

- (۱) إِنْما نوبل كان يريد تسهيل أعمال الإنسان الصّعبة باختراع الدّيناميت! قطعاً نوبل می خواست کارهای سخت انسان را با اختراع دینامیت آسان کند!
- (۲) لا يقتل المزارع البومات في الحقل لِأَنَّها نافعةٌ فَلَا يتخلّص منها! کشاورز جغدهای مزرعه را نمی کشد؛ زیرا آنها مفید هستند پس از آنها را رها نمی شود!
- (۳) يُنقل الثّفطُ عبر الأنابيب من الآبار إلى المصافي لقلّة خطرّها! نفت را از طریق لوله‌ها از چاه‌ها به پالایشگاه‌ها منتقل می کنند برای این که کم خطرتر است!
- (۴) لا تُسأل عن المصانع إلّا التّراکيب الّذين هموا في الفلوات! دربارهٔ آبنبارها فقط از سوارانی بپرس که در بیابان‌ها سرگردان شده‌اند!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: عربی - دهم - درس ۷ / عربی یازدهم - درس ۲ / عربی دوازدهم - درس‌های ۲ و ۴

سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box

(۱) برای ترجمه ساختار «لا + مضارع» به حالت‌های زیر توجه کنید:

مثال	حالت‌های مختلف
لا يذهب: نمی‌رود	اگر «لا» انتهای مضارع را تغییر نداده باشد ← مضارع منفی (غیردستوری)
لا تذهبوا: نروید	اگر فعل مخاطب باشد ← دستوری منفی
لا يذهب: نباید برود	اگر غایب یا متکلم باشد ← نباید + مضارع التزامی

کسر گرفتن انتهای فعل مضارع نشانه ساکن بودن آن است!

مثال «لا يذهب» = «لا يذهب» ← فعل نهی ✓ مضارع منفی * ← نباید برود ✓ نمی‌رود *

در گزینه (۲)، «لا يقتل» فعل نهی غایب است، بنابراین آن را به شکل «نبايد بکشد» ترجمه می‌کنیم.

(۲) اگر «فعل + اسم مرفوع» داشته باشیم مطمئناً آن اسم، مفعول نیست و نباید به همراه «را» ترجمه شود!

مثال «تُنقذ حياتها»: زندگی آنها را نجات می‌دهد. ✓ زندگی آنها نجات می‌یابد. *

«تُنقذ حياتها»: زندگی آنها نجات می‌یابد. ✓ زندگی آنها را نجات می‌دهد. *

در گزینه (۳)، «الثّفطُ» مرفوع است، بنابراین «يُنقل الثّفطُ» را به شکل «نفت منتقل می‌شود» ترجمه می‌کنیم نه «نفت را منتقل می‌کنند».

(۳) کلمه «إلّا: به‌جز» در جملات منفی می‌تواند به شکل «فقط، تنها» ترجمه شود، به شرط آن که تمام کلمات ترجمه شوند و کلمه‌ای جا نماند. ضمناً در این حالت جمله به صورت مثبت ترجمه می‌شود.

مثال «لا يقول المؤمن إلّا الحق»: مؤمن چیزی جز حق نمی‌گوید. ✓ مؤمن فقط حق می‌گوید. ✓

«لا يقول المؤمن كلاماً إلّا الحق»: مؤمن کلامی جز حق نمی‌گوید. ✓ مؤمن فقط حق می‌گوید. * (نادرست است، زیرا کلمه «کلاماً» ترجمه نشده است!)

در گزینه (۴)، «إلّا» به شکل «فقط» ترجمه شده است، در نتیجه «لا تُسأل: بپرس» به شکل مثبت (بپرس) ترجمه شده است.

(۴) در ترجمه ساختار «اسم «ال» دار + الّذي، الّتي، الّذين و...» به نکات زیر توجه کنید:

(۱) اسم «ال» دار که یک اسم معرفه است را می‌توانیم شبیه به نکره‌ها با «ی» ترجمه کنیم.

(۲) «الّذي، الّتي، الّذين و...» را به شکل «که» ترجمه می‌کنیم نه «کسی که / کسانی که»

مثال «البحر الّذي»: دریایی که ... ✓ دریا که ✓

عربی، زبان قرآن

در گزینه (۴)، «الزَّاکِبِین» معرفه است، اما چون در کنار «الَّذِین» به کار رفته است می‌توانیم آن را به شکل «سوارانی» هم ترجمه کنیم و این ترجمه ایرادی ندارد.

کلمات مهم:

گزینه (۱): «إِنَّمَا»: فقط، تنها/ «كَانَ یُرِیدُ تَسْهیلَ»: می‌خواست آسان کند/ «أَعْمَالُ الْإِنْسَانِ الصَّعْبَةُ»: کارهای سخت انسان
 گزینه (۲): «لَا یَقْتُلُ»: نباید بکشد/ «الْمَزَارِعُ»: کشاورز/ «البومات»: جفدها/ «فی الحقل»: در مزرعه/ «لَأْتِیَنَّهَا»: زیرا آن‌ها/ «نافعة»: مفید/ «لَا یَتَخَلَّصُ مِنْهَا»: از آن‌ها رها نمی‌شود
 گزینه (۳): «یُنْقَلُ الثَّقَلُ»: نفت منتقل می‌شود/ «عبر الأنبیب»: از طریق لوله‌ها/ «من الآبار»: از چاه‌ها/ «إلی المصافی»: به پالایشگاه‌ها/ «لقلّة خطرها»: برای کم‌بودن خطرشان
 گزینه (۴): «لَا تَسْأَلُ»: نپرس/ «عن المصانع»: درباره آب‌انبارها/ «إِلَّا»: به‌جز، فقط / «الزَّاکِبِینَ الَّذِینَ»: سوارانی که/ «هاموا»: سرگردان شده‌اند/ «فی الفلوات»: در بیابان‌ها

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): قطعاً (معادل «إِنَّ» است نه «إِنَّمَا».)
 گزینه (۲): جفدهای مزرعه (حرف جرّ «فی: در» ترجمه نشده است.) - نمی‌کشد («لَا یَقْتُلُ»: نباید بکشد» فعل نهی غایب است، بنابراین باید به شکل دستوری منفی ترجمه شود، ولی «نمی‌کشد» مضارع منفی است.)
 گزینه (۳): نفت را منتقل می‌کنند («یُنْقَلُ»: منتقل می‌شود» فعل مجهول است، ولی «منتقل می‌کنند» معلوم است، ضمناً «الثَّقَلُ» مرفوع است، پس نمی‌تواند مفعول باشد، ولی به شکل مفعول (به همراه حرف «را») ترجمه شده است.) - کم‌خطرتر (معادل «قلّة خطرها»: کم‌بودن خطرشان» نیست.)

ترجمه صحیح سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نوبل فقط می‌خواست کارهای سخت انسان را با اختراع دینامیت آسان کند!
 گزینه (۲): کشاورز جفدها را در مزرعه نباید بکشد، زیرا آن‌ها مفید هستند پس از آن‌ها رها نمی‌شود!
 گزینه (۳): نفت از طریق لوله‌ها از چاه‌ها به پالایشگاه‌ها منتقل می‌شود برای کم‌بودن خطرشان!

- (۱) لمعرفة حياة الحيوانات استشارَ صديقي خبيراً قد بحثَ عنها!؛ دوستم برای شناخت زندگی حیوانات از کارشناسی مشورت خواست که دربارهٔ آن‌ها تحقیق کرده بود!
- (۲) ما أكرم الشعب الذي يقاوم العلماء رغم الضغط!؛ چه چیزی ارزشمندتر از ملت است که با وجود فشار در برابر مزدور مقاومت می‌کنند!
- (۳) المتفرجون قاموا بتشجيع الفريق الوطني إقامةً حماسيةً!؛ تماشاچیان، به طور پرشور اقدام به تشویق تیم ملی کردند!
- (۴) أيها الشباب، إن تنظروا إلى المستقبل متفائلين فلن تشعروا باليأس!؛ ای جوانان اگر خوش‌بینانه به آینده نگاه کنید احساس ناامیدی نخواهید کرد!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: عربی - دهم - درس ۴ / عربی یازدهم - درس‌های ۴ و ۵ / عربی دوازدهم - درس‌های ۲ و ۴

سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

Hint

درس‌Box

(۱) «ما» در ساختار «ما أفعل» از نوع تعجبی است و این ساختار را به شکل «چه، چه‌قدر» ترجمه می‌کنیم!

مثال ما أجمل: چه زیباست، چه‌قدر زیباست

تذکر: دقت کنید که در این ساختار نه اسم تفضیل داریم و نه «ما»ی پرسشی یا «ما»ی شرطی!

در گزینه (۲)، «ما أكرم» بر وزن «ما أفعل» و دارای ساختار تعجب است، بنابراین به شکل «چه‌قدر گرامی است» ترجمه می‌شود نه «چه چیزی ارزشمندتر است؟»!

(۲) گاهی وقت‌ها، فعل‌ها به خاطر ساختار و شرایطی که در جمله وجود دارد، ترجمه‌شان تغییر می‌کند. این مورد معمولاً از چشم بسیاری از دانش‌آموزان دور می‌ماند. تسلط بر این ساختارهای ساده می‌تواند کلید حل برخی سؤالات ظاهراً سخت باشد.

فعل ماضی + فعل مضارع ← فعل دوم معمولاً به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

مثال «رأيتُ طفلاً صغيراً يلعبُ في الساحة»: کودک کوچکی را دیدم که در حیاط بازی می‌کرد.

فعل ماضی فعل مضارع ماضی استمراری

فعل ماضی + ... فعل ماضی ← فعل دوم به صورت ماضی بعید یا ماضی ساده ترجمه می‌شود.

مثال

«حَرَجَ التلاميذ من الصفِّ وهم تعلَّموا دروسهم»: دانش‌آموزان از کلاس خارج شدند در حالی که درس‌هایشان را یاد گرفته بودند (= یاد گرفتند).

ماضی ماضی ماضی ماضی

در گزینه (۱)، فعل «قد بحث» به تنهایی معادل ماضی نقلی است، ولی چون قبلاً یک فعل ماضی دیگر «استشار» به کار رفته است، آن را به شکل ماضی بعید (تحقیق کرده بود) ترجمه می‌کنیم!

کلمات مهم:

- گزینه (۱): «لمعرفة حياة الحيوانات»: برای شناخت زندگی حیوانات / «استشار»: مشورت خواست / «صديقي»: دوستم / «خبيراً»: کارشناسی / «قد بحثَ عنها»: دربارهٔ آن‌ها تحقیق کرده بود
- گزینه (۲): «ما أكرم»: چه‌قدر گرامی است / «الشعب الذي»: ملت است / «يقاوم»: مقاومت می‌کند / «العلماء»: مزدوران / «رغم الضغط»: با وجود فشار
- گزینه (۳): «المتفرجون»: تماشاچیان / «قاموا به»: اقدام کردند به / «تشجيع»: تشویق / «الفريق الوطني»: تیم ملی / «إقامةً حماسيةً»: پرشور
- گزینه (۴): «أيها الشباب»: ای جوانان / «إن تنظروا»: اگر نگاه کنید / «إلى المستقبل»: به آینده / «متفائلين»: خوش‌بینانه / «لن تشعروا»: به: احساس نخواهید کرد / «اليأس»: ناامیدی

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای این گزینه:

چه چیزی ارزشمندتر («ما أكرم: چه قدر گرامی است» بر وزن «ما أفعِل» و دارای ساختار تعجب است. وزن «أفعِل» در این ساختار اسم تفضیل نیست و «ما» در این ساختار، کلمه پرسشی نیست.) - مزدور («الْعَمَلَاءُ: مزدوران» جمع است نه مفرد). ترجمه صحیح: «چه قدر گرامی است ملتی که با وجود فشار در برابر مزدوران مقاومت می کند!»

عربی، زبان قرآن

«آیا باور می‌کنی که مرغ مگس بال‌هایش را در یک ثانیه تقریباً هشتاد بار حرکت می‌دهد!» عین الصّحیح:

- (۱) هل تُصدّق أنّ الطائر الطنّان يحرك جناحه ثمانين مرّة تقريباً في الثّانية الواحدة!
- (۲) هل تُصدّق أنّ الطائر الطنّان يتحرّك جناحه ثمانين مرّة تقريباً في ثانية واحدة!
- (۳) هل تُصدّق أنّ طائر طنان يتحرّك جناحيه ثامن مرّة تقريباً في الثّانية الواحدة!
- (۴) هل تُصدّق أنّ الطائر الطنّان يحرك جناحيه ثمانين مرّة تقريباً في الثّانية الواحدة!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۳

حواست به ضمیرها و فعل‌های جمله باشه.

درس Box

(۱) دقت کنید که «جناحیه» در اصل «جناحین + ه» می‌باشد! هرگاه اسم‌های مثنی و جمع مذکر سالم به یک اسم یا یک ضمیر مضاف شوند، «ن» آخرشان حذف می‌شود.

مثال جَنَاحِينَ (دو بال) + ه (او) ← جَنَاحِيه

(۲) به تفاوت فعل‌های زیر بسیار توجه کنید:

ماضی	مضارع	مصدر
حَرَكَ (حرکت داد)	يُحَرِّكُ (حرکت می‌دهد)	تَحْرِيك (حرکت دادن)
تَحَرَّكَ (حرکت کرد)	يَتَحَرَّكُ (حرکت می‌کند)	تَحَرُّك (حرکت کردن)
صَدَقَ (راست گفت)	يَصْدُقُ (راست می‌گوید)	صِدْق (راست گفتن)
صَدَّقَ (باور کرد)	يُصَدِّقُ (باور می‌کند)	تَصْدِيق (باور کردن)
صَادَقَ (دوستی کرد)	يُصَادِقُ (دوستی می‌کند)	مُصَادَقَة (دوستی کردن)

(۳) ترجمه اسم نکره ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

مثال «طالب» ← دانش‌آموزی ✓ یک دانش‌آموز ✓ دانش‌آموزی ✓ دانش‌آموز ×

اگر در فارسی، در کلمه‌ای این نشانه‌ها را نداشته باشیم آن اسم، معرفه است.

مثال دانش‌آموز ← معرفه است، چون «ی» یا «یک» ندارد.

در این تست، «مرغ مگس» معرفه است، زیرا نشانه نکره ندارد، بنابراین «الطائر الطنّان» صحیح است نه «طائر طنان».

کلمات مهم: «آیا: هل» / «باور می‌کنی: تُصدّق، تُصدّق» / «مرغ مگس: الطائر الطنّان» / «بال‌هایش: جناحیه (جناحین + ه)» / «در یک ثانیه: في الثّانية الواحدة» / «هشتاد بار: ثمانين مرّة» / «حرکت می‌دهد: يُحرّك»

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تُصدّق (این فعل یعنی «راست می‌گویی»). - جناحه (این کلمه، مفرد و به معنی «بالش» است نه «بال‌هایش».)

گزینه (۲): يتحرّك (این فعل یعنی «حرکت می‌کند» نه «حرکت می‌دهد»). - جناحه (مانند گزینه (۱)) - في ثانية واحدة (معادل درستی برای «در یک ثانیه» نیست.)

گزینه (۳): تُصدّق (این فعل یعنی «راست می‌گویی»). - طائر طنان (این ترکیب، نکره است، ولی «مرغ مگس» معرفه است). - يتحرّك (مانند گزینه (۲)) - ثامن (این عدد، ترتیبی و به معنی «هشتم، هشتمین» است نه «هشتاد».)

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

۸۹

عین الخطأ عن مفهوم العبارات:

- (۱) «التَّدَمُّ عَلَى السَّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ التَّدَمُّ عَلَى الْكَلَامِ!»: خموشی را امانت‌دار لب کن / پشیمانی ندارد بی‌زبانی
- (۲) «شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَعْتَقِدُ الْأَمَانَةَ وَلَا يَجْتَنِبُ الْخِيَانَةَ!»: آن که در رد امانت کاهل است / از رسوم آدمیت غافل است
- (۳) «طَلَبُ الْحَاجَةِ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ!»: از هرچه حاجت است بدو بنده را خدای / کرده است بی‌نیاز در این رهگذر مرا
- (۴) «وَإِنْ شَكُوتَ إِلَى الطَّيْرِ تُحَنِّ فِي الْوُكُنَاتِ!»: دل همچو سنگت ای دوست به آب چشم سعدی / عجب است اگر نگردد که بگردد آسیابی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی - دهم - درس ۵ / عربی یازدهم - درس‌های ۱ و ۲ / عربی دوازدهم - درس ۳

به دنبال بیتی برگرد که مفهوم عبارت عربی قبلش متناسب نباشه.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «پشیمانی از سکوت بهتر از پشیمانی از سخن گفتن است!»: خموشی را امانت‌دار لب کن / پشیمانی ندارد بی‌زبانی! ← هر دو به سکوت فرامی‌خوانند. ✓
- گزینه (۲): «بدترین مردم کسی است که به امانت اعتقاد ندارد و از خیانت دوری نمی‌کند!»: آن که در رد امانت کاهل است / از رسوم آدمیت غافل است! ← هر دو به امانت‌داری فرامی‌خوانند. ✓
- گزینه (۳): «درخواست حاجت از غیر اهلش سخت‌تر از مرگ است!»: از هرچه حاجت است بدو بنده را خدای / کرده است بی‌نیاز در این رهگذر مرا ← بیت فارسی به کافی‌بودن توکل به خدا اشاره دارد، نه سختی درخواست از شخص نااهل! * ✗
- گزینه (۴): «و اگر به پرندگان شکایت کنم در لانه‌هایشان شیون می‌کنند!»: دل همچو سنگت ای دوست به آب چشم سعدی / عجب است اگر نگردد که بگردد آسیابی! ← هر دو اشاره به سنگدلی معشوق و عدم تأثیرگذاری بر او دارد. ✓

● اِقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۹۰ - ۹۲) بما يناسب النَّصَّ:

ازداد تأثر اللغة الفارسية باللغة العربية بعد ظهور الإسلام و انضمام إيران في الدولة الإسلامية فانتقلت إليها كلمات كثيرة في مجالات الدين و العلم و إدارة أمور الناس. و كان ما نزل الله على رسوله و الأحاديث الشريفة من أهم أسباب تعلم العربية عند الإيرانيين. و في العصر العباسي ازداد هذا التأثير حيث أصبحت العربية لغة العلم فكتب علماء إيرانيون كتبهم بها مثل ابن سينا و الخوارزمي. و بذلك دخلت مصطلحات علمية و دينية كثيرة إلى الفارسية و أصبحت جزءاً من بنائها اللغوي. و لم يقتصر التأثير على المفردات فقط، بل شمل بعض الأوزان و الأسلوب الأدبي أيضاً حتى إن الشعر الفارسي تأثر بالعروض العربي و يرى الباحثون أن هذا التبادل اللغوي كان عاملاً مهماً في إغناء اللغتين ما من لغة تعيش منفردة عن غيرها.

ترجمه متن:

تأثیر پذیرفتن زبان فارسی از زبان عربی پس از ظهور اسلام و پیوستن ایران به دولت اسلامی افزایش یافت، بنابراین کلمات زیادی در زمینه‌های دین، علم و اداره امور مردم به آن منتقل شد و آن چه خداوند بر پیامبرش نازل کرد و احادیث شریف از مهم‌ترین دلایل یادگیری عربی نزد ایرانیان بود. و در عصر عباسی این تأثیر افزایش یافت، به گونه‌ای که عربی زبان علم شد و دانشمندان ایرانی کتاب‌های خود را به آن نوشتند، مانند ابن سينا و خوارزمی. و بدین ترتیب، اصطلاحات علمی و دینی زیادی وارد فارسی شد و بخشی از ساختار زبانی آن گردید. و این تأثیر فقط به واژگان کوتاه نشد، بلکه برخی وزن‌ها و سبک ادبی را نیز دربر گرفت، تا جایی که شعر فارسی از عروض عربی تأثیر پذیرفت و پژوهشگران بر این باورند که این تبادل زبانی عاملی مهم در غنی‌سازی هر دو زبان بود، چراکه هیچ زبانی به تنهایی و جدا از دیگری زندگی نمی‌کند.

🗨 مشاوره در مورد حل سؤالات درک

متن چند نکته رو در نظر داشته باشین:

(۱) سؤالات درک متن رو در آخر سؤالات عربی جواب بدین.

(۲) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمه متن خیلی فایده‌ای نداره.

(۳) توی متن و گزینه‌ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه...» دارن، دقت کنین.

(۴) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه‌ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

۹۰. أي موضوع ذُكر في النَّصِّ؟

(۱) تأثر اللغة العربية باللغة الفارسية بعد ظهور الإسلام بالممالك المجاورة!

(۲) دور القرآن و الأحاديث في نشر اللغة العربية في البلاد الإسلامية!

(۳) استفادة الشعراء الإيرانيين من المفردات و أساليب اللغة العربية في أشعارهم!

(۴) اللغات التي لا تتأثر من اللغات الأخرى و لكنها زالت على مر العصور!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۴

کلمات مهم: «ازداد»: افزایش یافت/ «تأثر»: تأثیر پذیرفتن/ «انضمام»: پیوستن/ «انتقلت»: منتقل شد/ «مجالات»: زمینه‌ها/ «نزل الله»: خداوند نازل کرد/ «أهم أسباب»: مهم‌ترین دلایل/ «تعلم»: یادگیری/ «أصبحت»: شد/ «لغة العلم»: زبان علم/ «بذلك»: بدین ترتیب/ «دخلت»: وارد شد/ «مصطلحات»: اصطلاحات/ «بنائها اللغوي»: ساختار زبانی آن/ «لم يقتصر»: کوتاه نشد/ «المفردات»: واژگان/ «الأسلوب الأدبي»: سبک ادبی/ «تأثر»: تأثیر پذیرفت/ «الباحثون»: پژوهشگران/ «التبادل اللغوي»: تبادل زبانی/ «إغناء»: غنی‌سازی/ «منفردة»: تنها

ترجمه سؤال و گزینه‌ها:

کدام موضوع در متن ذکر شده است؟

گزینه (۱): تأثیر پذیرفتن زبان عربی از زبان فارسی پس از ظهور اسلام در کشورهای همسایه!

گزینه (۲): نقش قرآن و احادیث در گسترش زبان عربی در کشورهای اسلامی!

گزینه (۳): استفاده شاعران ایرانی از واژگان و سبک‌های زبان عربی در اشعارشان!

گزینه (۴): زبان‌هایی که از زبان‌های دیگر تأثیر نمی‌پذیرند، اما در طول زمان از بین رفته‌اند!

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): دقیقاً برعکس! متن در مورد تأثیر پذیری زبان فارسی از زبان عربی صحبت کرده.

گزینه (۲): متن به «ما نزل الله على رسوله و الأحاديث الشريفة من أهم أسباب تعلم العربية عند الإيرانيين» اشاره می‌کند. این نشون می‌ده که قرآن و احادیث در یادگیری عربی توسط ایرانیان نقش داشتن، اما نقش آن در گسترش عربی در کشورهای اسلامی ذکر نشده!

✓ پاسخ خیلی تشریحی

عربی، زبان قرآن

گزینۀ (۳): متن می‌گه: «و لم یقتصر التأثير على المفردات فقط، بل شمل بعض الأوزان و الأسلوب الأدبی أيضاً حتى إنَّ الشَّعر الفارسی تأثر بالعروض العربی». این قسمت دقیقاً به تأثیر بر وزن‌ها (که مرتبط با عروض عربی است) و سبک ادبی و شعر فارسی اشاره داره.

گزینۀ (۴): متن کاملاً بر تأثیر متقابل زبان‌ها تأکید داره و می‌گه «ما من لغة تعيش مُنفردة عن غيرها» (هیچ زبانی به تنهایی و جدا از دیگری زندگی نمی‌کند). پس این عبارت با پیام اصلی متن در تضاده.

- (۱) لو لا دخول المفردات العربیّة فی الفارسیّة لما تقدّم الإيرانيّون فی العلوم!
- (۲) بعد ظهور الإسلام آثر العلماء الإيرانيّون أن یکتبوا آثارهم العلمیّة باللّغة العربیّة!
- (۳) تعرّف الإيرانيّون علی اللّغة العربیّة بعدما أسلموا و أقبلوا علی الثّقافة العربیّة!
- (۴) بعد أن کتب الإيرانيّون بعض آثارهم العلمیّة أو الأدبیّة بالعربیّة رفعت مکانتها عند الإيرانيّین!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمش: عربی یازدهم - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه (۱): اگر ورود واژگان عربی به فارسی نبود، ایرانیان در علوم پیشرفت نمی‌کردند!
- گزینه (۲): پس از ظهور اسلام، دانشمندان ایرانی ترجیح دادند آثار علمی خود را به زبان عربی بنویسند!
- گزینه (۳): ایرانیان پس از این‌که مسلمان شدند و به فرهنگ عربی روی آوردند، با زبان عربی آشنا شدند!
- گزینه (۴): پس از این‌که ایرانیان برخی از آثار علمی یا ادبی خود را به عربی نوشتند، جایگاه آن (زبان عربی) نزد ایرانیان ارتقا یافت!
- تحلیل گزینه‌ها:
- گزینه (۱): متن می‌گوید تأثیر زبان عربی باعث ورود اصطلاحات علمی و غنی‌سازی زبان شد، و دانشمندان ایرانی به عربی نوشتن، اما این به این معنی نیست که بدون این ورود، پیشرفتی در علوم حاصل نمی‌شد.
- گزینه (۲): متن می‌گوید: «و فی العصر العبّاسی ازداد هذا التأثير حیث أصبحَت العربیّة لغة العلم فکتب علماء ایرانیّون کتُبهم بها مثل ابن سینا و الخوارزمی.» این نشون می‌دهد که دانشمندان ایرانی کتاب‌هایشان را به عربی نوشتند، چون عربی زبان علم شده بود، اما آیا این «ترجیح» بوده یا یک ضرورت آن زمان؟ متن صرفاً بیان می‌کند که این اتفاق افتاده، نه این‌که دلیلش «ترجیح» شفهی بوده.
- گزینه (۳): متن می‌گوید «بعد ظهور الإسلام و انضمام ایران فی الدّولة الإسلامیّة فانتقلت إليها کلمات کثیرة...» و همچنین «کان ما نزلہ اللّٰه علی رسولہ و الأحادیث الشّریفة من أهمّ أسباب تعلّم العربیّة عند ایرانیّین». این نشان می‌دهد که با اسلام و دولت اسلامی، ایرانیان زبان عربی را یاد گرفتند و زبان فارسی تحت تأثیر عربی قرار گرفت نه این‌که تازه با زبان عربی آشنا شدند!
- گزینه (۴): متن می‌گوید: «و فی العصر العبّاسی ازداد هذا التأثير حیث أصبحَت العربیّة لغة العلم فکتب علماء ایرانیّون کتُبهم بها...» هم‌چنین تأکید بر «ازداد هذا التأثير» (این تأثیر افزایش یافت) نشون می‌دهد که با نوشتن آثار به عربی، جایگاه و نفوذ زبان عربی بیشتر شده. این گزینه با مفهوم کلی متن مطابقت دارد که تأثیر عربی بر فارسی زیاد بوده و این به خاطر اهمیت زبان عربی به عنوان زبان علم و دین بوده، پس بهترین انتخاب ما همین گزینه است.

عین عبارة لا تناسب ما جاء في النص:

- (۱) تعلموا العربية فاتها كلام الله الذي يكلم به خلقه.
 (۲) ﴿إنا جعلناه قرآناً عربياً لعلكم تعقلون﴾
 (۳) در قبای عربی خوشترک آیی به نگاه
 (۴) بزد دل از همه کس نظم او که هاتف را
- راست بر قامت تو پیرهنی نیست که نیست
 ملاححت عجمی و فصاحت عربی است

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه سؤال و گزینه‌های عربی:

عبارتی را مشخص کن که با آن چه در متن آمده، تناسب ندارد:

گزینه (۱): عربی را بیاموزید؛ زیرا که کلام خدایی است که با بندگانش با آن سخن می‌گوید.

گزینه (۲): ما آن را قرآنی عربی قرار دادیم، شاید شما تعقل کنید.

تحلیل گزینه‌ها:

گزینه (۱): متن به «ما نزله الله على رسوله و الأحاديث الشريفة من أهم أسباب تعلم العربية عند الإيرانيين» اشاره کرده. این عبارت، دلیلی مذهبی برای یادگیری عربی است که با مفهوم متن مطابقت دارد.

گزینه (۲): این آیه مستقیماً به عربی بودن قرآن اشاره دارد و همان‌طور که در متن ذکر شده، قرآن یکی از دلایل مهم یادگیری عربی بوده است. بنابراین، این عبارت با متن تناسب دارد.

گزینه (۳): این بیت ظاهراً در مورد ظاهر و پوشش (قبای عربی) صحبت می‌کند. متن اصلی در مورد تأثیر زبانی، علمی و ادبی زبان عربی بر فارسی است. این شعر فارسی هیچ ارتباطی با موضوع تأثیر زبان عربی بر فارسی، کلمات، عروض، یا دلایل یادگیری عربی ندارد، پس این عبارت با متن تناسب ندارد.

گزینه (۴): این بیت به طور مشخص به «فصاحت عربی» و «ملاححت عجمی» (که اشاره به زبان و فرهنگ ایرانی دارد) اشاره می‌کند و ترکیب این دو را بیان می‌کند. این با موضوع تبادل زبانی و تأثیر زبان عربی بر ادبیات فارسی (که در متن به آن اشاره شد) همخوانی دارد.

عربی، زبان قرآن

● عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٩٣ و ٩٤):

«إِزْدَاد - إِنْتَقَلَتْ - هَذَا - أَصْبَحَتْ»:

٩٣

- (١) إِزْدَادَ: فعل ماضٍ - للمفرد المذكر - مزيد ثلاثي (مضارع: يَزِيدُ) - معرب - مَبْنِيٌّ للمعلوم/ فعل و فاعله «تَأَثَّر»
 (٢) إِنْتَقَلَتْ: فعل ماضٍ - للغائب - مزيد ثلاثي من باب افتعال - لازم - مَبْنِيٌّ للمعلوم/ فعل و فاعله «كلمات»
 (٣) هَذَا: اسم إشارة للمفرد القريب - مَبْنِيٌّ - مذكر/ فاعل، لا تُظْهَرُ فيه علامة الإعراب
 (٤) أَصْبَحَتْ: فعل ماضٍ - للمفرد المؤنث - مجزئ ثلاثي - مَبْنِيٌّ/ فعل من الأفعال التاقصة و خبره «جُزْءاً»

مشاوره در این مدل تست‌ها
 حتمن حتماً دقت کنید که صحیح
 رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینه ٣

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ٤

اول موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

Hint

درس‌Box

(١) اسم مبنی ← اسم‌هایی هستند که حرکت آخرشان و در کل ظاهرشان همیشه ثابت بوده و با تغییر نقششان در جمله، تغییر علامتی در آن‌ها ایجاد نمی‌شود.

اسم‌های مبنی

- (١) تمام ضمیرها (په منفصل په متصل)
 ضمایر منفصل مانند «هُوَ»، «أَنْتَ»، «أَنَا»، «هُمَا» و ضمایر متصل مانند «هُ»، «هَما»، «كُما» همگی مبنی هستند.
 (٢) اسم‌های اشاره (به‌فِ مَنَّاهاشون)
 اسم‌های اشاره مانند «هَذَا»، «هَذِهِ»، «هَؤُلَاءِ»، «أُولَئِكَ» همگی به‌جز «هَذَانِ، هَذَيْنِ» و «هَاتَانِ، هَاتَيْنِ» مبنی هستند.
 (٣) کلمات پرسشی (اسم‌های استفهام)
 کلمات پرسشی مانند «كَيْفَ» (چگونه)، «مَنْ» (چه کسی)، «مَا» (چه چیزی)، «أَيْنَ» (کجا) و ... مبنی هستند.
 (٤) هر کلمه‌ای که به معنی «کسی (کسانی) که» است.
 الَّذِي - الَّتِي - الَّذِينَ - مَنْ

اسم معرب ← اسم‌هایی هستند که با تغییر نقششان در جمله حرکت حرف آخر آن‌ها تغییر می‌کند. (هر اسمی که مبنی نباشد معرب است!)

تذکر: علاوه بر اسم‌ها، فعل‌ها و حرف‌ها هم مبنی و معرب دارند.

حروف مبنی ← همه حروف (مثل: و - في - ثُمَّ - لَ - مِن و ...)

فعل‌های مبنی ← (١) همه ماضی‌ها/ (٢) همه امرهای مخاطب/ (٣) جمع‌های مؤنث مضارع «يُذهِبْنَ، تذهِبْنَ»

(٢) برای تشخیص مزيد یا مجرد بودن یک فعل باید ابتدا فعل را مفرد کنیم و وزن فعل به‌دست‌آمده را با وزن‌های جدول باب‌های ثلاثی مزيد مقایسه کنیم، اگر در جدول پیدا شد ثلاثی مزيد و اگر پیدا نشد ثلاثی مجرد است.

جدول باب‌های ثلاثی مزيد

شماره	وزن ماضی	وزن مضارع	وزن امر	وزن مصدر (نام باب)	حروف زائد
١	أَفْعَلْ	يُفْعِلْ	أَفْعِلْ	إِفْعَال	أ
٢	فَعَّلْ	يُفَعِّلْ	فَعَّلْ	تَفْعِيل	تشدید (تکرار عین الفعل)
٣	فَاعَلْ	يُفَاعِلْ	فَاعِلْ	مُفَاعَلَة	ا
٤	إِفْتَعَلَ	يُفْتَعِلْ	إِفْتَعِلْ	إِفْتِعَال	ا - ت
٥	إِنْفَعَلَ	يَنْفَعِلْ	إِنْفَعِلْ	إِنْفِعَال	ا - ن
٦	تَفَاعَلَ	يَتَفَاعَلْ	تَفَاعَلْ	تَفَاعُل	ت - ا
٧	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلْ	تَفَعَّلْ	تَفَعُّل	ت، تشدید (تکرار عین الفعل)
٨	اسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلْ	اسْتَفْعِلْ	اسْتِفْعَال	ا - س - ت

مثال تَنْظُرُونَ ← (۱) مفرد کردن فعل ← مضارع هست، پس حرف اولش را به «ی» تبدیل می‌کنیم ← یَنْظُرُونَ/ حذف شناسه آخر ← یَنْظُرُ/ وزن «یَنْظُرُ» ← یَفْعُلُ/ (۳) مقایسه با جدول مزید ← این وزن در جدول موجود نیست ← «تَنْظُرُونَ» ثلاثی مجزّد است.

تُجْلِسَانِ ← (۱) مفرد کردن فعل ← مضارع هست، پس حرف اولش را به «ی» تبدیل می‌کنیم ← یُجْلِسَانِ/ حذف شناسه آخر ← یُجْلِسُ/ (۲) وزن «یُجْلِسُ» ← یُفْعِلُ/ (۳) مقایسه با جدول مزید ← مضارع باب «إفعال» است (أَفْعَلْ، يُفْعِلُ، أَفْعِلْ، إفعال) ← «تُجْلِسَانِ» ثلاثی مجزّد از باب «إفعال» است.

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): مضارعه: یَزِيدُ (مضارع فعل «إزداد») فعل «یَزِيدُ» فعل ثلاثی مجزّد است، ولی «إزداد» مزید است! -
معرب («إزداد» یک فعل ماضی است و تمام فعل‌های ماضی مبنی هستند!)
- گزینه (۲): للغائب («انتقلت» للغائبة (مفرد مؤنث غایب)) است نه للغائب (مفرد مذکر غایب).
- گزینه (۴): مجزّد ثلاثی («أصبحت» از وزن «أفعل» و از باب «إفعال» است، بنابراین ثلاثی مزید است نه مجزّد!)

- (۱) لم یقتصر: فعل مضارع - للغائب - مزید ثلاثی بزيادة حرفین - معرب - متعدّ / فعل مضارع مرفوع و فاعله «التأثیر»
 (۲) ایرانیون: جمع مذکر سالم (مفردة: ایرانی) - معرب - معرّف بالعلمیّة / صفة و مرفوع بالواو و موصوفها: «علماء»
 (۳) مُنفردة: اسم - مفرد مؤنث - اسم فاعل (اشتقاقه من فعل مجرّد ثلاثی) - معرب - نكرة / حال و منصوب بالفتحة
 (۴) نَزَل: فعل ماضی - للمفرد المذکر الغائب - مزید ثلاثی - حرفه الزّائد الواحد: «ز» - متعدّ / مفعوله ضمیر «الهاء» البارز

مشاوره در این مدل تست‌ها
 حتماً دقت کنید که صحیح رو
 می‌خواند یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۳

اول موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

Hint

درس Box

(۱) ارکان جمله فعلیه:

فعل ← کلمه‌ای است که بر انجام یک کار یا داشتن یک حالت دلالت می‌کند و به یکی از زمان‌های «گذشته، حال و آینده» نسبت داده می‌شود.

فاعل ← در واقع انجام‌دهنده کار یا دارنده حالت است.

مفعول ← اسمی است که کار بر روی آن انجام می‌شود و در فارسی غالباً با «را» ترجمه می‌شود.

مثال ذَهَبَ أَكْبَرُ. ← اکبر رفت. / شاهدَ عَلِيٌّ صَدِيقَهُ. ← علی دوستش را دید.
 فاعل فاعل مفعول

در مثال اول معنای جمله با فاعل کامل شده است و مفعولی به کار نرفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل می‌شود و مفعول نمی‌گیرد، فعل لازم می‌گویند. (همون فعل ناکدر فودمون توی فارسی!)

در مثال دوم علاوه بر فاعل، مفعول هم در جمله به کار رفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل نمی‌شود و علاوه بر فاعل، مفعول می‌گیرد، فعل متعدی می‌گویند. (همون فعل گذرا به مفعول فودمون توی فارسی!)

پس در مثال‌های بالا فعل «ذَهَبَ» (رفت) لازم و «شاهدَ» (دید) متعدی است.

(۲) مهم‌ترین اسم‌های عَلَم عبارت‌اند از:

(۱) اسم اشخاص ← عَلِيٌّ، مُحَمَّد، فَاطِمَة، زَيْنَب و ...

(۲) اسم شهرها، کشورها، قاره‌ها، رودها و کوه‌ها ← ایران، آلمانیا، برازیل، افریقا و ...

(۳) اسم جنگ‌ها ← بَدْر، أُحُد و ...

(۴) اسم تیم‌ها ← پرسپولیس، استقلال و ...

(۵) مکان‌های معروف ← جَنَدِي سَابُور و ...

(۶) اللَّهُ و اللَّهَمَّ (در میان اسامی خداوند فقط «اللَّهُ» علم است!)

تذکر: اگر انتهای اسم‌های علم «يَّ / يَّة» («ی» نسبت) اضافه شود دیگر اسم علم نخواهند بود!

مثال «ایران»: معرفه به عَلَم ✓ / «ایرانی»: ایرانیّة: معرفه به عَلَم ✗

(۳) روش ساخت اسم فاعل از ثلاثی مجرّد:

سه حرف اصلی فعل را بر وزن «فاعِل» می‌بریم.

مثال اسم فاعل از «يَعْلَمُ» ← عَالِم (دانشمند، دانا) / اسم فاعل از «يَكْتُبُ» ← كَاتِب (نویسنده)

روش ساخت اسم فاعل از ثلاثی مزید:

اگر فعل، ثلاثی مزید باشد باید ابتدا آن را به شکل مضارعش تبدیل کنیم، سپس حرف اولش را به «م» تبدیل کنیم و حرکت عین‌الفعل (دومین حرف اصلی) را به کسره (ـِ) تغییر دهیم. در این صورت اسم فاعل ساخته می‌شود.

مثال اسم فاعل از «عَلَّمَ» ← مضارعش: يُعَلِّم ← مُعَلِّم (یاددهنده)

اسم فاعل از «شَاهَدَ» ← مضارعش: يُشَاهِد ← مُشَاهِد (بیننده)

در نتیجه، هر اسم فاعلی که بر وزن «فاعل» باشد از ثلاثی مجزّد ساخته شده است و هر اسم فاعلی که بر وزن «مُ... ـَ... ـِ...» باشد از ثلاثی مزید ساخته شده است!

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): متعدّد (فعل «لَمْ یَقْتَصِرْ» کوتاه نشد) لازم است نه متعدی، زیرا مفعول ندارد! - فعل مضارع مرفوع («لَمْ» یکی از حروف جازمه است، بنابراین «لَمْ یَقْتَصِرْ» مضارع مجزوم است نه مرفوع!)

گزینه (۲): معرّف بالعلمیّة («ایران» معرفه به علم است، ولی «ایرانی» معرفه به علم نیست).

گزینه (۳): اشتقاقه من فعل مجزّد ثلاثی («مُنْفَرِدَة» اسم فاعلی است که با «م» آغاز شده است، پس حتماً از یک فعل ثلاثی مزید ساخته شده است نه مجزّد، زیرا اسم فاعل از ثلاثی مجزّد بر وزن «فاعل» ساخته می‌شود!)

عربی، زبان قرآن

● عین الجواب الصحيح للأسئلة التالية (۹۵ - ۱۰۰):

۹۵

عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) لَمَّا سَمِعَ النَّاسُ أَنَّ السَّابَّ الْكَذَّابُ يُطَلِّبُ الْمُسَاعِدَةَ لَمْ يَلْتَفِتُوا إِلَيْهِ!
 (۲) هُنَاكَ حَادِثَاتٌ تُمرَّرُ عَيْسَنَا وَلَكِنَّ فِيهَا تَجَارِبَ قِيَمَةٍ تَنْفَعُنَا!
 (۳) بَعْضُ الْمُعَوِّقِينَ حَصَلُوا عَلَى مَنْزِلَةٍ رَفِيعَةٍ لِأَنَّهُمْ عَرَفُوا قُدْرَاتِهِمْ!
 (۴) أَنْظِرِي؛ ذَلِكَ الطَّائِرُ دَخَلَ فَمِ التَّمْسَاحِ دُونَ أَنْ يَخَافَ مِنْهُ!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حركاتها بررسی بشوند و غالباً با بررسی چند گروه کلمه خاص به پاسخ صحیح می‌رسیم، اما ممکن است گاهی تلفظ کلماتی مثل «النَّفْطُ» که در فارسی به شکل متفاوتی به کار می‌روند هم مورد سؤال قرار بگیرد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۴

Hint

ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

درس Box

در تست‌های ضبط حركات هرگاه به یک فعل مجهول برخورد کنیم باید مطمئن شویم که آن فعل مفعول ندارد، در غیر این صورت باید معلوم باشد نه مجهول.

مثال التلمیذُ کُتِبَ التمارین. ← در این عبارت فعل «کُتِبَ» مجهول است، ولی اگر جمله را بدون توجه به حركات فعل ترجمه کنیم، می‌بینیم که «التمارین» مفعول آن است. (دانش‌آموز، تمرین‌ها را نوشت!)

در نتیجه «کتب» باید معلوم باشد نه مجهول، بنابراین «کُتِبَ» نوشت» صحیح است نه «کُتِبَ» نوشته شد.

الْبِئْرُ حَفْرَةٌ يُسْتَخْرَجُ مِنْهَا النَّفْطُ. ← در این عبارت فعل «يُسْتَخْرَجُ» مجهول است و اگر جمله را بدون توجه به حركات فعل ترجمه کنیم، می‌بینیم که این فعل مفعول ندارد. (چاه، حفره‌ای است که نفت از آن استخراج می‌شود!)

در نتیجه «يُسْتَخْرَجُ» می‌تواند مجهول باشد!

از آن‌جا که هرگاه یک ضمیر، به یک فعل متصل شود، آن فعل معلوم و متعدی است، ترکیب «فعل مجهول + ضمیر متصل» قطعاً اشتباه است و نیازی به ترجمه جمله نداریم!

مثال لَا أَعْرِفُكُمْ أَيُّهَا الرِّجَالُ! ← «أَعْرِفُ» مضارع مجهول است و به ضمیر «کم» متصل شده است، در نتیجه ۱۰۰٪ اشتباه است و باید معلوم باشد، در نتیجه «لَا أَعْرِفُكُمْ: شما را نمی‌شناسم» صحیح است!

ترجمه گزینه (۱): «وقتی مردم شنیدند که جوان بسیار دروغگو کمک می‌خواهد، به او توجه نکردند.»

خطاهای این گزینه:

يُطَلِّبُ (با توجه به معنی جمله، این فعل باید معلوم باشد نه مجهول، بنابراین «يُطَلِّبُ: می‌خواهد» صحیح است نه «يُطَلِّبُ: خواسته می‌شود»). - الْمُسَاعِدَةُ (این کلمه مصدر باب «مفاعلة» است، بنابراین باید بر وزن «مفاعلة» باشد نه «مفاعلة»، در نتیجه «الْمُسَاعِدَةُ: کمک» صحیح است.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) إني في التاسعة عشرة من عمري و أستطيع أن أتكلّم بثالث لغات!
- (۲) لهذا الكتاب ثلاث و تسعون صفحة و أنا قرأت الفصل الواحد منه!
- (۳) بقي خمسون طّلاب في المدرسة و قاموا بالنّشاطات الحرّة في صفوفهم!
- (۴) سوف أسافر في اليوم الخمس و العشرين من هذا الشّهر إلى مشهد المقدّسة!

مشاوره در سال‌های اخیر از مبحث اعداد و این تیپ تست چندین تست چون‌دار در کنکور مطرح شده است، پس نکات مربوط به قواعد اعداد و معدود را خوب بلد باشید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۲

حواست به اصلی یا ترتیبی بودن اعداد باشه. به جمع یا مفرد بودن معدودها هم دقت کن.

Hint

درس Box

نکات مهم عدد و معدود:

(۱) شرایط معدود برای اعداد مختلف:

برای ۱ ← مفرد (کتاب واحد) برای ۲ ← مثنی (شجرتانِ اثنان) برای ۳ تا ۱۰ ← جمع (ثلاثة کُتُب) برای بقیه اعداد ← مفرد (أحد عشر کُوباً)

(۲) اعداد اصلی قبل از معدود به کار می‌روند به جز «واحد: یک» و «اثنان: دو»

مثال پانزده مسابقه ← خمس عشرة مسابقة ✓ مسابقة خمس عشرة *

یک کتاب ← کتاب واحد ✓ واحد کتاب *

دو مسلمان ← مُسلمانِ اثنان ✓ اثنانِ مُسلمانِ * مُسلمینِ اثنین ✓ اثنینِ مُسلمینِ *

(۳) اعداد ترتیبی را بعد از معدود خود می‌آوریم.

مثال زنگ سوم ← الحصّة الثالثة هفته دوم ← الأسبوع الثاني

(۴) در زبان عربی در اعدادی که حرف «و» در آن‌ها به کار رفته است، ابتدا یکان را می‌آوریم، سپس دهگان را. (یعنی مثلاً به جای «پهل و پنج» می‌گوییم «پنج و پهل» و بعد عربیش می‌کنیم!)

مثال شصت و نه ← تسع و ستون و تسع و تسع *

نود و شش ← ست و تسعون و تسعون و ست *

برای اشاره به یک سن خاص در عربی از ساختار زیر استفاده می‌شود.

← في + عدد ترتیبی + من عمر + ضمیر

مثال في العاشرة من عمره ← در ده سالگی‌اش ✓ در دهمین سال از عمرش ✓

عمری عشرون سنة و أختي في التّاسع عشر من عمرها. ← سن من بیست سال و خواهرم نوزده سالش است.

در گزینه (۱)، در «في التّاسعة عشرة من عمري: در نوزده سالگی‌ام» این ساختار را می‌بینیم.

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): ثالث لغات (با توجه به ترجمه جمله در این ترکیب، به یک عدد اصلی نیاز داریم نه ترتیبی، بنابراین «ثالث لغات: سه زبان» صحیح است نه «ثالث لغات: سومین زبان‌ها»!

گزینه (۳): خمسون طّلاب (معدود اعداد یازده و بیشتر از آن باید مفرد باشد نه جمع، بنابراین «خمسون طالباً: پنجاه دانش‌آموز» صحیح است).

گزینه (۴): اليوم الخمس و العشرين (با توجه به ترجمه جمله در این ترکیب، به یک عدد ترتیبی نیاز داریم نه اصلی، بنابراین «اليوم الخامس و العشرين: روز بیست و پنجم» صحیح است. دقت کنید که «الخمس» عدد اصلی است نه ترتیبی!)

(سؤال ۹۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

عَيْنِ الصَّحِيحِ عَنِ الْعَدَدِ وَالْمَعْدُودِ:

- (۱) جعلنا في اثنتين خزانين تسعين سمكةً ثم أخرجنا منهما عشرة أسماكٍ للأكل!
- (۲) قَسَمْنَا خَمْسًا وَ سَبْعِينَ كُرَّةً صَغِيرَةً بَيْنَ خَمْسَةِ وَ عَشْرِينَ أَطْفَالًا لِكُلِّ مِنْهُمْ ثَلَاثَ كِرَاتٍ!
- (۳) كَانَتْ مَائِدَةُ طَعَامٍ لثَمَانِيَةِ شَخْصٍ فَازْدَادَ حَوْلَهَا أَرْبَعَةُ كُرَاسِيٍّ حَتَّى يَجْلِسَ حَوْلَهَا اثْنَا عَشَرَ ضَيْفًا!
- (۴) كَانَتْ فِي الْحَدِيقَةِ عَشْرُونَ شَجَرَةً فَلَمْ تُثْمِرْ ثَلَاثُ أَشْجَارٍ مِنْهَا وَ زُرِعَ بَدَلُهَا سِتَّةُ أَنْوَاعٍ مِنَ الْخَضِرَاوَاتِ!

عَيْنَ فِعْلاً يُمكنُ أَنْ يُقرأَ مجهولاً و معلوماً:

- (۱) أَعْتَقَدُ أَنَّ التَّلْمِيزَ إِذَا تَعَلَّمَ هَذِهِ الْمَهَارَةَ فَلَنْ يُضَيِّعَ عَمْرَهُ!
- (۲) صَوْتُكَ ضَعِيفٌ جَدًّا وَ لَا يَسْمَعُ، رَجَاءً تَكَلَّمَ مَعِيَ بِصَوْتٍ مُرْتَفِعٍ!
- (۳) قَدْ تَصَادَمَ وَالِدِي أَمِينَ بِسَيَّارَةٍ فِي الشَّارِعِ لَكِنَّهُ أَنْقَذَ مِنَ الْمَوْتِ!
- (۴) صَنَعَتِ الْأُبْنِيَّةُ الْجَمِيلَةَ مِنْذُ مِائَةِ السَّنِينَ فِي هَذِهِ الْمَنْطِقَةِ!

مشاوره این تست، از آن دسته سؤالاتی است که حتماً باید با استفاده از ترجمه جملات حلش کنید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۷

چک کن بین کدوم فعل‌ها رو می‌تونی هم با «شد/ می‌شود» (یعنی مجهول) ترجمه کنی و هم به‌جوری ترجمه‌ش کنی که مفعول داشته باشه (یعنی معلوم).

Hint

درس Box

برای تشخیص فعل مجهول ابتدا باید به حرکت‌های فعل توجه کنیم:

(۱) اگر ابتدای فعل ماضی ضمه (ـَ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

مثال «أُنْتِجَ»: تولید شد

(۲) اگر ابتدای فعل مضارع ضمه (ـَ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـِ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

مثال «تُنْتِجُ»: تولید می‌شود

اگر فعل‌ها به‌طور کامل حرکت‌گذاری نشده باشند باید جمله‌ها را ترجمه کنیم و اگر بتوانیم فعلی را با «شد/ می‌شود» ترجمه کنیم به احتمال زیاد مجهول است. (هواستان باشد که در گام اول به سراغ ترجمه نروید و بعد از انجام گام قبلی چون دیگر راهی وجود ندارد به سراغ «شد/ می‌شود» بروید، وگرنه که «شد/ می‌شود» زیاد قابل اعتماد نیستند!)

مثال تُخْرَبُ بیوتنا و تُنْهَبُ أموالنا.

بررسی: گام (۱) «تُخْرَبُ» و «تُنْهَبُ» هر دو مضارع هستند و با (ـَ) آغاز شده‌اند، پس ممکن است مجهول باشند، اما قطعی نیست، چون حرکت عین‌الفعل را نداریم.

گام (۲) ترجمه عبارت: «خانه‌های ما تخریب می‌شوند و اموال ما غارت می‌شوند.» ← «تُخْرَبُ» و «تُنْهَبُ» هر دو می‌توانند مجهول باشند.
 • ضمناً اگر فعلی را ترجمه کردیم و دیدیم که می‌توانیم از آن بپرسیم «چه کسی را؟/ چه چیزی را؟» آن فعل قطعاً معلوم است، حتی اگر نتوانیم دقیقاً مفعول را پیدا کنیم!

در گزینه (۱)، در فعل «لَنْ يُضَيِّعَ» علامت عین‌الفعل مشخص نیست، اما چون با (ـَ) شروع شده ممکن است مجهول باشد، پس به سراغ ترجمه جمله می‌رویم. عبارت «لَنْ يُضَيِّعَ عمره» را هم می‌توانیم به شکل «عمرش تباه نخواهد شد» ترجمه کنیم و هم «عمرش را تباه خواهد کرد».

سؤال از ما فعلی را می‌خواهد که بتوانیم آن را هم به شکل معلوم و هم به شکل مجهول ترجمه کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): اعتقاد دارم که دانش‌آموز اگر این مهارت را یاد بگیرد (عمرش تباه نخواهد شد (مجهول) ✓ / عمرش را تباه خواهد کرد (معلوم) ✓)! ← فعل «لَنْ يُضَيِّعَ» هم می‌تواند به شکل معلوم خوانده شود و هم مجهول و پاسخ صحیح است.
- گزینه (۲): صدایت بسیار ضعیف است و (شنیده نمی‌شود (مجهول) ✓ نمی‌شنود (معلوم) ✗)، لطفاً با من با صدایی بلند صحبت کن!
- گزینه (۳): پدرم دیروز با یک ماشین در خیابان تصادف کرده است، ولی از مرگ (نجات داده شد (مجهول) ✓ نجات داد (معلوم) ✗)!
- گزینه (۴): بناهای زیبا از صدها سال قبل در این منطقه (ساخته شد (مجهول) ✓ ساخت (معلوم) ✗)!

عین ما لیس فیہ اسم التفضیل:

- (۱) أَحَسَّ صَدِيقِي بِأَنَّهُ يَعْرِفُ الشَّاعِرَ الَّذِي أَتَشَدُّ هَذِهِ الْقَصِيدَةَ!
- (۲) هُنَاكَ كَثِيرٌ مِنَ اللَّاعِبِينَ الَّذِينَ يُمكنُ لَهُمُ الْحَصُولُ عَلَى الْجَائِزَةِ الْأُولَى!
- (۳) ضَرَبَ جَيْشُنَا قَوَاتِ الْعَدُوِّ الظَّالِمِ أَثْقَلَ ضَرْبَاتٍ أَمْسٍ مَا كَانَ جَرَّهَ مِنْ قَبْلُ!
- (۴) زَمِيلِي أَجْرَى اقْتِرَاحَاتٍ مَعْلَمُنَا عِنْدَ قِرَاءَةِ دُرُوسِهِ فَأَصْبَحَ أَقْوَى التَّلَامِيذِ!

مشاوره تشخیص اسم تفضیل
پرکاربردترین تیپ تست از درس ۱
یازدهم است. به دلیل شباهت ظاهری
اسم تفضیل با برخی فعل‌ها دقت به
معنی جمله در تشخیص اسم تفضیل
بسیار مهم است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۱

خواست باشد کلمه بر وزن «أَفْعَل» (أَقْلٌ، أَفْعَى) ممکنه فعل باشه و در این صورت اسم تفضیل نیست.

به اسم‌هایی که بر یکی از وزن‌های «أَفْعَل» (أَقْلٌ، أَفْعَى) باشند و به همراه «تَر/ترین» ترجمه شوند اسم تفضیل می‌گوییم.

مثال «أَكْبَرُ: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین» / «كُبْرَى: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین» / «أَقْلٌ: کم‌تر، کم‌ترین» / «أَقْوَى: قوی‌تر، قوی‌ترین»

کلمات «خَيْر» و «شَر» اگر به معنی «بهتر، بهترین» و «بدتر، بدترین» باشند اسم تفضیل هستند!

مثال خَيْرُ النَّاسِ أَصْدَقُهُمْ: بهترین مردم، راستگوترین آن‌هاست.

در این عبارت، «خَيْر» و «أَصْدَق» اسم تفضیل هستند.

تذکر: رنگ‌ها و عیب‌هایی که بر وزن «أَفْعَل» هستند اسم تفضیل به شمار نمی‌آیند!

مثال «أَحْمَرُ: قرمز» ← اسم تفضیل * / «أَبْكَمُ: لال» ← اسم تفضیل *

تذکر: کلماتی که بر وزن «أَفْعَل» هستند ممکن است فعل یا اسم باشند! برای تشخیص این موضوع باید به ترجمه و ساختار جملات توجه کنیم!

أَفْعَلُ ← ماضی، هو، ثلاثی مزید (باب إفعال) ← مثال: أَنْزَلَ (نازل کرد)، أَذْهَبَ (برود)
 فعل ← أَفْعَلُ ← مضارع، أنا، ثلاثی مجرد ← مثال: أَذْهَبُ (می‌روم)، أَكْتُبُ (می‌نویسم)
 أَفْعَلُ ← أَفْعِلْ ← امر، أنت، ثلاثی مزید (باب إفعال) ← مثال: أَنْزِلْ (نازل کن)
 اسم ← أَكْبَرُ (اسم تفضیل ✓ بزرگ‌تر)، أَرْبَعُ (اسم تفضیل * چهار)

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): دوست صمیمی‌ام احساس کرد که شاعر این قصیده را می‌شناسد! ← «أَحَسَّ» فعل است نه اسم تفضیل.

گزینه (۲): بازیکنان زیادی هستند که می‌توانند جایزه اول را ببرند! ← «الْأُولَى» بر وزن «فُعْلَى» و اسم تفضیل است.

گزینه (۳): ارتش ما دیروز سنگین‌ترین ضربه را به نیروهای دشمن ظالم زد که قبلاً تجربه‌اش نکرده بودند! ← «أَثْقَلَ» بر وزن «أَفْعَل» و اسم تفضیل است.

گزینه (۴): هم‌کلاسی‌ام پیشنهادهای معلم‌مان را هنگام خواندن درس‌هایش اجرا کرد و قوی‌ترین دانش‌آموزان شد! ← «أَجْرَى» فعل است، ولی «أَقْوَى» بر وزن «أَفْعَى» و اسم تفضیل است.

مشاوره برای تشخیص
مستثنی‌منه حتماً باید جملات را
ترجمه کنید.

- (١) لا تُعطى هذه البيوت عمال المصنع إلا من كان أقدمهم!
 (٢) ما استطاع نوبل أن يطور المادّة الكيميائيّة إلا بعد موت أخيه!
 (٣) ما زُرّت المعالم الأثريّة في أصفهان إلا ما كان في ساحة «الإمام»!
 (٤) أيّها الشّباب، لا تستقبحوا من الآخرين شيئاً إلا ما تستقبحون من أنفسكم!

زیرمبحث: عربی دوازدھم - درس ۳

جملات رو ترجمه کن و بین در کدوم جمله، کلمه بعد از «الّا» از کلمه‌ای قبل از «الّا» جدا نشده.

 Hint

درس‌ی Box

در جملاتی که در آن حرف «إِلَّا» به کار رفته است ارکان زیر را داریم:

- (۱) أداة الإستثناء ← کلمه‌ای که باعث ایجاد ساختار استثناء می‌شود. ← یعنی کلمه «إِلَّا».
- (۲) المُستثنی ← همان بخش جزئی که از بخش کلی جدا می‌شود. ← یعنی کلمه‌ای که بلافاصله بعد از «إِلَّا» می‌آید.
- (۳) المُستثنی‌منه ← همان بخش کلی که مستثنی از آن جدا می‌شود. ← کلمه‌ای است که قبل از «إِلَّا» می‌آید، اما جایگاه ثابتی ندارد و ممکن است از «إِلَّا» فاصله داشته یا نداشته باشد.

به طور کلی: اُسلوب استثناء ← مستثنیٰ منه ... + إلا + مستثنیٰ
بدون فاصله

مثال حَضَرَ الزُّمْلَاءُ فِي صَالَةِ الإِمْتِحَانِ إِلَّا حَامِدًا. (همکلاسی‌ها در سالن امتحان حاضر شدند به‌جز حامد.)

گاهی در جملات منفی یا سؤالی ممکن است مستثنی منه حذف شده و در جمله ذکر نشده باشد.

مثال «ما رَجَعْ إِلَى الْبَيْتِ إِلَّا وَالِدِي» (جز پدرم [کسی] به خانه بازنگشت).

در این عبارت «والد» مستثنی است، ولی مستثنی‌منه در عبارت قبل از «إلا» ذکر نشده است و مشخص نیست که «پدرم» را از چه کلماتی جدا کرده‌ایم.

ترجمہ و بررسی گزینہ‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): این خانه‌ها به کارگران کارخانه داده نمی‌شود مگر به قدیمی‌ترین آنان! ← «مَن» مستثنی و «عُمَال» مستثنی منه است.

گزینه (۲): نوبل نتوانست مادهٔ شیمیایی را بهینه‌سازی کند مگر پس از مرگ برادرش! ← در این عبارت، مستثنی منه نداریم.

گزینه (۳): آثار باستانی اصفهان را ندیدم مگر چیزهایی را که در میدان «امام» بودند. ← «ما» مستثنی و «المعالم الأثریة» مستثنی منه است.

گزینهٔ (۴): ای جوانان، از دیگران چیزی را ناپسند نپندارید مگر آن‌چه از خویشتن ناپسند می‌پندارید! ← «ما» مستثنی و «شیء» مستثنی منه است.

- (۱) حاسبوا أنفسكم محاسبة قبل أن يحاسبكم الله في القيامة فتندموا!
- (۲) دافع الإيرانيون من حدود بلادهم في الحرب مدافعة أعجبت العالمين!
- (۳) ما شاهدت تقدماً في دروسي في بداية الأمر فحاولت محاولة دائماً!
- (۴) نريد أن ننظر إلى الدروس السابقة نظرة ونحن قد نسينا بعضها!

مشاوره در تشخیص نوع مفعول مطلق حتماً باید علاوه بر صفت و مضاف‌الیه به فعل‌هایی که بلافاصله بعد از مفعول مطلق به کار می‌روند دقت کنیم تا ببینیم جمله وصفیه هستند یا نه!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۴

چک کن بین بعد از کدوم مفعول مطلق، صفت یا مضاف‌الیه و یا جمله وصفیه اومده!

Hint

درس Box

در جملات عربی گاهی یک فعل به کار می‌رود و در ادامه جمله، مصدر همان فعل نیز نوشته می‌شود. به این مصدر **مفعول مطلق** گفته می‌شود.

مفعول مطلق براساس این که در جمله تنها به کار رفته و یا بعد از آن صفت، مضاف‌الیه و یا جمله وصفیه به کار رفته است، به دو دسته «مفعول مطلق تأکیدی» و «مفعول مطلق نوعی» تقسیم می‌شوند.

(۱) مفعول مطلق تأکیدی

اگر مفعول مطلق تنها باشد و صفت، مضاف‌الیه و یا جمله وصفیه (در درس ۵ یازدهم با این مطلب کاملاً آشنا شدیم. جمله‌ای بود که بعد از یک اسم نکره می‌آمد و در مورد آن توضیحی می‌داد، ضمناً در ترجمه‌اش از حرف «که» استفاده می‌شد!) نداشته باشد به آن مفعول مطلق تأکیدی می‌گوییم.

مثال اصبروا على المشاكِلِ صَبْرًا.

در این عبارت، «صبراً» مفعول مطلق است و بعدش صفت، مضاف‌الیه و یا جمله وصفیه ندارد ← مفعول مطلق تأکیدی است.

(۲) مفعول مطلق نوعی (بیانی)

اگر مفعول مطلق تنها نباشد و صفت، مضاف‌الیه و یا جمله وصفیه داشته باشد به آن مفعول مطلق نوعی یا بیانی می‌گوییم.

حالت اول ← مصدر + صفت

مثال اصبروا على المشاكِلِ صَبْرًا كَثِيرًا.

در این عبارت، «صبراً» مفعول مطلق است و «کثیراً» صفت آن است. ← مفعول مطلق نوعی است.

حالت دوم ← مصدر + مضاف‌الیه

اصبروا على المشاكِلِ صَبْرَ الْمُتَوَكِّلِينَ.

در این عبارت، «صبر» مفعول مطلق است و «المتوكلين» مضاف‌الیه آن است. ← مفعول مطلق نوعی است.

حالت سوم ← مصدر + جمله وصفیه (این حالت کم‌کاربردتر از دو حالت قبلی است!)

اصبروا على المشاكِلِ صَبْرًا يُنْقِذُكَ.

در این عبارت، «صبراً» مفعول مطلق است و «يُنْقِذُكَ» جمله وصفیه است. ← مفعول مطلق نوعی است.

سؤال از ما مفعول مطلق نوعی می‌خواهد، یعنی مفعول مطلق که بعد از آن یا صفت آمده باشد، یا مضاف‌الیه و یا جمله وصفیه (جمله بعد نکره).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «حاسبوا» فعل و «محاسبة» مفعول مطلق تأکیدی است، زیرا بعد از آن نه صفت آمده است، نه مضاف‌الیه و نه جمله وصفیه.
- گزینه (۲): «دافع» فعل و «مدافعة» مفعول مطلق نوعی است، زیرا بعد از آن جمله وصفیه (أعجبت ...) آمده است. ← ترجمه عبارت: «ایرانیان از مرزهای کشورشان در جنگ طوری دفاع کردند که جهانیان را شگفت‌زده کرد!»
- گزینه (۳): «حاولت» فعل و «محاولة» مفعول مطلق تأکیدی است، زیرا بعد از آن نه صفت آمده است، نه مضاف‌الیه و نه جمله وصفیه. بسیار دقت کنید که کلمه «دائماً» همیشه «قید زمان است نه صفت برای «محاولة»!
- گزینه (۴): «أن ننظر» فعل و «نظرة» مفعول مطلق تأکیدی است، زیرا بعد از آن نه صفت آمده است، نه مضاف‌الیه و نه جمله وصفیه.

عین ما فيه مفعول مطلق للتَّوَعُّ:

(سؤال ۱۰۰ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) لقد نرى في الصحراوات الحارة عدداً من الحشرات العجيبة كثيراً.
- (۲) هذه الكلمات التي تجري على لساني صادقة تصدق قلباً يحب الخير.
- (۳) ليلاً لما كنتُ في نوم عميق، شاهدتُ مشاهد جميلة من المحيط الأزرق.
- (۴) لقد انتشرت أخبار مفرحة عن نجاح فريق من اللاعبين في العالم انتشاراً واسعاً.

مورخی تصمیم دارد پژوهش و تحقیقی درباره تاریخچه گاهشماری در دوران باستان انجام دهد. کدام یک از موارد زیر درباره نتایج این پژوهش درست است؟

الف) مصریان باستان همانند مردمان بین‌النهرین از پیشگامان تنظیم و تدوین گاهشماری بودند.

ب) گاهشماری رایج در عصر هخامنشیان، بابلی و سلوکی بوده است.

ج) ۱۰۰۰ سال بعد از تولد حضرت مسیح که دین مسیحیت مبدأ گاهشماری قرار گرفت، منجمان رومی به کمک پاپ گرگوار سیزدهم آمدند و گاهشماری مسیحیان را اصلاح کردند.

د) در دوره ساسانیان به دلیل رواج دین زرتشتی، برای اولین بار گاهشماری اوستایی رایج شد.

۱) «ب» و «د»

۲) «الف» و «ج»

۳) «ج» و «د»

۴) «الف» و «ب»

مشاوره تو چند سال اخیر، از مبحث تاریخچه گاهشماری به‌سری سؤال توی کنکور سراسری طرح شده، در نتیجه توصیه می‌کنم حتماً این مبحث رو توی مطالعه‌هاتون جدی‌بگیرین!

پاسخ: گزینه ۲

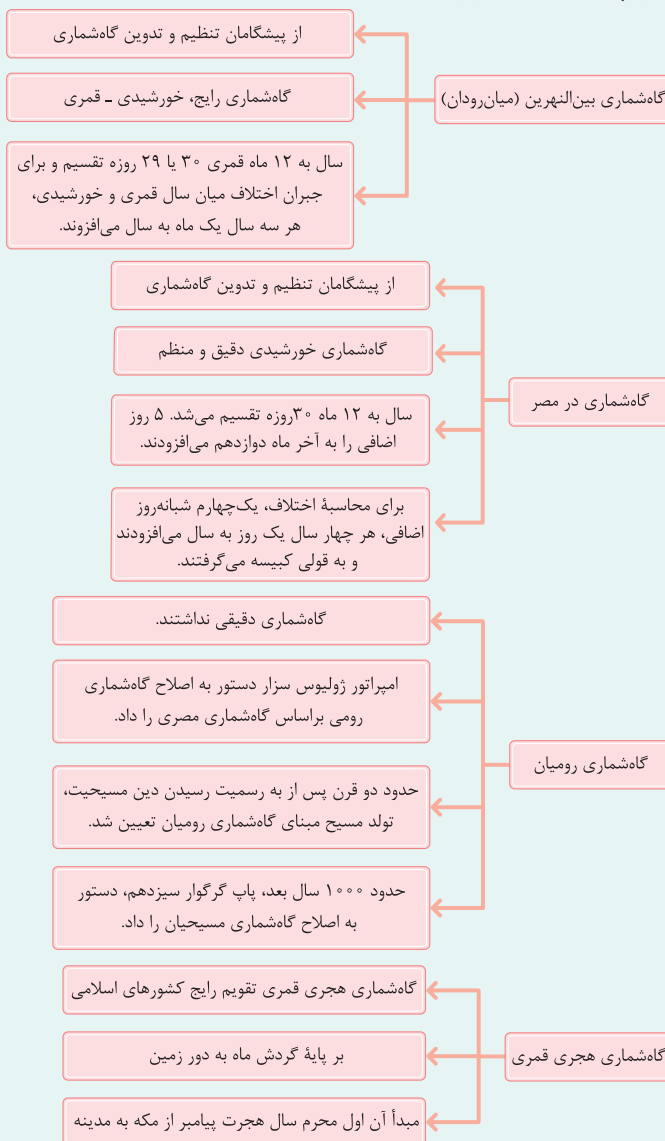
زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۲

خواست باشه شباهت‌های بین گاهشماری‌های مختلف رو خیلی خوب یاد بگیر!

Hint

درس‌Box

تاریخچه گاهشماری در جهان:

تاریخ

پاسخ خیلی تشریحی ✓

محتوای سنگ‌نوشته‌های بیستون و تخت جمشید نشان می‌دهند که گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است، اما ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند.

در دوره اشکانیان، گاه‌شماری‌های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود.

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) براساس محتوای سنگ‌نوشته‌های بیستون و تخت جمشید گاه‌شماری دوران هخامنشیان **خورشیدی - قمری بابلی** بوده است.

د) گاه‌شماری اوستایی در دوران **اشکانیان** نیز متداول بوده و در دوران ساسانیان رواج یافت.

کدام موارد از تعالیم کنفوسیوس است؟

- الف) آیینی از ترکیب آموزه‌های ادیان زرتشتی، مسیحی و بودایی بود.
 ب) این آیین در دوران هان، هم‌زمان با گشایش جاده ابریشم دوباره رواج یافت.
 ج) به رفتار اخلاقی و نحوه رفتار مردم با حاکم و حاکم با مردم توجه داشت.
 د) اساس تعالیم او بر پرستش اهوره‌مزدا و کشاورزی بود.

- (۱) «الف» و «ب»
 (۲) «ج» و «د»
 (۳) «الف» و «د»
 (۴) «ب» و «ج»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۵

انتخاب مأموران دولتی در چین بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس بود.

 Hint

 درسی Box

آیین کنفوسیوس:

- در دوران باستان تعدادی از اندیشمندان و فیلسوفان چینی، اصول و آیینی برای اداره جامعه و حکومت عرضه داشتند.
- کنفوسیوس یکی از برجسته‌ترین این اندیشمندان بود که چند قرن قبل از شی هوانگ تی می‌زیست.

اساس تعالیم کنفوسیوس:

- توجه به رفتار اخلاقی
- کم‌تر سخن گفتن درباره خدایان چینی
- چگونگی رفتار مردم با حاکمان
- چگونگی رفتار حاکمان با مردم
- شی هوانگ تی به شدت با اندیشه‌های کنفوسیوس مخالف بود و دستور به سوزاندن آثار و نابودی پیروان او داد.
- در دوران هان، اندیشه و تعالیم کنفوسیوس دوباره رواج یافت.

تشریح عبارت‌های نادرست:

- الف) مانی با ترکیب آموزه‌هایی از دین‌های زرتشتی، مسیحی و بودایی آیین جدیدی را عرضه کرد.
 د) اساس تعالیم زرتشت بر کشت و کار (کشاورزی) و پرستش اهوره‌مزدا استوار بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(سؤال ۱۰۱ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

کدام موارد، از تعالیم بودا است؟

- الف) تنها راه رسیدن به نیروانا، غلبه کردن بر آرزو است.
 ب) صداقت‌ورزی در پندار یکی از راه‌های غلبه بر درد و رنج است.
 ج) رسیدن به نیروانا به معنای پایان رنج و درد بی‌انتهای زندگی است.
 د) هدف نهایی تعالیم بودا، صداقت‌ورزی در حیطه‌های هشت‌گانه است.

- (۱) «الف» و «ج»
 (۲) «الف» و «د»
 (۳) «ب» و «ج»
 (۴) «ب» و «د»

در کدام مورد «وجه مشترک» نقش طبقات دو سلسله هخامنشی و ساسانی، درست بیان شده است؟

- (۱) طبقه فرودست را از خشونت و ستیز با طبقات فرادست منع می کردند.
- (۲) نظام طبقاتی بر اصالت نسب و خون استوار بود.
- (۳) میان مردم و اشراف تفاوتها و نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی وجود داشت.
- (۴) افزوده شدن دبیران به طبقه حاکم در گسترش و تثبیت نظام طبقاتی تأثیر چشمگیری داشت.

پاسخ: گزینه ۳

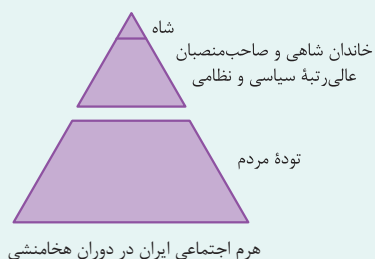
زیرمبحث: تاریخ دهم - درس های ۹ و ۱۲

هم در دوره پادشاهان هخامنشی و هم دوران ساسانیان، نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.

درس: Box

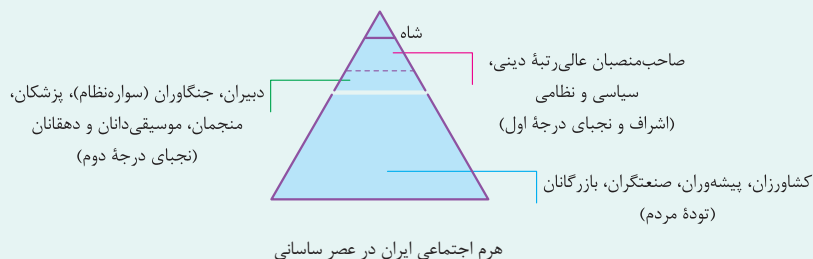
نظام طبقاتی در دوران هخامنشیان:

- شاه در رأس قرار داشت.
- اعضای خانواده شاهی از طرف پادشاه به سمت شهریهها، فرماندهی ارتش و سایر مناصب حکومتی مهم منصوب می شدند.
- اشراف و خاندانها، داراییهای هنگفتی کسب کرده و صاحب زمینهای وسیعی در مناطق فتح شده بودند.
- خاندانها امتیازات ویژه ای داشتند که دیگران از آن محروم بودند.

نظام طبقاتی در دوران ساسانیان:

- نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم (خاندان ساسانی و اشرافیت سیاسی، نظامی و دینی وابسته به آن) از یک سو و توده مردم عادی از سوی دیگر افزایش یافت.
- طبقه فرادست و حاکم، در مقایسه با گذشته، گسترش چشمگیری یافت.
- اعضای طبقه فرادست و حاکم، صاحب مشاغل و مناصب عالی رتبه کشوری و لشکری و دارای زمینهای فراوان بودند.
- اشراف زادگان فقط به امور جنگی، دیوانی، ورزشهای رزمی، شکار و بزم می پرداختند.
- موبدان زرتشتی عامل و مدافع نابرابریهای اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند.

دوره کوتاه فرمانروایی مادها را باید سرآغاز ایجاد نابرابریهای اقتصادی و اجتماعی و شکل گیری طبقات اجتماعی دانست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به قول هرودت، خاندانهای بزرگ هخامنشیان، علاوه بر امتیازات ویژه اقتصادی، از مقام و منزلت اجتماعی بالاتری برخوردار بودند و تفاوتها و نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی در میان ایرانیان وجود داشت. در دوره ساسانیان نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم یعنی خاندان ساسانی و اشرافیت سیاسی، نظامی و دینی وابسته به آن و توده مردم عادی افزایش یافت.

تشریح گزینه های دیگر:

- گزینه (۱): مزدک طرفدار برابری مردم در بهره مندی از منافع اقتصادی و اجتماعی بود و خواهان آن بود که زمین و دارایی طبقات بالا، میان تهیدستان تقسیم شود. با این وجود، مزدک پیروان خود را از ستیز با طبقات بالا منع کرده بود.
- گزینه (۲): اصالت نسب و خون در مورد نظام طبقاتی عصر ساسانی درست است.
- گزینه (۴): یک عامل گسترش و تثبیت حکومت ساسانیان، افزوده شدن طبقه دبیران به طبقه حاکم بود.

در کدام مورد «وجه مشترک» شورش‌های ایرانی پس از سقوط دو سلسلهٔ هخامنشی و ساسانی، درست بیان شده است؟

(سوال ۱۰۳ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

۱) بیشتر در مناطق شرقی فلات ایران به‌ویژه خراسان و سیستان شکل گرفتند.

۲) علی‌رغم شکست، زمینهٔ ایجاد تغییرات سیاسی را فراهم کردند.

۳) میان آن‌ها نوعی وحدت و هماهنگی وجود داشت.

۴) میان آن‌ها ارتباط و هماهنگی وجود نداشت.

با توجه به جنگ‌های ایران و روم، در صورت پیروزی کراسوس در جنگ حران، وقوع کدام‌یک از حالات زیر ممکن بود؟
 الف) امپراتوری روم، به طور مستقیم با هند و چین رابطه تجاری برقرار می‌کرد و درآمد هنگفتی از این راه کسب می‌کرد.
 ب) به فنون تولید ابریشم خام که در انحصار چینی‌ها بود، پی می‌بردند و پایه‌گذار صنعت ابریشم می‌شدند.
 ج) رومی‌ها، بر تمامی بین‌النهرین مسلط می‌شدند و در نبردهای بعدی نیز می‌توانستند ارمنستان و سوریه را به دست آورند.
 د) روابط یونان و چین به دلیل وجود جاده ابریشم توسعه پیدا می‌کرد.

- ۱) «الف» - «ب»
 ۲) «الف» - «ج»
 ۳) «ب» - «د»
 ۴) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس‌های ۹، ۱۱ و ۱۳

درس‌Box

جنگ حران:

- یکی از مسائل مهم در سیاست خارجی حکومت اشکانی، اختلافات و جنگ‌های مکرر با امپراتوری روم بود.
- امپراتوری روم در پی گسترش قلمرو به سمت شرق پیشروی و گاهی سپاهی به سمت ایران روانه می‌کرد.
- اشکانیان مصمم بودند با تمام قوا از مرزهای غربی ایران دفاع کنند.
- یکی از مهم‌ترین جنگ‌های اشکانیان در زمان پادشاهی آزد دوم روی داد.
- اشکانیان در جنگ حران با اجرای فنون گوناگون (در درس یازدهم قسمت سپاه و جنگ‌افزارها خواندید که با استفاده از صدای طبل، وحشت در دل لشکر دشمن ایجاد کردند) به پیروزی در مقابل سردار مغرور روم رسیدند.

ابتدا تک‌تک عبارت‌ها را بررسی کنیم که اگر پیروزی نصیب ایران نمی‌شد، چه اتفاقی می‌افتاد:

بررسی عبارت‌ها:

الف) اگر سورنا بر کراسوس در جنگ حران پیروز نمی‌شد، ایران، ارمنستان و سوریه و نواحی غربی و مسیر تجارت با هند و چین را از دست می‌دادند؛ پس درست است.

ب) نادرست؛ چون واردات ابریشم خام در انحصار ساسانیان بود؛ پس قطعاً ربطی به سورنا نداشته!

ج) اشکانیان و رومیان بعد از جنگ حران، باز هم بر سر تسلط ارمنستان و مرزهای سوریه با هم جنگیدند، یعنی حتی با پیروزی کراسوس، رومی‌ها تنها می‌توانستند بر بین‌النهرین مسلط شوند.

د) این مورد نادرست است؛ جنگ‌های ایران و روم، ارتباطی با توسعه یونان و چین و جاده ابریشم ندارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سه گزاره زیر درباره یک مورخ سنتی است. تاریخ‌نگاری او به کدام وجوه از تاریخ‌نگاری و روش پژوهش او در تاریخ، اشاره دارد؟

الف) وی در اغلب جنگ‌ها در کنار مسعود غزنوی حضور داشته و از نزدیک نارضایتی مردم را از مالیات‌های سنگین شاهد بوده است.

ب) سرتاسر کتابش مملو از چاپلوسی و تملق‌گویی پادشاهان ترک است.

ج) گزارش‌های او از تحسین محمود در به آتش کشیده شدن کتابخانه مهم ری نشان می‌دهد، شیعه‌مذهب نبوده است.

۱) «الف» و «ب»: روش تاریخ‌نگاری ترکیبی - «ج»: نقد روایت (خبر)

۲) «الف»: روش تاریخ‌نگاری تحلیلی - «ب»: نقد گزارش تاریخی - «ج»: بینش

۳) «الف» و «ج»: روش تاریخ‌نگاری روایی - «ب»: نقد راوی خبر

۴) «الف»: روش تاریخ‌نگاری تحلیلی - «ب»: روش - «ج»: سنجش اعتبار راوی

مشاوره توی این سؤال می‌خوام یک نکته رو یادآوری کنم: سؤال‌های ترکیبی و ترکیبی درس‌خوندن! با یک نگاه اجمالی به سؤال‌های کنکور می‌بینین که تعداد سؤال‌های ترکیبی زیاد هست. حالا باید چه کار کنی؟ هر جا که به نکته‌ای رسیدی که قبلاً هم خونده بودی یا مشابه همین نکته بود، اون‌ها رو کنار هم بخون مثل همین سؤال!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبست: تاریخ دهم - درس ۱ / تاریخ یازدهم - درس ۲ / تاریخ دوازدهم - درس ۱

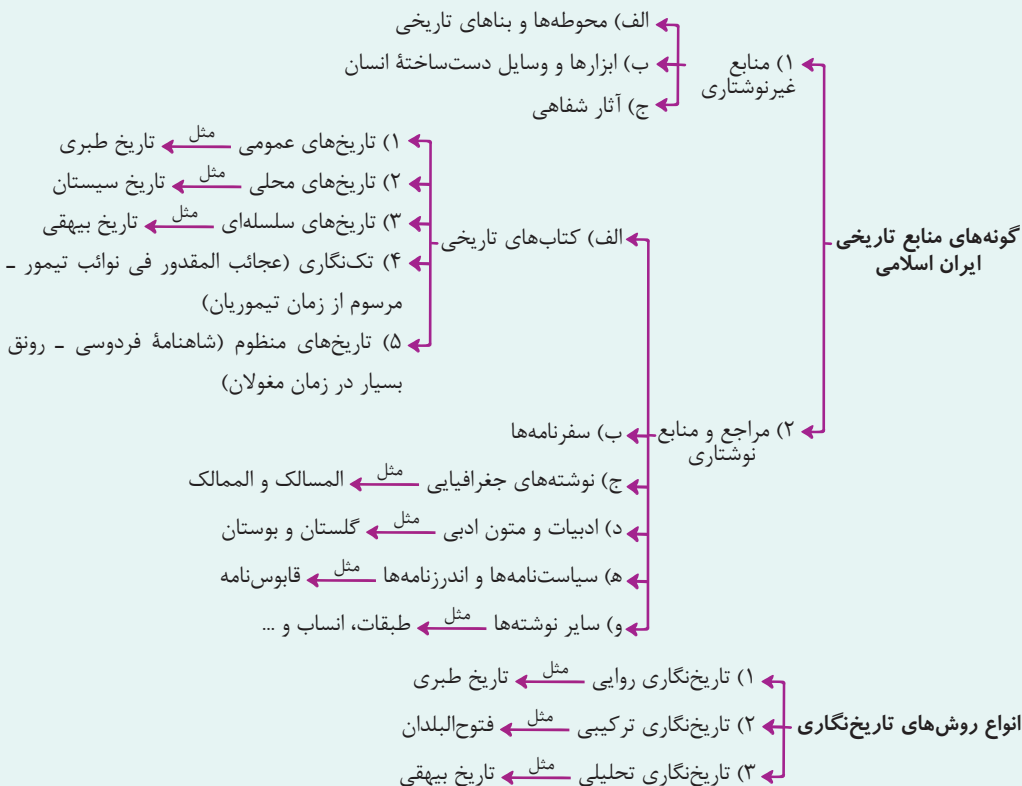
تحولات تاریخ‌نگاری دوره معاصر:

تاریخ‌نگاری سنتی:

این دسته از تاریخ‌نگاران، بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها همت داشتند. آن‌ها آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند و در این میان گاه با زبان تملق و مدح شاهان سخن گفته و بیش از آن که مورخ حقیقت باشند، کاتب دربار بودند. سبک نگارش در بسیاری موارد، سخت است و تحلیل و تفسیر، کم‌تر در این آثار به چشم می‌خورد.

تاریخ‌نگاری نوین:

در این نوع تاریخ‌نگاری، به برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی بیشتر توجه می‌شود.

درس Box

تاریخ

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

- الف) ابوالفضل بیهقی در تاریخ بیهقی (دوره غزنویان) به روش تاریخ‌نگاری تحلیلی این کتاب را تألیف کرده است.
- ب) روش تاریخ‌نگاران سنتی استفاده از زبان تملق و چاپلوسی شاهان بوده است.
- ج) در اعتبارسنجی راوی، گرایش‌ها و علائق مذهبی و انگیزه‌های او مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

کدام مورد درباره ساختار اقتصادی و اجتماعی یمن (۱)، مکه (۲) و یثرب (۳)، پیش از ظهور اسلام، درست است؟
الف) نبود تشکیلات منسجم برای تشکیل حکومت

ب) حضور قبایل یهودی

ج) روابط اقتصادی گسترده

د) زندگی چادرنشینی و نظام قبیله‌ای

۱) «ج» و «د» از وجوه پیوند (۱) و (۲) و «الف» و «ب» از اشتراکات (۱)، (۲) و (۳) است.

۲) «ب» از ویژگی‌های (۳) و «الف» و «ج» از وجوه مشترک (۱) و (۲) است.

۳) «الف» از ویژگی‌های (۱) و «ب» و «ج» از وجوه پیوند (۱) و (۲) است.

۴) «ج» از وجوه پیوند (۱) و (۲) و «ب» و «د» از نقاط مشترک (۱) و (۳) است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس‌های ۳ و ۴

حواست باشه! شبه‌جزیره عربستان، در جنوب و جنوب غربی فلات ایران قرار داد و شامل طائف، یثرب، مکه و یمن (در جنوب این شبه‌جزیره) می‌شود.

درس‌Box

- قبیله‌ها و طایفه‌های یهودی و عرب ساکن یثرب نیز (همانند مکه) از نظر سیاسی پراکنده و مستقل از یکدیگر بودند.
- منابع تاریخی و متون دینی اشاره‌ای به وجود حکومت و یا سلطه اشراف و سران قبیله‌ها در یثرب نکرده‌اند.
- از آن‌جا که مرجع سیاسی قدرتمندی در یثرب وجود نداشت تا به اختلاف‌ها رسیدگی کند و مانع دشمنی و نزاع شود، هرگاه جنگی میان دو یا چند قبیله پیش می‌آمد، برای مدت طولانی ادامه می‌یافت.
- در مکه و یثرب (مدینه) پراکندگی سیاسی و عدم وجود حکومتی مستقل وجود داشت.
- چادرنشینی و نظام قبیله‌ای در سرتاسر شبه‌جزیره عربستان حتی در شهرهای مکه، طائف و یثرب رواج داشت.
- جنگ و خونریزی‌های پی‌درپی از ویژگی مشترک مکه و طائف قبل از ظهور اسلام است.
- مکه قبل از ظهور اسلام متشکل از قبایل عرب قحطانی و عدنانی بود، اما ساکنان طائف را هم یهودیان و هم عرب‌ها تشکیل می‌دادند.

شهر	روابط اقتصادی گسترده	اشتغال به کشاورزی	حضور قبایل یهودی	نبود مرجع سیاسی قدرتمند
مکه	✓			✓
یثرب		✓	✓	✓
طائف	✓	✓		✓
یمن	✓	✓		✓

«ب»، حضور قبایل یهودی مربوط به یثرب است و نبود تشکیلات منسجم برای تشکیل حکومت مربوط به مکه، یثرب، طائف و یمن و روابط اقتصادی گسترده مربوط به مکه و یمن می‌شود.
تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه (۱): نادرست؛ روابط اقتصادی گسترده «ج» مربوط به مکه، طائف و یمن و زندگی چادرنشینی و نظام قبیله‌ای «د»، به ترتیب مربوط به یمن، مکه، طائف و یثرب است.

گزینه (۳): نادرست؛ نبود تشکیلات منسجم برای تشکیل حکومت از ویژگی‌های مشترک (۱)، (۲) و (۳) است و حضور قبایل یهودی فقط مربوط به (۳) و زندگی چادرنشینی و نظام قبیله‌ای مربوط به همه شبه‌جزیره عربستان حتی در شهرهای مکه، طائف و یثرب است.

گزینه (۴): نادرست؛ قسمت اول درست، حضور قبایل یهودی «ب» مربوط به یثرب (۳) و زندگی چادرنشینی و نظام قبیله‌ای «د» مربوط به مکه، یثرب و طائف است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد دربارهٔ ساختار اجتماعی و اقتصادی مکه (۱)، یثرب (۲) و طائف (۳) در دورهٔ جاهلی، درست است؟

(سؤال ۱۰۶ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

الف) روابط اقتصادی گسترده

ب) اشتغال به کشاورزی

ج) زیست‌گروه‌ها و قبایل یهودی

د) نبود مرجع سیاسی قدرتمند

۱) «د» از وجوه مشترک ۱، ۲ و ۳ و «ج» از نقاط مشترک ۲ و ۳ است.

۲) «الف» از وجوه پیوند ۱ و ۳ و «ب» از وجوه اشتراک ۲ و ۳ است.

۳) «ج» و «د» از ویژگی‌های ۲ و «الف» از اشتراکات ۱ و ۲ است.

۴) «ج» از اشتراکات ۱ و ۳ و «ب» و «د» از ویژگی‌های ۲ است.

کدام مورد دربارهٔ امپراتوری بیزانس، درست است؟

الف) برخورداری از موقعیت جغرافیایی و ارتباطی ویژه و داشتن باروهای دفاعی مستحکم از دلایل تسلط این امپراتوری بر ولایات تابع است.

ب) در قرن پانزدهم میلادی، سلطان محمد فاتح با فتح پایتخت آن اسکندریه، این امپراتوری را متلاشی و به سمت شرق اروپا پیشروی کرد.

ج) در سراسر قرون وسطا هیچ نهادی به اندازهٔ کلیسای قسطنطنیه تأثیرگذار نبود و مقام‌های این امپراتوری هدایت جریان فکری و فرهنگی را در دست داشتند.

د) هنگام حملهٔ اعراب مسلمان، منطقهٔ شام و مصر را زیر نفوذ و سیطرهٔ قدرت خود داشت.

۱) «الف» - «د»

۲) «الف» - «ب»

۳) «ج» - «د»

۴) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبهم: تاریخ یازدهم - درس‌های ۳، ۵، ۱۳ و ۱۵

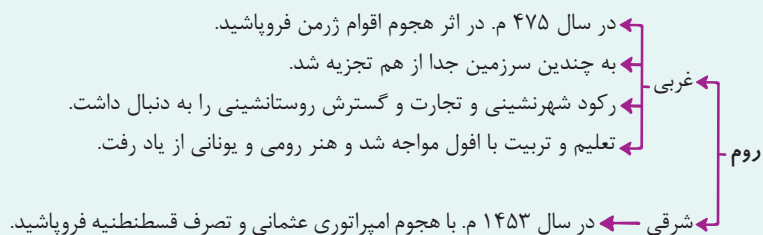
حواست به امپراتوری روم شرقی (بیزانس) که پایتخت آن قسطنطنیه بود باشه که از قرن ۴ میلادی به دو بخش شرقی و غربی تقسیم می‌شه!

درس‌Box

مروری بر سرگذشت امپراتوری بزرگ روم:

انتخاب شهر بیزاتیوم (قسطنطنیه / استامبول) در سال ۳۳۰ م. توسط امپراتور کنستانتین، زمینهٔ تقسیم این امپراتوری به دو بخش غربی و شرقی را فراهم آورد.

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) پایتخت امپراتوری روم شرقی قسطنطنیه بوده که توسط سلطان محمد فاتح فتح شد.

اسکندریه، پایتخت مصر است.

ج) اصلین تو دورهٔ قرون وسطی امپراتوری روم (غربی) وجود نداشته که حالا بقواد هدایت پیران فکر و فرهنگ امپراتوریش دست گروه خاصی باشه!

تاریخ

۱۳۸

در کدام موارد، اوضاع توسعه دریانوردی و تجارت دریایی ایران در سده‌های ۳ تا ۵ هجری قمری درست توصیف شده است؟

الف) در نتیجه گسترش و یکپارچگی جهان اسلام، تجارت در مسیرهای زمینی و دریایی توسعه بیشتری یافت.

ب) مراکز شهری در سواحل خلیج فارس رونق یافتند و بندر سیراف به یکی از مراکز مهم مبادلات اقتصادی منطقه‌ای و جهانی تبدیل شد.

ج) اسلام از طریق تجارت دریایی و از خلیج فارس به هندوستان، چین و نواحی شرق آسیا و جنوب شرقی آفریقا گسترش و راه یافت.

د) در این زمان دریانوردان و بازرگانان ایرانی به اتکای دانش و تجربیات دریانوردان ملل دیگر، توانستند فعالیت تجاری خود را گسترش دهند.

(۲) «الف» - «ب»

(۱) «ب» - «ج»

(۴) «الف» - «د»

(۳) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۹

حواست باشه که در قرون نخستین هجری، در نتیجه گسترش و یکپارچگی جغرافیایی جهان اسلام، تجارت در مسیرهای زمینی و دریایی توسعه یافت!

هنگام سقوط ساسانیان، بنادر ایرانی در سواحل خلیج فارس، دریای عمان و دریای سرخ، آباد و پررونق بودند.

Hint

درس Box

تجارت و دریانوردی در فاصله قرن‌های سوم تا پنجم هجری:

- گسترش تجارت دریایی خلیج فارس با هندوستان، چین، جنوب شرقی آسیا و حوزه شرق آفریقا
- راه یافتن اسلام توسط بازرگانان و دریانوردان ایرانی به سرزمین‌های ذکر شده
- رونق مراکز شهری در سواحل خلیج فارس
- تبدیل شدن بندر سیراف به یکی از مراکز مهم مبادلات اقتصادی منطقه‌ای و جهانی

تشریح عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) این توسعه مربوط به دو قرن نخست هجری بوده است.

صورت سؤال درباره توسعه دریانوردی در قرون سوم تا پنجم هست!

نکته

د) دریانوردان و بازرگانان ایرانی در قرون نخستین هجری، به اتکای دانش و مهارت فراوانی که از دوران باستان کسب کرده بودند، فعالیت خود را گسترش دادند.

در دوران باستان (هخامنشیان و ساسانیان)، ایرانیان در دریای سرخ و خلیج فارس تجارت دریایی داشتند!

نکته

کدام مورد درباره تقسیم‌بندی اراضی ایران در دوران صفویان، درست است؟

(الف) عواید اراضی موقوفه مورد استفاده سران ایلات و عشایر قرار می‌گرفت.

(ب) شاه‌عباس در اقدام‌ها و اصلاحات داخلی خود از املاک خاصه برای تجهیز سپاه تازه‌تأسیس خود استفاده می‌کرد.

(ج) والیان ایالت‌ها اراضی ممالک را در تملک خود داشتند و آن را در میان زبردستان خود تقسیم می‌کردند.

(د) املاک خصوصی همانند دوران سلجوقیان همواره در خدمت علما، دانشمندان، هنرمندان و معماران قرار می‌گرفت.

(۱) «الف» و «د» (۲) «ج» و «د»

(۳) «الف» و «ب» (۴) «ب» و «ج»

مشاوره اوضاع اقتصادی ایران در دوران صفوی، مخصوصاً انواع زمین‌ها، یکی از مباحث مهم و قابل توجه برای طراحان سؤال کنکور است و در سال‌های اخیر از آن سؤال طرح شده است!

پاسخ: گزینه ۴

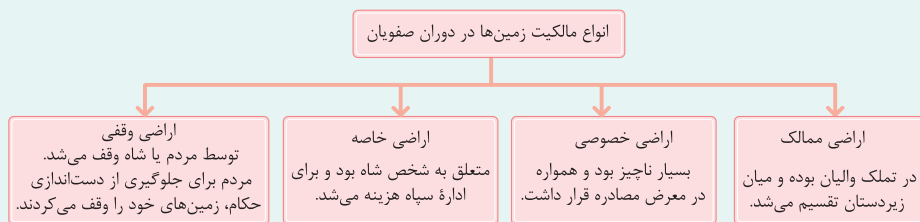
زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۱۳

درس Box

پادشاهی شاه‌عباس اول دورانی از اقتدار و شکوفایی (۹۹۶ تا ۱۰۳۸ ق.) را برای صفویان به همراه داشت.

شاه‌عباس همانند تهماسب صفوی، با چالش‌هایی در ابتدای حکومت خود مواجه بود و برای نجات کشور دست به اصلاحات داخلی و خارجی زد.

از جمله یکی از اصلاحات داخلی وی، نوسازی تشکیلات و تجهیزات سپاه بود و برای پرداخت حقوق و تأمین تدارکات و تجهیزات سپاه خود، زمین‌های فراوانی را به املاک خاصه پادشاهی تبدیل کرد.

تشریح عبارتهای نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی

(الف) زمین‌های وقفی، توسط شاه و مردم وقف می‌شد. هم‌چنین بعضی وقت‌ها، مردم برای این‌که زمین‌هایشان به دست حکام نیفتد، آن‌ها را وقف می‌کردند.

(د) املاک خصوصی، همواره در معرض مصادره بود؛ پس نمی‌توانسته عواید آن صرف هنر و علم و دانش شود.

کدام موارد از رویدادها و تحولات فرانسه در قرن ۱۲ و ۱۳ میلادی است؟

الف) رقابت و کشمکش میان پاپ و امپراتوری مقدس روم بر سر انتصاب اسقفها

ب) توسعه تجارت و صنعت با یکسان سازی قوانین و وحدت اداری

ج) ادعای حقوق سیاسی و قدرت دنیوی اسقفها بعد از مرگ شارلمانی

د) ایجاد حکومت مرکزی با کاهش نیروی نظامی فئودالها و تشکیل ارتش دائمی و منظم

۱) «ج» و «د»

۲) «ب» و «د»

۳) «الف» و «د»

۴) «الف» و «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: تاریخ یازدهم - درس ۱۵

مشاوره هر سال در کنکور یک سؤال از درس یازدهم یا شانزدهم تاریخ یازدهم مطرح می‌شود! پس حسابی حواست رو جمع کن که دست کمش نگیری فصل آخر کتاب رو!

درس Box

پیدایش پادشاهی‌های قدرتمند در سده‌های ۱۲ و ۱۳ میلادی

۱) احیای شهرها و رشد تجارت ← منجر به بر سر کار آمدن تدریجی پادشاهان نیرومند در اروپا به‌ویژه انگلستان و فرانسه

۲) تشکیل ارتش منظم و دائمی ← به منظور ایجاد تمرکز و کاهش وابستگی به نیروهای نظامی فئودالها

نتیجه اقدامات ۱) و ۲):

الف) تقویت حکومت مرکزی

ب) کاهش قدرت اشراف فئودال به طرز چشمگیر

دلایل حمایت بازرگانان و صنعتگران از شاه:

فراهم آمدن نظم، امنیت، وحدت اداری، یکسان سازی قوانین برای توسعه تجارت و صنعت از طریق حکومت مرکزی مقتدر

در سده‌های ۱۲ و ۱۳ میلادی با احیای شهرها و رشد تجارت، شاهان نیرومندی به تدریج در اروپا به‌ویژه انگلستان و فرانسه روی کار آمدند.

عبارت‌های «الف» و «ج»، مربوط به قرن ۱۱ و ۱۲ میلادی و نادرست هستند.

به تفاوت تحولات و رویدادهای هر دوره توجه کنید!

قرن‌های ۱۱ و ۱۲ م. ← اختلاف و درگیری میان پاپ و امپراتور مقدس روم بر سر انتصاب اسقفها

قرن ۱۲ و ۱۳ میلادی ← احیای شهرها و رشد تجارت در اروپا
روی کار آمدن پادشاهان قدرتمند

نکته

در کدام رویدادها، علما و مراجع تقلید خارج از ایران نقش داشتند و با حمایت از مبارزات مردمی، با استبداد مقابله کردند؟

- الف) مقاومت مردم عشایر قسمت‌های مختلف ایران در برابر متجاوزان انگلیسی
 ب) بست‌نشینی و تحصن در سفارت انگلیس به موازات مهاجرت عدالت‌خواهان به قم
 ج) اعتراض به قرارداد ۱۹۱۹ و مخالفت با آن و سقوط دولت وثوق‌الدوله
 د) اعتراض‌های مردمی و امضای متمم قانون اساسی

۲) «ب» و «ج»

۱) «الف» و «د»

۴) «ج» و «د»

۳) «الف» و «ب»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: دوازدهم - درس ۵

نقش علما و روحانیت در انقلاب مشروطه:

مرجعیت شیعه در جریان نهضت تحریم تنباکو خط بطلانی بر مطلق‌بودن قدرت شاه کشید.

در آستانه نهضت مشروطیت ایران، روحانیون و حوزه‌های علمیه شیعه به استحکام و انسجام سیاسی و مبارزاتی رسیده بودند.

در نتیجه یک قرن مبارزه و بیدارگری، ارتباط منظمی میان علما و مردم به وجود آمد و زمینه پیدایش حرکتی فکری به رهبری عالمان دینی فراهم شد.

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) در ماجرای تحصن عده‌ای از مشروطه‌خواهان به باغ سفارت انگلیس و بست‌نشینی، علما و مراجع نجف نقشی نداشتند.

انگلستان برای رسیدن به منافع استعماری خود عامل‌های شناخته‌شده خود را در بین آزادی‌خواهان وارد و مردم را به تحصن در سفارتخانه تشویق کرد.

ج) قرارداد ۱۹۱۹ با مخالفت گسترده و شدید شخصیت‌های ملی، سیاسی و مذهبی، گروه‌ها و احزاب گوناگون در سرتاسر کشور روبه‌رو شد.

یکی از جدی‌ترین مخالفان قرارداد ۱۹۱۹ آیت‌الله حسن مدرس بود که اون دوره داخل ایران بود.

مشاوره درس ۵ تاریخ دوازدهم، همانند درس ۹، هم در امتحان نهایی و هم در کنکور حائز اهمیت است و هر سال یک سؤال را به خود اختصاص داده است.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

نکته

کدام موارد دربارهٔ ایدهٔ حکومت پهلوی و روشنفکران غرب‌گرا برای ترقی و پیشرفت ایران، درست است؟

- (۱) تقاضای تضعیف روحانیت و محدودیت دخالت آن‌ها در امور سیاسی کشور
- (۲) نابودی دین و سنن اصیل ایرانی با یک‌شکل کردن لباس‌ها و برداشتن حجاب
- (۳) تشویق شاه به ممانعت از انجام مراسم مذهبی در کشور
- (۴) حمایت از سرکوب قیام مردم مشهد در اعتراض به برداشتن حجاب

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس ۷

درس‌Box

نکته

تغییر سلطنت در ایران مورد تأیید برخی از روشنفکران بود. آن‌ها بر این باور بودند که در سایهٔ امنیت و سرکوب می‌توان برنامه‌هایی را جهت برخی تغییرات یا اصلاح امور در ایران اجرا کرد. اصلاحات و تغییرات مورد نظر روشنفکران، بعد منفی نیز داشت و زمینه برای خودکامگی رضاشاه را فراهم آورد. رضاشاه به نام تمدن و تجدد و مبارزه با کهنه‌پرستی، به یک‌شکل کردن لباس‌ها و برداشتن حجاب بانوان اقدام کرد. حکومت پهلوی و روشنفکران غرب‌گرا بر این گمان بودند که راه ترقی و پیشرفت با نابودی دین و سنن اصیل ایرانی هموار می‌شود. اقدامات رضاشاه برای مبارزه با سنت‌های اسلامی:

- تعطیلی دفترخانه‌های شرعی
- ممنوع‌شدن دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی
- قدغن‌شدن عزاداری سیدالشهدا
- جلوگیری از انجام مراسم مذهبی

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۱): رضاشاه برای تضعیف روحانیت، دستور داد دخالت آنان در مسائل اجتماعی اکیداً ممنوع شود.

گزینهٔ (۳): این اقدام نیز به دستور رضاشاه انجام شد.

گزینهٔ (۴): روشنفکران در جریان این ماجرا نقشی نداشتند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد دربارهٔ اوضاع ایران در دورهٔ سومین رئیس‌جمهوری (۱۳۶۰ - ۱۳۶۸ ش.)، درست است؟

- (۱) مهندس میرحسین موسوی به همراه اعضای کابینهٔ وی استعفا دادند.
- (۲) کودتایی توسط تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی صورت گرفت.
- (۳) ثبات سیاسی و امنیت بیشتری ایجاد شد و دانشگاه‌ها بازگشایی شدند.
- (۴) آمریکا با طراحی یک عملیات پیچیدهٔ نظامی اقدام به پیاده‌کردن نیرو در صحرای طبس کرد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس ۱۱

Hint

اولین رئیس‌جمهور ایران ابوالحسن بنی‌صدر بود (بهمن ۱۳۵۸) و بعد از خلع بنی‌صدر در دوران کوتاهی، محمدعلی رجایی، دومین رئیس‌جمهوری ایران بود (۲ مرداد ۱۳۶۰ تا ۸ شهریور ۱۳۶۰) با نخست‌وزیری محمدجواد باهنر. ریاست دولت موقت پس از ترور رجایی، آیت‌الله مهدوی کنی (۸ شهریور ۱۳۶۰) آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۰ مهر ۱۳۶۰ با نخست‌وزیری میرحسین موسوی ریاست جمهوری خود را شروع کرد.

درس‌Box

دورهٔ ریاست جمهوری آیت‌الله خامنه‌ای:

- معرفی میرحسین موسوی برای منصب نخست‌وزیری به مجلس
- باقی‌ماندن در دو دورهٔ ریاست جمهوری
- ایجاد ثبات سیاسی و امنیتی بیشتر
- ادارهٔ جنگ با توان و موفقیت روزافزون
- بازگشایی دانشگاه‌ها بعد از تعطیلی پس از پیروزی انقلاب اسلامی

تشریح گزینه‌های دیگر:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینهٔ (۱): در جریان تسخیر سفارت آمریکا، مهندس بازرگان و اعضای کابینهٔ وی استعفا دادند.

گزینهٔ (۲): از رویدادهای تیر ۱۳۵۹ است.

گزینهٔ (۴): از رویدادهای ۵ اردیبهشت ۱۳۵۹ است.

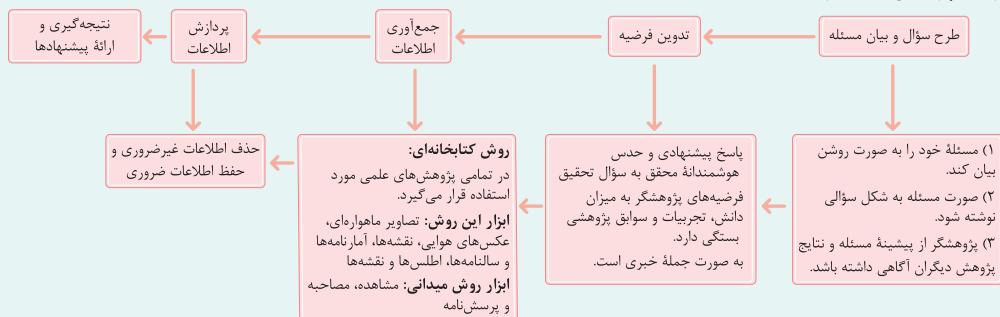
(۱) مراحل کار GIS به ترتیب مطابق با سه گام آخر پژوهش در جغرافیا است.

(۳) اطلاعات حاصل از مرحله آخر GIS می‌تواند به فعالیتهای اقتصادی نوع اول و سوم کمک زیادی بکند.

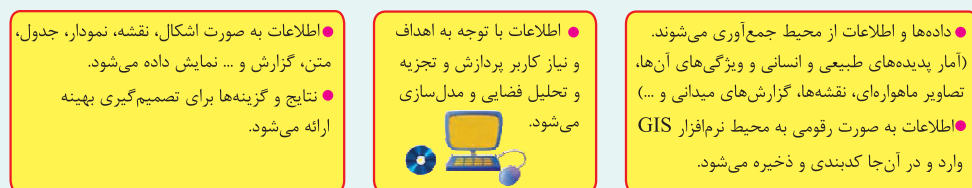
(۴) تحلیل فضایی و مدل سازی در GIS مربوط به گام چهارم در پژوهش جغرافیایی است.

زیرمبمش: جغرافیای دهم - درس ۲/ جغرافیای یازدهم - درس ۷/ جغرافیای دوازدهم - فنون و مهارت‌های جغرافیایی (۱)

درس‌ی Box

ورودی ← پردازش ← خروجی

GIS می‌تواند به عنوان یک ابزار در پژوهش‌های جغرافیایی مورد استفاده قرار بگیرد. در مرحله اول، داده‌ها و اطلاعات جمع‌آوری می‌شوند (مطابق با گام سوم پژوهش جغرافیایی). در مرحله دوم، اطلاعات پردازش و تجزیه و تحلیل فضایی و مدل‌سازی می‌شود (مطابق با گام چهارم پژوهش در جغرافیا). در مرحله سوم، اطلاعات به صورت نقشه و ... ارائه می‌شود و نتایج و گزینه‌ها برای تصمیم‌گیری بهینه ارائه می‌شود (مطابق با گام پنجم پژوهش در جغرافیا).

خروجی GIS به صورت نقشه و نمودار و ... می‌تواند به عنوان یکی از ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات، یعنی گام سوم پژوهش نیز مورد استفاده قرار گیرد.

نمونه‌ای از کاربردهای GIS که با فعالیت‌های اقتصادی مطابقت دارد:

کشاورزی، معادن ← فعالیتهای اقتصادی نوع اول

برنامه‌ریزی و مدیریت شهرها و روستاها، کاربری زمین، آمایش سرزمین، مدیریت منابع طبیعی، مکان‌یابی شهرک‌ها و صنایع، شبکه‌های حمل‌ونقل، نقشه‌برداری، امور نظامی و دفاعی، شبکه‌های بهداشت و درمان و کسب‌وکار و تجارت ← فعالیت‌های اقتصادی نوع سوم

به عبارت گزینه (۳) دقت کنید! گفته شده که سامانه GIS به فعالیت‌های اقتصادی نوع اول و سوم کمک می‌کند، اما خود سامانه GIS را می‌توان جزئی از فعالیت‌های اقتصادی نوع چهارم دانست، زیرا فراهم‌کننده خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و پژوهش و تحقیق و توسعه است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

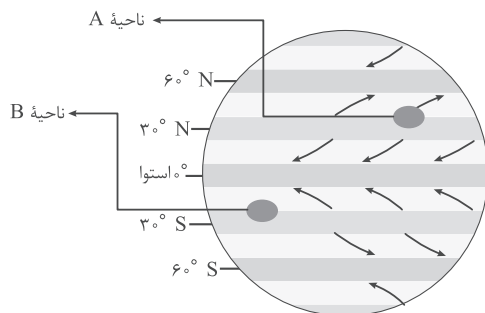
 نکته

گول نخوری

بررسی گزینه نادرست:

خروج اطلاعات به صورت اشکال، نقشه و نمودار ... مربوط به گامی از پژوهش است که در آن فرضیه رد یا تأیید می‌شود، یعنی گام آخر و ورود اطلاعات به صورت رقمی به محیط نرم‌افزار GIS مطابق با گام سوم پژوهش، یعنی جمع‌آوری اطلاعات است.

۱۱۵ با توجه به تصویر زیر و نواحی مشخص شده، کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) ناحیه A در کمربند پرفشار جنب حاره قرار دارد که جنوب ایران نیز در این محدوده و تحت تأثیر این کمربند دارای آب‌وهوای گرم و خشک است.
- (۲) ناحیه B در کمربند کم‌فشار جنب حاره قرار دارد که جنوب ایران نیز در این محدوده و تحت تأثیر این کمربند دارای آب‌وهوای گرم و مرطوب است.
- (۳) ناحیه A همانند B در کمربند پرفشار جنب حاره قرار دارد، ولی A در اطراف مدار رأس‌الجدی و B در اطراف مدار رأس‌السرطان قرار دارد.
- (۴) ناحیه A برخلاف B در کمربند پرفشار جنب حاره قرار دارد و A در اطراف مدار رأس‌السرطان و B در اطراف مدار رأس‌الجدی قرار دارد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جغرافیای دهم - درس ۵ / جغرافیای یازدهم - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ناحیه A در کمربند پرفشار جنب حاره (مدار رأس‌السرطان) و ناحیه B نیز در کمربند پرفشار جنب حاره (مدار رأس‌الجدی) قرار دارد. در اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پرفشار جنب حاره‌ای تشکیل می‌شود و دارای آب‌وهوای گرم و خشک است که مانع از صعود هوا و تشکیل ابر و بارندگی می‌شود. می‌دانیم که ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و هم‌چنین در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است. با توجه به این مختصات، جنوب ایران در نزدیکی ناحیه A یعنی مدار رأس‌السرطان ($33^{\circ}27'$) است، پس می‌توان نتیجه گرفت که علت گرمی و بارندگی کم در جنوب ایران، قرارگیری در این ناحیه (کمربند پرفشار جنب حاره) است.

با توجه به تاریخچه تقسیمات کشوری ایران در گذشته و حال حاضر، کدام موارد صحیح است؟

الف) واحد تقسیمات کشوری در زمان داریوش، در معادل امروزی آن توسط شهردار اداره می‌شود.

ب) نام واحد تقسیمات کشوری در دوره عباسیان همانند نام یکی از واحدهای دوره ساسانیان است.

ج) بعد از انقلاب اسلامی به ترتیب اولین و آخرین استان جدید، گلستان و البرز نام دارد.

د) در تقسیمات کشوری امروز، بخش تابع شهر و شهر تابع شهرستان است.

۱) «الف» - «ج» ۲) «ب» - «د» ۳) «الف» - «ب» ۴) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جغرافیای دهم - درس ۸

درس Box

هخامنشیان: داریوش کشور را به سی شهری که همان شهر می‌باشد، تقسیم کرد.

ساسانیان: کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

عباسیان: قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان «ایالت» تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.

بعد از انقلاب اسلامی (۱۳۵۷ ه. ش.): در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد.

در سال ۱۳۷۲ ه. ش. طرح اولین استان جدید با نام اردبیل به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان‌های قم، قزوین، گلستان، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی و البرز اضافه شدند.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) درست است؛ واحد تقسیمات کشوری در دوران داریوش، شهری نام داشت که همان شهر است و در تقسیمات امروزی ایران، شهر توسط شهردار اداره می‌شود.

ب) درست است؛ در دوره عباسیان نام واحد تقسیمات کشوری ایالت بود که در دوره ساسانیان نیز این نام (سرزمین) در تقسیمات وجود داشته است.

ج) نادرست است؛ بعد از انقلاب اسلامی اولین استان جدید در سال ۱۳۷۲ یعنی اردبیل ایجاد شد و آخرین استان تا به الان البرز است.

د) نادرست است؛ در تقسیمات کشوری امروز، بخش تابع شهرستان و شهر تابع بخش است.

(د) فرهنگ و آداب و رسوم‌های مختلف در این نواحی وجود دارد.

- (١) «الف» ← مغاير با → «ج» ← مطابق با ← «ب» / «ب» → مطابق با → «د» ← مغاير با ← «الف»
- (٢) «ب» ← مغاير با → «ج» ← مطابق با ← «الف» / «الف» → مطابق با → «د» ← مغاير با ← «ب»
- (٣) «ب» ← مغاير با → «ج» ← مطابق با ← «الف» / «ب» → مطابق با → «د» ← مغاير با ← «الف»
- (٤) «الف» ← مغاير با → «ح» ← مطابق با ← «ب» / «الف» → مطابق با → «د» ← مغاير با ← «ب»

زیرمبش: جغرافیای دهم - درس ۹ / جغرافیای دوازدهم - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ پر سے عبارت ہا:

پر سے عبارت تھا:

در یک هرم سکونتگاه، هر چه به سمت رأس آن برویم میزان جمعیت و خدمات افزایش پیدا می‌کند. (سکونتگاه‌های شهری در رأس یا نزدیک، رأس هرم قرار دارند.)

 نکته

145

پایه دوازدهم انسانی
شانزدهم مردادماه ۱۴۰۵
آزمون جامع (مرحله بیستم)

با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟
 (سوال ۱۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

الف) پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری و ایجاد مکان‌های مقدس، به وجود می‌آورند.

ب) دولت میانمار، مسلمانان را شهروند این کشور نمی‌داند و به همین دلیل ساخت مسجد در این کشور را ممنوع، اعلام کرده است.

ج) نواحی تنها تحت تأثیر روابط معمول انسان‌ها با محیط طبیعی نیست بلکه تصمیم‌گیری حکومت‌ها، به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارد.

د) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی، تغییراتی به وجود می‌آورند و در نتیجه نواحی مختلفی را ایجاد می‌کنند یا آن‌ها را تغییر می‌دهند.

- ۱) «الف» → «ج» ← «ب» / «ب» ← «د» ← «الف»
 (مطابق با) (مطابق با) (مغایر با)
- ۲) «ب» → «ج» ← «الف» / «الف» ← «د» ← «ب»
 (مطابق با) (مطابق با) (مغایر با)
- ۳) «ب» → «ج» ← «الف» / «ب» ← «د» ← «الف»
 (مطابق با) (مطابق با) (مغایر با)
- ۴) «الف» → «ج» ← «ب» / «الف» ← «د» ← «ب»
 (مطابق با) (مطابق با) (مغایر با)

با توجه به موارد زیر، توضیح کدام گزینه در ارتباط با انواع بارش به درستی بیان شده است؟

(الف) بارش‌های بهاری بیشتر از این نوع هستند.

(ب) نواحی مرتفع مانع از آن می‌شوند که توده‌های هوای مرطوب به طور افقی حرکت کنند.

(ج) بارندگی بیشتر در جایی که توده‌های هوا با یکدیگر برخورد می‌کنند، به وجود می‌آید.

(د) توده‌های هوا در امتداد دامنه‌ی کوه به طرف قله بالا می‌روند و هنگام صعود، دمای آن کاهش می‌یابد.

(۱) «الف» بیشتر در محل جبهه‌ها به وجود می‌آید و از نوع بارندگی سیکلونی است.

(۲) در موارد «ج» و «د» توده‌های هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود و همراه با بالا رفتن، دمای آن پایین می‌آید و ابر تشکیل می‌شود.

(۳) در «ب» توده‌های هوا نمی‌توانند رطوبت را در خود نگه دارند و موجب بارندگی همرفتی می‌شود.

(۴) موارد «ب» و «د» از ویژگی‌های بارندگی ناهمواری هستند که با کاهش دما، توده‌های هوا دیگر نمی‌توانند رطوبت را در خود نگه دارند و موجب بارش می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمبث: جغرافیای یازدهم - درس ۳

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شکل ۱- بارندگی جبهه‌ای (سیکلونی)

شکل ۲- بارندگی کوهستانی (ناهمواری)

بررسی عبارت‌ها:

(الف) بارندگی همرفتی

(ب) و (د) بارندگی کوهستانی (ناهمواری)

(ج) بارندگی جبهه‌ای (سیکلونی)

جغرافیا

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «الف» مربوط به بارندگی همرفتی است.

گزینه (۲): توضیح مربوط به بارندگی همرفتی است، در صورتی که «ب» مربوط به بارندگی کوهستانی (ناهمواری) و «ج» مربوط

به بارندگی جبهه‌ای (سیکلونی) است.

گزینه (۳): «ب» موجب بارندگی کوهستانی (ناهمواری) می‌شود.

با توجه به اطلاعاتی که در کتاب درسی در رابطه با «چاله‌های بادی» آورده شده:

الف) کدام یک از تصاویر مقابل، توصیف درستی از این پدیده ارائه داده است؟
ب) نسبت این پدیده به پدیده‌های طبیعی «کلوت» و «تلماسه» به ترتیب چگونه است؟

- ۱) شکل «الف» - چاله‌های بادی نسبت به کلوت‌ها، در دوره‌های زمانی کوتاه‌تری به وجود می‌آیند و مانند تلماسه‌ها حاصل فرسایش کاوشی هستند.
- ۲) شکل «ب» - چاله‌های بادی برخلاف کلوت‌ها، حاصل فرسایش کاوشی هستند و مانند تلماسه‌ها پدیده‌هایی در اعماق زمین هستند.
- ۳) شکل «الف» - چاله‌های بادی برخلاف کلوت‌ها، حاصل فرسایش کاوشی هستند و برخلاف تلماسه‌ها پدیده‌هایی در اعماق زمین هستند.
- ۴) شکل «ب» - چاله‌های بادی نسبت به کلوت‌ها، در دوره‌های زمانی کوتاه‌تری به وجود می‌آیند و برخلاف تلماسه‌ها حاصل فرسایش کاوشی هستند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: مفروضات یازدهم - درس ۴

شکل «ب» تصویر درست‌تری از پدیده «چاله‌های بادی» ارائه داده است. در نواحی دارای پوشش ماسه‌ای ریز و فاقد پوشش گیاهی، باد ذرات را از محل خود جدا می‌کند و فرایند فرسایش تا عمقی که ماسه‌ها به دلیل تماس با آب‌های زیرزمینی دارای رطوبت و چسبندگی متوقف می‌شوند، ادامه پیدا می‌کند و به تدریج چاله‌های بادی شکل می‌گیرد.
پرا شکل «الف» درست نیست؟ اصلاً بیا این بپذیریم که مکان قرارگیری آب‌های زیرزمینی درست است، آنگاه عمق چاله ماسه‌های ریز بود، دلیلی نداشت فرسایش متوقف بشه و باد کم‌کم می‌وزید و ذرات ماسه رو با خودش حمل می‌کرد و می‌برد.
ارتباط چاله‌های بادی با کلوت‌ها: کلوت‌ها در طی میلیون‌ها سال پدید می‌آیند، اما چاله‌های بادی در بازه‌های زمانی کوتاه‌تری به وجود می‌آیند. (هم کلوت و هم چاله‌های بادی، حاصل فرسایش کاوشی هستند).
ارتباط چاله‌های بادی با تلماسه: تلماسه‌ها حاصل فرسایش تراکمی هستند، اما چاله‌های بادی حاصل فرسایش کاوشی هستند و چاله‌های بادی برخلاف تلماسه‌ها در اعماق زمین و با حفر خاک شکل می‌گیرند.

مشاوره یادگرفتن جغرافیا بدون نقشه و نمودار مثل یادگرفتن شیمی بدون آزمایشگاه! تقریباً هر پدیده طبیعی‌ای که توی کتاب درباره‌ش صحبت شده رو می‌شه روی نمودارهایی مثل تصویر این سؤال رسم کرد. تلاش کن تا قبل از این که طراح کنکور بخواد با این نمودارها غافل‌گیرت کنه، خودت پدیده‌ها رو به نمودار تبدیل کنی.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر کدام از موارد زیر با کدام یک از اشکال ارتباط انسان و نواحی، ارتباط بیشتری دارد؟

الف) با پیشرفت اروپاییان در دریانوردی و کشف سرزمین‌های جدید، نواحی زبانی انگلیسی و اسپانیایی در کشورهای قاره آمریکا به وجود آمد.

ب) فرهنگ هر جامعه، باعث به وجود آمدن چشم‌اندازهای خاصی در آن جامعه (شهر یا کشور) می‌شود.

ج) رستوران‌های زنجیره‌ای مک دونالد، متعلق به کشور آمریکا است، اما در کشورهای مسلمان نشینی چون عربستان سعودی، نیز شعبه‌هایی دارد.

د) با این‌که ورزش کاراته در شرق آسیا شکل گرفته است، اما مدت‌هاست که باشگاه‌های زیادی در ایران، این رشته ورزشی را آموزش می‌دهند.

۱) نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

۲) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند. - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

۳) نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. - نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند. - نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی هستند. - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.

۴) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: مفروضات یازدهم - درس‌های ۲ و ۶

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) با پیشرفت اروپاییان در دریانوردی و کشف سرزمین‌های جدید، نواحی زبانی انگلیسی و اسپانیایی در کشورهای قاره آمریکا به وجود آمد.

در این مثال ما درباره به وجود آمدن یک ناحیه زبانی جدید صحبت می‌کنیم، پس درباره «انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند» است. ب) فرهنگ هر جامعه، باعث به وجود آمدن چشم‌اندازهای خاصی در آن جامعه (شهر یا کشور) می‌شود. این‌جا هم کماکان با به وجود آمدن یک ناحیه طرف هستیم. فرهنگ هر ناحیه (جامعه) چشم‌اندازهای فرهنگی خاصی را به وجود می‌آورد، پس درباره «انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند» است.

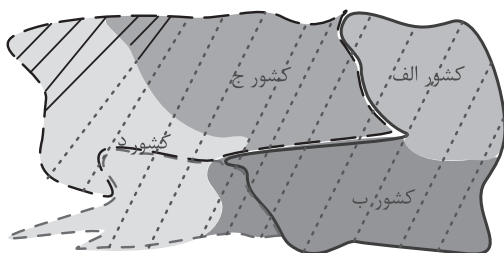
ج) رستوران‌های زنجیره‌ای مک دونالد، متعلق به کشور آمریکا است، اما در کشورهای مسلمان نشینی چون عربستان سعودی، نیز شعبه‌هایی دارد. این‌جا با پدیده انتقال و پخش فرهنگی طرف هستیم، یعنی دو ناحیه با هم ارتباط دارند، پس مربوط به «نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند» است.

د) با این‌که ورزش کاراته در شرق آسیا شکل گرفته است، اما مدت‌هاست که باشگاه‌های زیادی در ایران، این رشته ورزشی را آموزش می‌دهند. این‌جا با پدیده انتقال و پخش فرهنگی طرف هستیم، یعنی دو ناحیه با هم ارتباط دارند، پس مربوط به «نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند» است.

پدیده پخش فرهنگی هم می‌تواند با «انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند» ارتباط داشته باشد (یعنی پدیده جدید باعث به وجود آمدن یک فرهنگ جدید شود، مثل نفوذ اسلام به آسیای میانه و شکل‌گیری ناحیه فرهنگی اسلامی) و یا با «نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند» ارتباط داشته باشد. (مثل ورود ورزش کاراته در ایران).

نکته

تصویر زیر نقشه فرهنگی یک ناحیه گسترده است. با توجه به مؤلفه‌های انسانی، پیشنهاد شما برای مدیریت فضای جغرافیایی و توزیع قدرت در هر کدام از کشورهای زیر چیست؟

راهنمای نقشه:

قلمرو جغرافیایی قوم A: (کشور الف)، قلمرو جغرافیایی قوم B: (کشور ج)، قلمرو جغرافیایی قوم C: (کشور د)، قلمرو جغرافیایی زبان ۱: (کشور الف)، قلمرو جغرافیایی زبان ۲: (کشور ب)، کشور ج: (کشور د)، کشور د: (کشور ب)

- ۱) کشور الف: فدرال - کشور ب: ناحیه‌ای و ترکیبی - کشور ج: فدرال - کشور د: فدرال
- ۲) کشور الف: تک‌ساخت - کشور ب: ناحیه‌ای و ترکیبی - کشور ج: ناحیه‌ای و ترکیبی - کشور د: فدرال
- ۳) کشور الف: فدرال - کشور ب: تک‌ساخت - کشور ج: فدرال - کشور د: ناحیه‌ای و ترکیبی
- ۴) کشور الف: تک‌ساخت - کشور ب: تک‌ساخت - کشور ج: ناحیه‌ای و ترکیبی - کشور د: ناحیه‌ای و ترکیبی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمش: جغرافیای یازدهم - درس ۱۰

درس Box

انواع نظام‌های سیاسی:

جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کشور «الف»، از لحاظ قومی کشور یکدستی است، تمامی جغرافیای آن مربوط به قوم A است و از طرفی از لحاظ زبانی هم کشور یکدستی است و در کل این کشور، زبان ۱ (/) رواج دارد، در نتیجه از لحاظ فرهنگی برای مدیریت فضای جغرافیایی و توزیع قدرت، الگوی **تک ساخت**، الگوی مناسبتری برای آن است.

کشور «ب» از لحاظ زبانی کشور یکدستی است، اما از لحاظ قومی بخش کوچکی از این کشور در همسایگی با کشور «د» قومیت متفاوتی دارد. با توجه به این که تنها بخش کوچکی از این کشور از لحاظ فرهنگی متفاوت است، الگوی **ناحیه ای و ترکیبی**، الگوی مناسبتری برای آن است.

کشور «ج»، از لحاظ قومی کشور یکدستی است، اما از لحاظ زبانی بخش کوچکی از این کشور در همسایگی با کشور «د» زبان متفاوتی دارد، با توجه به این که تنها بخش کوچکی از این کشور از لحاظ فرهنگی متفاوت است، الگوی **ناحیه ای و ترکیبی**، الگوی مناسبتری برای آن است.

کشور «د»، نه از نظر زبانی و نه از نظر قومی کشور یکدستی نیست و تنوع قومی و زبانی زیادی در آن وجود دارد، با توجه به این تنوع، الگوی **فدرال**، الگوی مناسبتری برای آن است.

۱۲۲ با توجه به موارد زیر، کدام گزینه عبارت صحیحی را تبیین می‌کند؟

الف) زاغه‌نشینی

ب) حاشیه‌نشینی

- ۱) مورد «الف» همانند «ب» از نوع اسکان‌های غیررسمی است که در حاشیه شهرها و در محل‌های موقت شکل گرفته است.
- ۲) مورد «الف» همانند «ب» میزان بزهکاری و انحرافات اجتماعی مانند وندالیسم به وفور دیده می‌شود.
- ۳) مورد «ب» برخلاف «الف» نوعی اسکان رسمی است که در حاشیه مکان شهرها شکل گرفته است.
- ۴) مورد «ب» همانند «الف» نوعی اسکان رسمی است، اما برخلاف «الف» در نقاط مختلف شهر دیده نمی‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: مفروضات دوازدهم - درس ۲

پدیده‌ای که در اطراف شهرهای بزرگ در نتیجه مشکل مسکن شکل می‌گیرد، اسکان غیررسمی (غیرقانونی) است که زاغه‌نشینی و حاشیه‌نشینی از مصادیق آن‌ها هستند.

حاشیه‌نشینی: ورود مهاجران فقیر به شهرهای بزرگ باعث می‌شود مسکن‌های موقتی در حاشیه شهرها ساخته شود.

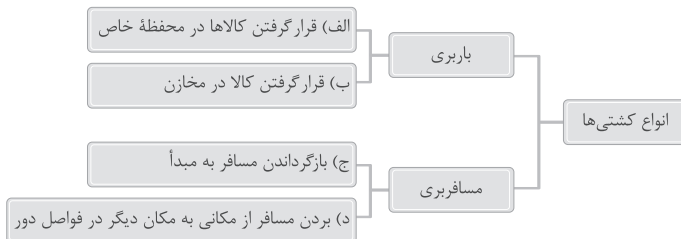
زاغه‌نشینی: برخلاف حاشیه‌نشینی ممکن است در نقاط مختلف شهرها شکل بگیرند و در ساخت آن‌ها از مواد ارزان‌قیمت مانند ضایعات آهن و حلبی استفاده می‌شود.

در زاغه‌نشینی و حاشیه‌نشینی، میزان بزهکاری و انحرافات اجتماعی زیاد و به وفور دیده می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

۱۲۳ با توجه به تصویر زیر و مشخصات انواع کشتی‌ها در حمل و نقل آبی، کدام عبارت درست است؟

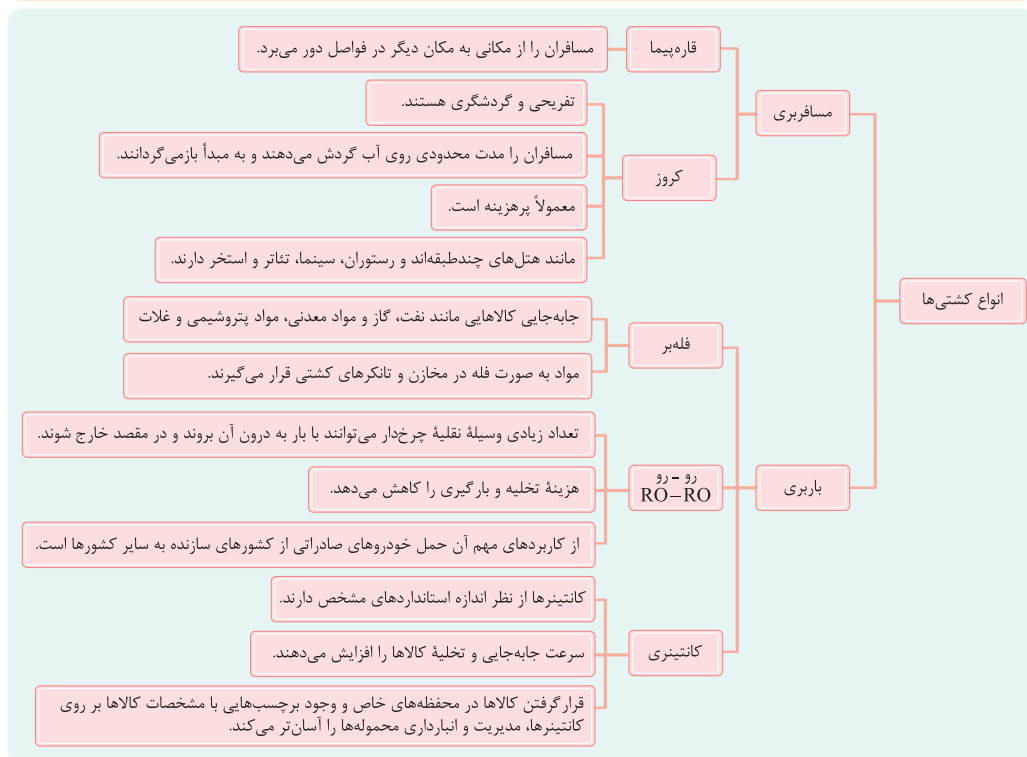

- ۱) موارد «الف» و «ب» مربوط به کشتی‌های کانتینری و موارد «ج» و «د» به ترتیب مربوط به کشتی‌های قاره‌پیما و کروز است.
- ۲) کشتی‌های مربوط به مورد «الف» سرعت جابه‌جایی و تخلیه کالاها را افزایش می‌دهند و سفر با کشتی‌های «ج» معمولاً پرهزینه است.
- ۳) در مورد «ب» کالاهایی مانند نفت و گاز در مخازن بارگیری می‌شوند و مورد «د» از کشتی‌های تفریحی و گردشگری هستند.
- ۴) مورد «الف» مدیریت و انبارداری محموله‌ها را آسان‌تر می‌کند و از کاربردهای مهم مورد «د» حمل خودروهای صادراتی از کشورهای سازنده به سایر کشورهاست.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبست، مفروضات دوازدهم - درس ۳

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف) قرار گرفتن کالاها در محفظه خاص ← کشتی‌های کانتینری

ب) قرار گرفتن کالا در مخازن ← کشتی‌های فله‌بر

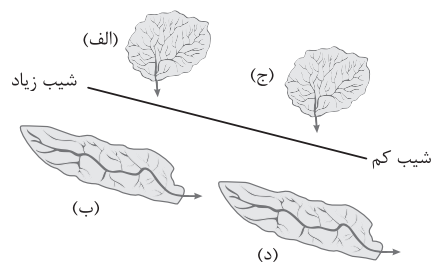
ج) بازگرداندن مسافر به مبدأ ← کشتی‌های کروز

د) بردن مسافر از مکانی به مکان دیگر در فواصل دور ← کشتی‌های قاره‌پیما

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «الف» مربوط به کشتی‌های کانتینری و «ب» مربوط به کشتی‌های فله‌بر است. «ج» مربوط به کشتی‌های کروز و «د» مربوط به کشتی‌های قاره‌پیماست.
- گزینه (۳): مورد «د» از کشتی‌های قاره‌پیما است.
- گزینه (۴): حمل خودروهای صادراتی از کاربردهای مهم کشتی‌های رو-رو (RO-RO) است.

با توجه به شکل زیر کدام گزینه تحلیل درستی را تبیین می‌کند؟

۱) احتمال وقوع سیل در مورد «ب» از مورد «الف» کم‌تر و از مورد «د» بیشتر است.

۲) احتمال وقوع سیل در مورد «ب» از مورد «ج» بیشتر و از مورد «د» کم‌تر است.

۳) احتمال وقوع سیل در مورد «ج» از مورد «د» بیشتر و از مورد «ب» کم‌تر است.

۴) احتمال وقوع سیل در مورد «الف» از مورد «د» بیشتر و از مورد «ج» کم‌تر است.

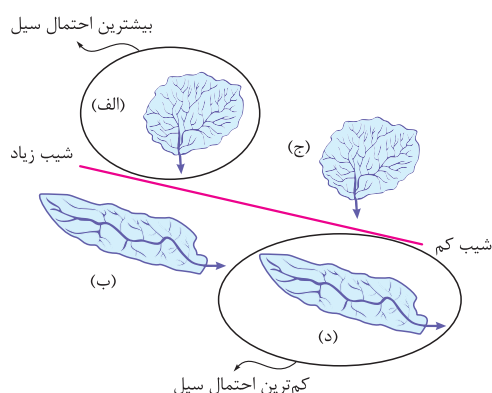
پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: مفروضات دوازدهم - درس ۵

درس‌Box

شکل حوضه آبخیز، شیب و تعداد انشعابات حوضه رابطه مستقیمی با سیل‌خیزی رود دارد. هر چه شکل حوضه آبخیز گردتر و شیب آن بیشتر باشد، سیل‌خیزتر است و هر چه حوضه آبخیز درازتر و کشیده‌تر باشد، احتمال وقوع سیل در آن کم‌تر است.

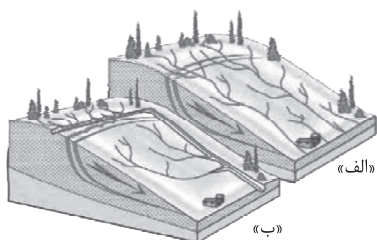
پاسخ خیلی تشریحی ✓

در تصویر صورت سؤال، حوضه آبخیز «الف» گردتر است و شیب بیشتری دارد و بنابراین سیل‌خیزترین است و حوضه آبخیز «د» با شکل کشیده‌تر و شیب ملایم، کم‌ترین احتمال وقوع سیل را دارد.

با توجه به تصاویر زیر، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در تصویر امکان سرعت سیل بیشتر است و در تصویر امکان زمین‌لغزش بیشتر؛ زیرا»

۱) «الف» - «ب» - احتمال نفوذ آب به داخل زمین و کاهش توان

سطح دامنه بیشتر است

۲) «ب» - «الف» - احتمال نفوذ آب به داخل زمین و کاهش توان

سطح دامنه بیشتر است

۳) «الف» - «ب» - حجم و سرعت رواناب و شیب آن افزایش پیدا می‌کند

۴) «ب» - «الف» - حجم و سرعت رواناب و شیب آن افزایش پیدا می‌کند

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: مفروضات دوازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شکل «الف» شبکه زهکشی در سطح یک دامنه مستعد لغزش را نشان می‌دهد. در این شکل به دلیل این که نفوذپذیری خاک بیشتر است آب به داخل دامنه نفوذ پیدا می‌کند و اصطکاک کم‌تر می‌شود و در نتیجه امکان وقوع زمین‌لغزش بیشتر است. در شکل «ب» با هدایت انشعابات شبکه زهکشی به سوی یک کانال مصنوعی، سرعت تخلیه روان‌آب افزایش و نفوذپذیری و زمین‌لغزش کاهش می‌یابد. در این شکل به دلیل این که آب با سرعت بیشتری تخلیه می‌شود، امکان وقوع سیل بیشتر است.

مغالطه بیان شده مقابل کدام گزینه، به درستی ذکر شده است؟

- (۱) توانا بود هر که دانا بود ز دانش دل پیر برنا بود (ابهام در مرجع ضمیر)
 (۲) برادر که در بند خویش است نه برادر نه خویش است (توسل به معنای ظاهری)
 (۳) زنبور درشت بی مروت را گوی باری چو عسل نمی دهی نیش مزین (شیوه نگارشی کلمات)
 (۴) جاهل بروز مرشد بی معرفت چه فیض کوری کجا عصاکش کور دگر شود (اشتراک لفظ)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق - درس ۲

درس Box

شیوه نگارش کلمات:

معانی را می توان به دو صورت کتبی و شفاهی به دیگران منتقل کرد. ← اشتباه در کتابت و نگارش می تواند باعث پدید آمدن خطای ذهنی (مغالطه) شود.

انواع مغالطه شیوه نگارشی	مثال
(۱) عدم رعایت دقیق علائم سجاوندی	● عفو لازم نیست، اعدامش کنید. / عفو، لازم نیست اعدامش کنید. ● به نظر، علی احمدی دانشجوی خوبی است. / به نظر علی، احمدی دانشجوی خوبی است.
(۲) حرکات کلمات	● شکر / سُکر ● عَرَض / عِرَض
(۳) دیکته کلمات	● سفر / صفر ● ارز / ارض
(۴) فاصله و نیم فاصله	● دریاچه / دریا، چه (ندانستم که این دریاچه موج خون فشان دارد) ● دربند / در، بند

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): مغالطه محتمل در این بیت، «نگارشی کلمات» و روی حرکت گذاری «بود» است که می تواند «بود» باشد یا «بُود» باشد.
 گزینه (۲): «خویش» در این بیت، زمینه مغالطه اشتراک لفظ را فراهم می کند. یک معنای آن «قوم و خویش و فامیل» است و معنای دیگر «خود» است.
 گزینه (۳): در این بیت جابه جایی و برگردان معنای بیت را متفاوت می کند، پس مغالطه نگارشی کلمات با توجه به علائم سجاوندی دارد. یکی «زنبور درشت بی مروت را گوی/ باری، چو عسل نمی دهی نیش مزین»، در این جا «باری» معنای «اگر» می دهد و «چو» معنای «که» می دهد، یعنی «اگر عسل نمی دهی حداقل نیش مزین»، اما حالت دوم این گونه است که «زنبور درشت بی مروت را گوی/ باری چو عسل نمی دهی، نیش مزین» یعنی «اگر محصولی مثل عسل تولید نمی کنی، نیش مزین». در این جا، «باری» به معنای «محصول» و «چو» به معنای «مانند» است.
 گزینه (۴): «کوری عصاکش کور دگر شود» یک ضرب المثل به معنای این است که «نادان، نمی تواند نادان دیگری را راهنمایی کند»، اما امکان دارد این جا برداشت مطابقی کنیم و دچار مغالطه توسل به معنای ظاهری شویم.

در مقابل کدام گزینه، مغالطه ای که ممکن است رخ دهد، به درستی آمده است؟ (سوال ۱۲۶ آنگور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

- (۱) علی با برادرش به دیدن دوستش رفت. (نگارش کلمات)
 (۲) مردم شهر شما مانند ما باعاطفه نیستند. (نگارش کلمات)
 (۳) پیر خرد گوش شنوا و چشم بینا دارد. (ابهام در مرجع ضمیر)
 (۴) می توان گفت که کلام فلسفه است اما عرفان نه. (ابهام در مرجع ضمیر)

دو مفهوم کلی غیر D و F در عین این که مصادیق مشترکی با هم دارند، هر کدام مصادیق اختصاصی خود را هم دارند.

نسبت میان مفاهیم موجود در کدام گزینه مشابه نسبت میان D و F نیست؟

(۱) مهره‌دار و مار	(۲) مایع در دمای اتاق و فلز
(۳) مربع و لوزی	(۴) تابلوی نقاشی و رنگ

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: منطق - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

طبق توضیحات صورت سؤال، رابطه میان غیر D و F عموم و خصوص من وجه است، پس رابطه میان D و F هم عموم و خصوص من وجه و یا عموم و خصوص مطلق می شود.

بررسی گزینه ها:

گزینه (۱): عموم و خصوص مطلق است که در آن مهره‌دار اعم از مار است.

گزینه (۲): عموم و خصوص من وجه است، چرا که جیوه فلزی است که در دمای اتاق مایع است، اما سایر فلزات جامد هستند. غیر از جیوه چیزهای دیگری مثل آب هم در دمای اتاق مایع هستند.

گزینه (۳): عموم و خصوص مطلق است، چرا که همه مربع ها، لوزی ای با چهار زاویه قائمه هستند، اما برخی لوزی ها مربع نیستند.

گزینه (۴): رنگ جزئی از تابلوی نقاشی است و هر چیز با جزء خودش تباین دارد.

هنگامی که رابطه میان دو مفهوم کلی از نظر نسبت های چهارگانه، عموم و خصوص من وجه باشد، اگر هر دو مفهوم نقیض شوند (غیر آن ها را در نظر بگیریم)، رابطه آن ها عموم و خصوص من وجه یا تباین می شود و اگر فقط یک مفهوم را نقیض کنیم، رابطه آن ها عموم و خصوص من وجه یا عموم و خصوص مطلق می شود.

۱۲۸ در کدام یک از تعریف‌های زیر که واجب است شرایط جامع و مانع بودن بررسی شود، آن تعریف نه جامع است و نه مانع؟

- (۱) خورشید: ستاره گندم‌گون منظومه شمسی
- (۲) حیوان: جسمی که دارای حواس است.
- (۳) زوج: عدد قابل تقسیم بر دو
- (۴) نقاشی: اثر قلم بر کاغذ

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: منطق - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓ همه نقاشی‌ها، اثر قلم بر کاغذ نیستند. ممکن است نقاشی اثر قلم بر بوم یا دیوار یا ... باشد و یا حتی با دست نقاشی انجام شده باشد (جامع نیست). از طرفی، «اثر قلم بر کاغذ» می‌تواند خط یا نوشته نیز باشد (مانع نیست). بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): به خاطر تشبیه و استعاره، واضح نیست و زمانی که یک تعریف واضح نباشد، بررسی سایر شرایط تعریف لازم نیست.
گزینه (۲): هم جامع است هم مانع.
گزینه (۳): هم جامع است هم مانع.

برای تشخیص جامع و مانع بودن دو سؤال مطرح می‌شود

- آیا هر مفهوم مجهولی، تعریف است؟
 - بله ← جامع است.
 - خیر ← جامع نیست.
- آیا هر تعریفی، مفهوم مجهول است؟
 - بله ← مانع است.
 - خیر ← مانع نیست.

(سؤال ۸، ۲۳ کنکور انسانی ۱۴۰۱)

کدام یک از تعریف‌های زیر جامع و مانع نیست؟

- (۱) موجود: آن‌چه دارای هستی باشد.
- (۲) اسب: حیوان اهلی دارای یال و دم
- (۳) فعل: کلمه‌ای که بر انجام کاری دلالت کند.
- (۴) گیاه: موجود زنده دارای شاخه و برگ

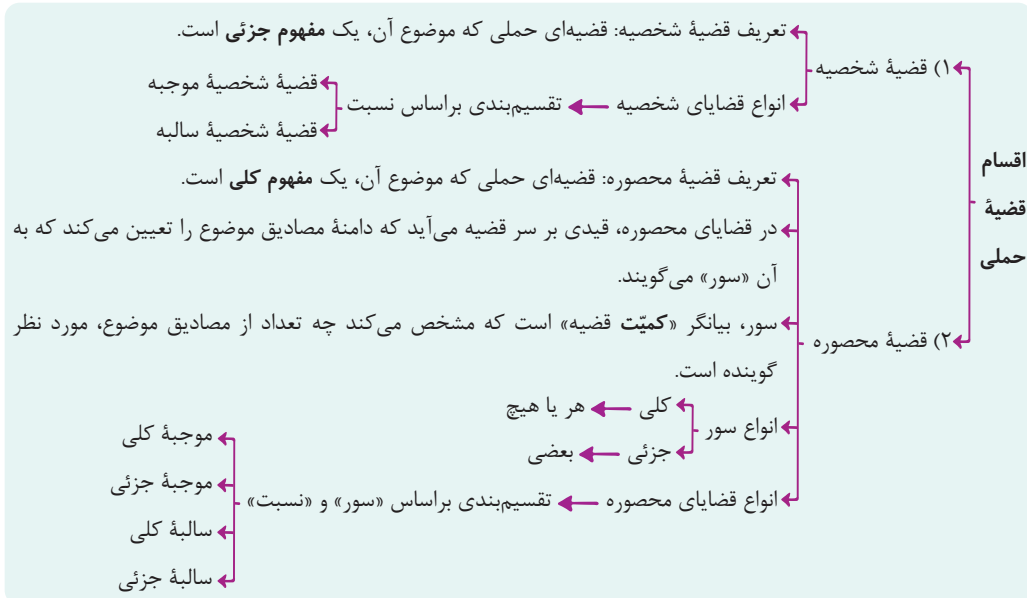
۱۲۹ کدام قضیه شخصی است؟

- (۱) حالم از شرح غمت افسانه‌ای است
- (۲) شرح غمت از پیر و جوان می‌شنوم
- (۳) شرح غمت به وصف نخواهد شدن تمام
- (۴) دل من خواست که تا شرح غمت عرضه دهد

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق - درس ۶

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

باید گزینه‌ها را تبدیل به جمله اسناد و حالت استاندارد کنیم:

- گزینه (۱): حال من از شرح غمت افسانه‌ای است. ← موضوع: حال من (مفهوم کلی) ← قضیه محصوره
- گزینه (۲): من شنونده شرح غمت از پیر و جوان هستم. ← موضوع: من (مفهوم جزئی) ← قضیه شخصی
- گزینه (۳): شرح غمت به وصف تمام‌شدنی نیست. ← موضوع: شرح غمت (مفهوم کلی) ← قضیه محصوره
- گزینه (۴): دل من خواست عرضه‌دهنده شرح غمت باشد. ← موضوع: دل من (مفهوم کلی) ← قضیه محصوره

با توجه به عبارت «چرخ بر هم زنم ار غیر مرادم گردد؛ چرخ گردون بر مراد ما نگشت»، از کدام قاعده استفاده شده

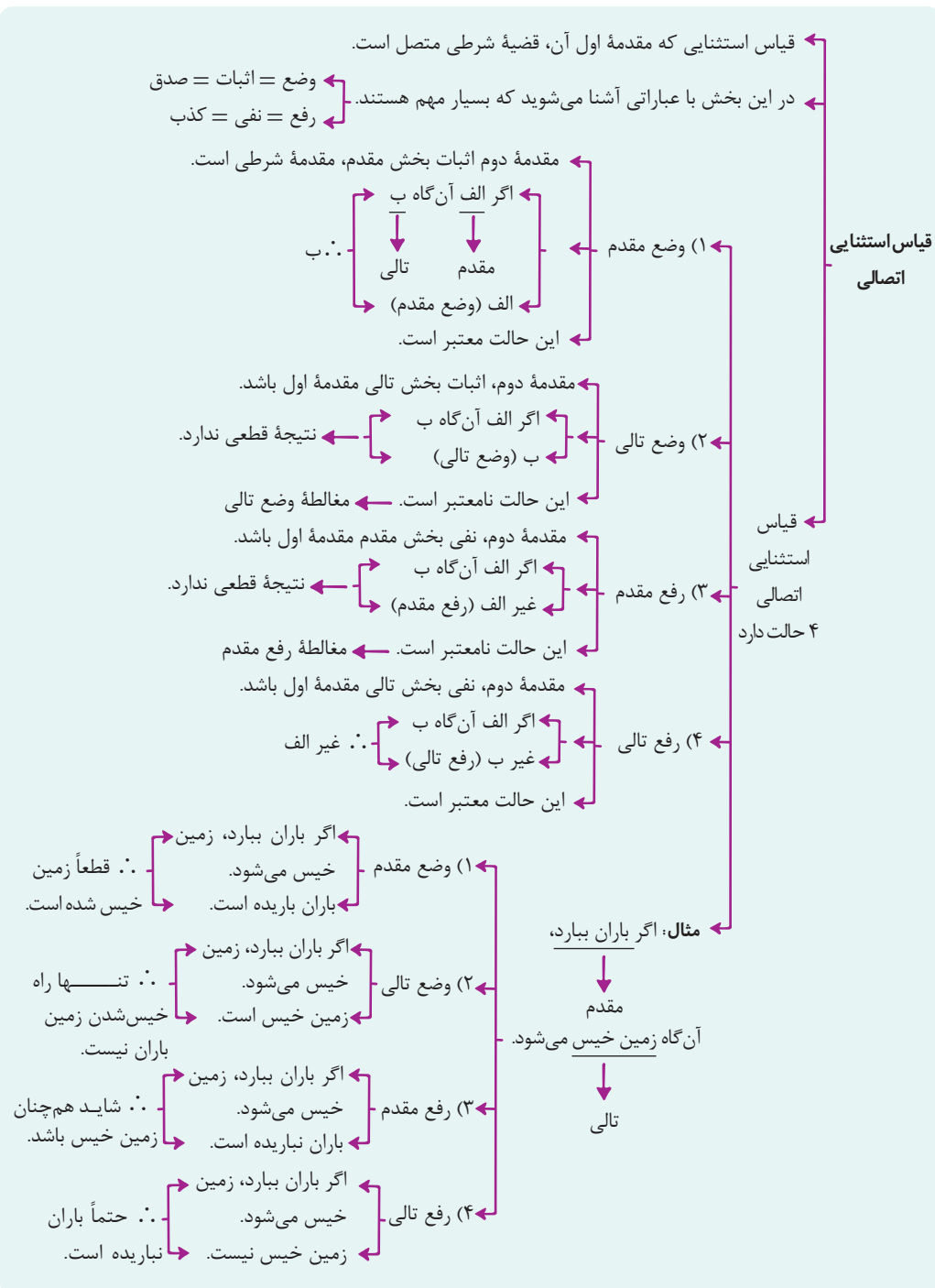
است و چه نتیجه‌ای در پی دارد؟

- (۱) وضع تالی - چرخ بر هم نمی‌زنم. (۲) وضع مقدم - چرخ بر هم زنم.
(۳) رفع مقدم - نتیجه قطعی ندارد. (۴) رفع تالی - چرخ را بر هم نخواهم زد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق - درس ۹

درس Box

فلسفه و منطق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به مصراع اول «چرخ بر هم زنم ار غیر مرادم گردد»، این که «چرخ غیر مرادم بگردد» یا به عبارتی «چرخ بر مرادم نگردد» مقدم است و این که «چرخ را بر هم می‌زنم» تالی است.

در بخش دوم عبارت، بیان شده که «چرخ گردون بر مرادم نگشت»، پس از قاعده وضع مقدم استفاده شده است.

اگر مقدمه دوم، وضع مقدم باشد، نتیجه، وضع تالی می‌شود؛ یعنی «چرخ را بر هم می‌زنم».

نوع کدام مغالطه، به درستی تعیین شده است؟ **۱۳۱**

- (۱) هیچ وقت فکر نمی کردم این طور بی خردی کنی. (توسل به احساسات)
- (۲) برای آینده فرزندان و ایمنی خانواده‌ات باید با ما همکاری کنی. (تله‌گذاری)
- (۳) تمام عمرم را به گرفتن انتقام از یک فرد خبیث و نادان گذراندم. (بزرگ‌نمایی)
- (۴) فکر می کردم آن قدر عاقل شدی که آن پیشنهاد را نپذیری؛ ولی حیف! (تله‌گذاری)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق - درس ۱۰

درس Box

در این روش با بزرگ‌نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در تأیید نظری داریم یا با کوچک‌نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در مخفی کردن حقیقت داریم.

مغالطه بزرگ‌نمایی و کوچک‌نمایی یکی از کاربردهای این روش در کاریکاتور است.

مثال در یک فروشگاه ← حراج کالاها از ۵٪ تا ۵۰٪
وقتی مادر تان می‌گوید اتاق‌تان را تمیز کنید، در جواب بگویید: چند بار اتاق را تمیز کنم؟ نمی‌توانم تمام عمر اتاقم را تمیز کنم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر کسی بدون ذکر دلیل، بخشی از حقیقت را بزرگ‌تر یا کوچک‌تر نشان بدهد، دچار مغالطه بزرگ‌نمایی و کوچک‌نمایی شده است.

در این گزینه، «تمام عمر» را به انتقام فکر کردن، بزرگ‌نمایی و مغالطه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مغالطه مسموم کردن چاه است.

گزینه (۲): مغالطه توسل به احساسات است. (تهدید)

گزینه (۴): مغالطه مسموم کردن چاه (یعنی چون آن پیشنهاد را پذیرفتی، عاقل نیستی).

- (۱) انسان از ابتدای زندگی گرایشی به زندگی با دیگران ندارد.
 (۲) اگر امری به ما ضرر برساند، نمی‌تواند یک قاعدهٔ عمومی باشد.
 (۳) بر پایهٔ دیدگاه فیثاغورس، کل جهان را می‌توان با ریاضی شناخت.
 (۴) وجود ویژگی‌های غیرمادی در انسان، در قالب جسم او نمی‌تواند باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم - درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ در علم فلسفه موضوعات با روش عقلی و استدلال عقلی محض بررسی می‌شود. گزینهٔ (۱) مرتبط با فلسفهٔ جامعه‌شناسی، گزینهٔ (۲) مربوط به فلسفهٔ اخلاق و گزینهٔ (۴) مربوط به حقیقت انسان است که مربوط به انسان‌شناسی فلسفی است، اما بررسی گزاره‌های تاریخی با روش عقلی و در فلسفه صورت نمی‌گیرد.

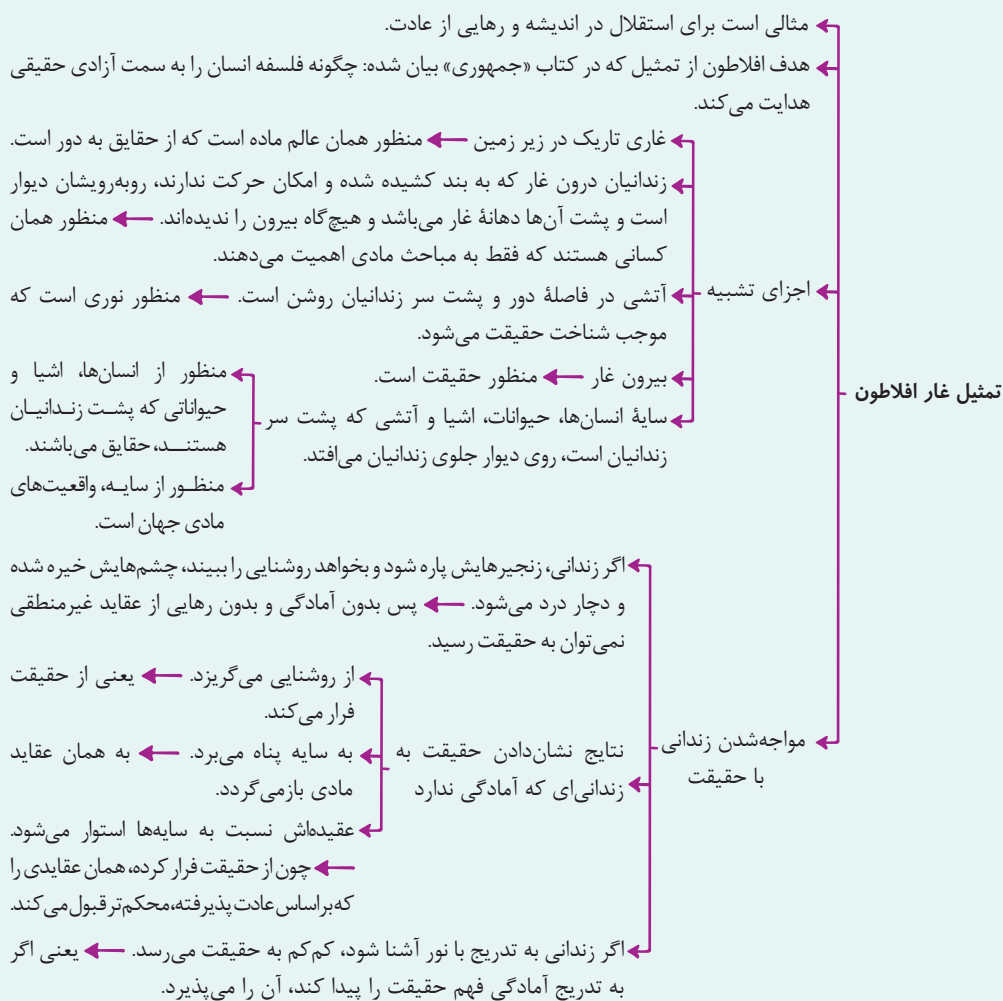
آن چه از تمثیل غار افلاطون درک می شود بیانگر آن است که

- (۱) انسان هایی که در دنیای مادی گرفتار هستند، مانند زندانیان غار هیچ چیز را واقعی نمی دانند
- (۲) انسان ها همواره در تکاپو برای رسیدن به حقایق اند، ولی گاهی موفق نمی شوند
- (۳) درک حقایق عالم با کمک عقلانیت و دستگیری فلسفه، میسر خواهد شد
- (۴) نور عقل است که می تواند حقایق درون غار را روشن و قابل درک کند

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۳

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در تمثیل غار، افلاطون می گوید: «اگر زنجیر دست و پای زندانی باز شود و او بخواهد به سوی بیرون غار حرکت کند، شخصی تنومند دستان او را می گیرد و او را از سرایشی غار بالا می کشد.» این شخص تنومند همان عقلانیت و تکاپوی فلسفی است که اثر ویژه ای در خروج انسان از غار جهالت و تعصبات دارد.

بررسی سایر گزینه ها:

- گزینه (۱): زندانیان غار، سایه ها را واقعی می پندارند. مردمان گرفتار در دنیای مادی نیز، جهان ماده و تعلقات آن را واقعی می دانند.
- گزینه (۲): لزوماً همه انسان ها به دنبال رسیدن به حقایق نیستند.
- گزینه (۴): اساساً حیات درون غار، همراه با تاریکی و جهل است و روشنایی عقل در بیرون غار و جهان حقایق، کارساز است.

کدام گزینه معنای جمله زیر را به درستی بیان می‌کند؟

«قلب یکی دیگر از ابزارهای معرفت انسان است که می‌تواند بی‌واسطه به حقایقی برسد.»

- (۱) ضروری است نفس برای کسب معرفت از طریق قلب به سیر و سلوک و تهذیب بپردازد.
- (۲) معرفت شهودی از طریق قلب، به تدریج و بعد از تعالی بخشیدن به نفس حاصل می‌شود.
- (۳) کسب این معرفت به تقویت نفس نیازمند است و از هیچ تجربه یا استدلال عقلی بهره نمی‌گیرد.
- (۴) نفس در این معرفت علاوه بر عالم طبیعت، سایر عوالم از جمله فرشتگان را هم می‌تواند مشاهده کند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۷

درس Box

معرفت شهودی از طریق تقویت ایمان و تعالی بخشیدن به نفس و تهذیب آن و کمال‌طلبی همراه با عبادات خالصانه، به تدریج و گام‌به‌گام حاصل می‌شود. این معرفت، یک معرفت بی‌واسطه است؛ یعنی بدون استفاده از تجربه و آزمایش و بدون استدلال عقلی در قلب تجلی می‌کند. البته همان‌طور که گفتیم، برای دریافت چنین معرفتی سیر و سلوک و تهذیب نفس ضروری است. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): لازمه حصول معرفت شهودی، تهذیب نفس است و ربطی به بی‌واسطه‌بودن آن ندارد.
- گزینه (۲): تدریجی‌بودن این معرفت از ویژگی‌های آن است، اما ربطی به بی‌واسطه‌بودن آن ندارد.
- گزینه (۴): توانایی‌ها یا قلمرو ادراکی قلب در معرفت شهودی توضیحی برای بی‌واسطه‌بودن آن نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

لنزهای متنوعی که عکاسان بر روی دوربین عکس برداری خود قرار می دهند تا زوایای خاصی در عکس آن ها دیده شود، می تواند مثالی برای درک نظریه معرفت شناسی باشد.

- (۱) کانت
(۲) دکارت
(۳) آگوست گنت
(۴) ملاصدرا

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۸

درس Box

قرن هجدهم میلادی

می خواست هم اعتبار عقل و هم تجربه را ثابت کند.

او به دنبال این بود که نشان دهد که معرفت، حاصل همکاری عقل و حس است.

بر آن است که قوه ادراکی انسان، تصوراتی مثل زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت را نزد خود دارد و آن ها را با حس و تجربه به دست نمی آورد. ← انسان، آن چه را از طریق حس به او می رسد، در قالب این مفاهیم درک می کند.

انسان روشن شدن زمین را بعد از طلوع خورشید درمی یابد.

وقتی می تواند بگوید طلوع خورشید علت روشن شدن زمین است که به کمک مفهوم علت که در دستگاه ادراکی

است و از جایی نیامده، میان تصور طلوع خورشید و تصور روشن شدن رابطه برقرار کند.

کانت معتقد است که ذهن انسان قالب هایی را بدون کمک حس و تجربه در ذهن خود دارد. تصوراتی مانند زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت از این جمله هستند. او می گوید آن چه ما از طریق حواس خود تجربه می کنیم، ذهن ما، آن ها را در قالب آن مفاهیم (پیش دانسته ها) ادراک می کند.

در مقام مثال آن قالب های ذهنی مانند لنزهایی است که روی دوربین های عکاسی نصب می شوند و باعث می شوند که تصاویر در قالب آن ها ضبط و ثبت شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

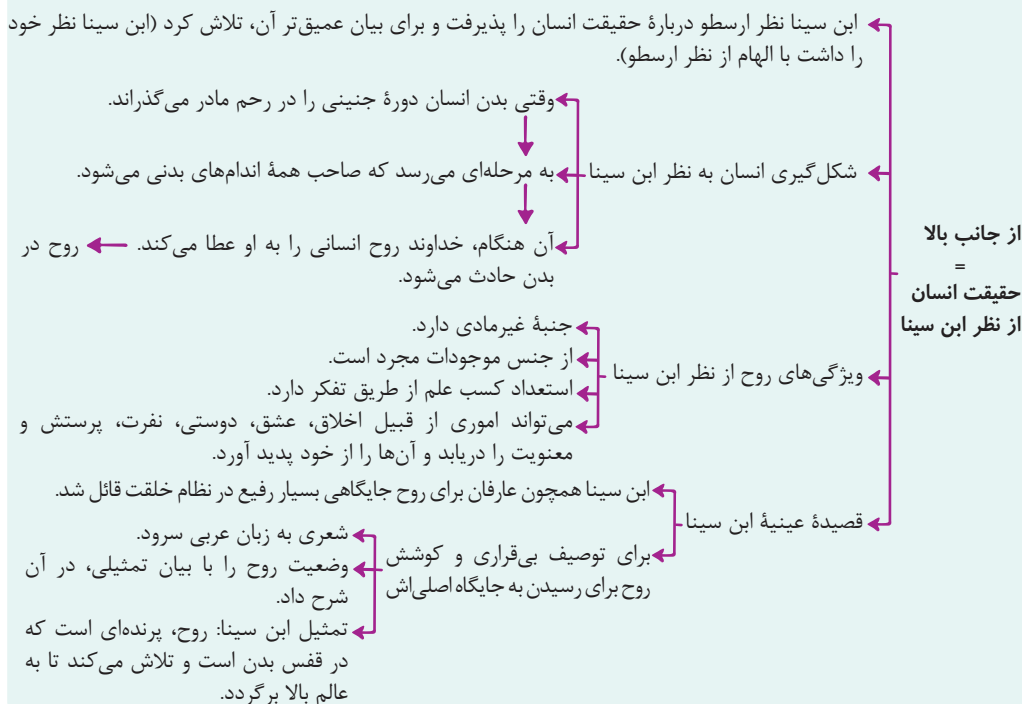
۱۳۶ کدام گزینه بیانگر تفاوت نظر ابن سینا و ملاصدرا در انسان‌شناسی است؟

- (۱) روح و جسم با هم تفاوت دارند.
- (۲) روح و ابزار آن یعنی جسم روی هم اثر متقابل دارند.
- (۳) آخرین درجه تکاملی موجودات زنده در طبیعت، ظرفیت بی‌نهایت دارد.
- (۴) روح هدیه‌ای الهی و غیرزمینی است که مسبب سجده فرشتگان به انسان شد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۱۰

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آخرین درجه تکاملی موجودات زنده به نظر ملاصدرا، روح است که ظرفیتی بی پایان دارد و انسان با اراده و اختیار خود می تواند این ظرفیت را بالفعل کند.

بررسی سایر گزینه ها:

سایر گزینه ها اشتراک میان این سینا و ملاصدرا و حتی سایر فلاسفه مسلمان است.

(سوال ۲۵۰ کنکور انسانی ۱۴۰۰ (فارغ از کشور))

کدام عبارت مورد اختلاف ابن سینا و ملاصدرا است؟

- (۱) انسان حقیقتی دوبعدی دارد.
- (۲) روح، موجودی مجرد با ظرفیت بی پایان است.
- (۳) روح موجودی غیرزمینی و از جنس مجردات است.
- (۴) هر اتفاقی برای جسم رخ دهد، روح خبردار می شود.

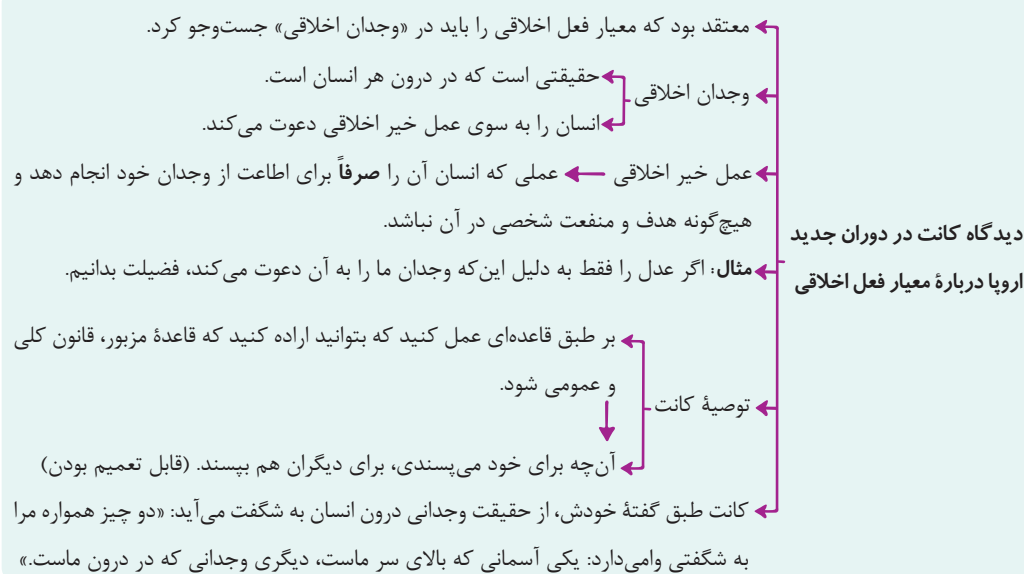
کدام گزینه درباره معیار فعل اخلاقی درست است؟

- (۱) اگر ما کاری را فقط برای اطاعت از وجدان اخلاقی انجام بدهیم و در عین حال توسط دیگران تشویق شویم، کانت این فعل را اخلاقی می‌داند.
- (۲) ارسطو باور داشت برای عدم رخ دادن افراط و تفریط میان قوا، باید هر قوه به یک درجه از رشد مناسب دست پیدا کرده باشد.
- (۳) فیلسوفان طبیعت‌گرا باوری به ضروری بودن اخلاق در جامعه ندارند و صرفاً از روی اجبار قوانین اخلاقی را رعایت می‌کنند.
- (۴) فلاسفه مسلمان با استفاده از ابزار عقل و قلب تلاش می‌کنند بتوانند میان رفتارهای انسان، فضیلت و رذیلت را بشناسند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۱۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

او عقیده دارد که معیار فعل اخلاقی را باید در وجدان اخلاقی جست‌وجو کرد. او می‌گوید هر انسان در درون خود حقیقتی به نام وجدان اخلاقی دارد که او را به سوی عمل خیر اخلاقی دعوت می‌کند. هر کاری که صرفاً برای اطاعت از وجدان انجام شود، خیر اخلاقی است. او می‌گوید بر طبق قاعده‌ای عمل کنید که بتوانید اراده کنید که قاعده مزبور قانون کلی و عمومی شود؛ یعنی عمل هر انسانی باید به گونه‌ای باشد که اگر دیگران هم همان کار را در مورد وی انجام دادند، او آن کار را بپسندد.

دقت کنید که کانت می‌گوید هدف و نیت ما نباید کسب منفعت باشد، اما اگر هدف فقط اطاعت از وجدان باشد و در کنار آن از منفعتی مثل تشویق دیگران هم بهره‌مند شویم، ایرادی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): ارسطو باور داشت اگر عقل به میزان مناسبی از رشد رسیده باشد، می‌تواند مانع افراط و تفریط سایر قوا شود.

گزینه (۳): همه فیلسوفان باور به ضروری بودن اخلاق دارند، اما تفاوت آن‌ها در منشأ این ضرورت می‌باشد.

گزینه (۴): فلاسفه مسلمان تنها عقل انسان را معیاری برای تشخیص فضیلت و رذیلت می‌دانند.

درباره نسبت بین وجود و ماهیت، کدام گزینه درست است؟

- (۱) وجود و ماهیت در واقعیت مغایرت دارند و اگر عینیت داشتند، هر چه را تصور می کردیم، باید وجود می داشت.
- (۲) مفهوم وجود و مفهوم ماهیت در جهان واقعیت با یکدیگر عینیت دارند، مانند اجزای تشکیل دهنده آب.
- (۳) اگر وجود و ماهیت در ذهن مانند واقعیت وحدت داشتند، حمل وجود بر ماهیت نیازمند دلیل نبود.
- (۴) وجود و ماهیت جنبه های مشترک بین اشیا هستند و اشیا در ذاتیات با یکدیگر مختلف اند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱

درس Box

- نتایج مشترک عینیت و جزئیت وجود و ماهیت
- تصور وجود و ماهیت از هم جدا نمی شوند. (علت) ← امور فرضی بی معنی می شود. (معلول)
 - وجود داشتن همه چیز بی نیاز از دلیل می شد و حمل وجود بر ماهیت نیاز به دلیل نداشت.
 - نفی وجود از هیچ ماهیتی ممکن نبود.
 - ماهیت ها منشأ اثر موجودات می شدند.
- نتیجه اختصاصی عینیت وجود و ماهیت ← همه چیز یکی می شود. به عبارتی همه ماهیت ها یکی می شوند.
- نتیجه اختصاصی جزئیت وجود و ماهیت ← تسلسل علل نامتناهی ممکن می شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وجود و ماهیت در ذهن با یکدیگر مغایرت دارند، ولی در واقعیت با یکدیگر وحدت یا عینیت دارند. اگر وجود و ماهیت در ذهن هم وحدت داشتند، حمل وجود بر ماهیت بی نیاز از دلیل بود، چراکه یکی از نتایج عینیت وجود و ماهیت، بی نیازی حمل وجود بر هر ماهیت از دلیل است.

بررسی سایر گزینه ها:

- گزینه (۱): وجود و ماهیت در واقعیت، وحدت و عینیت دارند و قابل جداسدن نیستند.
- گزینه (۲): اولاً مفهوم در ذهن است. ثانیاً اجزای تشکیل دهنده آب، در واقعیت از یکدیگر جداسدنی هستند.
- گزینه (۴): وجود، جنبه مشترک اشیا و ماهیت، جنبه اختصاصی آنها است.

با توجه به مباحث نسبت میان ماهیت و وجود، کدام عبارت را می توان پذیرفت؟

(سؤال ۱۳۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

- (۱) هر انسانی ضرورتاً هم میرنده است و هم مرگ اندیش و حمل هر دو ویژگی بر انسان، نیازمند دلیل است.
- (۲) برای حمل چیستی بر مفهوم وجود نیازمند دلیل هستیم، دلیل حسی و تجربی یا عقلی محض.
- (۳) از نگاه فلسفی آب موجود واحدی است، یعنی ما از چیستی و هستی آن، یک چیز می فهمیم.
- (۴) وقتی می گوییم «انسان حیوان ناطق است»، یعنی «حیوان» و «ناطق» اجزای انسان هستند.

کدام گزینه در مورد مفهومی که در واقعیت وجود ندارد، نادرست است؟

- (۱) لزوماً ممتنع‌الوجود بالذات است زیرا که در واقعیت وجود ندارد.
- (۲) می‌تواند ممتنع‌الوجود بالغیری باشد که هنوز موجود نشده است.
- (۳) نمی‌تواند در هیچ صورتی واجب‌الوجود باشد، چه بالذات چه بالغیر.
- (۴) می‌تواند ممکن‌الوجودی باشد که هنوز علتی بر وجودش نیامده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۲

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهومی که اکنون در عالم واقعیت نیست، می‌تواند ممتنع‌الوجود بالذات باشد که نه فقط اکنون بلکه هیچ‌گاه موجود نمی‌شود، ولی ممکن است ممکن‌الوجود بالذاتی باشد که هنوز علت وجودبخش آن موجود نشده است، لذا ممتنع‌الوجود بالغیر است؛ یعنی علت موجودشدنش هنوز وجود ندارد. بنابراین نمی‌توان گفت قطعاً ممتنع‌الوجود بالذات است. هم‌چنین چون در حال حاضر موجود نیست، قطعاً واجب‌الوجود نیست. اگر واجب‌الوجود بالذات بود که همیشه موجود بود و اگر واجب‌الوجود بالغیر بود که باید اکنون موجود می‌بود.

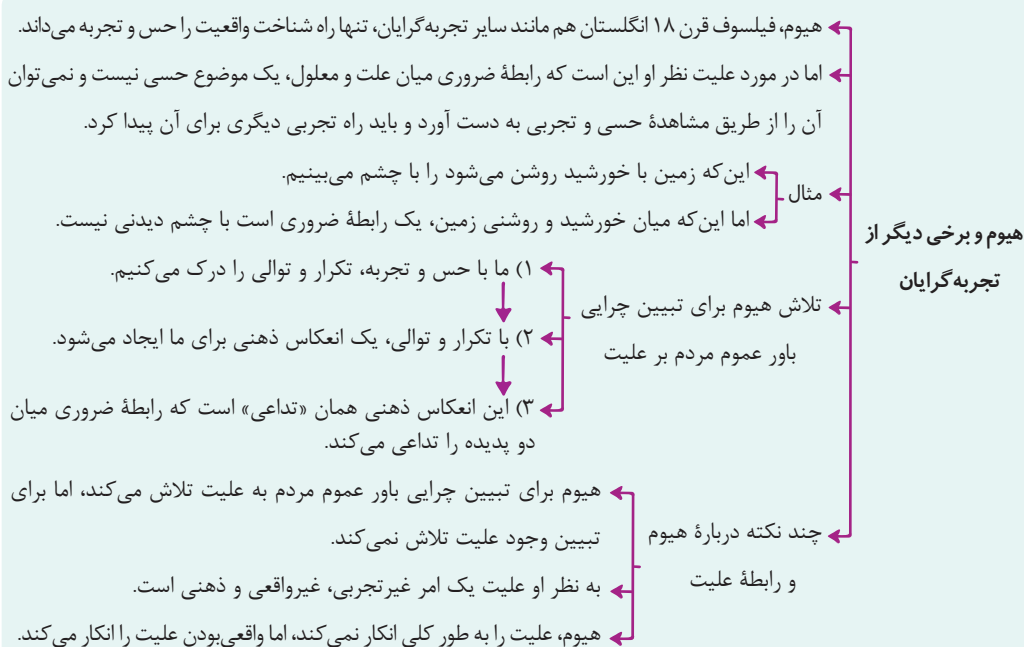
کدام گزینه درباره منشأ درک رابطه علیت درست است؟

- (۱) دکارت بر پایه یک اصل اولیه باور داشت که اصل علیت به صورت مادرزادی در ذهن تمام انسان‌ها وجود دارد.
- (۲) هیوم باوری به وجود رابطه علیت نداشت، اما تلاش کرد توضیحی از چرایی باور فلاسفه و مردم از وجود این رابطه بیان کند.
- (۳) فلاسفه مسلمان چون امتناع اجتماع نقیضین را از طریق علیت درک کرده بودند، خود اصل علیت را نیز قبول داشتند.
- (۴) تجربه‌گرایان بر پایه تکرار و توالی پدیده‌ها و تداعی حاصل از آن‌ها در ذهن، باور داشتند که یک رابطه ضروری میان پدیده‌ها وجود دارد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۳

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی

هیوم باوری به وجود یک رابطه ضروری وجودبخشی نداشت، اما او تلاش کرد با توضیحی که می‌دهد، بیان کند چرا مردم و فلاسفه باور دارند میان پدیده‌های طبیعت، یک رابطه ضروری وجود دارد.

او بیان کرد افراد با مشاهده تکرار و توالی‌ها، در ذهنشان یک حالت روانی به نام «تداعی» ایجاد می‌شود که فکر می‌کنند یک رابطه ضروری وجودبخشی، برقرار است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): دکارت خود علیت را یک اصل اولیه عقلی می‌دانست؛ یعنی علیت را مبتنی بر اصل دیگری نمی‌دانست.

گزینه (۳): فلاسفه مسلمان با استفاده از اصل امتناع اجتماع نقیضین، توانستند اصل علیت را اثبات کنند.

گزینه (۴): تداعی باوری بود که هیوم از آن استفاده کرد، نه عموم تجربه‌گرایان.

- (۱) ملاصدرا با بهره‌بردن از امکان فقری به جای امکان ماهوی، توانست برهان وجوب و امکان ابن سینا را مجدداً احیا کند.
- (۲) تعدد و تکثر موجودات در برهان ابن سینا مطرح نیست، از همین رو او نیازی به استناد به امتناع تسلسل علل نامتناهی ندارد.
- (۳) ابوعلی سینا و صدرالمألهین، هر دو، با ملاک‌هایی یکسان، اشیای جهان را واجب‌الوجود بالغیر می‌دانند که در پیدایش و بقا نیازمند دیگری هستند.
- (۴) عدم درک درست راسل نسبت به مقدمه اول برهان فارابی مبنی بر تشکیل‌شدن جهان از موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، منجر به سست‌دانستن برهان علیت شده است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۶

درس Box

فلسفه و منطق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این سینا برهان فارابی را درست و کامل می‌داند، پس تمام مبانی برهان علیت از جمله محال بودن تسلسل علل نامتناهی را می‌پذیرد، اما لزوماً از آن‌ها استفاده نمی‌کند.

این سینا تأکید دارد چه موجودات جهان را به صورت تک‌تک بررسی کنیم و چه آن‌ها را به عنوان یک کل در نظر بگیریم، وابسته به موجودی بی‌نیاز (واجب‌الوجود بالذات) هستند؛ پس لزوماً تعدد و تکثر موجودات در برهان ابن سینا مهم نیست. لذا او از محال بودن تسلسل علل نامتناهی بهره نمی‌برد، چراکه تسلسل علل با تعدد موجودات معنا پیدا می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ملاصدرا برهان وجوب و امکان ابن سینا را ارتقا بخشید (کامل‌تر و بهتر کرد)، نه این‌که آن را احیا کرده باشد.

گزینه (۳): ملاک ابن سینا امکان ماهوی (نیاز ذاتی) است، اما ملاک ملاصدرا، امکان فقری (فقر یا نیاز وجودی) است.

گزینه (۴): اشکال مهم راسل، عدم درک درست مقدمه اول برهان فارابی است. فارابی در این مقدمه می‌گوید هر چیز که وجودش از خودش نباشد (هر معلول/ هر پدیده) نیاز به علت دارد، اما دریافت راسل این است که هر چیز (هر موجود/ هر واقعیت) علت دارد که دریافت نادرستی است.

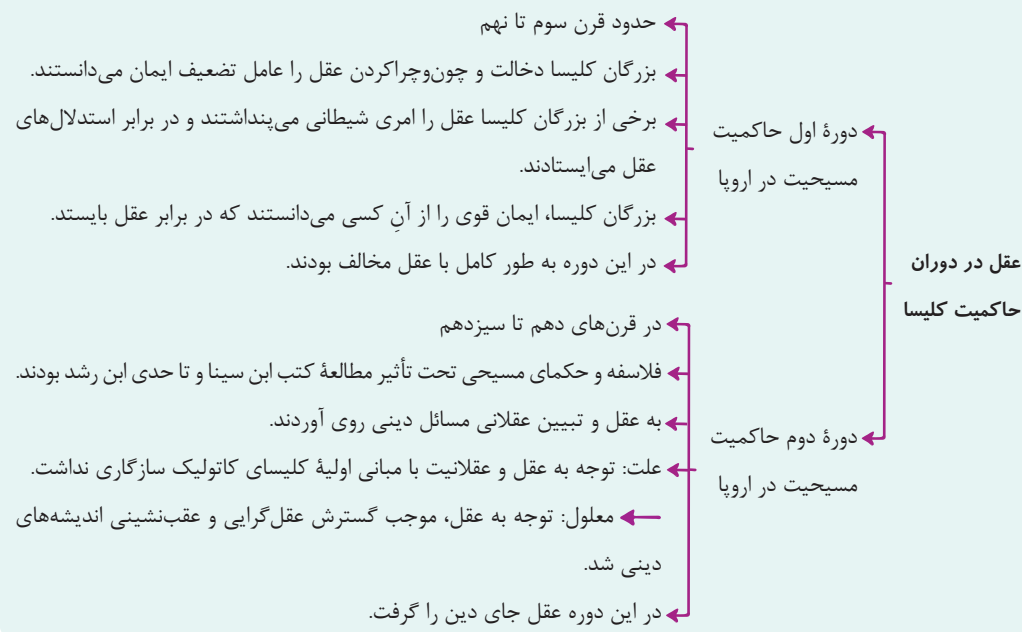
کدام گزینه توصیف درستی از وضعیت عقل در دوره قرون وسطی است؟

- (۱) موضوع نزاع فلاسفه در این دوران به محدوده کارآمدی عقل بازمی‌گردد.
- (۲) حکمای مسیحی قرون دهم تا سیزدهم تحت تأثیر ابن سینا و ابن رشد، به تحلیل عقلانی همه مسائل روی آوردند.
- (۳) میزان مخالفت حکمای دوره اول حاکمیت کلیسا با عقل، به حدی بود که برخی از آن‌ها عقل را امری شیطانی می‌دانستند.
- (۴) در قرون سوم تا سیزدهم طی یک مسیر پرفرازونشیب، نهایتاً حکمای مسیحی به هماهنگی میان دین و عقل اقرار کردند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۷

درس Box

در دوره اول حاکمیت کلیسا یعنی قرون سوم تا نهم، حکمای مسیحی عقل را کاملاً در تضاد با دین می‌دانستند و با آن مخالف بودند و حتی برخی از آن‌ها، عقل را امری شیطانی می‌دانستند و ملاک ارزشمندی ایمان را در ایستادگی در برابر چون‌وچراهای عقلی می‌دانستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مربوط به دوره جدید اروپا است، نه قرون وسطی.

گزینه (۲): در این دوره، حکمای مسیحی به تحلیل عقلانی مسائل دینی روی آوردند، نه همه مسائل.

گزینه (۴): در تمام دوره قرون وسطی، یعنی در دوره اول و دوم حاکمیت کلیسا، دین را در تقابل با عقل می‌دانستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

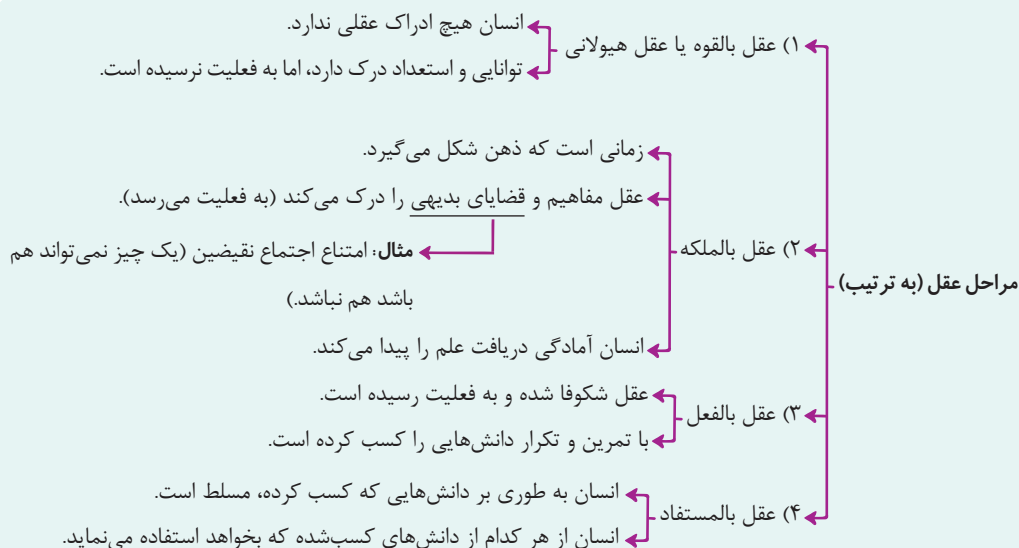
بعد از مرحله درک قضایای بدیهی مثل «امتناع اجتماع نقیضین» عقل وارد چه مرحله‌ای از رشد خود می‌شود؟

- (۱) عقل بالقوه
(۲) عقل بالملکه
(۳) عقل بالفعل
(۴) عقل بالمستفاد

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۸

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دومین مرحله را عقل بالملکه می‌گویند. در این مرحله، عقل مفاهیم و قضایای بدیهی را درک می‌کند، مثلاً می‌داند که یک چیز نمی‌تواند هم باشد و هم نباشد. در این مرحله است که انسان آمادگی دریافت علم را پیدا می‌کند و می‌تواند دانش‌ها را کسب نماید. سومین مرحله، عقل بالفعل نام دارد. در این مرحله، عقل شکوفا شده و به فعلیت رسیده و با تمرین و تکرار، دانش‌هایی را کسب کرده است.

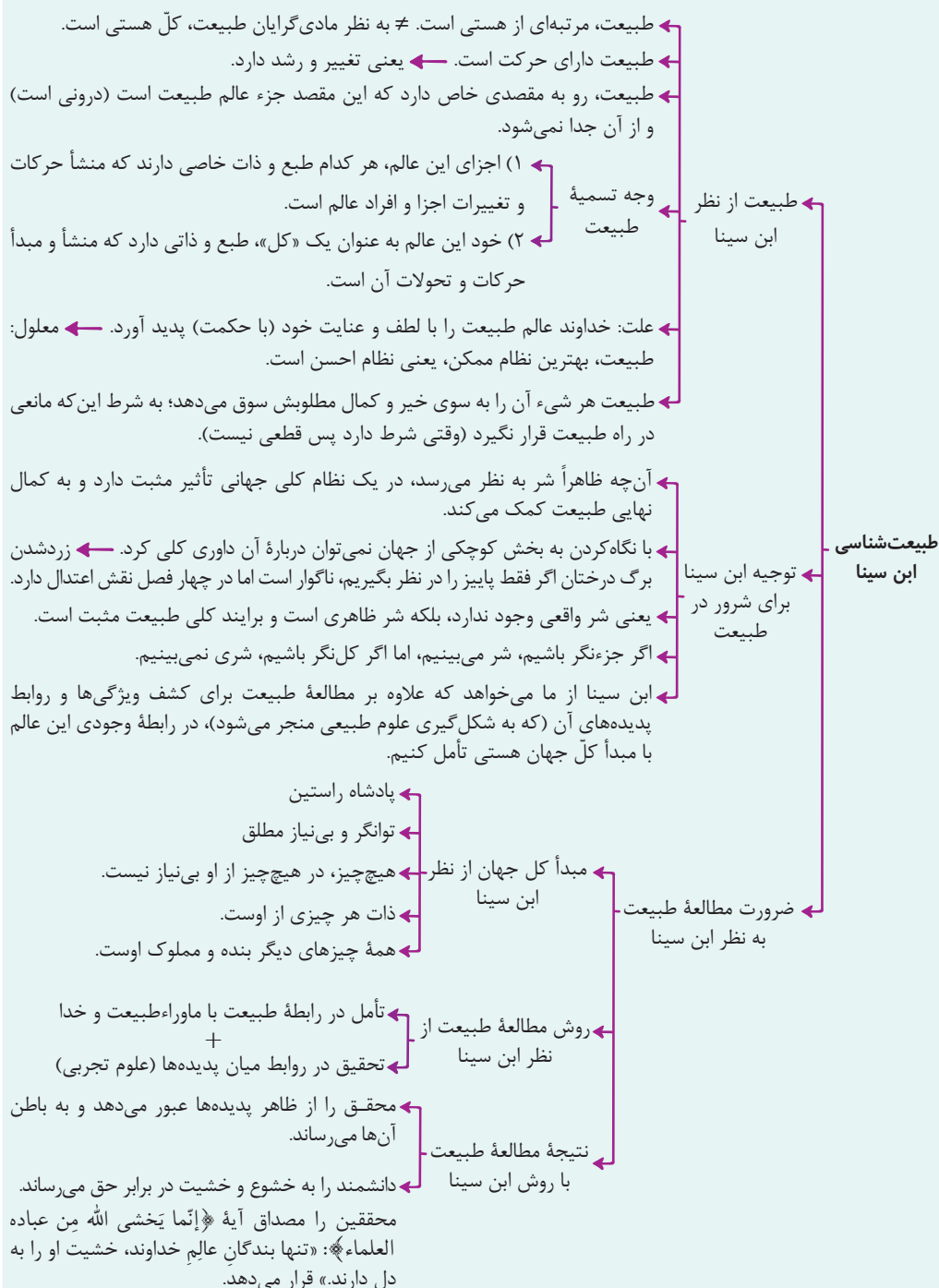
از نظر ابن سینا کدام مورد، باعث اطلاق آیه زیر بر دانشمند طبیعت‌شناس می‌شود؟
﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾

- (۱) مطالعه عوالم ماوراءالطبیعه و رابطه خدا با آن
- (۲) مطالعه پدیده‌های طبیعی به همراه بررسی روابط بین پدیده‌های طبیعی با یکدیگر
- (۳) مطالعه رابطه پدیده‌های طبیعی با ماوراءالطبیعه و خدا، علاوه بر مطالعه پدیده‌های طبیعی
- (۴) مطالعه پدیده‌های طبیعی به همراه ایمان به خدا و عبادت خالصانه در کنار فعالیت‌های علمی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۰

درس Box

فلسفه و منطق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این سینا معتقد است روش درست مطالعه طبیعت این است که علاوه بر مطالعه پدیده‌های طبیعی، به مطالعه رابطه پدیده‌های طبیعی با ماوراءالطبیعه و خداوند نیز بپردازیم.

در این صورت دانشمند از ظاهر پدیده‌ها خارج می‌شود و به باطن آن‌ها می‌رسد و در برابر خداوند خاشع می‌شود و مصداق این آیه شریفه می‌شود که می‌فرماید: ﴿أَتَمَّا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾

- (۱) با توجه به اصالت ماهیت، ما ابتدا چیستی‌هایی داریم که بعد وجود یا عدم وجودشان را درک می‌کنیم.
 (۲) بنا بر اصل وحدت حقیقت وجود، هیچ‌گونه تکثری در عالم هستی قابل فرض و مشاهده نمی‌باشد.
 (۳) بر پایه اصل اصالت وجود، تنها وجود است که حقیقت دارد و ماهیت‌ها ساخته ذهن ما هستند.
 (۴) مراتب مختلف وجود در هستی در تجلیات خود، دارای یک وجود و یک حقیقت اصیل می‌باشند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بر پایه اصل اصالت ماهیت، انسان ابتدا یک‌سری ماهیت‌ها و چیستی‌هایی دارد، سپس می‌تواند درک کند که کدامشان ایجاد شده است و کدامشان ایجاد نشده است.

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۲): تکثر در عالم وجود دارد، اما تکثرها ظاهری هستند و واقعی نیستند.
 گزینه (۳): ماهیت نتیجه انتزاع ذهن از وجود است، پس ساخته ذهن نیست، بلکه منشأ واقعی دارد.
 گزینه (۴): آن وجود یگانه در تجلیات خود دارای مراتب و درجات مختلفی می‌شود (اصل مراتب وجود) و نه برعکس.

هر کدام از موارد زیر مربوط به کدام یک از ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق می‌شود؟
الف) خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.

ب) منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

ج) پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

د) مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.

۱) پراگیزه، یادگیرنده، نوآور، خوش‌بین

۲) یادگیرنده، سازمان‌دهنده، ریسک‌پذیر، خوش‌بین

۳) پراگیزه، سازمان‌دهنده، ریسک‌پذیر، نوآور

۴) یادگیرنده، خوش‌بین، ریسک‌پذیر، سازمان‌دهنده

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق

تیزبین	فرصت‌های کسب‌وکار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بینند.
نوآور	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.
ریسک‌پذیر	پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
خوش‌بین	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی‌اند.
پراگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.
سازمان‌دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

الف) خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند: یادگیرنده

ب) منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند: سازمان‌دهنده

ج) پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند: ریسک‌پذیر

د) مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند: خوش‌بین

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر کدام از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق می‌باشند؟

الف) ایده‌ها را به محصولات جدید و یا کسب‌وکار جدید تبدیل می‌کنند. (سوال ۱۳۹ کنگور انسانی ۱۴۰۱ - نوبت اول)

ب) کارآفرینان واقع‌بین هستند اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.

ج) کارآفرینان موفق، خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.

د) نظم، پایداری، انضباط، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.

۱) تیزبین - خوش‌بین - ریسک‌پذیر - سازمان‌دهنده ۲) تیزبین - پراگیزه - یادگیرنده - سازمان‌دهنده

۳) نوآور - پراگیزه - ریسک‌پذیر - سازمان‌دهنده ۴) نوآور - خوش‌بین - یادگیرنده - پراگیزه

موارد زیر به ترتیب به کدام نوع از کسب و کار اشاره دارند؟

(الف) گروهی از پرورش دهندگان کرم ابریشم می خواهند برای خرید مواد و سایر لوازم مورد نیاز گرد هم آیند، به صورت عمده هزینه کنند و هزینه را در بین اعضا تقسیم کنند.

(ب) چند مشاور می خواهند با آوردن سرمایه های خود و با تنظیم اساس نامه و انتخاب هیئت مدیره، یک مرکز مشاوره حقوقی تأسیس کنند.

(ج) خانم خانه داری با هدف کسب درآمد، در فضای مجازی، غذا و دسر خانگی خود را برای سفارش، تبلیغ می کند.

(د) گروهی از مدرسان تصمیم می گیرند تا مؤسسه ای بدون اهداف تجاری، جهت کمک به اقشار ضعیف در سطح شهر تأسیس کنند.

(۲) شرکت، شرکت، شرکت، مؤسسه غیرانتفاعی، شرکت

(۱) شرکت، مؤسسه غیرانتفاعی، شخصی، شرکت

(۴) تعاونی، شرکت، شخصی، مؤسسه غیرانتفاعی

(۳) تعاونی، شرکت، مؤسسه غیرانتفاعی، شرکت

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

نوع کسب و کار	کلیدواژه (نشانه ها)	توضیحات تکمیلی
کسب و کار شخصی	مالکیت و مسئولیت کامل با یک نفر، راه اندازی با سرمایه شخصی، تصمیم گیری فردی، استخدام دیگران بدون شراکت، خویش فرما، آزادی عمل، سود کامل	حتی اگر چند نفر استخدام شده باشند تا زمانی که فقط یک نفر مالک باشد، کسب و کار شخصی است.
شرکت (سهامی)	شراکت چند نفر با تنظیم اساس نامه، تقسیم سرمایه به سهم، مدیریت از طریق هیئت مدیره، شخصیت حقوقی مستقل، سهام دار، ثبت رسمی، افزایش سرمایه	اداره شرکت توسط مدیرعامل و هیئت مدیره انجام می شود، نه فقط یک شخص.
تعاونی	تأمین نیاز اعضا، مشارکت تولیدکنندگان یا مصرف کنندگان، فعالیت جمعی، رأی برابر برای اعضا (هر نفر یک رأی)، سود به نسبت سرمایه	هدف بیشتر منفعت جمعی است نه فقط سودآوری فردی.
مؤسسه غیرانتفاعی / خیریه	اهداف غیرتجاری / غیرسودآور، فعالیت در حوزه های خیریه، آموزشی، بهداشتی، رایگان بودن خدمات، انگیزه انسان دوستانه	سود هدف اصلی نیست، بلکه خدمت رسانی اولویت دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) تشکیل مؤسسه توسط پرورش دهندگان کرم ابریشم برای بهره مندی جمعی ← شرکت تعاونی

(ب) مشارکت سهام داران با تنظیم اساس نامه و اداره از طریق هیئت مدیره ← شرکت سهامی

(ج) تهیه غذا و دسر خانگی به صورت فردی (مالکیت و اداره کسب و کار بر عهده یک نفر است). ← کسب و کار شخصی

(د) تشکیل یک مؤسسه بدون اهداف تجاری ← مؤسسه غیرانتفاعی

برای هر یک از موارد زیر چه نوع کسب و کار (سازمان تولید) را توصیه می کنید؟

(اقتصاد - تمرین ۱، برای تفکر و تمرین صفحه ۲۱ کتاب درسی)

- شرکتی جدید می خواهد مجموعه فروشگاه زنجیره ای از مواد غذایی سالم راه اندازی کند.
- یکی از دانش آموزان آشپزی می خواهد رستوران های زنجیره ای افتتاح کند.
- نویسنده ای تصمیم می گیرد ادامه آخرین کتاب پرفروش خود را بنویسد.
- گروهی از کشاورزان می خواهند برای خرید کود، دانه و سایر مواد مرتبط به صورت عمده هزینه کنند و هزینه را در بین اعضا تقسیم کنند.
- گروهی از مهندسان جوان تصمیم گرفته اند لوازم خانگی با کیفیت بالا تولید کنند.

فردی با پس‌انداز خود به ارزش ۵۰۰ میلیون تومان قصد دارد در یکی از موارد زیر سرمایه‌گذاری کند. انتخاب کدام مورد برای این فرد صرفه اقتصادی خواهد داشت و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

- سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار با سود ماهانه ۱۵ میلیون تومان
- سپرده‌گذاری در بانک با سود سالانه ۱۸ درصد
- خرید ۳۰۰ برگه اوراق مشارکت با سود سالانه هر برگه معادل ۵۰۰ هزار تومان
- راه‌اندازی یک کارگاه با سود ۸۰ درصد در دو سال
- (۱) سپرده‌گذاری در بانک - ۱۸۰ میلیون تومان
- (۲) خرید اوراق مشارکت - ۱۵۰ میلیون تومان
- (۳) سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار - ۲۰۰ میلیون تومان
- (۴) راه‌اندازی کارگاه - ۱۸۰ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابتدا باید میزان سود سالانه هر یک از موارد را محاسبه کنیم:

میلیون تومان $180 = 12 \times 15 =$ سود سالانه سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار

میلیون تومان $90 = 500 \times \frac{18}{100} =$ سود سالانه سپرده‌گذاری در بانک

$300 \times 500,000 =$ سود حاصل از هر برگه $\times$ تعداد اوراق مشارکت خریداری شده = سود سالانه خرید اوراق مشارکت
میلیون تومان $150 =$ سود سالانه خرید اوراق مشارکت

میلیون تومان $400 = 500 \times \frac{80}{100} =$ کل سود راه‌اندازی کارگاه

میلیون تومان $200 = 400 \div 2 =$ سود سالانه راه‌اندازی کارگاه

بنابراین انتخاب پرسودترین گزینه (راه‌اندازی کارگاه) از نظر اقتصادی به‌صرفه‌تر است و هزینه فرصت این انتخاب، سود حاصل از بهترین گزینه بعدی (سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار با سود سالانه ۱۸۰ میلیون تومان) است که از آن صرف نظر کرده است.

فردی با سرمایه ۳۰۰ میلیون تومان قصد دارد در یکی از موارد زیر سرمایه‌گذاری کند. با توجه به اصل هزینه فرصت، کدام مورد را انتخاب خواهد کرد و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

- خرید و فروش وسایل ورزشی با بازدهی سالانه ۲۰ درصد
- راه‌اندازی یک کارگاه کوچک وسایل آزمایشگاهی با سود ۱۰۲ میلیون تومان در دو سال
- سپرده‌گذاری در بانک با سود سالیانه ۱۸ درصد
- سرمایه‌گذاری در بازار بورس با سود ماهیانه ۷ میلیون تومان

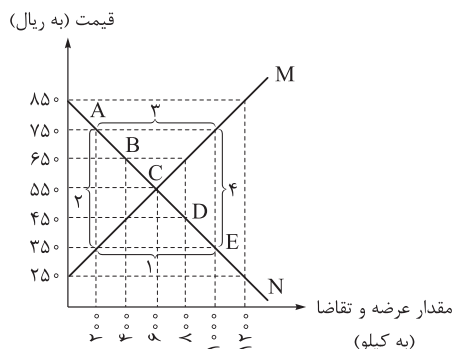
(۲) راه‌اندازی یک کارگاه کوچک - ۱۶۵

(۱) سپرده‌گذاری در بانک - ۱۶۵

(۴) خرید و فروش وسایل ورزشی - ۶۰

(۳) سرمایه‌گذاری در بورس - ۶۰

با توجه به نمودار مقابل:

- الف) کدام شماره، بیانگر مازاد عرضه است؟
 ب) به ترتیب قیمت و مقدار تعادلی کدام است؟
 ج) کدام شماره، مبین مفهوم کمبود عرضه است؟
 د) کدام حروف به ترتیب، بیانگر منحنی تقاضا و عرضه است؟
 ه) در کدام سطح از قیمت میزان عرضه، صفر است و در کدام سطح از قیمت میزان تقاضا، صفر است؟
- ۱) الف / ۳ (ب) / ۵۵۰ - ۶۰۰ (ج) / ۱ (د) / M و N / ۸۵۰ - ۲۵۰ (ه)
 ۲) الف / ۲ (ب) / ۵۵۰ - ۶۰۰ (ج) / ۴ (د) / M و N / ۲۵۰ - ۸۵۰ (ه)
 ۳) الف / ۳ (ب) / ۵۵۰ - ۶۰۰ (ج) / ۱ (د) / M و N / ۷۵۰ - ۳۵۰ (ه)
 ۴) الف / ۲ (ب) / ۵۵۰ - ۶۰۰ (ج) / ۴ (د) / M و N / ۸۵۰ - ۲۵۰ (ه)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی (ناحیه ۳)، مصرف‌کنندگان به دلیل قیمت بالا، مایل به خرید تعداد واحد کم‌تری از کالا هستند؛ در نتیجه گروهی از تولیدکنندگان برای محصولات خود خریدار پیدا نمی‌کنند. در این حالت در بازار این کالا، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد.

ب) نقطه برخورد دو منحنی عرضه و تقاضا، نقطه تعادل در بازار را نشان می‌دهد که قیمت متناظر با آن، قیمت تعادلی و مقدار متناظر با آن را مقدار تعادلی در بازار می‌گویند. نقطه C نقطه تعادلی است:

مقدار تعادلی = ۶۰۰ کیلو (مقدار عرضه = مقدار تقاضا)

(قیمت ارائه‌شده از سوی عرضه‌کنندگان = قیمت ارائه‌شده از سوی تقاضاکنندگان) قیمت تعادلی = ۵۵۰ ریال

ج) در سطوح قیمت پایین‌تر از قیمت تعادلی (ناحیه ۱)، مصرف‌کنندگان به دلیل ارزان بودن کالا، مایل به خرید تعداد واحد بیشتری از کالا هستند، در حالی که تولیدکنندگان برای تولید کالا با این سطح از قیمت، انگیزه کافی ندارند؛ در نتیجه تولید و عرضه کالا کم می‌شود. در این حالت در بازار این کالا، کمبود عرضه یا مازاد تقاضا وجود دارد.

د) منحنی تقاضا (N) نزولی و منحنی عرضه (M) صعودی است.

ه) در سطح قیمت ۲۵۰ ریال (به دلیل ارزان بودن کالا و به‌صرفه نبودن تولید برای تولیدکنندگان) میزان عرضه کالا صفر است.

هم‌چنین در سطح قیمت ۸۵۰ ریال به دلیل گران بودن کالا، میزان تقاضای کالا صفر است.

۱۵۰

کدام یک از عبارات زیر در ارتباط با «منحنی مرز امکانات تولید و رشد اقتصادی» نادرست هستند؟

الف) با حرکت از نقطه‌ای بر روی منحنی مرز امکانات تولید به نقطه‌ای خارج از منحنی، ظرفیت تولیدی کشور افزایش یافته و کشور قادر است کالای بیشتری را در اختیار مردم قرار دهد.

ب) رشد اقتصادی باعث حرکت بر روی منحنی مرز امکانات تولید به سمت راست می‌شود.

ج) زمانی که تولید کشور از نقطه‌ای زیر منحنی مرز امکانات تولید به نقطه‌ای بر روی منحنی حرکت می‌کند، نشان‌دهنده بیشترین استفاده ممکن از منابع برای تولید کالاهاست، اما هنوز رشد اقتصادی رخ نداده است.

د) با تولید بر نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید، رشد اقتصادی محقق می‌شود، چراکه کشور از منابع خود به شکل کارا استفاده می‌کند.

(۴) الف - د

(۳) ب - ج

(۲) ب - د

(۱) الف - ب

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمبث: ترکیبی درس‌های ۴ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارات «ب» و «د» نادرست هستند.

● کارایی (استفاده اقتصاد از بیشترین منابع خود): تولید بر روی منحنی مرز امکانات تولید است.

● رشد اقتصادی: انتقال منحنی مرز امکانات تولید به نقاطی است که خارج از منحنی مرز امکانات تولید بوده‌اند و کشور آرزوی رسیدن به آن نقاط را داشته است.

۱۵۱

در کشورهایی که سازوکار مالیات بر ارزش افزوده برقرار است، مالیات کسب و کارها چگونه پرداخت می‌شود؟

- (۱) به وسیله مصرف‌کننده نهایی
(۲) از طریق فروش خودشان
(۳) از طریق خرید از دیگر کسب و کارها
(۴) به وسیله فروشنده نهایی کالا یا خدمت

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۶

✓ پاسخ خیلی تشریحی

در کشورهایی که سازوکار مالیات بر ارزش افزوده برقرار است، کسب و کارها، منبع مالیات را از فروش خودشان جمع‌آوری کرده و آن را از طریق خرید از دیگر کسب و کارها پرداخت می‌کنند.

در یک کشور فرضی، جمعیت افراد زیر ۱۵ سال ۲۴۰,۰۰۰ نفر، جمعیت غیرفعال ۳۶۰,۰۰۰ نفر، جمعیت شاغل ۵۷۰,۰۰۰ نفر و همچنین جمعیت کل کشور ۱,۵۵۰,۰۰۰ نفر است. اگر دلیل عمده بیکاری در این کشور، رکود اقتصادی باشد، آنگاه به ترتیب:

- نرخ بیکاری در این کشور چند درصد است؟
- بیکاری عمده در این کشور چه نام دارد؟
- برای کاهش ۱۰ درصدی نرخ بیکاری در این کشور، چند نفر دیگر باید شاغل شوند؟

- (۱) ۳۵ درصد - بیکاری ساختاری - ۹۵,۰۰۰ نفر
(۲) ۴۰ درصد - بیکاری دوره‌ای - ۱۴۲,۵۰۰ نفر
(۳) ۳۵ درصد - بیکاری ساختاری - ۱۴۲,۵۰۰ نفر
(۴) ۴۰ درصد - بیکاری دوره‌ای - ۹۵,۰۰۰ نفر

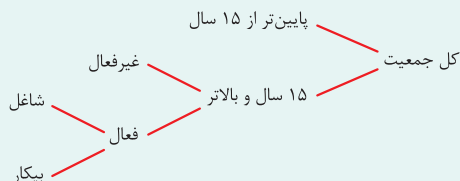
پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

نرخ بیکاری: اساسی‌ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور است. نرخ بیکاری از نسبت تعداد بیکاران به کل جمعیت فعال کشور ضربدر عدد ۱۰۰ به دست می‌آید.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

جمعیت زیر ۱۵ سال + جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل کشور

جمعیت فعال + جمعیت غیرفعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

تعریف	انواع بیکاری
- شامل کسانی می‌شود که: شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. / به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. / این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورها وجود دارد. مثال علی شغلش را در یک فروشگاه رها کرده و چند هفته‌ای است که دنبال یک شغل بهتر می‌گردد.	بیکاری اصطکاکی
- زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند. مثال برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان / رضا کشاورز است و با توجه به محصولاتش در زمستان دیگر شغلی برایش وجود ندارد.	بیکاری فصلی
- ناشی از عدم تطبیق بین افراد جوای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثال نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد، ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است. / یک کارخانه به نیروی کار متخصص برای نصب دستگاه‌های پیشرفته نیاز دارد، اما اکثر کارگران فقط مهارت‌های ساده دارند.	بیکاری ساختاری
- بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند. مثال در پی کاهش تقاضا برای خودرو، کارخانه تولیدی تعدادی از کارگران خود را بیکار کرده است.	بیکاری دوره‌ای

برای محاسبه نرخ بیکاری ابتدا باید جمعیت فعال و جمعیت بیکار کشور را به دست آورد؛ بنابراین داریم:

$$\text{نفر} \quad 1,310,000 = 1,550,000 - 240,000 = \text{جمعیت افراد زیر ۱۵ سال} - \text{جمعیت کل} = \text{جمعیت افراد بالای ۱۵ سال}$$

$$\text{نفر} \quad 950,000 = 1,310,000 - 360,000 = \text{جمعیت غیرفعال} - \text{جمعیت افراد بالای ۱۵ سال} = \text{جمعیت فعال}$$

$$\text{نفر} \quad 380,000 = 950,000 - 570,000 = \text{جمعیت شاغل} - \text{جمعیت فعال} = \text{جمعیت بیکار}$$

حال برای محاسبه نرخ بیکاری طبق فرمول داریم:

$$\text{درصد} \quad 40 = \frac{380,000}{950,000} \times 100 = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 = \text{نرخ بیکاری}$$

بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

برای کاهش نرخ بیکاری، باید عده‌ای از جمعیت بیکار شاغل شوند. می‌خواهیم نرخ بیکاری ۱۰ درصد کاهش یابد و برابر با ۳۰ درصد شود؛ در نتیجه خواهیم داشت:

$$\text{نرخ بیکاری جدید} = \frac{\text{جمعیت بیکار} - x}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 \Rightarrow \frac{30}{100} = \frac{380,000 - x}{950,000} \Rightarrow 0.3 \times 950,000 = 380,000 - x$$

$$\Rightarrow 285,000 = 380,000 - x \Rightarrow x = 380,000 - 285,000 = 95,000 \text{ نفر}$$

در نتیجه برای کاهش ۱۰ درصدی نرخ بیکاری باید ۹۵,۰۰۰ نفر از جمعیت بیکار، شاغل شوند.

کدام گزینه در خصوص تاریخچه پول نادرست است؟

- (۱) در زمان‌های گذشته، برخی کالاهای خاص که در هر منطقه پرتعداد بود، به عنوان اولین پول مورد استفاده قرار گرفت. مثلاً در ایران، غلات؛ در هندوستان، صدف؛ در تبت، چای و در روسیه، پوست سمور خواهان بیشتری داشت.
- (۲) انتخاب برخی فلزات مانند طلا و نقره موجب گسترش تجارت در داخل کشورها و بین ملت‌ها شد و فعالیت‌هایی از قبیل دریانوردی و حمل‌ونقل را نیز رونق بخشید.
- (۳) ایده سپردن نشر پول به یک بانک تجاری از آن‌جا شکل گرفت که بی‌مبالاتی و یا سوءاستفاده برخی از صرافان از اعتماد مردم یا تعداد زیاد انواع رسیدها و صرافی‌ها، که آشنایی و اعتبارسنجی آن‌ها را برای مردم سخت کرده بود.
- (۴) زمانی که پول طلا و نقره رایج بود، پشتوانه پول قدرت اقتصادی کشور بود و پشتوانه پول کاغذی، طلا و نقره موجود در خود پول بود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: درس ۹

پشتوانه پول عبارت است از اطمینانی که مردم به ارزش پول در مبادلات دارند.

درس Box

پول رایج	پشتوانه پول
پول طلا و نقره	همان طلا و نقره موجود در خود پول
پول کاغذی	پول‌های فلزی و شمش‌های طلا و جواهراتی که نزد صراف یا بانک بود.
پول‌های فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی که امروزه در دست افراد یا در حساب آن‌هاست.	قدرت اقتصادی کشور

زمانی که پول طلا و نقره رایج بود، پشتوانه پول، همان طلا و نقره موجود در خود پول بود و پشتوانه پول‌های کاغذی هم پول‌های فلزی و شمش‌های طلا و جواهراتی بود که نزد صراف یا بانک بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه در رابطه با مسیر تاریخی اقتصاد ایران صحیح نیست؟

- (۱) پهناوری مرزهای ایران باستان، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم، از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران حکایت می‌کند.
- (۲) در دوران قاجار، اقدامات مذهبی و ملی، مانند تأسیس دارالفنون، تحریم تنباکو و لغو قرارداد رژی و بیانیه‌هایی در حمایت از تولید ملی چندان اثربخش نبود.
- (۳) در دوران حکومت پهلوی، هم‌زمان با شکل‌گیری اقتصاد یکپارچه و مستقل که با سایر لایه‌های دینی و اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی مناسب داشت، دولت‌های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری پرداختند.
- (۴) احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

مسیر تاریخی اقتصاد ایران:

دوران باستان	ایران به دلیل وسعت و پهناوری جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرارگرفتن در چهارراه بین‌المللی جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشته است. وجود حکومت‌ها و سلسله‌های بزرگ، لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها، پهناوری مرزهای ایران باستان و جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم حکایت از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران داشت.
دوران حکومت صفویه	نیمه اول حکومت صفویه: علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت. دوره پایانی حکومت صفویه: اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.
دوران حکومت قاجار	ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها از دست داد. مواردی مانند بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی و تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.
دوران حکومت پهلوی	ویژگی عمده این دوره: جداشدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود. نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می‌شد. نظام نوینی در مالیات‌ستانی و بودجه‌بندی کشور پدید آمد. بسیاری از کارخانجات بزرگ و زیرساخت‌های صنعتی در این دوران ساخته شد. با این حال ساختارهای اساسی اقتصاد کشور زیر سلطه و برنامه‌ریزی بیگانگان قرار گرفت.
اقتصاد ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی	بعد از شکل‌گیری نظام جمهوری اسلامی ایران، آنچه مورد نظر امام خمینی (ره)، رهبر ایران و خواسته ملت بود در قانون اساسی کشور تجلی یافت و تصویری از خطوط کلی اقتصاد مطلوب ایرانی - اسلامی در آن درج شد. در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه‌هایی همچون اقتصاد مردمی، نفی سلطه بیگانگان، استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در نیمه اول حکومت صفویه، علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت، اما در دوره پایانی حکومت صفویه، اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند و به همین دلیل نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

این وضعیت با تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل‌گیری قدرت‌های بزرگ در آن قاره مصادف بود. دولت‌های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری با یکدیگر و استعمار کشورهای دیگر پرداختند. این رقابت و همچنین استعمار کشورهای دیگر، موجب تسریع جریان توسعه این کشورها شد. آن‌ها از یک سو با چنگ‌انداختن بر دارایی‌های سایر ملت‌های جهان به ثرواندوزی پرداختند و از سوی دیگر در رقابت با یکدیگر به نوسازی سریع صنایع و تولیدات خود اقدام کردند.

تولیدات کشوری در دو دسته «کالاها» و «خدمات» تقسیم شده است. با توجه به قیمت تولیدات کشور در دو سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ میلادی، نرخ رشد اسمی تولید و نرخ رشد واقعی تولید در سال ۲۰۲۱ به ترتیب از راست به چپ چند درصد است؟

انواع تولیدات	سال ۲۰۲۰		سال ۲۰۲۱	
	قیمت هر واحد	مقدار تولید	قیمت هر واحد	مقدار تولید
کالا	۱,۰۰۰	۳۰	۱,۵۰۰	۴۰
خدمات	۵۰۰	۴۰	۶۰۰	۵۰

(۲) ۳۰ درصد - ۸۰ درصد

(۱) ۱۲۰ درصد - ۲۵ درصد

(۴) ۸۰ درصد - ۳۰ درصد

(۳) ۱۲۰ درصد - ۳۰ درصد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

فرمول محاسبه تولید کل اسمی در هر سال:

$$\left(\text{قیمت کالای B} \times \text{مقدار تولید کالای B} \right) + \left(\text{قیمت کالای A} \times \text{مقدار تولید کالای A} \right) = \text{تولید کل اسمی در سال مورد نظر}$$

فرمول محاسبه تولید کل واقعی در هر سال:

$$\left(\text{قیمت کالای B در سال پایه} \times \text{مقدار تولید کالای B} \right) + \left(\text{قیمت کالای A در سال پایه} \times \text{مقدار تولید کالای A} \right) = \text{تولید کل واقعی در سال مورد نظر}$$

محاسبه نرخ رشد تولید ناخالص داخلی اسمی و واقعی:

برای آن که بدانیم تولیدات سال جاری نسبت به سال قبل، چه میزان رشد داشته است، از فرمول زیر استفاده می‌کنیم:

$$\text{نرخ رشد تولید اسمی} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل} - \text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال جاری}}{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل}} \times ۱۰۰$$

$$\text{نرخ رشد تولید واقعی} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل} - \text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال جاری}}{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل}} \times ۱۰۰$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ (الف)

$$\text{دولار } ۵۰,۰۰۰ = ۳۰,۰۰۰ + (۴۰ \times ۵۰۰) = (۳۰ \times ۱,۰۰۰) + \text{تولید اسمی در سال } ۲۰۲۰$$

$$\text{دولار } ۹۰,۰۰۰ = ۳۰,۰۰۰ + (۴۰ \times ۱,۵۰۰) + (۵۰ \times ۶۰۰) = \text{تولید اسمی در سال } ۲۰۲۱$$

$$\text{نرخ رشد اسمی تولید در سال } ۲۰۲۱ = \frac{\text{تولید اسمی در سال } ۲۰۲۱ - \text{تولید اسمی در سال } ۲۰۲۰}{\text{تولید اسمی در سال } ۲۰۲۰} \times ۱۰۰$$

$$\text{درصد } ۸۰ = \frac{۹۰,۰۰۰ - ۵۰,۰۰۰}{۵۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = \text{نرخ رشد اسمی تولید در سال } ۲۰۲۱$$

(ب)

$$\text{دولار } ۵۰,۰۰۰ = \text{تولید اسمی در سال } ۲۰۲۰ = \text{تولید واقعی در سال } ۲۰۲۰$$

$$\text{دولار } ۶۵,۰۰۰ = ۳۰,۰۰۰ + (۴۰ \times ۱,۵۰۰) + (۵۰ \times ۵۰۰) = \text{تولید واقعی در سال } ۲۰۲۱$$

$$\text{نرخ رشد واقعی تولید در سال } ۲۰۲۱ = \frac{\text{تولید واقعی در سال } ۲۰۲۱ - \text{تولید واقعی در سال } ۲۰۲۰}{\text{تولید واقعی در سال } ۲۰۲۰} \times ۱۰۰$$

$$\text{درصد } ۳۰ = \frac{۶۵,۰۰۰ - ۵۰,۰۰۰}{۵۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = \text{نرخ رشد واقعی تولید در سال } ۲۰۲۱$$

پاسخ صحیح سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) نتیجه کنفرانس برتن وودز، تشکیل کدام دو سازمان بین‌المللی بود؟

ب) کدام کشورها در سال ۱۹۹۲، اقدام به امضای پیمان نفتا کردند؟

۱) سازمان تجارت جهانی و سازمان ملل متحد - آمریکا، انگلستان و کانادا

۲) سازمان تجارت جهانی و سازمان ملل متحد - آلمان، ایتالیا و مکزیک

۳) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول - آمریکا، کانادا و مکزیک

۴) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول - آلمان، ایتالیا و روسیه

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

کشور (کشورها)	سال وضع قرارداد - نام قرارداد	مفاد قرارداد
انگلستان	۱۷۰۱ - ممنوعیت واردات پوشاک	مفاد قرارداد: کشور انگلستان واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی را به کشور ممنوع اعلام کرد. هدف از وضع این قرارداد: حمایت از صنعت منسوجات داخلی انگلستان
آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده	اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم	مفاد قرارداد: وضع تعرفه‌های حمایتی متعددی بر کالاهای وارداتی هدف از وضع این قرارداد: تقویت و حمایت از صنایع داخلی کشورهای آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده
ایالات متحده	در دوره بین دو جنگ جهانی	کارگران و تولیدکنندگان، کنگره آمریکا را متقاعد کردند که تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش دهد. (سایر کشورها نیز به تلافی، تجارت خود با آمریکا را کاهش دادند.)
ایالات متحده	در دهه ۷۰ قرن بیستم	ایالات متحده مجدداً به سیاست‌های حمایت‌گرایانه در مقابل تجارت آزاد روی آورد.
چندین کشور	۱۹۴۴ - کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز)	نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.
۲۳ کشور	۱۹۴۷ - قرارداد گات	۲۳ کشور قراردادی غیررسمی به نام قرارداد گات را امضا کردند. هدف از وضع این قرارداد: جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان بعدها این قرارداد به سازمان دائمی تجارت جهانی تبدیل شد.
آمریکا، کانادا و مکزیک	۱۹۹۲ - پیمان تجارت آزاد مشهور به پیمان نفتا	بیل کلینتون رئیس‌جمهور وقت ایالات متحده آمریکا در طول مراحل امضای پیمان نفتا بیان کرد: «نفتا به معنای شغل و درآمد مناسب برای آمریکایی‌هاست. اگر من به این امر باور نداشتم، هرگز این معاهده را حمایت نمی‌کردم.»

در این سال‌ها دخالت دولت در اقتصاد کم می‌شود. سازمان‌های بین‌المللی شکل گرفته در قرن بیستم، مجموعه‌ای از پیمان‌های تجاری بود که با فراز و نشیب‌های گوناگونی همراه بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل شد و نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.

ب) آمریکا، کانادا و مکزیک در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد، مشهور به پیمان نفتا را امضا کردند.

۱۵۷ جدول زیر وضعیت توزیع درآمد در کشور فرضی A با جمعیت ۵ میلیون نفر را در سال ۲۰۱۲ میلادی نشان می‌دهد.

جدول وضعیت توزیع درآمد در کشور فرضی A در سال ۲۰۱۲ میلادی	
سه‌م دهک اول	۳ درصد
سه‌م دهک دوم	۳ درصد
سه‌م دهک سوم	۵ درصد
سه‌م دهک چهارم	۶ درصد
سه‌م دهک پنجم	۸ درصد
سه‌م دهک ششم	۱۰ درصد
سه‌م دهک هفتم	۱۲ درصد
سه‌م دهک هشتم	؟
سه‌م دهک نهم	۱۷ درصد
سه‌م دهک دهم	۲۱ درصد
۱۰۰ درصد جمعیت کشور	۱۰۰ درصد درآمد ملی

الف) اگر درآمد ملی کشور برابر با ۴۵ میلیون دلار باشد، آن‌گاه سه‌م دهک هشتم در این کشور از درآمد ملی، چند میلیون دلار است؟

ب) جمعیت دهک نهم چند نفر است؟

ج) کدام گزینه در خصوص وضعیت توزیع درآمد در این کشور صحیح است؟

د) شاخص وضعیت توزیع درآمد برابر با کدام عدد است؟

۱) الف) ۲۵ / ۵ ب) ۷۵۰ هزار نفر ج) ۴۵ درصد از درآمد ملی این کشور به ۲۰ درصد پردرآمد جامعه تعلق دارد. د) ۷

۲) الف) ۲۵ / ۵ ب) ۷۵۰ هزار نفر ج) ۱۷ درصد از درآمد ملی این کشور به ۴۰ درصد پایین جامعه تعلق دارد. د) ۸

۳) الف) ۷۵ / ۶ ب) ۵۰۰ هزار نفر ج) ۲۵ درصد از درآمد ملی به ۵۰ درصد کم‌درآمد جامعه تعلق دارد. د) ۷

۴) الف) ۷۵ / ۶ ب) ۵۰۰ هزار نفر ج) ۵۳ درصد از درآمد ملی به ۳۰ درصد بالای جامعه تعلق دارد. د) ۸

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

شاخص دهک‌ها:

درس Box

• یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد: شاخص دهک‌هاست.

• از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان‌دادن پیشرفت‌هایی که در زمینه عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می‌شود.

مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می کنند؛ در نتیجه خواهیم داشت:

$$\frac{\text{جمعیت کشور}}{۱۰} = \text{جمعیت هر دهک}$$

در این طبقه بندی، سطح درآمد از کم ترین به بیشترین مدنظر قرار می گیرد.
گروه اول (دهک اول) که ۱۰ درصد اولیه جمعیت را تشکیل می دهند، کم ترین درصد درآمد ملی را دارند.

گروه آخر (دهک دهم)، بیشترین درصد درآمد ملی را دارند.

سهم دهک ها در جدول از سهم دهک اول به سمت دهک دهم، در حال افزایش است (یا از سمت دهک دهم به سمت دهک اول در حال کاهش است). سهم دهک ها می تواند مساوی با هم باشند اما سهم هر دهک از سهم دهک ماقبل خود بزرگ تر و از سهم دهک بعدی کوچک تر است.

مجموع سهم تمامی دهک ها برابر با ۱۰۰ خواهد بود.

برای محاسبه شاخص دهک ها

وضعیت توزیع درآمد:

● برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد از نسبت $\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}}$ استفاده می کنند.

● هر چه این نسبت بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب تر است و بالعکس هر چه این نسبت کم تر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه مناسب تر است.

الف پاسخ خیلی تشریحی ✓

مجموع سهم همه دهک ها به جز سهم دهک هشتم $100 - 100 = 0$ سهم دهک هشتم

$$\Rightarrow 100 - (21 + 17 + 12 + 10 + 8 + 6 + 5 + 3 + 3) = 100 - 85 = 15 \text{ سهم دهک هشتم}$$

$$\Rightarrow 15 = 100 - 85 = 15 \text{ درصد سهم دهک هشتم}$$

$$\text{میلیون دلار } 6/75 = 45 \times \frac{15}{100} = \text{سهم دهک هشتم از درآمد ملی}$$

ب) در توزیع درآمد به روش شاخص دهک ها، مردم کشور به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می شوند، در نتیجه اگر جمعیت کل کشور ۵ میلیون نفر باشد، خواهیم داشت:

$$\text{هزار نفر } 500 = 500,000 = \frac{5,000,000}{10} = \text{جمعیت هر دهک}$$

ج) در کشور A داریم:

۳۸ درصد از درآمد ملی این کشور به ۲۰ درصد پردرآمد جامعه تعلق دارد.

۱۷ درصد از درآمد ملی این کشور به ۴۰ درصد پایین جامعه تعلق دارد.

۲۵ درصد از درآمد ملی به ۵۰ درصد کم درآمد جامعه تعلق دارد.

۵۳ درصد از درآمد ملی به ۳۰ درصد بالای جامعه تعلق دارد.

اطلاعات ذکر شده در مورد وضعیت توزیع درآمد کشور A در همه گزینه ها به جز گزینه (۱) صحیح است.

د)

$$7 = \frac{21}{3} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص وضعیت توزیع درآمد در کشور A}$$

با توجه به مراحل خرید مقایسه‌ای، هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب مربوط به کدام قسمت در جدول است؟

- ارزیابی
- فهرست گزینه‌ها
- تعریف مسئله
- تصمیم‌گیری
- تعیین معیارها

مرحله	توضیحات
د	شامل بیان این که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید.
ه	شامل مواردی که می‌توانند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کنند.
ب	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است.
الف	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
ج	انتخاب گزینه نهایی

(۲) ب - د - ه - الف - ج

(۱) الف - ه - ج - ب - د

(۴) الف - ه - د - ج - ب

(۳) ب - د - ج - ه - الف

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۳

درس Box

مراحل خرید مقایسه‌ای:

اول: تعریف مسئله	شامل بیان این که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید؛ مثلاً برخی افراد بدون دانستن عکاسی برای خرید دوربین حرفه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند، این خرید مناسبی برای آن‌ها نیست بلکه برای این کار یک دوربین ساده نیز کافی است.
دوم: فهرست گزینه‌ها	شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع یا مسئله را حل کند.
سوم: تعیین معیارها	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است؛ مثلاً در خرید یخچال جادار بودن، مصرف انرژی، سهولت تعمیرات و زیبایی ظاهری و نیز ایرانی بودن محصول برای خرید مهم است.
چهارم: ارزیابی	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
پنجم: تصمیم‌گیری	انتخاب گزینه نهایی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ارزیابی: الف
- فهرست گزینه‌ها: ه
- تعریف مسئله: د
- تصمیم‌گیری: ج
- تعیین معیارها: ب

موارد کدام گزینه به ترتیب تکمیل‌کننده جاهای خالی عبارات زیر است؟

الف) در بسیاری از کشورهای جهان، نظام‌های بیمه به منظور به وجود آمده‌اند.

ب) نظام بیمه تعاونی شامل بیمه‌های و است.

۱) الف) کسب سود از طریق گردآوری حق بیمه‌ها/ ب) اجتماعی - بازرگانی

۲) الف) جبران پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی‌نشده/ ب) متقابل - تکافل

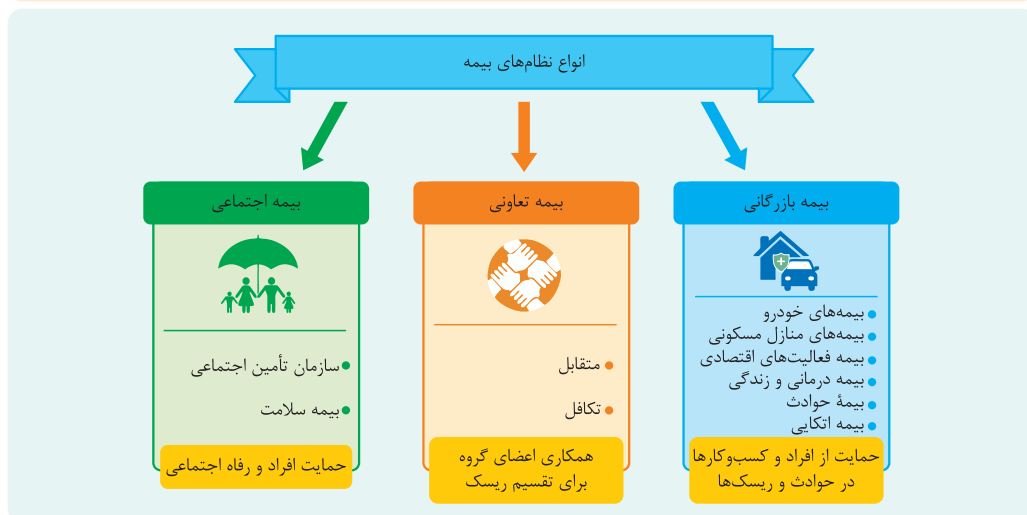
۳) الف) جبران پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی‌نشده/ ب) اجتماعی - بازرگانی

۴) الف) کسب سود از طریق گردآوری حق بیمه‌ها/ ب) متقابل - تکافل

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۴

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) در بسیاری از کشورهای جهان، نظام‌های بیمه به منظور جبران پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی‌نشده به وجود آمده‌اند. نظام‌های بیمه در کشورهای مختلف اغلب به نظام بیمه‌های اجتماعی، نظام بیمه تعاونی و نظام بیمه بازرگانی تقسیم‌بندی می‌شوند و معمولاً این سه نظام در کنار یکدیگر به ارتقای رفاه افراد و جامعه، حمایت از کسب‌وکارها در برابر حوادث غیرمترقبه و وضعیت‌های ناخوشایند و تثبیت نظام اقتصادی کمک می‌کنند.

ب) نظام بیمه در کشورهای مختلف، انواع گوناگونی دارد. نظام‌های بیمه اجتماعی شامل سازمان تأمین اجتماعی و سازمان بیمه سلامت است. همچنین نظام بیمه بازرگانی شامل بیمه خودرو، بیمه منازل مسکونی، بیمه فعالیت‌های اقتصادی، بیمه‌های درمان و زندگی، بیمه حوادث و بیمه اتکایی است. همچنین نظام بیمه تعاونی شامل بیمه‌های متقابل و تکافل است.

۱۶۰

فردی در انتهای سال گذشته پس از پرداخت واجبات مالی خود، با مبلغ باقی مانده، ۸۰۰ ورقه سهام به ارزش هر ورقه ۲۵۰ هزار تومان خرید و در پایان سال همه سهام خود را به مبلغ ۲۸۰ میلیون تومان فروخت. اگر درآمد او فقط از بازار بورس باشد و کل هزینه هایش در سال گذشته ۱۵ میلیون تومان شده باشد، پاسخ صحیح پرسش های زیر کدام است؟

(الف) مبلغ باقی مانده فرد برای خرید سهام در انتهای سال گذشته چند میلیون تومان بوده است؟

(ب) هر ورقه سهام، چند تومان سوددهی داشته است؟

(ج) خمس سالیانه پرداختی این فرد چند میلیون ریال است؟

$$(۲) \quad ۱۳۰ - ۱۰۰,۰۰۰ - ۲۰۰$$

$$(۱) \quad ۱۳۰ - ۱۲۰,۰۰۰ - ۲۵۰$$

$$(۴) \quad ۱۳ - ۱۲۰,۰۰۰ - ۲۰۰$$

$$(۳) \quad ۱۳۰ - ۱۰۰,۰۰۰ - ۲۵۰$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس های ۱۲ و ۱۴

درس Box

فرمول های مهم محاسبه قیمت اسمی و ثانویه سهام:

$$\text{ارزش کل سهام خریداری شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم}}{\text{تعداد سهام خریداری شده}}$$

$$\text{ارزش کل سهام فروخته شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم}}{\text{تعداد سهام فروخته شده}}$$

$$\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد} \times (\text{ارزش اسمی هر سهم} - \text{ارزش ثانویه هر سهم}) = \text{سود دریافتی فرد}$$

$$(\text{اقلام مصرفی که خریده ولی} + \text{مبلغی که برای فرد پس از کسر مخارج}) \times \frac{۱}{۵} = \text{خمس پرداختی}$$

از آن استفاده نکرده است در پایان سال باقی مانده است

پاسخ خیلی تشریحی ✓ (الف)

$$\text{ارزش هر ورقه سهام} \times \text{تعداد سهام خریداری شده} = \text{مبلغ باقی مانده فرد برای خرید سهام}$$

$$\text{میلیون تومان } ۲۰۰ = \text{تومان } ۲۵۰,۰۰۰ \times ۸۰۰ = \text{مبلغ باقی مانده فرد برای خرید سهام}$$

(ب) ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر ورقه سهام ۲۵۰ هزار تومان بوده است. برای به دست آوردن میزان سود باید قیمت بازاری (ثانویه) هر ورقه را به دست بیاوریم:

$$\text{تومان } ۳۵۰,۰۰۰ = \frac{\text{ارزش سهام فروخته شده توسط فرد}}{\text{تعداد سهام فروخته شده}} = \frac{۲۸۰,۰۰۰,۰۰۰}{۸۰۰}$$

$$\text{قیمت اسمی (اولیه) - قیمت بازاری (ثانویه)} = \text{میزان سوددهی هر ورقه سهام}$$

$$\text{تومان } ۱۰۰,۰۰۰ = ۳۵۰,۰۰۰ - ۲۵۰,۰۰۰ = \text{میزان سوددهی هر ورقه سهام}$$

(ج) برای به دست آوردن خمس، باید ابتدا باقی مانده درآمد فرد را محاسبه کنیم:

$$\text{میلیون تومان } ۶۵ = ۸۰ - ۱۵ = (۲۸۰ - ۲۰۰) - ۱۵$$

خمس برابر با $\frac{۱}{۵}$ باقی مانده درآمد فرد است، بنابراین:

$$\text{میلیون ریال } ۱۳۰ = \text{میلیون تومان } ۱۳ = \frac{۶۵}{۵} = \text{خمس سالیانه پرداختی}$$

برای تبدیل عدد از تومان به ریال، باید آن را در ۱۰ ضرب کنیم یا یک صفر در آخر عدد قرار دهیم.

نکته